73. Tiistaina 6 päivänä syyskuuta 1994

kello 14.15

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 152 valtion talousarvioksi vuodelle 1995 2331

2) Hallituksen esitys n:o 135 Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 2347

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä edustajat Alho, Bell von, Jouppila, Lipponen, Nordman, Ollila, Pekkarinen, Saapunki ja Tiuri.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuvat edustajat Paloheimo, Kanerva, Jäätteenmäki, Hiltunen ja Korkeaoja.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys n:o 152 valtion talousarvioksi vuodelle 1995

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Viinanen: Arvoisa puhemies! Käsillä oleva budjettiesitys on neljäs ja viimeinen, jonka nykyinen hallitus jättää eduskunnalle. Vajaassa neljässä vuodessa Suomen kansantalous ja talouspolitiikka ovat käyneet läpi ennen kokemattoman rajun muutoksen.

Keväällä 1991 hallitus sai perinnökseen kansantalouden, joka vääjäämättä ui kohti raskasta velkalastia. Kansantalouden kurssin muuttamiseksi vaihtotaseen vaje ja ulkomainen velkaantuminen oli ensin saatava hallintaan. Silloin ensi töiksi alennettiin välillisiä työvoimakustannuksia kilpailukyvyn parantamiseksi.

Syksyllä 1991 näille toimenpiteille haettiin jatkoa palkkakustannuksia sopeuttamalla. Tämä hanke kuitenkin kaatui mm. palkansaajajärjestöjen vastustukseen, ja seurauksena oli pakkodevalvaatio, jonka hintaa kansakunta nyt karvaasti maksaa.

Devalvaatio ei olisi ehkä myöhemminkään ollut täysin vältettävissä, mutta toisaalta sillä tiedettiin olevan suuret kielteiset vaikutukset, joista etukäteen aivan selkeästi varoitettiin.

Kustannussopeutus olisi pitänyt hoitaa hallitusti. Liian monelta vain oli unohtunut, että devalvaation seuraukset edellisistä kokemuksista poiketen olivat nyt ulkomaisesta velasta johtuen täysin erilaiset. Valuuttavelkaisia yrityksiä ajautuikin joukolla konkurssiin ja työttömyys nousi rajusti.

Sitäkö sopeutuksen kaatajat hakivat? Vai ymmärsivätkö he, mitä he tekivät — epäilen.

Ongelman suuruutta ja kohtalokkaita seurauksia kuvaa hyvin se, että yrityssektorilla oli ennen devalvaatiota valuuttamääräistä velkaa 150 miljardia markkaa, josta suljetun sektorin osuus oli 90 miljardia eli melkein se määrä, jonka suu-

ruinen valtion ulkomainen velka tuohon aikaan oli. Elettiin siis oleellisesti erilaisessa tilanteessa kuin edellisiä devalvaatioita tehtäessä.

Devalvaatio oli myös sysäys valtion valuuttamääräisen velan nopeaan kasvuun — ongelma, joka nykyään tulee alati eteemme kaikkialla ja vuosikausia tästä eteenkinpäin. Lisäksi pakkodevalvaatio jätti jälkeensä korkeita korkoja ja valuuttaspekulaatioita ylläpitävän epävarmuuden, joka syksyllä 1992 johti markan kelluttamiseen.

Markan arvon laskun merkitys kilpailukyvyn paranemisessa ei loppujen lopuksi ollut niin suuri kuin aikaisemmin kuviteltiin. Voidaan arvioida, että noin puolet hallituskauden aikana tapahtuneesta kilpailukyvyn paranemisesta on aiheutunut markan heikkenemisestä ja toinen puoli on saatu aikaan kotimaisilla toimilla kustannuksia hillitsemällä ja tuottavuutta kohottamalla.

Pöhötautia ja tehottomuutta on löytynyt koko yhteiskunnasta ja löytyy liikaa edelleenkin.

Hallituksen vientivetoisen kasvun linjavalinta perustui sen tosiasian tunnustamiseen, ettei kotimaista kysyntää voinut enää ylläpitää pelkästään ulkomaisen velkaantumisen varassa. Kestävälle talouskasvulle oli luotava edellytykset pysäyttämällä tuo velkaantuminen.

Tässä tehtävässä on nyt osin onnistuttu, eikä vaihtotase ole enää jarruttamassa kulutuksen ja investointien elpymistä.

Talouskasvun kapula ei kuitenkaan siirry automaattisesti viennistä kotimaiseen kysyntään. Kotitaloudet eivät uskalla kuluttaa ja yritykset investoida, jos korkotaso on korkea ja talouskasvu epävarmalla pohjalla.

Vakaiden korkojen ja epävarmuuden hälvenemisen kannalta valtiontalouden kuntoon saattaminen on edelleen avainasemassa. Jos korkoja ei yleisellä talouspolitiikalla saada alas, korkeat korot tappavat kaikkein tehokkaimmin orastavan talouskasvun. Siinä eivät vippaskonstit eivätkä valtiontalouden sisäiset järjestelyt paljoa auta.

Lama pudotti pohjan pois valtiotalouden tasapainolta, joka oli rakennettu jatkuvan kovan kasvun varaan. Julkisia palveluja ja tukia oli totuttu aina vain lisäämään; esimerkiksi tulonsiirrot olivat vuonna 1991 tasoltaan yli kaksinkertaiset 1980-luvun puoliväliin verrattuna.

Kun hallitus alkoi kääntää julkista taloutta kohti säästöjä, herätti se paljon vastustusta. Yleinen ja suuri oli alussa myös se usko, ettei mitään säästöjä ylipäätänsäkään tarvita. Tulevien vuosien kasvu ja lisävelanotto muka hoitavat syntyneet ongelmat itsestään.

Tällaisiin lausuntoihin sortuivat yleensä ne tahot, jotka pyrkivät ajamaan ns. saavutettuja etuja. Ne lauloivat laulua oman palkkansa ja työpaikkansa säilymisen takia välittämättä siitä, kuka niin sanotun saavutetun edun viime kädessä rahoittaa.

Budjettipolitiikkaa on arvosteltu erityisesti neljästä asiasta. Nämä ovat pankkituki, elvytyksen luonne, säästöpäätösten kohdentaminen ja pitkän tähtäimen ohjelman puute. Koska nyt alkava keskustelukin puuttunee näihin asioihin, on taas kerran syytä perustella valittua linjaa.

Pankkituki on ymmärrettävästi saanut osakseen rajua kritiikkiä. Tuellahan on pelastettu huonosti asioitaan hoitaneita pankkeja ja yrityksiä. Se on myös haitannut markkinoiden toimintaa sekä houkutellut vastuuttomuuteen.

Luottotappioiden kasvun ja omien pääomien hupenemisen myötä pankkien heikko vakavaraisuus alkoi kuitenkin rajoittaa niiden luotonantoa. Tällöin valtion pääomasijoitukset olivat ainoa keino pitää yllä pankkien kykyä luotottaa kansantalouden toimintaa.

Jälkeenpäinkin on vaikea arvioida, minne kansantalouden laiva olisi ilman pankkitukea ajelehtinut. Arvatenkin meillä olisi vielä karmeammat työttömyysluvut ja noususta ei olisi tietoakaan. Ilman toimivaa pankkijärjestelmää kansantalous ei voi toimia. Onneksemme alun perin pahimmat arviot pankkituen määrän suhteen eivät näytä toteutuvan.

Toinen asia, josta hallitusta on voimakkaasti kritisoitu, on elvytys. Monien mielestä elvytys on ollut vääränlaista, koska se on perustunut automatiikkaan eli siihen, että lamassa verotulot ehtyvät ja työttömyysmenot kasvavat. Tämän ns. syömävelan sijasta monet olisivat rakentaneet ja investoineet alati lisää velkarahalla. Esimerkiksi suurilla tiehankkeilla olisi kuitenkin voitu työllistää vain pieni osa työttömistä ja heidätkin varsin kalliisti. Eikö myös tyhjää tilaa ja rakennuskantaa Suomessa ole nyt tarpeeksi vähäksi aikaa? Voi vain kysyä, olisiko loput työttömät pitänyt jättää oman onnensa nojaan ilman korvauksia tai supistaa selvästi enemmän sosiaalimenoja esimerkiksi teiden tekemisen rahoittamiseksi? Tosiasiassa finanssipolitiikan elvytysvaikutukset ovat pitkälti samat riippumatta siitä, kuinka paljon siitä on automatiikkaa ja kuinka paljon päätöksiin perustuvaa.

Pitkälle velalla rahoitettu työttömyysturva ja toimeentulotuet ovat pitäneet yllä ostovoimaa ja

sitä kautta kysyntää. Itse asiassa teollisuusmaista Ruotsi ja Suomi ovat nimenomaan elvyttäneet kaikkein eniten. Toki työttömyysturvassakin täytyy olla kohtuus, sillä ei ole oikeudenmukaista tai työllisyyden paranemisen kannalta perusteltua, että työttömänä pysyminen on lähes yhtä kannattavaa kuin töihin meneminen. Tämän tosiasian myöntävät jopa nekin, jotka viime aikoina ovat uhitellen taistelleet tämän ongelman vähäistäkin korjauspyrkimystä vastaan. Elvytyskeskustelussa näyttää nyt onneksi tapahtuneen jonkinlainen käänne, kun valtiontalouden kriisi lopulta tunnustetaan yhä laajemmin maassamme. On kuitenkin kokonaan toinen asia tunnustaa ongelma kuin hyväksyä sen korjaaminen. Se on moneen kertaan näiden vuosien varrella nähty.

Ei kuitenkaan voi muuta kuin ihmetellä niitä, jotka vielä jokin aikaa sitten patistivat hallitusta lisäelvytykseen ja jotka nyt haukkuvat hallitusta liiallisesta velanotosta vaatien samaan aikaan lisätukia valtiolta. Todella linjakasta toimintaa! Kun vastuulliset ihmiset näin puhuvat, voi vain hämmästellä puhujien tarkoitusperiä.

Kolmas talouspolitiikan kritiikin kohde on ollut säästöpäätösten kohdentaminen. Monien mielestä säästöjä on haettu vääristä paikoista. Tällöin unohdetaan, että yleinen talouspolitiikka on määrittänyt vain valtion menojen loppusumman. Menokehysten keskeinen tarkoitus on ollut, että eri hallinnonalat päättävät menojensa rakenteesta ja siis myös säästökohteista itse. Valitettavasti tämä kehysajattelun kaunis periaate ei käytännössä toimi riittävän hyvin, sillä kukaan ei tunnu haluavan ottaa vastuuta ikävistä ratkaisuista. Eikä sellaista säästöä ole vielä keksittykään, jota jokin ryhmä ei kokisi suureksi vääryydeksi. Ja politiikassa mennään aivan liian helposti toisten selän taakse sanoen, että kyllähän minä, mutta kentällä ollaan toista mieltä, ja kenttää kyllä Suomessa riittää.

Oma lukunsa on se, että jotkut etujärjestöt ovat onnistuneet torjumaan heitä koskevia säästöjä uhkaamalla koko kansantaloutta haittaavilla toimilla. Tuntuu aivan siltä, että hinnalla millä hyvänsä halutaan kaivaa kookasta hautaa meille itsellemme.

Hallitusta on monta kertaa arvosteltu myös siitä, että siltä puuttuu keskipitkän ajan ohjelma valtion velkaantumisen katkaisemiseksi. Itse asiassa tällainen ohjelma on ollut koko ajan olemassa. Menokehystavoite, jonka mukaan valtion menot ovat määrältään vuonna 1995 vuoden 1991 tasolla, on juuri tällainen ohjelma ja juuri sitä ollaan nyt käsillä olevan budjettiesityksen kautta viemässä päätökseen.

Ongelmallista vain on ollut se, että edellä mainitun ohjelman toteuttamista ei tässä yhteiskunnassa ole sallittu: ei eläkeuudistusta, ei työttömyysturvauudistusta, ei työelämän joustoja, ei mittavaa maatalouden uudistamista, ei poistaa yritystukia, ei uudistaa sosiaaliturvajärjestelmää eikä sen rahoitusta jne. Ei-luettelo on pitkä. Kaikkia näitä on yritetty. Kaikki on kuitenkin estetty milloin lakon uhalla, milloin poliittisin syin. On otettu lisää velkaa ja pakkohan se on ollut, kun säästöjä ei voida tehdä.

Taloudessa on nyt tapahtunut selvä käänne parempaan. Suomen historian pahin lama on vähitellen lievenemässä. Onkin odotettavissa, että talouden nousu muodostuu varsin jyrkäksi. Jo tästäkin syystä ensi vuoden sekä lähivuosien finanssipolitiikan on oltava tiukka.

EU-paketista huolimatta budjettiesitys toteutuessaan supistaa koko julkisen talouden alijäämää ensi vuonna noin 10 miljardilla markalla, kun alijäämäluvuista on korjattu veronpalautusten ajoituksen vaikutus pois. Julkinen talous on siis menossa oikeaan suuntaan, vaikka tasapainoon on tietysti vielä matkaa vaikka kuinka paljon.

Seuraavien hallitusten suurin työsarka on saada edelleenkin valtiontalous kuntoon ja työttömyys siedettävälle tasolle. Aloitetulta säästölinjalta ei ole varaa poiketa, ja tyydytyksellä voi panna merkille, että tästä asiasta vallitsee vähitellen aikaisempaa laajempi yhteisymmärrys. Väitän, että palaamme edellä esille ottamiini kaatuneisiin ohjelman osiin ensi kerralla korkeammilla koroilla höystettyinä ja siis paljon paljon karvaampina niellä.

Toinen suuri työsarka on verotus. Nykytasoinen työpanokseen kohdistuva verotus ei ole pitkän päälle kestävä. Työnteon täytyy kannattaa, muuten talouskasvun jatkuminen ja työttömyyden lasku ovat vaakalaudalla. Verotuksen kehittämisessä täytyy kuitenkin pitää mielessä, että aitoa ja merkittävää tilaa tuloverotuksen keventämiselle syntyy vain säästöjä aikaansaamalla, julkista taloutta tehostamalla ja samalla uudistamalla koko tulonsiirtojärjestelmää.

Jos kaikki talouspolitiikan päätavoitteet — nopea kasvu, hidas inflaatio, vähentyvät julkiset menot ja alenevat reaalikorot — toteutuvat joka vuosi ensi vuosituhannelle saakka, silloin meillä on mahdollisuus vakauttaa valtion rahoitusasema ja kääntää valtionvelan nouseva trendi suhteessa kansantuotteeseen pysyvästi laskuun. Va-

raa epäonnistumiseen yhdenkään tavoitteen suhteen meillä ei ole. Edes epäilyksiä siitä ei saa syntyä, ettemme tahtoisi tai kykenisi saavuttamaan näitä tavoitteita. Siihenkään Suomella ei ole varaa.

Kaikki meneillään olevan taloudellisen nousun tuomat verotulojen lisäykset ja menosäästöt on käytettävä lainanottotarpeen pienentämiseen ja olemassa olevien velkojen hoitoon. Muussa tapauksessa velkataakka kaatuu armotta päällemme.

Talouspolitiikan on siis välttämättä toimittava niin, että vaihtotase on mahdollisimman pitkään ylijäämäinen ja mahdollisimman paljon.

Ruotsissa koko julkisen talouden velka oli viime vuoden lopussa 83 prosenttia bruttokansantuotteesta, Suomessa kolme vuotta sitten, vuonna 91, vain 15 prosenttia, mutta tämän vuoden lopussa ylitetään 70 prosenttia.

Valitettavasti olemme ottaneet Ruotsin nopeassa tahdissa melkein kiinni. Tässä maaottelussa soisin Suomen todella mielelläni häviävän ja reilusti.

Talouspolitiikan onnistuessakin julkinen velkamme suhteessa bruttokansantuotteeseen nousee kuitenkin 80—90 prosenttiin ennen kuin suhdeluku alkaa pienentyä. Tämä käänne tapahtuu kuitenkin parhaassakin tapauksessa vasta vuosikymmenen lopulla.

Ruotsin viimeaikaiset tapahtumat tarjoavat meille selkeän esimerkin mahdollisista seurauksista, jos tavoitteissa ei pysytä ja luottamus talouspolitiikkaan alkaa horjua.

Kuten useat varmaankin ovat kesän aikana kuulleet, eräät ruotsalaiset suursijoittajat ilmoittivat Ruotsin valtionobligaatioiden ostoboikotista. Syynä tähän on Ruotsin nykyinen korkea velkaantumisaste, kun he eivät enää luottaneet nykyisen eivätkä tulevankaan hallituksen talouspolitiikkaan.

Tämän lisäksi äskettäin mm. valtioiden lainanottajien kannalta erityisen tärkeä, eräs Japanin merkittävimpiä arvopapereiden meklaritaloja, Nomura, on neuvonut julkisesti sijoittajia hankkiutumaan eroon Ruotsin valtion obligaatiosta, koska niihin sisältyy suuri riski. Samoin amerikkalainen JP Morgan on suositellut välttämään sijoituksia Ruotsin valtion papereihin. Nämä ovat vakavia varoituksia talouspolitiikan päättäjille ja etujärjestöille toimia, kun siihen vielä on mahdollisuus.

Vaikka julkinen velkamme suhteessa bruttokansantuotteeseen on vielä hitusen pienempi kuin Ruotsissa, tilanteemme on huomattavasti haavoittuvampi kuin Ruotsin valtion useistakin syistä. Ruotsi on esimerkiksi maana ja taloutena huomattavasti suurempi ja tunnetumpi maailmalla kuin Suomi.

Toiseksi meidän valtionvelastamme noin 60 prosenttia on ulkomaisissa valuutoissa, mutta Ruotsin valtionvelasta vain noin kolmannes. Tässä on siis oleellinen ero olemassa.

Pääomamarkkinoidemme pienuuden takia pääosa valtion rahoituksesta joudutaan tänäkin vuonna hankkimaan edelleen ulkomailta. Tästä syystä olemme ja pysymme vielä pitkään ulkomaisten sijoittajien armoilla.

Ulkomailta ei löydy mitään mustaa aukkoa, joka nielaisisi loputtomiin Suomeen valtion velkapapereita. Päinvastoin kansainvälisillä sijoittajille on joka päivä tarjolla tuhansia muita sijoituskohteita, jotka kilpailevat Suomen valtion lainojen kanssa.

Jokaisen olisi syytä muistaa, että kenelläkään ei ole minkäänlaista pakkoa sijoittaa Suomen valtion obligaatioihin. Sijoittaja tekee aina ratkaisunsa sijoituskohteen tuoton ja riskin perusteella.

On syytä myös muistaa se, että vientiteollisuutemme elpyessä sijoittajat ovat panneet viime aikoina pääomiaan teollisuuteemme huomattavia määriä.

Jos talouden toimintaympäristö heikkenee, ne rahat saattavat lähteä tuottoisemmille markkinoille tästä maasta aivan yhtä helposti kuin ne ovat tänne tulleetkin. Voi vain arvata tällaisen tapahtuman seurauksia. Näillä asioilla ei saa kertakaikkiaan kevytmielisesti leikkiä.

Suurten ulkomaisten sijoittajien kuten eläke- ja sijoitusrahastojen Suomi-kiintiöt ovat sittenkin varsin pieniä, enintään yhden prosentin luokkaa koko sijoituspotista. Näitä sijoituskiintiöitä olemme kohta neljättä vuotta olleet täyttämässä. Valtion ulkomaisen velan määrä lähestyy jo 200 000 miljoonaa Suomen markkaa ja kokonaisvelka on jo yli 300 000 miljoonaa markkaa.

Suomen koko kansantalouden ulkomainen velka suhteessa vientituloihin oli viime vuonna viidenneksi suurin Moody'sin luottokelpoisuusluokituksen omaavien maiden joukossa. Suhteellisesti suurempi ulkomainen velka oli vain lähinnä kehitysmaiksi luokiteltavilla mailla. Huomatkaa, minkälaisessa seurassa me olemme sijoittajien mielissä ja olemme silti merkittävä teollisuusmaa. Ja sitten meillä uhitellaan tässä tilanteessa sulkea vientihanat ja torpedoida välttämättömät säästöt. Siihen meillä Suomessa ei todellakaan olisi varaa.

Luottokelpoisuudestamme heijastuu vielä tällä hetkellä luottamus tahtoomme ja kykyymme hoitaa maamme asiat kuntoon — onhan maineemme velkojen takaisinmaksajana ollut jatkuvasti täysin tahraton.

Toisaalta näin raskaasti ulkomaille velkaantuneet maat kuuluvat yleensä luottokelpoisuusluokituksissa paljon Suomen nykyistä AA miinus -luokitusta alhaisempiin B-kategorioihin. Ainoat poikkeukset ovat Suomi ja Ruotsi. Meidän kykyymme hoitaa asiamme vielä luotetaan, mutta lisää näyttöjä tarvitaan.

Suomi on ollut kautta historiansa reunavaltio ja on sitä edelleen, Ruotsia paljon vähemmän tunnettu ja paljon pienempi. Ruotsin selän takana eläminen ei ole ollut aina helppoa, mutta nyt tilanteemme joidenkin sijoittajien ja investoijien silmissä on muuttunut entistä tukalammaksi.

Kokonaan ei pidä unohtaa myöskään kotimaisten tuotantopanosten pysymistä Suomessa. Jos huonolla vero- ja korkopolitiikalla tuhotaan yritysten toimintaedellytykset, reunavaltiossa on aina suuri vaara tuotantopanosten siirtymisestä muualle kannattavammille alueille. Siksi talousasioilla ei ole aiheellista leikitellä.

Ei ole ihme, jos osa suomalaisista sijoittajista varoo Suomea, jonka talouteen pienetkin muutokset länsi- ja itänaapureissa heijastuvat välittömästi. Suomi joutuu joka ikinen päivä ansaitsemaan luottamuksensa kansainvälisten sijoittajien silmissä. Sitä luottamusta ei ole varaa tippaakaan nakertaa. Luottamuksen menettäminen voi tulla todella kalliiksi Suomen kansalle.

Meidän on hoidettava yksinkertaisesti asiamme ruotsalaisia paremmin. Mutta onko meillä yleensä malttia siihen? Vai annammeko Suomen ajelehtia ajopuun tavoin kohti kansainvälistä velkavankeutta? Vai ajammeko itsemme jäykkien järjestelmien ja yhteiskuntarakenteiden koskemattomuuden takia tuohon vankeuteen? Jätän tähän vastaamatta, silti omaten asiasta selkeän oman näkemykseni. Totean vain, että ratkaisu on omissa suomalaisissa käsissämme.

Nyt annettu 195,6 miljardin markan määräinen valtion talousarvioesitys ensi vuodelle on ennen kaikkea tulevaisuusbudjetti. Se luo kestävää perustaa taloutemme lähitulevaisuuteen, vahvistaa luottamusta valtion rahoituksen kestävyyteen ja lisää siten talouspolitiikan uskottavuutta. Uskottavuudesta olemme jo saaneet selviä tuloksia budjettiriihen päättymisestä lähtien korkotason alenemisen ja uusien investointipäätösten ansiosta. Valtion kasvava velkaantuminen alkaa taittua, mikä tukee osaltaan talouden kasvun nopeutumista ja sitä kautta työllisyystilanteen paranemista. Työttömyyden vähentyminen luo jo ensi vuonna tuhansille kotitalouksille nykyistä paremman tulevaisuuden.

Tässä yhteydessä en malta olla kertomatta, että toistuvasti kuulee yrittäjien valittavan, ettei työtä oteta vastaan. Työtä eri keinoin selvästi Suomessa kaihdetaan. Tätä ei tule enää sallia! Niin yritysten kuin työvoimaviranomaistenkin tulee terästäytyä ja tarttua tähän epäkohtaan.

Talousarvioesitys jatkaa hallituksen jo vuonna 91 määrittämien tutkimuksen ja tuotekehittelyresurssien turvaamista ja osin myös lisäämistä. Teknologian kehittämiskeskuksen valtuudet kasvavat eri siirrot huomioon ottaen peräti 27 prosenttia.

Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan neuvonta- ja kehittämisresursseja lisätään kolmanneksella, pk-yritysten välillisiä työvoimakustannuksia alennetaan, oppisopimuskoulutusta lisätään tuntuvasti, opintotuen ja lapsilisien tasot säilyvät ennallaan, työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen taso säilytetään korkeana jne.

Budjettiesityksellä siis turvataan kokonaisuutena kansalaisten peruspalvelujen säilyminen lähes nykytasolla. Ne säästötavoitteet, jotka on jouduttu kohdistamaan talousarvioesityksessä kansalaisten eri palveluihin, saadaan käytännössä hoidetuksi palveluiden tuottavuuserojen tasaamisella, jos tahtoa löytyy.

Se edellyttää kuitenkin oma-aloitteisuutta, joustavuutta ja ripeyttä kaikilta veronmaksajilta. Muun muassa terveydenhuollon ja koulutuksen tuottavuustutkimukset osoittavat selviä tuottavuuseroja samankaltaisia palveluita tuottavien yksiköiden välillä. Siten luontaisiakin säästömahdollisuuksia on olemassa vuonna 95.

Kunnille myönnettäviin valtionapuihin ehdotetaan määrärahoja yhteensä 39,4 miljardia markkaa. Näin ollen valtionavut kunnille vähenevät vuoden 94 tasoon verrattuna sittenkin varsin vähän, kun samalla kuntien kokonaistulot vuonna 95 lisääntyvät. Vastaavasti kuntien kokonaismenot eivät juuri kasva olettaen, että kuntasektorille sovittuja henkilöstömenojen säästösopimuksia jatketaan ensi vuonna.

Olen vakuuttunut, että kuntasektorin toiminnot voidaan säilyttää talousarvioesitykseen sisältyvillä resursseilla. Kyse on vain yhteisestä tahdosta ja tahdosta suhteuttaa esitettävät lisäleikkaukset kunnallistalouden kokonaistilanteeseen.

Kunnalliset säästösopimukset irtisanomalla sahataan vain omaa oksaa, jolta putoaminen tulee tekemään tuskallisen kipeää. Toisaalta on

todettava, että eipä olisi ensimmäinen kerta, kun Suomessa jonkin etupiirin toiminta aiheuttaa jäsenilleen vain lisää vaikeuksia.

Talousarvioesitys sisältää useita rakenteellisia uudistuksia. Ne ovat osa pidemmän aikavälin toimintalinjaa, joka tähtää julkisen sektorin laaja-alaiseen uudistamiseen ja rakenteellisiin muutoksiin.

Elinkeinotukijärjestelmien karsinta- ja koordinointiohjelma on jo aloitettu. Elinkeinotukien selkiyttämisessä riittää tosin työsarkaa useammiksi vuosiksi tulevaisuudessa.

Työllistämistukijärjestelmä uudistetaan ensi vuoden alusta ja sen markkinaehtoista toimintaa tullaan lisäämään.

Liikelaitostamista ja yhtiöittämistä jatketaan organisoimalla uudelleen avoimeen kilpailuun soveltuvaa palvelu- ja tuotantotoimintaa. Vuonna 95 yhtiöitetään Valtionrautatiet, Valtion hankintakeskus, Valtion Pukutehdas, rakennushallinnon palvelut, Valtion viljavaraston toimintoja sekä Valtionhallinnon kehittämiskeskus.

Keskus- ja aluehallinnon uudistusta jatketaan monilla eri tavoilla. Kaikki valtion virastot ja laitokset ovat tulosbudjetoituja vuoden 95 talousarvioesityksessä, ja eri tukien vaikuttavuusselvityksiä tehostetaan.

Ilman rakenteellisia uudistuksia ei olisi mahdollista toteuttaa säästötoimenpiteitä niin laajassa mitassa kuin vuoden 95 budjettiesityksessä tehdään. Voidaan arvioida, että ilman vuosina 91—95 toteutettuja ja toteutettavia säästötoimenpiteitä, valtion menot olisivat vuoden 95 lopulla noin 35 miljardia markkaa nykyistä suuremmat. Ellei näin olisi toimittu, taloutemme olisi aivan toisessa jamassa. Kuka silloin huolehtisikaan tämän maan taloudenpidosta? On parempi, että voimme itsenäisesti päättää omista asioistamme.

Jatkossa uusien säästökohteiden kartoitus on vaikeampaa kuin vuoden 95 talousarvioesityksen laadinnan yhteydessä. Tämä on mielestäni syytä pitää mielessä vaalilupauksia annettaessa. Edessä on tuskaa ja vielä toisen ja kolmannenkin kerran tuskaa 90-luvun lopun menotaloudesta päätettäessä. On turha syytellä, että ongelmat tuli siirrettyä seuraaville päättäjille. Sanonpa vain, että säästölinjaa olisi ollut mahdollista tukea, mutta ei! Säästöjä torjuttiin ja velkaa haluttiin ehdoin tahdoin lisätä, mikä sinänsä on erittäin lyhytnäköistä.

Menokehyksen mukainen budjettiesitys on keskeinen osa hallituksen talouspolitiikan linjaa. Tässä tilanteessa pitkään jo erittäin suurena pysynyt valtiontalouden rahoitusvaje ei anna mahdollisuuksia verotuksen keventämiseen talousarvioesityksessä. Verotuksen arvioidaan kuitenkin ensi vuonna alenevan lievästi lähinnä kaksien veronpalautusten maksamisen johdosta. Hallitus ehdottaa tuloverotuksessa ansiotuloja koskevaan progressiiviseen asteikkoon tehtäväksi 2 prosentin suuruisen inflaatiotarkistuksen. Ympäristöveroja lisätään tuntuvasti, osin laajojen kansalaispiirien toiveiden mukaisesti.

On syytä vielä varoittaa kuvittelemasta, että ympäristöverot olisivat tulevaisuuden rahasampo, josta ammentamalla rahaa riittää yli varojen elämiseen ja palkkaverotuksen keventämiseen. Näin ei ole, sillä voipa käydä niin, että ei ole pitkän päälle ympäristöverotettavia kohteita, ainakaan riittävästi, jos ahneus ei tässä suhteessa pysy aisoissa.

Talousarvioesitykseen sisältyvät muut kuin EU-ratkaisuun liittyvät tuloperustemuutokset nostavat kuluttajahintaindeksiä ensi vuonna 0,5 prosenttia. Siten budjettiesitys sinällään ei nosta inflaatiopaineita.

Talousarvioesitys johtaa noin 62,5 miljardin markan määräiseen valtiontalouden nettorahoitustarpeeseen ilman pankkitukea. Kaiken kaikkiaan lisävelan tarve ensi vuonna on 70 miljardia markkaa, joka on aivan liian suuri luku.

Olisikin suotavaa, että velkaantumisen liiallista suuruutta surkuttelevat omalta osaltaan esittävät vaihtoehtonsa; mitä menoja pitäisi leikata talousarvioesityksessä ehdotettua enemmän ja vastaavasti, mitä tuloja lisätä. Vaihtoehtojen esityksen jättäminen pikkujouluaikaan ei anna vastuullista kuvaa yhteisten asioidemme hoidosta.

Useissa yhteyksissä on katsottu, että nykyinen hallitus on joutunut saamansa perinnön pohjalta tekemään työtänsä niin, että sen kaikki voimat ja tarmo ovat huvenneet pumpuissa Suomi-laivan pinnalla pitämiseen. Tietyiltä osin tämä näkemys onkin oikea, mutta nyt kun taivalta on vielä puolisen vuotta jäljellä, voidaan todeta, että tuotantotoiminnan edellytykset ja avointen sektoriemme rakenne ovat dramaattisesti parantuneet vuosikymmenen vaihteen tilanteesta.

Pääomaliikkeiden vapautuminen, yritysverotusta koskevat uudistukset, ulkomaalaisomistuksen vapauttaminen ja hallituksen toimet kansallisen teollisuusstrategian kehittämiseksi ovat johtaneet siihen, että usko suomalaiseen teollisuuteen näyttää olevan vahvempi kansainvälisillä markkinoilla kuin kotimaassa konsanaan. Pörssiosakkeiden arvonnousu ja suurten yhtiöidemme menestys riskipääoman hankinnassa ei

olisi ollut mahdollista kotimaisin varoin. Teollisuuden kehittymismahdollisuudet kotimaassa ja investointikyky tulorahoituksen kasvun myötä ovat parantuneet merkittävästi. Meillä on toki hyvät mahdollisuudet tuhria tämä kehitys lähiviikkoina ja -kuukausina joko ensi vuoden budjettia käsiteltäessä tai jälleen kerran työmarkkinaosapuolten toimesta.

Tärkeä osa teollisuuden pääomahuollon turvaamista ovat ne toimet, joita hallitus on toteuttanut teollisten valtionyhtiöiden rakenteiden kehittämiseksi ja selkiyttämiseksi sekä yhtiöiden omistuspohjan laajentamiseksi. Toteutettujen toimenpiteiden tuloksena valtionyhtiöt ovat saaneet viime vuoden lopulta alkaen riskipääomaa vajaat 4,2 miljardia markkaa. Valtion näistä operaatioista saamat nettotulot ovat tällä kymmenen kuukauden ajanjaksolla runsaat 560 miljoonaa markkaa. Yhtiökohtaisia toimia jatketaan, ja ensi keväänä tuloksiaan kautta linjan parantaneet ja edelleen parantavat yhtiöt tulevat maksamaan myös lisää osinkotuloja. Valtionyhtiöiden omistuspohjan laajentamisesta saatavat tulot tulee hallituksen mielestä ohjata maamme teollisen pohjan vahvistamiseen eikä kulutukseen.

Yritystukia ehdotetaan karsittavaksi ensi vuoden talousarviossa. Suunta on oikea ja välttämätönkin, mutta samalla on syytä muistaa, että tämän hallituksen käyttöön ottamat suhdanneluontoiset tuet vuosina 92 ja 93 olivat seurausta erityisesti yritysrahoituksen toimintahäiriöistä, joita olemme pyrkineet paikkaamaan terveen yrityskannan pelastamiseksi. Valtion tuki jalostus- ja palveluelinkeinoille on ainoastaan parin prosentin luokkaa niiden jalostusarvosta. EU-Suomessa emme suinkaan pääse tuista täysin eroon, mutta voimme aiempaa paremmin seurata ja vaikuttaa myös kilpailijamaidemme tukijärjestelmiin.

Kaiken kaikkiaan monissa Euroopan maissa ollaan siinä suhteessa erikoisessa tilanteessa, että yksityissektori ja ennen muuta vientiteollisuus ovat virkistyneet, mutta valtiontalouksien alijäämät ovat kasvattaneet vääjäämättä lisävelkaantumista.

Onkin syytä kysyä, onko kuuluisa nk. kolmas tie sosialismin ja kapitalismin välillä loppuun kuljettu. Julkistalouden varaan vahvasti rakennettu hyvinvointiyhteiskunta on joka tapauksessa tienhaarassa sen suhteen, voidaanko velanoton varaan tarjota enää sellaisia palveluita ja ylellisyyttä, mihin olemme tottuneet.

Ruotsissa tilanne on vielä ajankohtaisempi, koska markkinoilta on selkeästi ilmoitettu epäluottamus velkavetoiselle taloudenhoidolle. Maassa onkin parlamenttivaalien tuoksinnassa ryhdytty pohtimaan, mitä tehtäviä valtiolle ylipäänsä tällaisessa tilanteessa voi jäädä. Kunnat ja yksityiset ihmiset joutuvat kantamaan tulevaisuudessa entistä suuremman taloudellisen vastuun itse. On selvää, että missään maassa valtiontalouden alijäämät eivät voi määrättömästi kasvattaa velkataakkaa. Päätepiste tulee vastaan aivan varmasti.

Näin on myös Suomessa. Lienee jokseenkin selvää kaikille, ettei Suomen valtionvelan kokonaismäärä voi kasvaa tasaisen käyrän mukaan jatkuvasti. Millä ihmeellä me muka saisimme alati lainaa menoihimme tekemättä valtiontalouteen suuria rakenteellisia muutoksia?

Olen jossain määrin harmistuneena seurannut niin kutsuttua arvokeskustelua, jossa tavan takaa pilkistää vaatimus arvokeskustelun tulosten maksattamisesta valtion rahoilla. Nytkin 11 miljardin menokehysten ylittäminen katsottiin vähimmäisvaatimukseksi, jolla voi oikealla tavalla osallistua tuohon arvokeskusteluun.

Milloinkahan tässä maassa oikein uskotaan, että olisi vähitellen aika ryhtyä sellaiseen arvokeskusteluun, jossa mietitään, mistä ne 30—50 miljardia markkaa leikataan, jotta valtion budjetti saadaan tasapainoon. Syy on yksinkertaisesti se, ettei alijäämien rahoittamiseen löydy uutta rahaa iän kaiken. Jätetäänkö virkamiesten palkat maksamatta, lopetetaanko armeija, poliisi, oikeuslaitos tai eduskunta ja hallitus? Entäpä lapsilisät, kuntien valtionavut tai työttömyysturva? Pysyisivätkö ne kaikki taas kertaalleen koskemattomina? Siinä on aiheita arvokeskusteluun riittämiin.

En edes yritä vastata näihin kysymyksiin, koska se helposti tulkittaisiin valtiovarainministerin provokatiiviseksi puheenvuoroksi, mutta sitä voin peräänkuuluttaa, milloin Suomessa pohditaan neljäsosaa pienemmällä volyymillä toimivan yhteiskunnan rakennetta. Mitä jätetään jäljelle, mistä joudutaan vääjäämättä luopumaan? Se on joka tapauksessa edessä, korkojen kera! Mutta miksi näitä ratkaisuita ei sallita tehdä?

Valtion budjettimenoista siirtomenot eli valtiontalouden kautta maksettavat tuet ja etuudet kotitalouksille, kunnille ja elinkeinoille ovat olleet 1990-luvulla vuosittain yli 100 miljardia markkaa eli selvästi enemmän kuin puolet budjetista. Kun Suomessa on mittava rakenteellinen budjettialijäämä, se merkitsee sitä, että yhteiskunnan yhteisillä varoilla maksettavat tuet ja etuudet ovat räikeästi ylimitoitettuja. Kahden

vuoden kuluttua jo 30 miljardiin markkaan nousevat pelkät korkomenot merkitsevät työvoimaan lukeutuvalle väestölle keskimäärin 1 000 markan lisälaskua henkeä kohden joka ikinen kuukausi. Yhtenä ratkaisumallina on tarjottu talouskasvun vauhdittamista ja sitä kautta valtion verotulojen kasvua. Mallin tarjoajilta on vain jäänyt huomaamatta, ettei sellaista kasvua ole olemassakaan, jonka verotuotot yksin täyttäisivät syntyneen alijäämäkuopan, ei vaikka työttömyysaste putoaisi 10 prosenttiin.

Toisaalta myöskään verotusta ei enää voida kiristää. Tuloverotus on jo entuudestaan teollisuusmaiden korkeimpia eikä uusia verokohteita ole juuri löydettävissä. Pikemminkin paineet kohdistuvat verotuksen lieventämiseen, mutta se ei onnistu ilman eduista luopumista.

Viime aikoina on tarjottu mallina budjetin alijäämän poistamiseksi jonkinlaista hokkuspokkustemppua, jonka mukaan tehdään laskennalliset arviot bkt:n noususta, maataloudesta, työttömyyden laskusta, valtion omaisuudesta ja todetaan, että budjetin tasapainottaminen on vain vuoden parin laskennallinen juttu. Tähän voin vastata, että se on akateemista hurskastelua.

Olen esittänyt tämän hallituskauden aikana tehtäväksi lukuisia menoleikkauksia, joiden takia olen varmasti monen mielestä tuomittava ikuisiksi ajoiksi jalkapuuhun pilkattavaksi. Mutta esittäessäni säästöjä olen aina tehnyt ne tietäen, että menee paljon aikaa ennen kuin tämä suomalainen järjestelmä uskaltaa tunnustaa tosiasiat. Niin ei myöskään säästöjä hetkessä saada aikaiseksi, valitettavasti.

Arvoisa puhemies! Olen kuitenkin mielikseni laittanut merkille, että kuluneen kesän aikana valtion velkaantuminen on saanut ymmärtämystä tiedotusvälineissä. Olen myös havainnut opposition puolella samanlaista harrastusta. Ilmeisesti koko hallituskauden jatkunut velkaongelman esillä pitäminen on vihdoin tuottanut vähäistä tulosta lähitulevaisuutemme ehdottomasti suurimmassa vaikeudessa.

Kääntelenpä valtiontalouden laskelmia pöydälläni miten päin tahansa, rakenteelliseen alijäämään ei ole muuta vastausta kuin budjettileikkausten tekeminen tavalla tai toisella sekä kasvun vahvistaminen.

Tämän hallituksen toimivalta päättyy ensi vuoden maaliskuussa pidettäviin eduskuntavaaleihin, eikä se näin ollen voi vaikuttaa myöhempiin tapahtumiin. Mutta varmaa on, että seuraavakaan hallitus ei pääse irti budjettialijäämän kirouksesta. Se on hyvä muistaa, kun puolueet käyvät kohta toden teolla eduskuntavaalikampailuun.

Esitellessäni nyt tämän hallituksen viimeistä budjettia moni varmasti ajattelee mielessään, jättääköhän valtiovarainministeri talouspoliittisen testamentin vai ei. Siihen voisi vastata lyhyesti, että totta kai voin jättää, mutta samalla kysyä myös itseltäni, mitä se sitten hyödyttäisi.

Jälkipolvi muistaa varmasti tämän hallituksen suurena velanottohallituksena, eikä sen seuraajakaan taida olla pekkaa parempi tässä suhteessa. Surullista sinänsä suomalaisten kannalta.

Kun tämän hallituksen jälkisäädöstä joskus kirjoitetaan, toivon siinä kuitenkin otettavan huomioon myös sen, kuinka paljon nimenomaan tämä eduskunta käytti aikaansa erilaisten säästöesitysten torjuntaan puhumattakaan, että olisi oma-aloitteisesti tehnyt lisäsäästöjä.

Huomiotta ei myöskään voi jättää sitä, kuinka monia rakenteellisia ja muita tarpeellisia säästötoimia etujärjestöt ovat onnistuneet lakon uhalla kaatamaan. Monet säästötoimista on korvattu sitten veroja nostamalla.

Ihmettelen, kuinka kauan eduskunta sallii ulkoparlamentaaristen voimien takia koko yhteiskunnan kannalta terveistä ratkaisuista luopumisen. Eduskunnalla on nyt vakavan itsetutkiskelun paikka, jos tällaisen menon sallitaan jatkuvan.

Etujärjestövalta on saanut kohtuuttoman voiman, kun se lakon uhalla torjuu yrityksen esimerkiksi estää työttömyysturvalla keinottelun, josta nyt viimeksi oli kyse. Näin ollen tämän maan demokraattinen hallitseminen on tuskallista ja tuottaa veronmaksajille vielä tuskallisempia ratkaisuita jos näin jatketaan.

Hallitus on tähän mennessä saanut aikaan runsaan 30 miljardin markan rakenteelliset säästöt, jotka nekin ovat liian vähäiset, mutta muut tahot, eduskuntakin ajoittain mukaan lukien, eivät ole esittäneet sitäkään vähää.

Minun ei tarvitse myöhemmin kantaa syyllisyyttä siitä, ettenkö olisi ajoissa kertonut kaikille, myös eduskunnalle moneen kertaan, missä tilanteessa Suomi on. En aio myöskään kantaa syyllisyyttä siitä, ettenkö tuonut riittävästi säästöehdotuksia keskusteluun ja päätettäväksenne. Ellei nimenomaan tämän vaalikauden poliittinen järjestelmäkin ota piikkiinsä edes vähäisessä määrin valtiontalouden syöksykierrettä, silloin ei yhteiskunnallisella vastuulla ole enää mitään merkitystä.

Toivon hartaasti, että jo neljättä vuotta jatku-

nut saarnaamiseni valtiontalouden hirvittävästä tilasta jäisi vihdoinkin historian hämärään ja ettei sitä saarnaa joutuisi alituiseen, arvoisat edustajatoverit, teille toistamaan. Kansanedustajien jos kenenkään olisi nyt kannettava vastuuta, jota kantamaan kansalaiset ovat meidät jokaikisen tänne valinneet.

Taloutemme on edelleen herkässä käännepisteessä. Ei ole kenenkään etu, jos molemmat jalat putoavat kuiluun, ei nykyisten eikä tulevien suomalaisten. Vetoankin nyt teihin, arvoisat edustajat. Nyt eivät auta vanhat kaunat, viha ja kateus. Nyt tarvitaan yhteistyötä, rohkeutta ja joustavuutta.

Arvoisa puhemies! Pitkästä aikaa voin todeta, että meille suomalaisille, myös oppositiolle, on nyt annettu mahdollisuus selviytyä. Ei pilata sitä. Se on koko kansakunnan etu.

Pyydän, että puheenvuoroni ruotsinnos liitetään pöytäkirjaan.

Valtiovarainministeri Viinasen puhe on ruotsinkielisenä näin kuuluva:

Föreliggande budgetproposition är den fjärde och sista som den nuvarande regeringen avlåter till riksdagen. Inom knappt fyra år har samhällsekonomin och den ekonomiska politiken i Finland genomgått en aldrig tidigare skådad kraftig omvandling.

Våren 1991 ärvde regeringen en samhällsekonomi som obönhörligt drev mot en tung skuldbörda. För att vända kursen i samhällsekonomin måste underskottet i bytesbalansen och den utländska skuldsättningen först fås under kontroll. Den första åtgärden var att sänka de indirekta arbetskraftskostnaderna för att förbättra konkurrenskraften.

Hösten 1991 syftade man till en fortsättning på dessa åtgärder genom en lönekostnadsanpassning. Detta projekt föll dock bl.a. på löntagarorganisationernas motstånd, och följden var en tvångsdevalvering som nationen nu bittert får betala priset för.

En devalvering hade kanske inte heller senare gått att undvika helt, men å andra sidan visste man att den hade betydande negativa verkningar, som det tydligt och klart varnades för på förhand.

Kostnadsanpassningen borde ha genomförts på ett behärskat sätt. Det var bara alltför många som hade glömt att följderna av en devalvering med avvikelse från tidigare erfarenheter nu till följd av utlandsskulden var helt andra. Massvis av företag med valutaskulder drevs till konkurs och arbetslösheten ökade våldsamt.

Var det så här de som fällde anpassningen ville ha det? Eller förstod de vad de höll på med? Jag betvivlar.

En bra bild av problemets storleksordning och dess ödesdigra följder ges av att företagssektorn före devalveringen hade valutalån till ett belopp av 150 miljarder mark, varav den slutna sektorns andel var 90 miljarder, dvs. lika mycket som statens utlandsskuld vid den tidpunkten. Vi befann oss alltså i en helt annan situation än under tidigare devalveringar.

Devalveringen var också startskottet till den snabba ökninten i statens valutaskuld — ett problem, som alltid och överallt kommer i vår väg nuförtiden och som kommer att göra det i åratal framöver. Dessutom lämnade tvångsdevalveringen efter sig höga räntor och en osäkerhet som upprätthåller valutaspekulationerna och som hösten 1992 ledde till att marken måste tillåtas flyta.

Den försvagade finska markens betydelse för den förbättrade konkurrenskraften var i grund och botten inte så stor som man tidigare hade inbillat sig. Man kan säga att ungefär hälften av den förbättring av konkurrenskraften som har ägt rum under denna regeringsperiod har förorsakats av den försvagade marken, medan den andra hälften har åstadkommits tack vare inhemska åtgärder, genom att hålla kostnaderna i schack och öka produktiviteten.

Elefantsjuka och ineffektivitet har funnits i hela samhället, och det finns fortfarande alltför mycket av den varan.

När regeringen valde linje och gick in för en exportbaserad tillväxt grundade sig beslutet på ett erkännande av det faktum att den inhemska efterfrågan inte längre kunde upprätthållas enbart med hjälp av utländsk skuldsättning. Det blev nödvändigt att skapa betingelser för en hållbar ekonomisk tillväxt genom att hejda denna skuldsättning.

Vi har nu delvis lyckats i denna uppgift, och bytesbalansen bromsar inte längre en återhämtning i konsumtionen och investeringarna.

Den ekonomiska tillväxtens budkavle förs dock inte automatiskt vidare från exporten till den inhemska efterfrågan. Hushållen vågar inte konsumera och företagen vågar inte investera om räntenivån är hög och den ekonomiska tillväxten vilar på osäker grund.

En sanering av statsekonomin är fortfarande en absolut nödvändighet för att räntorna skall

stabiliseras och osäkerheten skingras. Om räntorna inte fås ner med den allmänna ekonomiska politiken, dödar de höga räntorna effektivt den gryende ekonomiska tillväxten. Där hjälper det inte mycket med knep och trollkonster eller interna arrangemang inom statsekonomin.

Depressionen slog undan fötterna för balansen i statsekonomin, eftersom denna balans byggde på en fortsatt hög tillväxttakt. Man hade vant sig vid att alltid öka de offentliga tjänsterna och understöden; som ett exempel kan nämnas att inkomstöverföringarna 1991 låg på en mer än dubbelt så hög nivå som i mitten av 1980-talet.

När regeringen började vända kursen i den offentliga ekonomin mot inbesparingar, väckte det mycket motstånd. I början trodde man också allmänt och fast på tesen att inga inbesparingar behövs överhuvudtaget, de kommande årens tillväxt och en ökad skuldsättning skulle nog sköta de problem som uppstod.

Sådana uttalanden fälldes i allmänhet av de grupper som till varje pris ville behålla de s.k. förvärvade förmånerna. De talade sig varma för den egna lönen och arbetsplatsen utan att bry sig om vem som skall finansiera alla s.k. förvärvade förmåner.

Budgetpolitiken har kritiserats i synnerhet för fyra saker: bankstödet, arten av stimulansåtgärderna, inriktningen av sparåtgärderna och avsaknaden av ett långsiktigt program. Eftersom den diskussion som nu börjar också den torde kretsa kring dessa frågor, är det än en gång skäl att motivera den linje som har valts.

Av förståeliga skäl har bankstödet blivit föremål för hård kritik. Det har ju räddat banker och företag som har skött sina affärer dåligt. Bankstödet har också inverkat menligt på marknadens funktionsduglighet och lockat till ansvarslöshet.

I takt med ökade kreditförluster och ett krympande eget kapital började bankernas svaga soliditet begränsa deras kreditgivning. Då var statliga kapitalinvesteringar det enda sättet att upprätthålla bankernas förmåga att förse samhällsekonomin med krediter.

Efteråt är det svårt att bedöma, vart den samhällsekonomiska skutan hade drivit utan bankstödet. Man kan gissa sig till att vi skulle ha ännu mer gastkramande arbetslöshetssiffror, och något uppsving skulle det inte vara tal om. Samhällsekonomin kan inte fungera utan ett funktionsdugligt banksystem. Lyckligtvis ser de allra dystraste bedömningarna vad gäller bankstödet inte ut att förverkligas.

En annan sak som regeringen starkt har kritiserats för är den ekonomiska stimulansen. Många anser att stimulansen har varit av fel slag eftersom den har baserat sig på ett slags automatik, dvs. på att skatteintäkterna sinar och arbetslöshetsutgifterna ökar under en depression. I stället för denna konsumtionsskuldsättning hade många i stället fortsatt att bygga och investera alltmera på skuld. T.ex. stora vägprojekt hade emellertid kunnat sysselsätta endast en liten del av de arbetslösa och också dem till ett synnerligen högt pris. Finns det för övrigt inte tillräckligt med tomma lokaler och byggnader i Finland för en liten tid framöver? Man kan bara fråga sig om återstoden av de arbetslösa borde ha lämnats vind för våg utan ersättningar eller om socialutgifterna borde ha minskats betydligt mera t.ex. för finansiering av vägbyggen.

I själva verket är finanspolitikens stimulansverkningar långt desamma oberoende av, hur mycket som är automatik och hur mycket som baserar sig på beslut.

Utkomstskyddet för arbetslösa och utkomststöden, som långt har finansierats med skuld, har upprätthållit köpkraften och därigenom efterfrågan. Av industriländerna har Sverige och Finland i själva verket stimulerat ekonomin allra mest. Visst måste det vara någon måtta också med utkomstskyddet för arbetslösa, eftersom det inte är rättvist eller med tanke på en förbättring av sysselsättningen motiverat att det är lika lönsamt att vara arbetslös som att gå i arbete. Detta faktum erkänns t.o.m. av dem som under de senaste veckorna storordigt har kämpat mot de allra minsta försöken att rätta till detta problem. Lyckligtvis ser det nu ut att ha skett något slag av vändning i stimulansdiskussionen, när krisen i statsekonomin slutligen erkänns i allt vidare kretsar i Finland. Det är dock en helt annan sak att erkänna problemet än att acceptera att det rättas till. Det har vi sett många gånger.

Man kan ändå inte annat än förundra sig över dem som ännu för en tid sedan manade regeringen att vidta ytterligare stimulansåtgärder och som nu anklagar regeringen för en alltför stor skuldsättning samtidigt som de kräver tilläggsstöd av staten. I sanning snyggt! När människor i ansvarig ställning talar på det här sättet, kan man bara förundra sig över deras avsikter.

Det tredje föremålet för kritiken mot den ekonomiska politiken har varit inriktningen av sparåtgärderna. Många anser att sparåtgärderna har haft fel adress. Man glömmer då att den allmänna ekonomiska politiken bara har fast-

ställt en slutsumma för statens utgifter. Den centrala avsikten med utgiftsramarna har varit att de olika förvaltningsområdena själva beslutar om strukturen hos sina utgifter och alltså också om sparobjekten. Tyvärr fungerar den vackra principen med det här ramtänkandet inte tillräckligt bra i praktiken, eftersom ingen tycks vilja ta ansvar för de tråkiga besluten. En sådan inbesparing har ännu inte uppfunnits, som inte någon grupp upplever som en stor orättvisa. Och inom politiken kryper man alltför lätt bakom ryggen på andra och säger att visst är jag med, men ute på fältet är man av annan åsikt. Och fältet är inte litet!

Ett kapitel för sig är att vissa intresseorganisationer har lyckats avvärja sådana inbesparingar som berör dem genom att hota med åtgärder som skadar hela samhällsekonomin. Det känns precis som om man till vilket pris som helst vill gräva en riktigt djup grav för oss själva.

Regeringen har många gånger kritiserats också för det att den saknar ett program på medellång sikt för att bryta statens skuldspiral. I själva verket har ett sådant program funnits hela tiden. Den eftersträvade utgiftsramen, enligt vilken statens utgifter 1995 skall ligga på 1991 års nivå, är ett sådant program, och just det programmet håller man nu på att driva igenom i föreliggande budgetproposition.

Problemet har bara varit att det inte är tillåtet i det här samhället att genomdriva det ovan nämnda programmet: ingen pensionsreform, ingen reform av utkomstskyddet för arbetslösa, ingen flexibilitet i arbetslivet, ingen omfattande jordbruksreform, inga slopade företagsstöd, ingen reform av socialskyddssystemet och finansieringen av det o.s.v. Den negativa förteckningen är lång. Alla dessa reformer har man försökt genomföra. De har dock alla förhindrats, än med strejkhot, än av politiska orsaker: man har tagit nya lån och det måste man ju när det inte går att spara!

En klar vändpunkt har nu nåtts i ekonomin. Den värsta depressionen i Finlands historia håller på att lindras. Det ekonomiska uppsvinget väntas i själva verket bli mycket brant. Redan av denna orsak bör finanspolitiken nästa år och under de närmaste åren vara stram.

Oberoende av EU-paketet kommer budgetpropositionen när den förverkligas att leda till att underskottet i hela den offentliga ekonomin minskar med cirka 10 miljarder mark nästa år, när underskottssiffrorna har korrigerats med verkningarna av tidpunkten för skatteåterbäringarna. Den offentliga ekonomin går således i rätt riktning, fastän vägen till jämvikt naturligtvis ännu är lång.

De följande regeringarnas största arbetsfält kommer att vara att sätta statsekonomin i skick och få ned arbetslösheten till en dräglig nivå. Vi har inte råd att göra avsteg från den sparlinje som inletts, och man kan med tillfredsställelse notera att samförståndet i denna fråga så småningom har ökat. Jag påstår att vi kommer att återkomma till de strandade delarna av programmet som jag tog upp ovan — nästa gång kryddade med högre räntor och därför mycket beskare att svälja.

Ett annat stort arbetsfält är beskattningen. En beskattning på nuvarande nivå som gäller arbetsinsatsen är inte hållbar på längre sikt. Det måsta löna sig att arbeta, annars ligger den fortsatta ekonomiska tillväxten och minskningen av arbetslösheten i vågskålen.

När beskattningen utvecklas gäller det dock att komma ihåg att ett äkta och påtagligt utrymme för att lindra inkomstbeskattningen kan åstadkommas bara genom inbesparingar, effektivering av den offentliga ekonomin och genom samtidig revidering av hela systemet med inkomstöverföringar.

Om alla de viktigaste målen för den ekonomiska politiken — en snabb tillväxt, en långsam inflation, minskande offentliga utgifter och sjunkande realräntor — uppnås varje år fram till nästa årtusende, har vi möjlighet att stabilisera statens finansiella ställning och vända den stigande trenden i statsskulden i förhållande till nationalprodukten så att den varaktigt blir sjunkande. Vi har inte råd att misslyckas i fråga om ett endaste mål. Det får inte ens uppstå misstankar om att vi inte skulle vilja eller kunna nå målen. Inte heller detta har Finland råd med.

Alla de ökningar av skatteintäkterna och de utgiftsbesparingar som det pågående ekonomiska uppsvinget medfört bör användas till att minska behovet av upplåning och till att sköta de befintliga skulderna. Annars faller vi ihop under skuldbördan.

Det är sålunda nödvändigt att driva den ekonomiska politiken så att bytesbalansen så länge som möjligt visar ett överskott.

I Sverige utgjorde den offentliga ekonomins totala skuld i slutet av förra året 83 procent av bruttonationalprodukten. I Finland var skulden för tre år sedan, år 1991, bara 15 procent, men i slutet av innevarande år överskrids 70 procent.

Tyvärr har vi i snabb takt nästan hunnit fatt Sverige. I denna landskamp kunde Finland gärna förlora och göra det rejält.

Även med en lyckad ekonomisk politik kommer vår offentliga skuld i förhållande till bruttonationalprodukten dock att stiga till 80—90 procent innan relationstalet börjar minska. Denna vändpunkt infaller dock även i bästa fall först i slutet av årtiondet.

Den senaste tidens händelser i Sverige ger oss ett klart exempel på vilka följderna kan bli om målsättningarna inte följs och förtroendet för den ekonomiska politiken börjar vackla.

Som flera säkert hört under sommaren, har vissa svenska storinvesterare annonserat bojkott mot köp av svenska statsobligationer. Orsaken till detta är Sveriges nuvarande höga skuldsättningsgrad, då investerarna inte längre litade på vare sig den nuvarande eller den kommande regeringens ekonomiska politik.

Dessutom har Japans mest betydande mäklarfirma för värdepapper, Nomura, som är särskilt viktig bl.a. för staternas upplåning, nyligen i offentligheten gett investerare rådet att göra sig av med svenska statsobligationer, eftersom de innebär alltför stora risker. Likaså har amerikanska JP Morgan rekommenderat att undvika investeringar i svenska statens papper. Dessa är allvarliga varningar till beslutsfattarna och intresseorganisationerna inom den ekonomiska politiken att handla medan det ännu är möjligt.

Fastän vår offentliga skuld i förhållande till bruttonationalprodukten ännu är en aning mindre än i Sverige, är vår situation av flera orsaker betydligt mer sårbar än svenska statens. Sverige är t.ex. som land och ekonomi betydligt större och mera känt ute i världen än Finland.

En annan orsak är att av vår statsskuld är cirka 60 procent i utländsk valuta men av svenska statens skuld bara ungefär en tredjedel. Här ligger således en väsentlig skillnad.

På grund av att vår kapitalmarknad är liten är vi även i år tvungna att skaffa största delen av statens finansiering från utlandet. Därför lever vi nu och kommer vi ännu länge att leva på de utländska investerarnas nåd.

Utomlands finns inget svart hål som ändlöst kunde svälja finska statens skuldpapper. Tvärtemot erbjuds de internationella investerarna varje dag tusentals andra investeringsobjekt, som konkurrerar med finska statens lån.

Var och en bör hålla i minnet att det inte finns något som helst tvång för någon att investera i finska statens obligationer. En investerare träffar alltid sitt avgörande på basis av investeringsobjektets avkastning och risker.

Dessutom är det skäl att minnas att på grund av uppsvinget inom vår exportindustri har investerarna placerat betydande mängder kapital i industrin.

Om den omgivning i vilken ekonomin är verksam försvagas, kan dessa pengar försvinna från vårt land till en mer inbringande marknad lika lätt som de kom hit. Man kan bara gissa sig till vad som skulle bli följden av en sådan händelse. Sådant får man inte lättvindigt leka med.

De stora utländska investerarna, såsom pensions- och investeringsfonderna, har i själva verket relativt små kvoter för Finland, högst rör det sig om en procent av hela investeringspotten. Det är snart fjärde året som vi håller på att fylla dessa investeringskvoter. Beloppet av statens utländska skuld närmar sig redan 200 000 miljoner finska mark, och totalskulden överstiger redan 300 000 miljoner mark.

Den finska samhällsekonomins hela utländska skuld i förhållande till exportintäkterna var i fjol den femte största bland de länder som har Moodys kreditvärdighetsklassificering. En relativt sett större utländsk skuld hade bara länder som närmast kan klassificeras som utvecklingsländer. Lägg märke till i vilket sällskap vi befinner oss i investerarnas tankar. Och så hotar man hos oss med att vrida fast exportkranarna och torpedera de nödvändiga inbesparingarna. Det har vi faktiskt inte råd med.

Vår kreditvärdighet återspeglar ännu i dagens läge förtroendet för vår vilja och vår förmåga att ordna upp situationen — vårt rykte som återbetalare av skulder har varit fläckfritt.

Emellertid hör de länder som har så stor skuldsättning utomlands som vi i allmänhet i kreditvärdighetsklassificeringarna till "B-kategorier" som är betydligt lägre än Finlands nuvarande klassificering "AA". De enda undantagen är Finland och Sverige. Det finns ännu tilltro till vår förmåga att sköta våra uppgifter, men mera bevis behövs.

Finland har under hela sin historia varit en s.k. randstat och är det ännu, inte lika känd och mycket mindre till ytan än Sverige. Det har inte alltid varit lätt att leva bakom Sveriges rygg, men nu har vår situation enligt vissa placerare och investerare blivit allt mer brydsam.

Man bör inte heller helt glömma bort att de inhemska produktionsinsatserna skall förbli i Finland. Om företagens verksamhetsbetingelser förstörs genom en dålig skatte- och räntepolitik,

är det i en randstat alltid stor risk för att produktionsinsatserna överförs till andra mera lönsamma områden. Därför är det inte skäl att leka med ekonomiska frågor.

Det är inte konstigt om en del av de utländska investerarna aktar sig för Finland, vars ekonomi direkt reflekterar även små förändringar hos grannländerna i väster och öster. Finland är varje dag tvunget att förtjäna det förtroende som internationella investerare hyser för landet. Det förtroendet får inte bli naggat i kanten. Om vi mister detta förtroende kan det stå Finlands folk verkligt dyrt.

Vi måste sköta våra angelägenheter bättre än svenskarna gjort. Men har vi sinnesnärvaro att göra det? Eller låter vi Finland driva som drivved mot internationell skuldfångenskap? Eller kommer vi på grund av rigida system och kravet på okränkbarhet för samhällsstrukturerna att driva oss själva in i denna fångenskap. Jag lämnar frågan obesvarad, fastän jag har en klart uppfattning om saken. Jag konstaterar bara att avgörandet ligger i våra egna finländska händer.

Den budgetproposition för 1995 med en slutsumma på 195,6 miljarder mark som nu överlämnas är först och främst en framtidsbudget. Den skapar en hållbar grund för vår ekonomi under den närmaste framtiden, stärker tilltron till en hållbar statsfinansiering och ökar därigenom den ekonomiska politikens trovärdighet. Sedan budgetmanglingen avslutades har vi redan fått tydliga resultat av vår trovärdighet till följd av att räntenivån sjunkit och nya investeringsbeslut fattats. Statens ökande skuldsättning börjar vända neråt, vilket för sin del bidrar till en snabbare ekonomisk tillväxt och därigenom en förbättring av sysselsättningsläget. Den minskade arbetslösheten skapar redan nästa år en bättre framtid för tusentals hushåll.

I detta sammanhang kan jag inte låta bli att berätta att man upprepade gånger får höra företagare klaga över att arbete inte tas emot. Måga människor skyr arbete med olika medel. Detta bör inte accepteras! Såväl företagen som arbetskraftsmyndigheterna måste skärpa sig och ta itu med detta missförhållande.

Budgetpropositionen tryggar också i fortsättningen de resurser för forskning och produktutveckling som regeringen fattade beslut om redan år 1991. Delvis ökas dessa resurser. Teknologiska utvecklingscentralens fullmakter ökar med rentav 27 procent när olika överföringar beaktas.

Resurserna för rådgivning och utveckling av små och medelstora företags verksamhet ökas med en tredjedel, de indirekta arbetskraftskostnaderna för små och medelstora företag minskas, läroavtalsutbildningen ökas märkbart, studiestödet och barnbidragen bibehålls på oförändrad nivå, nivån på den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen förblir hög osv.

Budgetpropositionen garanterar således som helhet att basservicen för medborgarna kan bibehållas nästan på den nuvarande nivån. De sparmål som man i budgetpropositionen tvingats uppställa beträffande de olika formerna av service för medborgarna kan i praktiken uppnås genom utjämning av skillnader i serviceproduktionen, om bara viljan finns.

Detta förutsätter dock initiativrikedom, flexibilitet och företagsamhet av alla skattebetalare. Produktivitetsundersökningar inom bl.a. hälso- och sjukvården samt utbildningen visar att det finns klara skillnader i produktiviteten mellan enheter som producerar samma typ av service. Det finns således möjligheter till naturliga inbesparingar år 1995.

För statsbidrag till kommunerna föreslås anslag om sammanlagt 39,4 miljarder mark. Statsbidragen till kommunerna minskar således förhållandevis litet jämfört med nivån år 1994, medan kommunernas totala inkomster samtidigt ökar år 1995. Samtidigt ökar kommunernas totala utgifter inte nämnvärt, om man antar att de avtal om inbesparingar i personalutgifterna som ingåtts inom den kommunala sektorn fortsätter att gälla nästa år.

Jag är övertygad om att funktionerna inom den kommunala sektorn kan upprätthållas med de resurser som ingår i budgetpropositionen. Det är endast en fråga om gemensam vilja och om vilja att anpassa de ytterligare nedskärningar som föreslås efter helhetssituationen inom den kommunala ekonomin.

Om de kommunala sparavtalen sägs upp innebär detta endast att man sågar av den gren man sitter på. Fallet är då mycket smärtsamt. Å andra sidan kan man konstatera att denna inte skulle vara första gången i Finlands historia som en intressegrupps verksamhet orsakar sina medlemmar enbart ytterligare svårigheter.

Budgetpropositionen innehåller ett stort antal strukturella reformer. De utgör en del av handlingslinjen på längre sikt, som syftar till omfattande revidering av den offentliga sektorn och till strukturella förändringar.

Ett program för gallring bland och koordinering av systemen med näringsunderstöd har redan startats. Arbetet med att göra näringsun-

derstöden klarare kommer dock att räcka till för många år.

Systemet med sysselsättningsstöd revideras fr.o.m. ingången av 1995. Verksamheten inom ramen för systemet sköts i allt större utsträckning på marknadsvillkor.

Ombildningen av ämbetsverk och inrättningar till affärsverk och bolag fortsätter genom att sådan service- och produktionsverksamhet som lämpar sig för öppen konkurrens omorganiseras. År 1995 bolagiseras Statsjärnvägarna, Statens upphandlingscentral, Statens beklädnadsfabrik, tjänsterna inom byggnadsförvaltningen samt en del funktioner vid Statens spannmålsförråd och Statens utvecklingscentral.

Reformen av central- och regionalförvaltningen fortsätter på många sätt. Resultatbudgetering har införts vid alla statliga ämbetsverk och inrättningar i budgetpropositionen för 1995. Utredningen av effekten av olika stöd effektiveras.

Utan strukturella reformer vore det inte möjligt att vidta så omfattande sparåtgärder som i budgetpropositionen för 1995. Det kan uppskattas att statens utgifter vid utgången av 1995 skulle vara cirka 35 miljarder mark större än i dag utan de sparåtgärder som vidtagits och kommer att vidtas åren 1991—1995. Utan dessa sparåtgärder skulle vår ekonomi vara i ett helt annat skick. Vem skulle då sköta vår hushållning? Det är bättre att vi självständigt kan besluta om våra egna angelägenheter.

Framöver kommer kartläggningen av nya sparobjekt att vara svårare än i samband med uppgörandet av budgetpropositionen för 1995. Detta anser jag det är skäl att hålla i minnet när vallöftena ges. De beslut som skall fattas om utgiftshushållningen under slutet av 1990-talet kommer att vara ytterst plågsamma.

Det finns ingen orsak att komma med anklagelser om att problemen har skjutits över på de kommande beslutsfattarna. Jag vill betona att det hade varit möjligt att stöda sparlinjen, men icke! Man gick inte med på inbesparingarna men skulle med vett och vilja öka skulden, vilket i sig är ytterst kortsynt.

Budgetpropositionen, som följer utgiftsramarna, utgör en central del av regeringens ekonomisk-politiska linje. Finansieringsunderskottet inom statskonomin, som redan länge varit mycket stort, ger i detta läge inga möjligheter till lindringar av beskattningen i budgetpropositionen. Det uppskattas dock att beskattningen år 1995 lindras något, närmast på grund av betalningen av två skatteåterbäringar. Regeringen föreslår att en inflationsjustering på två procent görs i den progressiva skatteskalan för förvärvsinkomst inom inkomstbeskattningen. Miljöskatterna ökas kännbart, delvis i enlighet med önskemål från breda medborgarkretsar.

Det är ytterligare skäl att varna för den föreställningen att miljöskatterna i framtiden är en outsinlig penningkälla, som man kan ösa ur för att leva över sina tillgångar och lindra beskattningen av lönerna. Så är det inte, för det kan gå så att miljöskatteobjekten på lång sikt inte räcker till, om inte girigheten härvidlag kan hållas i schack.

Andra ändringar av inkomstgrunderna i budgetpropositionen än de som hänför sig till EU-beslutet höjer konsumentprisindex med 0,5 procent. Budgetpropositionen ökar således inte inflationstrycket.

Budgetpropositionen medför ett behov av nettofinansiering inom statsekonomin om cirka 62,5 miljarder mark utan bankstödet. Allt som allt är behovet av ytterligare skuld cirka 70 miljarder mark nästa år, vilket är alldeles för mycket.

Det vore önskvärt att de som klagar över en alltför hög skuldsättning själva framför alternativ beträffande vilka utgifter som bör skäras ned mera än vad som föreslagits i budgetpropositionen och, på motsvarande sätt, vilka inkomster som bör ökas.

Det att man väntar till lillajulstider med att ge alternativa förslag ger inte någon ansvarsfull bild av sättet att sköta våra gemensamma angelägenheter.

I ett flertal sammanhang har det sagts att den nuvarande regeringen har fått ett sådant arv att all dess kraft och energi har gått åt vid pumparna för att hålla skutan Finland flytande.

Till vissa delar stämmer detta, men nu när ungefär ett halvt år återstår kan man konstatera att förutsättningarna för produktionsverksamheten och strukturen inom våra öppna sektorer har förbättrats dramatiskt jämfört med situationen vid senaste decennieskifte.

Liberaliseringen av kapitalrörelserna, reformerna inom företagsbeskattningen, liberaliseringen av det utländska ägandet och regeringens åtgärder för utvecklande av en nationell industristrategi har lett till att tron på den finländska industrin verkar vara starkare på den internationella marknaden än någonsin i hemlandet. Värdestegringen när det gäller börsaktierna och våra stora bolags framgång vid förvärvet av riskkapital hade inte varit möjliga med inhemska medel. Industrins utvecklingsmöjligheter i hemlandet

har förbättrats märkbart, likaså investeringsförmågan i och med den ökande interna finansieringen. Vi har för all del goda möjligheter att omintetgöra denna utveckling under de närmaste veckorna och månaderna, antingen vid behandlingen av nästa års budget eller genom arbetsmarknadsparternas försorg.

De åtgärder som regeringen har vidtagit för att utveckla de industriella statsbolagens struktur och göra den klarare samt för att bredda bolagens ägarbas utgör en viktig del av tryggandet av industrins kapitalförsörjning.

Som ett resultat av de åtgärder som vidtagits har statsbolagen fr.o.m. slutet av senaste år fått riskkapital till ett belopp av knappt 4,2 miljarder mark. Statens nettoinkomster av dessa operationer är under denna period av 10 månader drygt 560 miljoner mark.

De företagsvisa åtgärderna fortsätter, och nästa vår kommer bolagen, som genomgående förbättrat och fortfarande förbättrar sina resultat, också att betala större dividender.

Regeringen anser att de inkomster som fås när statsbolagens ägarbas breddas skall styras till stärkande av den industriella basen i vårt land och inte till konsumtion.

I budgetpropoitionen för 1995 föreslås gallringar bland företagsstöden. Denna riktning är den rätta, och den är också nödvändig, men samtidigt är det skäl att hålla i minnet att de stöd med karaktären av konjunkturstöd som denna regering införde åren 1992—1993 var resultatet av störningar i synnerhet i företagsfinansieringen, som vi har försökt avhjälpa för att rädda det friska företagsbeståndet.

Statsstödet till förädlings- och servicenäringarna utgör endast ett par procent av deras förädlingsvärde. I EU-Finland kommer vi inglaunda ifrån stöden, men vi kan bättre än förut följa med och påverka stödsystemen i våra konkurrentländer.

Allt som allt befinner sig många av länderna i Europa i en speciell situation såtillvida att den privata sektorn och framför allt exportindustrin har hämtat sig, men underskotten i statsekonomin har oundvikligen lett till ytterligare skuldsättning.

Det är skäl att fråga sig om den berömda s.k. tredje vägen mellan socialism och kapitalism har kommit till sitt slut. Välfärdssamhället, som i hög grad stöder sig på den offentliga ekonomin, befinner sig i alla händelser i ett vägskäl vad beträffar frågan om vi genom upptagning av skuld kan fortsätta att upprätthålla den service och det överflöd som vi har vant oss vid.

I Sverige är situationen ännu mera aktuell, eftersom marknaden klart har uttalat sitt misstroende mot en hushållning som grundar sig på skuldsättning. Man har där följdaktligen inför parlamentsvalet börjat fråga sig vilka uppgifter som kan kvarstå hos staten i detta läge. Kommuner och enskilda blir i framtiden tvungna att bära ett större ekonomiskt ansvar än tidigare.

Det är klart att underskotten i statsekonomin inte i något land obegränsat kan få öka skuldbördan. Taket kommer alldeles säkert emot.

Så är det också i Finland. Det torde vara någorlunda klart för var och en att totalbeloppet av vår statsskuld inte konstant kan öka. Hur skulle vi obegränsat kunna få lån för våra utgifter utan att göra strukturella ändringar i statsekonomin!

Jag har med en viss förargelse följt med denna s.k. värdediskussion, där man ideligen framställer krav på att resultatet av diskussionen skall betalas med statsmedel. Bland annat betraktades en 11 miljarders överskridning av utgifterna som minimikravet för att man på rätt sätt skall kunna delta i diskussionen.

När skall man äntligen i det här landet inse att det börjar vara dags att inleda en värdediskussion där man funderar på var 30—50 miljarder mark skall skäras för att statsbudgeten skall kunna balanseras? Orsaken är helt enkelt den att det inte i all evighet finns nya pengar för finansiering av underskotten. Skall vi lämna tjänstemännens löner obetalda, skall vi avveckla armén, polisväsendet, rättsväsendet eller riksdagen och regeringen? Eller hur är det med barnbidragen, statsunderstöden till kommunerna eller utkomstskyddet för arbetslösa? Skall de i så fall lämnas orörda? Det saknas med andra ord inte teman för diskussionen.

Jag tänker inte ens försöka besvara de här frågorna, eftersom det lätt skulle tolkas som provokation från finansministerns sida. Men gärna skulle jag höra när man i Finland har tänkt dryfta strukturen hos det samhälle som fungerar med 25 procents lägre volym. Vad skall man lämna kvar och vad måste man obönhörligen avstå ifrån? Detta är något vi i varje fall måste konfronteras med — och med ränta på ränta! Varför får inte de nödvändiga besluten tas?

Av statens budgetutgifter har överföringsutgifterna — dvs. de stöd och förmåner till hushållen, kommunerna och näringarna som betalas via statsekonomin — på 1990-talet årligen överstigit 100 miljarder mark, vilket är betydligt

mer än hälften av budgeten. Det faktum att Finland har ett omfattande strukturellt budgetunderskott innebär att de stöd och förmåner som bekostas med samhällets gemensamma medel är klart överdimensionerade. Enbart ränteutgifterna kommer om två år att uppgå till hela 30 miljarder mark, vilket innebär att den befolkningsdel som tillhör arbetskraften påförs en tilläggsräkning på i genomsnitt 1 000 mark per person och månad.

En av de lösningar som föreslagits går ut på att den ekonomiska tillväxten bör påskyndas, vilket skulle leda till ökade skatteinkomster för statens del. Det har tyvärr dock undgått förslagsställarna att det inte existerar någon tillväxt, vars skatteinkomster ensamma för sig skulle fylla underskottsgropen — inte ens om arbetslöshetsgraden sjunker till 10 procent.

Å andra sidan går det inte heller att skärpa beskattningen. Vår inkomstbeskattning är redan en av de högsta bland industriländerna. Några nya beskattningsobjekt finns knappast heller i sikte. Snarare finns det ett tryck på en lindring av beskattningen, men det lyckas inte med mindre än att man avstår från vissa förmåner.

Under den senaste tiden har det föreslagits att budgetunderskottet skall elimineras med hjälp av någon form av hokuspokustrick, enligt vilket man gör kalkylmässiga uppskattningar av ökningen i bnp, jordbruket, sänkningen i arbetslösheten och statens tillgångar, varefter man konstaterar att balanseringen av budgeten egentligen bara handlar om ett eller ett par års kalkylmässiga arrangemang. Detta om något bör betraktas som akademiskt hyckleri.

Under den pågående regeringsperioden har jag föreslagit många olika utgiftsnedskärningar, och därför finns det ju många som nedkallar evig förbannelse över min person. Men när jag föreslår besparingar har jag alltid gjort det väl medveten om att det tar sin tid innan detta finska system vågar erkänna fakta. Tyvärr är det inte heller på det sättet man åstadkommer snabba besparingar.

Jag har med tillfredsställelse konstaterat att statens skuldsättning har rönt förståelse i massmedierna under den gångna sommaren. Åt samma hobby har av allt att döma också oppositionen ägnat sig.

Antagligen har den publicitet kring skuldproblemet som fortgått under hela regeringsperioden äntligen uppvisat litet resultat när det gäller det absolut största problem som kommer att prägla vår närmaste framtid.

Jag må vända och vrida på de statsekonomiska beräkningar som ligger på mitt bord — svaret är varje gång att det strukturella underskottet inte kan avhjälpas på annat sätt än genom någon form av budgetnedskärningar och genom ökad tillväxt.

Den sittande regeringens fullmakt löper ut i och med riksdagsvalet i mars 1995, och dagens regering kan inte påverka det som sker därefter. Säkert är dock att inte heller nästa regering kommer att slippa budgetunderskottets förbannelse. Det är bra att hålla detta i minnet när partierna snart kör igång på allvar med sina valkampanjer.

När jag nu presenterar den sittande regeringens sista budget är det säkert många som undrar om finansministern har något ekonomiskt-politiskt testamente i tankarna. Svaret på den frågan är i all korthet, att visst kan jag lämna efter mig ett testamente. Men samtidigt frågar jag mig själv vad det tjänar till.

Senare generationer minns säkert den här regeringen som den stora skuldsättningsregeringen, men nästa regering får nog bereda sig på samma öde. Detta är förstås i och för sig sorgligt.

När man någon gång i framtiden skriver den här regeringens testamente, hoppas jag att där dock beaktas hur mycket av sin tid uttryckligen den här riksdagen använde till att avvärja olika sparförslag. Att riksdagen på eget initiativ skulle ha gjort tilläggsbesparingar skall vi inte ens drömma om.

Jag hoppas också att man inte skall glömma alla de strukturella initiativ och andra nödvändiga sparåtgärder som intresseorganisationerna lyckades fälla med hot om strejk. Många sparåtgärder har ersatts med skattehöjningar.

Jag undrar faktiskt hur länge riksdagen tänker svälja att utomparlamentariska krafter pressar fram ett avstående från lösningar som är sunda ur hela samhällets perspektiv. Det är hög tid att riksdagen rannsakar sig själv grundligt, om sådana tendenser accepteras.

Intresseorganisationerna har fått oskäligt stor makt — nu senast hotar de med strejk när regeringen försöker förhindra möjligheterna att spekulera med utkomstskyddet för arbetslösa. Att behärksa detta land med demokratiska metoder är därför oerhört mödosamt och dessutom omöjligt utan att skattebetalarna hela tiden drabbas allt hårdare.

Regeringen har i dagens läge lyckats åstadkomma drygt 30 miljardet i form av strukturella besparingar. Beloppet är alltför lågt, men då

skall vi minnas att de övriga instanserna, inklusive riksdagen, har haft ännu mindre att komma med.

Jag behöver inte i ett senare skede förebrå mig själv för att jag inte i god tid upprepade gånger skulle ha informerat alla, också riksdagen, om den situation Finland befann sig i. Inte heller tänker jag ha ont samvete för att jag inte skulle ha försett debatten och beslutsfattarna i riksdagen med tillräckligt många sparförslag. Om inte det politiska system som rått under uttryckligen den pågående valperioden påtar sig ansvaret för ens en del av statsekonomins ödesdigra störtlopp, saknar det som kallas samhällsansvar all betydelse.

Jag hoppas innerligt att mina predikningar, som jag i snart fyra års tid hållit om statsekonomins fruktansvärda tillstånd, äntligen kunde gömmas på historiens vind och att mina ärade kolleger i riksdagen inte skall bli tvungna att ständigt upprepa mina gamla jeremiader. Det är verkligen nu riksdagsledamöternas uppgift att bära det ansvar, som vi av medborgarna har blivit utsedda att bära.

Vår ekonomi befinner sig alltjämt i ett mycket känsligt skede. Det gagnar ingen — varken nulevande eller kommande generationer — om vi helt tappar fotfästet på gränsen till den avgrund som vi onekligen står vid. Jag vädjar därför till er: nu gäller det att glömma allt vad groll, hat och avund heter. Nu behövs det samarbete, mod och smidighet.

Jag kan med glädje konstatera att en livboj äntligen har kastats ut till oss finländare. Låt oss hugga tag i den. Den kan rädda hela vårt folk.

Edustajat Paloheimo, Kanerva ja Jäätteenmäki merkitään läsnä oleviksi.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

2) Hallituksen esitys n:o 135 Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle kaikkien muiden pysyvien erikoisvaliokuntien on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Pääministeri A h o : Arvoisa rouva puhemies! Edessämme on itsenäisen Suomen rauhanajan kenties tärkein ja kauaskantoisin valinta, kun teemme tänä syksynä päätöksen jäsenyydestä Euroopan unionissa. Itse asiassa ministeri Viinanen äskeisellä puheenvuorollaan asetti hyvät alkutahdit myös tämän asian käsittelylle. Siinäkin yhteydessä on kysymys paitsi yhteiskuntamme ja yhteiskuntajärjestelmämme myös taloutemme perusrakenteista.

Hallitus on jäsenyyshankkeen kaikissa vaiheissa noudattanut mahdollisimman suurta avoimuutta ja halunnut siten varmistaa laajan kansalaiskeskustelun jäsenyyden eduista ja haitoista. Näin on toimittu jäsenyyshakemuksesta päätettäessä, neuvottelutavoitteita asetettaessa ja myös nyt liittymissopimusta arvioitaessa. Kaikki tämä on ollut tarpeen myös siksi, että päätös Euroopan unionin jäsenyydestä on alistettu lokakuun 16 päivänä järjestettävään kansanäänestykseen. Vasta sen jälkeen eduskunta tekee asiassa lopullisen päätöksensä.

Fru talman! När beslutet om ett medlemskap i Europeiska unionen så småningom skall fattas står vi inför det självständiga Finlands kanske viktigaste och mest vittgående val i fredstid. Regeringen har i alla skeden av medlemsprojektet iakttagit största möjliga öppenhet och sålunda velat försäkra sig om en omfattande medborgardebatt om för- och nackdelarna med ett medlemskap. Så gjorde man när beslutet om att ansöka om medlemskap fattades och när förhandlingsmålen uppställdes och så gör man även nu när anslutningsfördraget skall utvärderas.

Allt detta har varit nödvändigt också därför att beslutet om medlemskap i Europeiska unionen har underställts en folkomröstning som kommer att anordnas den 16 oktober. Först därefter fattar riksdagen sitt slutliga beslut i den här saken.

Rouva puhemies! Vaikka olemme tekemässä poikkeuksellisen suurta yksittäistä kansallista ratkaisua, se pitää nähdä johdonmukaisena jatkona maamme perinteiselle tavalle sopeutua muuttuviin ja usein nopeasti muuttuviin olosuhteisiin.

Kylmän sodan ja Euroopan kahtiajaon kaudella Suomi haki ratkaisut, joilla maamme pysyttäytyi suurvaltojen ristiriitojen ulkopuolella. Samalla kuitenkin turvasimme taloudelliset etum-

me osallistumalla puolueettomuuspolitiikkamme asettamissa rajoissa maanosamme taloudelliseen yhdentymiseen.

Kun poliittinen ja sotilaallinen kahtiajako Euroopassa päättyi puoli vuosikymmentä sitten, se käynnisti yhä jatkuvan murroksen, tekee mieli sanoa myllerryksen. Sen seurauksena alkoi muotoutua uusi eurooppalainen taloudellinen ja poliittinen järjestys, jonka rakentamisessa Euroopan unionilla on keskeinen asema. Me vastasimme tähän muutokseen, ulkoisten olosuhteittemme uudelleen muotoutumiseen, hakemalla Euroopan unionin jäsenyyttä maaliskuussa 1992. Arvioimme silloin, että unioniin liittyminen turvaisi parhaiten kansalliset etumme muotoutuvassa uudessa Euroopassa.

Rouva puhemies! Olemme nyt edenneet niin pitkälle, että sopimus Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi on saatettu eduskunnan käsiteltäväksi. Tätä ennen hallitus on jo moneen otteeseen tehnyt eduskunnalle selkoa itse sopimuksesta ja jäsenyyden sisällöstä: ensin pääministerin ilmoituksella maaliskuun alussa, sitten kesäkuussa annetulla välikysymysvastauksella sekä sen lisäksi kaikille edustajille jo alkukesällä jaetulla laajalla kirjallisella yhteenvedolla neuvottelujen tuloksista. Tästä syystä en aiokaan tässä puheessani mennä yksityiskohtiin, käydä uudelleen esittelemään liittymissopimuksen sisältöä. Haluan vain nostaa esille muutamia keskeisiä perusteita, joiden pohjalta hallitus on ratkaisunsa tehnyt.

Ensinnäkin olemme arvioineet, että liittymissopimus turvaa meille nyt ja tulevaisuudessa yhdenvertaiset toimintaedellytykset päämarkkinaalueellamme. Näin takaamme sen, että yksi suomalaisen hyvinvoinnin perusedellytys on varmasti kunnossa.

Toiseksi neuvottelutulos varmistaa Suomen tasavertaisen osallistumisen kaikkeen unionin päätöksentekoon. Samalla turvaamme puhevaltamme myös siihen, millaiseksi unioni vuoden 1996 hallitusten välisen konferenssin päätöksin kehittyy. Mielestäni presidentti Koivisto ilmaisi tämän asian erinomaisen tyylikkäästi sanomalla, että Suomen paikka on siellä, missä meidän tulevaisuudestamme päätetään. Euroopan unioni päätöksineen, halusimme sitä tai emme, on muokkaamassa jo tänään monin tavoin suomalaista yhteiskuntaa ja sen toimintaedellytyksiä.

Kolmanneksi jäsenyysneuvotteluissa tuli selväksi, että kansallisen ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme lähtökohdat ovat sopusoinnussa jäsenyysvelvoitteiden kanssa. Tältä pohjalta Suomi voi, mutta Suomi myös haluaa osallistua unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämiseen. Se on mitä suurimmassa määrin pienen kansakunnan edun mukaista.

Edelleen hallitus arvioi, että Euroopan unionin jäsenyys pikemmin lisää kuin rajoittaa mahdollisuuksiamme tiivistää yhteistyötämme Venäjän ja Baltian kanssa. Epäilykset siitä, että jäsenyys heikentäisi näitä edellytyksiä, ovat osoittautuneet vääriksi, ja monet yhteydet myös Venäjän ja Baltian maiden edustajien kanssa osoittavat, että myös rajan sillä puolella nähdään kiinnostuksen kasvulle edellytyksiä, mikäli Suomesta tulee Euroopan unionin jäsen.

Vielä: Unionin jäsenenä voimme myös tehokkaasti edistää meille tärkeitä tavoitteita ympäristönsuojelussa, tutkimuksessa ja koulutuksessa tai tasa-arvon toteuttamisessa.

Arvoisa puhemies! Päätökseemme hakea Euroopan unionin jäsenyyttä vaikutti olennaisesti se, että halusimme käydä jäsenyysneuvottelut ja selvittää jäsenyyden ehdot samanaikaisesti kolmen muun Efta-maan kanssa. Varsinkin Ruotsin ja Norjan kanssa Suomella oli monia yhteisiä etuja valvottavanaan. Arvioimme tuolloin jäsenyyttä haettaessa, että unionilla voi olla vain yksi pohjoinen politiikka, ja se muotoutuu silloin alkavissa jäsenyysneuvotteluissa. Jättäytyminen unionin laajentumisen seuraavaan aaltoon olisi sulkenut Suomen tämän prosessin ulkopuolelle, ja jos olisimme myöhemmin unioniin halunneet liittyä, meidän olisi ollut sopeuduttava toisten muotoilemaan pohjoisen politiikkaan.

Edessämme on nyt kaksi vaihtoehtoa: joko liitymme Euroopan unioniin nyt neuvotelluin ehdoin tai jättäydymme unionin ulkopuolelle. Kumpikaan, arvoisa puhemies, ei ole helppo ratkaisu. Nykyisen tilanteen säilyminen ei ole valitettavasti vaihtoehtojen joukossa. Ulkopuolelle jääminenkin merkitsee ilman muuta muutosta nykyiseen. Jo pelkästään se, että vähintään yksi tai useampia Efta-maita liittyy Euroopan unionin jäseneksi, heikentää Euroopan talousaluejärjestelyn antamaa turvaa ja luo sitä myöten epävarmuutta tulevaisuudesta.

Mutta suuri on haaste myös jäseneksi liittyttäessä. Joudumme tinkimään meidän suomalaisten niin arvokkaaksi kokemasta kansallisesta suvereniteetista ylikansallisen päätöksenteon hyväksi. Jäsenyyden myötä yhteismarkkinat ja EU-lainsäädäntö ulottuvat Suomeen niiltäkin osin, joita Euroopan talousaluesopimus ei kata. Erityisiä pulmia maallemme aiheutuu erilaisista ja pohjoisista olosuhteistamme. Tämä koskee var-

sinkin elintarviketalouttamme. Unionin nykyiset elintarviketalouden tukijärjestelmät eivät riittävästi tunnista ja ota huomioon pohjoisia olosuhteitamme ja niistä koituvia haittoja. Turvataksemme omalle elintarviketaloudellemme tasavertaiset toimintaedellytykset — siis tasavertaiset toimintaedellytykset — joudumme käyttämään jäsenyyssopimuksen mahdollistamia kansallisia toimia, joita koskevat lakiesitykset ovat parhaillaan tulossa eduskunnan käsittelyyn.

Rouva puhemies! Jäsenyysratkaisumme on runsaan viiden viikon kuluttua Suomen kansan arvioitavana, Suomen kansan käsissä. Voidakseen tehdä valintansa kansalaisten on tuolloin tiedettävä, mitä jäsenyys kokonaisuudessaan merkitsee. Siksi onkin välttämätöntä, että myös kansallisten ratkaisujen sisältö on selvillä ja eduskunnassa hyväksytty ennen kansanäänestystä, ja näin kaikki jäsenyyteen liittyvät tekijät ja jäsenyyden ehdot ovat kansalaisten arvioitavissa.

Parhaillaan pyritään varmistamaan Euroopan unionin komission hyväksyntä kansallisille toimillemme. Kansallinen ratkaisu on valmisteltu erittäin huolellisesti ja liittymissopimuksen määräysten mukaisesti. On välttämätöntä, että komission asennoitumisesta saadaan täydellinen selvyys mahdollisimman pian. Tämän asian nopea käsittely ja selkeä, yksiselitteinen ratkaisu on tärkeä siitäkin syystä, että se vaikuttaa suomalaisten käsityksiin siitä, miten unionissa suhtaudutaan yksittäisille, myös pienille jäsenmaille kansallisesti tärkeisiin asioihin.

Julkisessa keskustelussa, rouva puhemies, on huolellisesti punnittu Euroopan unionin jäsenyyden hyötyjä ja haittoja. Se ei kuitenkaan vielä riitä. Jotta jäsenenä voisimme ajaa tehokkaasti Suomen kansallisia etuja, meillä täytyy olla käsitys siitä, miten unionissa aiomme toimia, jos jäseneksi liitymme, ja mihin suuntaan haluamme olla sitä kehittämässä. Euroopan unioni ei ole arvo sinänsä, vaan se on ainoastaan väline kansallisten ja eurooppalaisten etujen edistämisessä. Me suomalaiset haluamme Euroopan unionin jäsenenäkin rakentaa laajaa eurooppalaista yhteistyötä. Kun maanosaamme vuosikymmenet rasittanut ja piinannutkin kahtiajako on vihdoinkin historiaa, emme voi sallia uusien rintamalinjojen nousemista. Se on mitä suurimmassa määrin Suomen kansallisen edun ja päämäärien mukaista.

Haluamme antaa oman panoksemme unionin päätavoitteiden saavuttamiseen, koko Euroopan poliittisen vakauden ja turvallisuuden edistämiseen sekä taloudellisen kehityksen varmistamiseen. EU:n sisäisessä kehittämisessä haluamme pohjoismaiselta arvoperustaltamme lähtien edistää demokratiaa sekä avoimuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumista. Haluamme olla säilyttämässä eurooppalaista kielten ja kulttuurien rikkautta.

Integraatio luo mielestäni aivan aiheellista pelkoa päätösvallan etääntymisestä yksityisen kansalaisen ulottumattomiin, paikkoihin, joita demokraattinen kontrolli ei tavoita. Paras keino torjua näitä aiheellisia pelkoja on läheisyysperiaatteen kunnioittaminen ja sen tiukka toteuttaminen. Tämän mukaisesti unionin tasolla säädettäväksi on otettava vain sellaiset asiat, joita ei kyetä tyydyttävästi ratkaisemaan kansallisella, alueellisella tahi paikallisella tasolla.

On ymmärrettävää, arvoisa puhemies, että näin suuren päätöksen edessä kansalaisten piirissä vallitsee myös epätietoisuutta, epävarmuutta ja syviäkin epäluuloja. Voin hyvin ymmärtää niitä, jotka ovat ottaneet tai aikovat ottaa kielteisen kannan jäsenyyteen siksi, että pelkäävät elinehtojensa huononevan. Jäsenyyttä vastaan on kuitenkin esitetty myös perusteluja, joiden mukaan nyt oltaisiin luopumassa maamme itsenäisyydestä, itsemääräämisoikeudesta ja toimintavapaudesta, myymässä vanhempiemme ja isovanhempiemme Suomelle taistelemaa vapautta. Ne ovat vääriä todistuksia ja vääriä profetioita.

Yksikään unionin jäsenmaa ei ole luopunut tai luopumassa itsenäisyydestään, eikä niin aio tehdä Suomikaan. Käyttämällä hyväksi niitä mahdollisuuksia, joita jäsenyys tarjoaa sellaisten tehtävien hoitamiseen, joihin omat voimavaramme, yksittäisen kansakunnan voimavarat eivät riitä, voimme vahvistaa kansallisen olemassaolomme ja riippumattomuutemme perustaa.

Fru talman! Det är förståeligt att det också råder ovisshet, osäkerhet och misstankar bland medborgarna inför ett så här stort beslut. Jag kan förstå dem som har intagit eller kommer att inta en negativ ståndpunkt därför att de är rädda för att livsvillkoren kommer att försämras.

Som argument mot ett medlemskap har emellertid också anförts att vi nu håller på att avstå från vårt lands självständighet, självbestämmanderätt och handlingsfrihet, sälja den frihet som våra föräldrar och far- och morföräldrar kämpade för. Detta är enligt min mening falsk vittnesbörd och falska profetior.

Inte ett enda av unionens medlemsländer har avstått eller håller på att avstå från sin självständighet, och det kommer inte heller Finland att

göra. Genom att utnyttja de möjligheter som ett medlemskap i Europeiska unionen ger att sköta de uppgifter för vilka våra egna resurser inte räcker till kan vi stärka vår nationella existens och grunden för vår oavhängighet.

Arvoisa puhemies! Olemme nyt eduskunnassa todella suuren, liioittelematta sanoen historiallisen ratkaisun edessä. Tiedämme etukäteen, että mielipiteet jakautuvat niin kansan keskuudessa kuin päättäjienkin keskuudessa siitä, onko Suomen kannalta viisasta liittyä Euroopan unionin jäseneksi vai ei.

Mielestäni on äärimmäisen tärkeää, että tässä kysymyksessä niin kansan keskuudessa kuin päätöksentekijöidenkin keskuudessa toimitaan tavalla, joka tekee mahdolliseksi sen, että kansanäänestyksen ja eduskunnan lopullisen ratkaisun jälkeen, olipa se "jaa" tai "ei" Euroopan unionin jäsenyydelle, siitä eteenpäin jatkaa yksi ja yhtenäinen Suomen kansa. Tällä ratkaisulla ei saa luoda uusia rajalinjoja Suomen sisälle viitaten siihenkin, mitä ministeri Viinanen kertoi kansantaloutemme ja erityisesti valtiontaloutemme tilasta.

Meillä on edessä aikakausi, jolloin suomalaiset tarvitsevat paljon enemmän toisiaan kuin täälläkin käydyt viimeaikaiset keskustelut ovat osoittaneet. Me voimme selvitä kansakuntien keskinäisessä kilpailussa ainoastaan toinen toistamme tukien ja erityisesti huolehtimalla niistä väestöryhmistä ja väestöpiireistä, joiden taloudelliset edellytykset ja yhteiskunnallinen voima ovat kaikkein heikoimmat. Tästä syystä on äärimmäisen tärkeää, että jäsenyyskysymystä voidaan käsitellä rauhallisesti, vakaasti, toinen toistemme mielipiteitä kunnioittaen. Jos näin toimimme, silloin meillä on edellytykset myös jäsenyysratkaisun jälkeen yhtenäisesti hyödyntää niitä mahdollisuuksia, joita mahdollinen jäsenyys Euroopan unionissa meille antaa.

Pääministeri Ahon puhe on ruotsinkielisenä näin kuuluva:

När beslutet om ett medlemskap i Europeiska unionen så småningom skall fattas står vi inför det självständiga Finlands kanske viktigaste och mest vittgående val i fredstid. I själva verket gav minister Viinanen i sitt anförande nyss en god upptakt till behandlingen av detta ärende. Även i detta sammanhang är det fråga förutom om vårt samhälle och vårt samhällssystem om grunden för vår ekonomi.

Regeringen har i alla skeden av medlemsprojektet iakttagit största möjliga öppenhet och sålunda velat försäkra sig om en omfattande medborgardebatt om för- och nackdelarna med ett medlemskap. Så gjorde man när beslutet om att ansöka om medlemskap fattades och när förhandlingsmålen uppställdes och så gör man även nu när anslutningsfördraget skall utvärderas. Allt detta har varit nödvändigt också därför att beslutet om medlemskap i Europeiska unionen har underställts en folkomröstning som kommer att anordnas den 16 oktober. Först därefter fattar riksdagen sitt slutgiltiga beslut i saken.

Trots att vi är i färd med att träffa ett exceptionellt stort, enskilt nationellt avgörande, bör det ses som en följdriktig fortsättning på vårt lands traditionella sätt att anpassa sig till föränderliga förhållanden.

Under det kalla kriget och Europas tudelning träffade Finland avgöranden som gjorde att vårt land höll sig utanför stormakternas konflikter. Samtidigt tryggade vi emellertid våra ekonomiska intressen genom att inom de gränser som vår neutralitetspolitik tillät delta i den ekonomiska integrationen i vår världsdel.

När den politiska och militära tudelningen av vår världsdel upphörde för ett halvt decennium sedan inleddes en brytningsperiod, man har lust att säga ett virrvarr, som fortfarande pågår. Till följd av detta började en ny europeisk ekonomisk och politisk ordning utformas i vars uppbyggnad Europeiska unionen spelar en central roll. Finland svarade på denna förändring genom att ansöka om medlemskap i Europeiska unionen i mars 1992. Vi bedömde då att en anslutning till unionen bäst skulle trygga våra nationella intressen i det nya Europa.

Vi har nu kommit så långt att fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen föreläggs riksdagen. Före det har regeringen redan i flera omgångar lämnat riksdagen besked om själva fördraget och innebörden av ett medlemskap: först genom statsministerns meddelande i början av mars, sedan genom det interpellationssvar som gavs i juni samt genom det omfattande skriftliga sammandrag av förhandlingsresultatet som redan i början av sommaren delades ut till alla riksdagsmän. För den skull tänker jag inte i det här anförandet gå in på detaljer och ånyo börja presentera innehållet i anslutningsfördraget. Jag vill i detta sammanhang endast lyfta fram några centrala omständigheter som legat till grund för regeringens eget avgörande:

För det första har vi beräknat att medlemsför-

draget garanterar oss nu och i framtiden likvärdiga verksamhetsbetingelser på vår huvudsakliga marknad. På detta sätt försäkrar vi oss om att en grundläggande förutsättning för den finländska välfärden är i skick.

För det andra säkerställer förhandlingsresultatet att Finland kan delta som jämbördig medlem i allt beslutsfattande inom unionen. Samtidigt tryggar vi också vår talan när det gäller unionens framtida utveckling genom de beslut som fattas av konferensen på regeringsnivå 1996. Enligt min mening uttryckte president Koivisto saken på ett utomordentligt elegant sätt när han sade att Finlands plats är där det besluts om vår framtid. Europeiska unionen med sina beslut, oberoende om vi ville det eller inte, håller redan i dag på att på många sätt forma det finländska samhället och dess verksamhetsbetingelser.

För det tredje stod det under medlemsförhandlingarna klart att utgångspunkterna för vår nationella utrikes- och säkerhetspolitik harmonierar med medlemsförpliktelserna. Utgående från detta kan och vill Finland delta i utvecklandet av unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Det är i högsta grad till fördel för en liten nation.

Vidare bedömer regeringen att ett EU-medlemskap snarare ökar än begränsar våra möjligheter att intensifiera samarbetet med Ryssland och Baltikum. Misstankarna att ett medlemskap skulle försämra förutsättningarna för ett dylikt samarbete har visat sig vara felaktiga och de många kontakterna med representanter för Ryssland och de baltiska länderna påvisar att man även på den sidan av gränsen kan skönja förutsättningar för ett ökat intresse ifall Finland blir medlem av Europeiska unionen.

Dessutom: i och med ett medlemskap i unionen kan vi också effektivt främja de mål som är viktiga för oss i fråga om miljövård, forskning och utbildning samt jämställdhet.

Vårt beslut att söka medlemskap i Europeiska unionen påverkades väsentligt av att vi ville föra medlemsförhandlingarna och utreda villkoren för ett medlemskap samtidigt med tre andra Eftaländer. I synnerhet tillsammans med Sverige och Norge hade Finland många gemensamma intressen att bevaka. Vi bedömde då att unionen kan föra endast en nordisk politik och den utformades under dessa förhandlingar. Att vänta på följande utvidgning av unionen skulle ha utestängt Finland från denna process och om vi ville ansluta oss senare skulle vi bli tvungna att anpassa oss till en nordisk politik skapad av andra.

Vi har nu två alternativ: antingen ansluter vi oss till Europeiska unionen på de villkor som nu har förhandlats fram eller också stannar vi utanför. Ingetdera alternativet innebär någon lätt lösning. Att bibehålla den nuvarande situationen hör inte till alternativen. Också om vi stannar utanför innebär det en förändring jämfört med dagens läge. Redan det att minst ett eller rentav flera Efta-länder ansluter sig till Europeiska unionen minskar den trygghet som Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ger.

Men ett medlemskap är också en stor utmaning. Vi blir tvungna att pruta av på den nationella suveräniteten, som känns så värdefull för oss finländare. Det sker till förmån för ett övernationellt beslutsfattande. I och med medlemskapet kommer Finland att omfattas av den gemensamma marknaden och EU-lagstriftningen också till de delar som inte täcks av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Våra avvikande och nordliga förhållanden medför också speciella problem. Detta gäller framför allt vår livsmedelshushållning. De stödsystem som nu gäller inom unionen beaktar inte och tar inte tillräcklig hänsyn till våra nordliga förhållanden och de men som dessa medför. För att vi skall kunna garantera vår egen livsmedelshushållning likvärdiga verksamhetsbetingelser blir vi tvungna att vidta de nationella åtgärder som medlemskapsfördraget möjliggör. Behandlingen av de propositioner som gäller dessa åtgärder skall snart inledas i riksdagen.

Om drygt fem veckor ligger avgörandet om medlemskapet i folkets händer. För att medborgarna då skall kunna välja, måste de veta vad ett medlemskap allt som allt innebär. Därför måste också innehållet i de nationella åtgärderna vara klart och godkänt i riksdagen före folkomröstningen på så sätt att det är möjligt för medborgarna att bedöma alla faktorer som inverkar på medlemskapet samt villkoren för ett medlemskap.

Som bäst försöker vi utverka EU-kommissionens godkännande för dessa åtgärder. De nationella åtgärderna har förberetts omsorgsfullt i enlighet med bestämmelserna i anslutningsfördraget. Det är nödvändigt att kommissionens ställningstagande blir klart så snart som möjligt.

Det är viktigt att denna fråga behandlas snabbt och får en klar lösning också av den orsaken att den påverkar finländarnas uppfattning om hur man inom unionen ställer sig till frågor som är nationellt viktiga för enskilda medlemsländer.

I den offentliga debatten har man noggrant avvägt EU-medlemskapets för- och nackdelar. Detta är dock inte tillräckligt. För att vi efter anslutningen till Europeiska unionen skall kunna bevaka Finlands nationella intressen på ett effektivt sätt måste vi ha en uppfattning om hur vi skall agera i unionen och i vilken riktning vi vill att den skall utvecklas. Europeiska unionen har inte något värde i och för sig, utan den är ett redskap när det gäller att främja nationella och europeiska intressen. Vi finländare vill också efter anslutningen till EU bygga upp ett omfattande europeiskt samarbete. Då den tudelning som i årtionden belastat vår världsdel äntligen är historia, kan vi inte tillåta att nya frontlinjer dras upp. Det är i allra högsta grad förenligt med Finlands nationella intressen och målsättningar.

Vi vill också göra vår insats för att unionens viktigaste mål skall uppnås: att främja politisk stabilitet och säkerhet i hela Europa samt att säkerställa den ekonomiska utvecklingen. I EU:s interna utveckling vill vi, utgående från våra nordiska värderingsgrunder, främja demokratin samt förverkligandet av öppenhet och social rättvisa. Vi vill medverka till att den europeiska språkliga och kulturella rikedomen bevaras.

Integrationen skapar enligt min mening befogad rädsla för att beslutsfattandet fjärmas så att det står utom räckhåll för den enskilda medborgaren, till platser dit den demokratiska kontrollen inte når. Det bästa sättet att motarbeta denna motiverade rädsla är att respektera och förverkliga närhetsprincipen. Enligt den skall endast sådana frågor regleras på unionsnivå som inte på ett tillfredsställande sätt kan lösas på nationell, regional eller lokal nivå.

Det är förståeligt att det också råder ovisshet, osäkerhet och misstankar bland medborgarna inför ett så här stort beslut. Jag kan förstå dem som har intagit eller kommer att inta en negativ ståndpunkt därför att de är rädda för att livsvillkoren kommer att försämras.

Som argument mot ett medlemskap har emellertid också anförts att vi nu håller på att avstå från vårt lands självständighet, självbestämmanderätt och handlingsfrihet, sälja den frihet som våra föräldrar och far- och morföräldrar kämpade för. Detta är enligt min mening falsk vittnesbörd och falska profetior.

Inte ett enda av unionens medlemsländer har avstått eller håller på att avstå från sin självständighet, och det kommer inte heller Finland att göra. Genom att utnyttja de möjligheter som ett medlemskap i Europeiska unionen ger att sköta de uppgifter för vilka våra egna resurser inte räcker till kan vi stärka vår nationella existens och grunden för vår oavhängighet.

Vi står nu här i riksdagen inför ett verkligt stort, man kan utan överdrift säga historiskt avgörande. Vi vet på förhand att åsikterna går isär, såväl bland medborgarna som bland beslutsfattarna om det är klokt för Finland att ansluta sig till Europeiska unionen eller inte.

Enligt min åsikt är det ytterst viktigt att såväl folket som beslutsfattarna i denna fråga går till väga så att vi efter folkomröstningen och riksdagens slutgiltiga avgörande, det må sedan vara ett "ja" eller ett "nej" till medlemskap i Europeiska unionen, kan gå vidare som ett enat och endräktigt folk. Detta avgörande får inte leda till nya gränsdragningar i vårt land, här hänvisar jag även till minister Viinanens redogörelse för det samhällsekonomiska och speciellt för det statsfinansiella läget i vårt land.

Vi står inför en period, då vi behöver varandra betydligt mer än vad den senaste tidens diskussioner även här i riksdagen låtit förstå. Vi kan klara oss i konkurrensen nationerna emellan bara om vi stödjer varandra och inte minst genom att ta hand om de befolkningsgrupper och -kretsar, som har det sämst ställt ekonomiskt och socialt. Därför är det ytterst viktigt att vi kan behandla frågan om medlemskap lugnt, sansat och med respekt för varandras åsikter. Om vi gör så har vårt land även efter avgörandet om medlemskap alla chanser att utnyttja de möjligheter som ett eventuellt medlemskap i Europeiska unionen ger oss.

Ed. Hiltunen merkitään läsnä olevaksi.

Ministeri Salolainen: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta aloittaa tänään keskustelun Suomen liittymisestä Euroopan unioniin. Edessä olevat viikot ovat vilkkaan kansallisen keskustelun aikaa. Lokakuun 16 päivänä äänestäjät ilmaisevat kantansa tähän tärkeään, historialliseen asiaan.

Mielestäni eduskunnalla ei ole muuta vaihtoehtoa kuin noudattaa tässä asiassa kansan tahtoa. Juuri tämän vuoksi kansanedustajilla on äärimmäisen suuri ja vastuullinen tehtävä. Meistä nimittäin pitkälle riippuu se, kuinka asialliselta pohjalta keskustelu nyt käydään ja kansalaiset oman päätöksensä tekevät. Asiallisen päätöksenteon pohja on tosiasioiden tunteminen. Mei-

dän on itse kunkin tehtävä itsellemme hyvin selväksi, mistä me suomalaiset nyt päätämme ja, ehkä vieläkin tärkeämpää, mistä me emme päätä.

Arvoisa puhemies! Me emme ole nyt päättämässä siitä, onko talouskasvu osa suomalaista elämänmuotoa. Viime kädessä me päätämme liittymisestämme Euroopan unioniin niiden arvojen pohjalta, jotka ehdoton enemmistö suomalaisista hyväksyy. Suomi on läntinen demokraattinen sivistysvaltio, jonka taloudellinen hyvinvointi perustuu ympäristöä kunnioittavaan taloudelliseen kasvuun. Suomi on ulkomaankaupasta riippuvainen valtio. Kaksi kolmannesta ulkomaankaupasta käydään Euroopan unionin jäsenvaltioiden tai sen jäsenyyttä hakeneiden valtioiden kanssa.

Jäsenyys merkitsee tasavertaisia taloudellisen kehityksen edellytyksiä EU:n jäsenmaiden rinnalla. EU:n ulkopuolelle jääminen merkitsee, että meidän on taisteltava sama hyvinvointi huonommista lähtökohdista. Se tietäisi kaikkinaisen kilpailun rajua kovenemista, entistäkin tiukempaa kädenvääntöä palkoista ja hinnoista sekä kasvavaa painetta hyvinvointiyhteiskunnan perusteiden murtamiseen.

Me emme nyt päätä Suomen itsenäisyyden tai itsemääräämisoikeuden kohtalosta. Suomi on ollut, on ja pysyy itsenäisenä valtiona. Meidän itsenäisyyttämme ei aseta kyseenalaiseksi kukaan eikä missään. (Ed. V. Laukkanen: Minä asetan!) Tosiasia on, että tänä päivänä ei yksikään valtio, ei suuri eikä pieni, kykene yksinään täyttämään kansalaistensa tarpeita. Yhä useampi nykypäivän ongelma on kaikille valtioille yhteinen. Sen enempää ympäristön saastumiseen, rikollisuuden leviämiseen, työttömyyden kasvuun kuin pakolaisten ja rasismin synnyttämiin ongelmiinkaan eivät yhden yksittäisen valtion käytettävissä olevat keinot enää tepsi.

EU:n jäsenyyden myötä Suomi sitoutuu kunnioittamaan ja edistämään arvoja, jotka unionin perustaneet demokraattiset sivistysvaltiot ovat yksimielisin päätöksin sopineet yhteistyönsä pohjaksi. Unionin päämäärä on vakauden ja turvallisuuden lisääminen Euroopassa. EU tavoittelee kestävää ja tasapainoista kehitystä. EU haluaa kohottaa kansalaistensa elintasoa ja elämisen laatua sekä parantaa kuluttajien suojaa ja erityisesti ympäristön suojelua.

Rouva puhemies! Me emme nyt myöskään ratkaise suoranaisesti suomalaisen sosiaaliturvan tasoa emmekä laatua. Suomalainen yhteiskunta on käynyt viime vuosien aikana läpi melkoisen muutoksen. Suurin yksittäinen kauppakumppanimme kommunistinen Neuvostoliitto on lakannut olemasta. Työllisyytemme on romahtanut. Olemme velkaantuneet, kuten äsken kuulimme, ennätysmäisen paljon. Olemme myös tehneet virheitä, joiden seurauksia meidän on kestäminen vielä vuosien ajan.

Haluan nyt korostaa erästä erittäin tärkeätä seikkaa koko edessä olevaa keskustelua varten. Hyvät ystävät! Yhtäkään näistä ongelmista, jotka edellä luettelin, ei ole aiheuttanut jäsenyytemme Euroopan unionissa yksinkertaisesti siksi, että emme ole olleet sen jäseniä. Me olemme itse pystyneet nuo ongelmat omin toimin aikaansaamaan.

Silti Suomi on edelleen hyvinvointivaltio. Meillä on korkea sosiaaliturvan taso, jota haluamme ylläpitää ja edelleen kehittää. EU:n jäsenyys ei sosiaaliturvaamme heikennä. Parhaassa tapauksessa käy päinvastoin. Jos kykenemme jäsenyyttä hyväksi käyttäen rakentamaan kansantalouttamme nykyistä kestävämmälle pohjalle, myös mahdollisuutemme sosiaaliturvan kehittämiseen sitä myötä tietenkin paranevat.

Me emme EU-jäsenyyden myötä avaa rajoja kansainväliselle rikollisuudelle. EU:n jäsenvaltiot ovat parhaillaan tiivistämässä yhteistyötään, jotta taistelua rikollisuutta, huumeita ja laitonta maahanmuuttoa vastaan voitaisiin tehostaa. Tulevaisuuden Eurooppa on maanosa, jossa Suomen kansalaiset voivat matkustaa ilman passia, äänestää ja asettua ehdolle asuinmaansa vaaleissa, puolustaa oikeuksiaan myös eurooppalaisella tasolla.

Jäsenyys Euroopan unionissa ei vie Suomea paratiisiin. Turhia kuvitelmia ei kannata viljellä. Eurooppalaiset työmarkkinat eivät ratkaise Suomen työttömyyttä. Vielä vähemmän todennäköistä on, että ihmiset muista Euroopan unionin maista vyöryisivät Suomen työmarkkinoille. Todennäköisesti tilanne säilyy samana kuin se on ollut työvoiman vapaan liikkumisen sallivan Eta-sopimuksen voimassaolon aikana. Jokaista Suomeen tulevaa EU:n kansalaista kohti riittää kymmeniä Eurooppaan lähteviä suomalaisia.

No, jos näin monesta asiasta ei ole kysymys, mistä sitten on kysymys? Euroopan unionin jäsenyydessä on kyse yhteistyön luonnollisesta syventämisestä niiden valtioiden kanssa, joiden kanssa meillä on yhteinen historia, kulttuuri ja arvot. Kyse on siitä, että EU on olemassa olevista valtioiden välisen yhteistyön muodoista se, jolla on parhaat edellytykset toimia Euroopan murroksen edellyttämän yhteistyön välineenä. EU:n jäsenyyttä tarvitaan, jotta Suomen kansalliset

edut voitaisiin turvata ja jotta me suomalaiset voisimme vastakin itse vaikuttaa omaan kohtaloomme mahdollisimman tehokkaalla tavalla.

Kansanäänestyksen lähestyessä haluaisin esittää hartaan toiveeni siitä, että meillä olisi malttia keskittyä olennaisimpaan: Suomen valtiolliseen asemaan eurooppalaisten valtioiden joukossa, turvallisuuteen ja turvallisuuspolitiikkaan ja maamme mahdollisuuksiin kehittyä kansakuntana.

Suomessa ja meitä ympäröivässä Euroopassa on tapahtunut lyhyessä ajassa erittäin suuria muutoksia. On tärkeää, että tämä jatkuva muutosprosessi etenee mahdollisimman vakaasti. Euroopan poliittinen kahtiajako murtui kommunistisen järjestelmän ja Neuvostoliiton valtion myötä, mutta taloudellisesti Eurooppa on edelleen kahtia jaettu. Myös tämä kahtiajako on saatava poistetuksi, jos aiomme turvata vakaan kehityksen maanosassamme. Kyse on siis laajasta eurooppalaisesta turvallisuuspoliittisesta ajattelusta. Tähän pätee se, mitä Saksan ulkoministeri Klaus Kinkel äskettäin eräässä puheessaan totesi: "Turvallisuutta ei saavuteta nykyisin omatoimisesti autonomialla vaan integraation myötä."

Tässä työssä koko maanosamme vakauden, turvallisuuden ja vaurauden vahvistamiseksi Euroopan unionilla on keskeinen tehtävä. Suomi voi ja sen tulee olla tässä kehityksessä aktiivinen osallistuja. On sanottu, tosin väärin, että menetämme itsenäisyytemme EU:n jäsenenä. Paremminkin voisi väittää, että itsenäisyytemme on suuremmassa vaarassa, jos jäämme EU:n ulkopuolelle.

Tänään, vajaat kuusi viikkoa ennen kansanäänestystä, meillä on edessämme vain kaksi vaihtoehtoa: "kyllä" tai "ei" Euroopan unionin jäsenyydelle. "Kyllä" merkitsee sitä, että sidomme itsemme vankoin sitein siihen eurooppalaisten valtioiden yhteisöön, josta meidän arvomme, kulttuurimme ja elintasomme ammentavat voimansa. Me liitymme jatkuvasti kehittyvän ja laajentuvan Euroopan unionin jäseneksi, jotta voisimme olla tulevaisuudessakin itsenäisenä valtiona muokkaamassa Euroopan ja omaa tulevaisuuttamme. Meidän on nähtävä avoimin silmin koko Euroopan ja Suomen tilanne eikä käperrytävä etupiiri- taikka eturyhmäajatteluun.

"Ei" merkitsee jäsenyyden torjumista todennäköisesti hyvin pitkäksi ajaksi. Se merkitsee astumista tuntemattomalle tielle, tradition katkaisemista, poistumista siitä joukosta, johon olemme aina kuuluneet ja haluamme myös kuulua. Silläkin tiellä kulkien Suomen on toki voitava elää, jos se on Suomen kansan tahto, mutta valinta on tehtävä avoimin silmin ja tosiasioiden pohjalta. Suosittelen, että emme valitse sitä kielteistä tietä, vaan valitsemme turvallisuuden ja sijoitamme Suomen oikeaan seuraan kansakuntien joukossa.

Jokainen suomalainen ratkaisee tämän asian henkilökohtaisesti kansanäänestyksessä. Kyseessä eivät ole kuitenkaan vain tosiasiat, vaan mukana on myös tunteisiin vetoavia seikkoja. Minulle riittää henkilökohtaisesti se, että myös tosiasioiden pohjalta voidaan päätyä selkeästi myönteiselle kannalle jäsenyyden suhteen.

Ministeri Salolaisen puhe on ruotsinkielisenä näin kuuluva:

Riksdagen inleder i dag debatten om Finlands anslutning till Europeiska unionen. Veckorna som förestår är en tid då vi skall debattera livligt. Den 16 oktober säger väljarna sin mening om denna viktiga, historiska fråga. Enligt min uppfattning har riksdagen ingen annan möjlighet än att följa folkets vilja. Riksdagsmännen har således en oerhört stor och ansvarsfull uppgift. Det beror i stor utsträckning på oss hur saklig debatten blir och vilka sakargument som ligger till grund för medborgarnas beslut. För att kunna fatta ett sakligt beslut är det av största vikt att känna till fakta. Vi måste envar göra det mycket klart för oss vad det är vi nu fattar beslut om och vad det är vi inte fattar beslut om.

Vi skall inte nu fatta beslut om huruvida ekonomisk tillväxt är en del av vår livsstil. I sista hand beslutar vi om vår anslutning till Europeiska unionen på basis av värderingar som det stora flertalet finländare omfattar. Finland är en västlig, demokratisk kulturstat vars ekonomiska välfärd grundar sig på en ekonomisk tillväxt som tar hänsyn till miljön. Finland är en stat som är beroende av sin utrikeshandel. Två tredjedelar av utrikeshandeln bedrivs med stater som är medlemmar i Europeiska unionen eller som har ansökt om medlemskap.

Ett medlemskap i EU innebär att vi har lika goda förutsättningar till ekonomisk tillväxt som de övriga stater som är medlemmar i EU. Stannar vi utanför EU betyder det att vi måste kämpa för vår välfärd ur ett sämre utgångsläge. Det skulle medföra en betydligt hårdare konkurrens på alla områden, en allt hårdare kamp om löner och priser samt ett ökat tryck på grundvalarna för hela vårt välfärdssamhälle.

Nu är det inte fråga om Finlands självständighet eller självbestämmanderätt. Finland har varit, är och förblir en självständig stat. Vår självständighet ifrågasätts inte av någon eller någonstans.

Faktum är att i dag kan ingen stat, varken liten eller stor, ensam klara av att tillgodose medborgarnas behov. Dagens problem är allt oftare gemensamma för alla stater. En enskild stat förfogar inte längre över de medel som skulle behövas för att råda bot på miljöföroreningen, den tilltagande brottsligheten, den ökande arbetslösheten eller problemen som hänför sig till flyktingar och rasism.

I och med ett medlemskap i EU förbinder sig Finland att respektera och befrämja de värderingar som de demokratiska kulturstater som grundar unionen genom enhälliga beslut har bestämt att skall ligga till grund för samarbetet. Unionen har som mål att öka stabiliteten och tryggheten i Europa. EU eftersträvar en hållbar och balanserad utveckling. EU önskar höja medborgarnas levnadsstandard och livskvalitet samt förbättra konsumentskyddet och miljövården.

Vi skall inte nu avgöra nivån eller kvaliteten på vår sociala trygghet. Det finländska samhället har under de senaste åren undergått betydande förändringar. Vår största enskilda handelspartner, det kommunistiska Sovjetunionen, finns inte längre. Arbetslösheten är rekordhög. Vi har skuldsatt oss i en aldrig tidigare skådad utsträckning. Vi har också gjort felbedömningar vilkas följder vi måste leva med ännu i många år.

Jag vill nu poängtera en speciellt viktig omständighet innan vi inleder diskussionen. Bästa vänner! Inget av dessa problem är en följd av vårt medlemskap i EU, helt enkelt därför att vi inte har varit medlemmar i EU. Vi har själva lyckats åstadkomma problemen på egen hand.

Trots allt är Finland fortfarande en välfärdsstat. Vi har en välfungerande social trygghet som vi vill upprätthålla och vidareutveckla. Ett medlemskap i EU försämrar inte vår sociala trygghet. I bästa fall går det tvärtom: om vi förmår bygga vår samhällsekonomi på en säkrare grund än tidigare genom att dra nytta av medlemskapet, förbättras också våra möjligheter att den vägen utveckla den sociala tryggheten.

Ett medlemskap i EU öppnar inte våra gränser för internationell brottslighet. EU:s medlemsstater håller som bäst på att intensifiera sitt samarbete, så att kampen mot brottslighet, narkotika och illegal immigration kan föras med större kraft. Framtidens Europa kommer att vara en världsdel där de finska medborgarna kan resa utan pass, rösta och ställa upp i val i det land där de bor samt försvara sina rättigheter också på europeisk nivå.

Ett medlemskap i EU är inte en port till paradiset. Det är inte värt att hysa några illusioner. Den europeiska arbetsmarknaden löser inte arbetslöshetsproblemen i Finland. Ännu mindre sannolikt är det att människor från de övriga länderna inom Europeiska unionen väller in på arbetsmarknaden i Finland. Troligen förblir situationen densamma som den har varit under den tid då EES-avtalet, som tillåter fri rörlighet för arbetskraften, har varit i kraft: för varje EU-medborgare som kommer till Finland beger sig tiotals finländare till Europa.

Vad handlar medlemskapet i EU då om? Ett medlemskap i Europeiska unionen handlar om en naturlig fördjupning av samarbetet med de stater med vilka vi har en gemensam historia och kultur samt gemensamma värderingar. Det handlar om att EU, av alla de samarbetsformer som existerar på statlig nivå, har de bästa förutsättningarna att utgöra ett redskap för det samarbete som är nödvändigt i den brytningstid Europa just nu upplever. Ett medlemskap i EU behövs för att Finlands nationella intressen skall kunna tryggas och för att vi finländare också i fortsättningen själva kan kunna påverka vårt öde så effektivt som möjligt.

Folkomröstningen närmar sig och jag vill framföra en innerlig önskan om att vi måtte kunna koncentrera oss på det mest väsentliga: Finlands ställning bland Europas stater samt säkerheten och möjligheterna att utvecklas som nation.

I Finland och i det omgivande Europa har stora förändringar inträffat på kort tid. Det är viktigt att den här fortgående förändringsprocessen är så stabil som möjligt. Den politiska tudelningen i Europa upphörde genom att det kommunistiska systemet och Sovjetunionen sönderföll, men ekonomiskt sett är Europa alltjämt tudelat. Också denna tudelning måste upphöra om vi vill trygga en stabil utveckling i vår världsdel. Det är alltså fråga om ett europeiskt säkerhetspolitiskt tänkande med stor spridning. Som Tysklands utrikesminister Klaus Kinkel uttryckte det i ett tal nyligen: säkerhet uppnår man inte längre genom autonomi utan genom integration.

I det här arbetet, ett arbete som främjar stabiliteten, säkerheten och välståndet i hela vår världsdel, spelar Europeiska unionen en central roll. Finland kan och bör delta aktivt i arbetet.

Det har sagts, visserligen fel, att vi som medlem i EU mister vår självständighet. Hellre kunde man påstå att vi svävar i större fara om vi stannar utanför EU.

I dag, knappt sex veckor före folkomröstningen, har vi bara två alternativ: ja eller nej till medlemskap i Europeiska unionen. Ett ja innebär att vi stärker våra band till den gemenskap av europeiska stater som utgör grogrund för våra värderingar, vår kultur och vår levnadsstandard. Vi ansluter oss till Europeiska unionen, som hela tiden utvecklas och expanderar, för att vi också i framtiden som en självständig stat skall kunna vara med om att forma Europas och vår egen framtid. Vi måste se realistiskt på hela Europas och Finlands situation i ställer för att fastna i inkrökt intressegruppstänkande.

Ett "nej" innebär att medlemskapet sannolikt inte blir av på en mycket lång tid. Det innebär att vi slår in på en okänd väg, bryter mot traditionen, tar steget ut ur den skara dit vi alltid har hört och dit vi vill höra. Om detta är det finska folkets vilja måste Finland förvisso också kunna gå den vägen. Men valet måste träffas med öppna ögon. Jag rekommenderar att vi inte väljer den vägen.

Varje finländare gör personligen slag i saken vid folkomröstningen. Det är dock inte fråga enbart om fakta, utan även om omständigheter som vädjar till känslorna. För mig personligen räcker det med att man även utgående från fakta kan komma till en klart positiv ståndpunkt till medlemskapet.

Ed. R y y n ä n e n : Arvoisa puhemies! Eduskunta on saanut käsiteltäväkseen Euroopan unioniin liittymissopimuksen. Jäsenyys Euroopan unionissa on historiallinen ratkaisu, joka vaikuttaa meidän kaikkien elämään. Sen vuoksi jokaisen suomalaisen ääntä on kuunneltava.

Arvioidessamme mahdollisen jäsenyyden mukanaan tuomia muutoksia joudumme perimmäisten kysymysten äärelle: Mitä on suomalaisuus? Mitä on itsenäisyys? Mikä on meidän suomalaisten suhde muihin kansakuntiin?

Kynnyksemme Euroopan unioniin saattaa olla muita maita korkeampi valtiollisen historiamme käänteiden vuoksi. Vuosisatainen itäisen suurvallan uhka ja suuria uhrauksia vaatineet sodat ovat jättäneet kansakunnan sieluun jäljen, joka ei hevin haihdu: meille itsenäisyydellä on väkevämpi sisältö kuin monille muille eurooppalaisille kansakunnille. Pelko sen menettämisestä on lujassa varsinkin vanhemman polven suomalaisten keskuudessa.

Suomen ja suomalaisen ihmisen omaperäisyyden tiedostaminen parantaa omanarvontuntoamme. Hyvä kansallinen itsetunto on perusta, jota me tarvitsemme, teemmepä Euroopan unionin jäsenyyden suhteen myönteisen tai kielteisen ratkaisun.

Itseluottamusta vaaditaan myös yksittäisiltä kansalaisilta. Jokaisen on tehtävä valintansa omien arvojensa, tietojensa ja tunteidensa pohjalta itsenäisesti. Kun kansanäänestykseen on aikaa runsas kuukausi, ei enää perustellusti voi valittaa tiedon puutetta.

Yksityiskohtiin takertuvaa direktiiviluokan tietoa tuntuu olevan kaaosmaisen paljon, oikeastaan liikaakin inhimillistä vastaanottokykyä ajatellen. Puutetta on sitä vastoin selkeästi ja objektiivisesti vaihtoehtoja analysoivasta, tavallista ihmistä olennaisesti koskettavasta tiedosta.

Jäsenyyden vaikutukset eivät ole niin nopeita eivätkä dramaattisia kuin kuvitellaan. Sekä odotukset että jäsenyyttä kohtaan tunnetut pelot ovat olleet liioiteltuja.

Kun suomalaiset pohtivat EU-kantaansa, ratkaisun avaimet löytynevät lopulta useimpien kohdalla käsitteestä turvallisuus. Kumpi vaihtoehto turvaa paremmin pienen kansakunnan tulevaisuuden, ulkopoliittisen, taloudellisen, sosiaalisen ja sivistyksellisen turvallisuuden?

Painava peruste Euroopan unioniin liittymiselle on Suomen vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen. Meidän on syytä olla siellä, missä Euroopan ja koko maailman kannalta tärkeät ratkaisut tehdään.

Kansanäänestys ja sitä edeltävä keskustelu ovat demokratian testi. Keskustassa — kuten muissakin puolueissa — on sekä jäsenyyden kannattajia että vastustajia. Tämä ei ole meille ongelma vaan rikkaus. Ihmisiä ei pidä painostaa väkinäisesti muuttamaan kantaansa.

Keskusta on Suomen keskusta, joka yhdentyvässä Euroopassakin on vahvasti kansallismielinen puolue, jonka toimintaa ohjaa Suomen kansan etu. Keskusta ei ole eikä siitä tule minkään eurooppalaisen internationaalin epäitsenäinen haaraosasto.

Suomen keskusta päätti puoluekokouksessaan, että keskusta tulee kunnioittamaan kansanäänestyksen tulosta. Vain kansanäänestyksen kautta syntyvä ratkaisu voi saavuttaa kansalaisten laajan hyväksynnän.

Eduskunta on sitoutunut viime kesäkuun luottamuslauseäänestyksessä siihen, että lait kansallisista toimista hyväksytään eduskunnassa ennen kansanäänestystä. Keskustan eduskunta-

ryhmä pitää tästä päätöksestä kiinni. Kansalaisten on äänestäessään tiedettävä, mitä sopimuskokonaisuuteen kuuluu.

Päätös Euroopan unionin jäsenyydestä ei saa johtaa suomalaisen yhteiskunnan jakautumiseen. Pienenä jäsenmaana Suomen mahdollisuudet vaikuttaa Euroopan unionin kehitykseen voivat perustua vain laajaan kansalliseen yhtenäisyyteen. Jäsenyyden edut ja haitat on jaettava mahdollisimman tasapuolisesti, kaikista väestöryhmistä on pidettävä huolta.

EU:n maatalouspolitiikan soveltaminen vastaamaan Suomen erityisolosuhteita osoittautui neuvotteluissa mahdottomaksi. EU ei suostunut tunnustamaan maantieteellisestä sijainnista juontuvia vääjäämättömiä ilmastoeroja, lyhyempää kasvukauttamme ja ratkaisevasti alempia lämpösummia kuin on esimerkiksi pohjoisimmassa EU-maassa Tanskassa.

Luonnon sanelema alhaisempi satotaso yhdessä korkeampien tuotantokustannusten kanssa asettaa Suomen maatalouden kokonaan eri lähtöviivalle nykyisten EU-maiden, myös niiden epäedullisten alueiden kanssa. Siksi maatalous ja koko elintarviketalouden arvoketju tarvitsee suojaa. Se tarvitsee erityiskohtelun, kansallisen sopeutuspaketin, jolla luonnon asettama kynnys tasoitetaan. Tämä on koko kansan ja kansantalouden etu. Ilman erityistoimia leipäpuumme kuolee pystyyn, sillä maaseutua ei todellakaan voi tuoda.

Yksikään nykyisistä EU-maista ei ole luopunut elintarviketaloudestaan, yksikään teollisuusmaa maailmassa ei ole sitä tehnyt kansainvälisen työnjaon nimissä. Edes maailman vankin ylijäämätalous Japani ei luopunut omasta elintarviketaloudestaan, vaan suojaa sitä kynsin hampain.

Miten maailmanennätysvauhtia velkaantuvalla Suomella voisi olla varaa luopua omasta leivästä ja särpimestä, noin 45 miljardin markan arvoketjusta, joka työllistää lähes 400 000 suomalaista? Tätähän sopeutus EU-maatalouteen ilman erityiskohtelua tai kansallista sopeutuspakettia merkitsisi.

On ollut masentavaa ja surullista nähdä se näköalojen kapeus ja poliittinen teatteri, joka on leimannut keskustelua kansallisista toimista. Yhä jatkuvat puheet maatalouden saamasta jättipotista kuulostavat lähinnä irvokkailta, kun alan taloudellinen tutkimuslaitos on edellispäivänä julkistanut EU-jäsenyyden tukipaketteineenkin alentavan viljelijöiden tuloja parhaassakin tapauksessa vähintään 10 prosentilla, eräillä tuotantosuunnilla jopa 30—40 prosentilla.

Kansallinen toraisuutemme ei ole ainakaan edistänyt pulmallisimman neuvottelukohteen käsittelyä EU:ssa. Kun on seurannut vastaavaa maatalouspoliittista kädenvääntöä nykyisissä EU-maissa ja vaikkapa omaa liittymissopimustaan parhaillaan hiovassa Itävallassa, ei voi välttyä kateuden tunteelta: eurooppalaisissa vanhoissa sivistysmaissa nähdään kansallinen etu ja esiinnytään yhtenäisenä. Suomen sisäpoliittinen nujakointi maatalouden ympärillä on herättänyt epäluuloja ja antanut ulospäin kansallista etua vahingoittavia viestejä.

Toisaalta komission toiminta ei ole sekään ollut hyvää mainosta EU-jäsenyydelle. Se on vahvistanut suomalaisten mielissä kyteviä epäilyjä voimattomuudesta eurobyrokratian joustamattomuuden edessä. Osasyy EU-jäsenyyden kannatuksen hiipumiseen Suomessa onkin epäilemättä "ne jyrää meitin" -pelkojen realisoitumisessa. Luulisi tässä vaiheessa Brysselissäkin ymmärrettävän, että vitkuttelu voi vaarantaa Suomen jäsenyyden.

Arvoisa puhemies! Syyttelyn ja torailun sijasta suomalaisten olisi löydettävä kokonaan uudenlainen toimintatapa käsiteltäessä kansallisesti vaikeinta aluetta EU-prosessissa. Meidän on nähtävä, että Suomella on eurooppalaisessa katsannossa — maailmanlaajuisesta näkökulmasta puhumattakaan — kaksi selkeää vahvuustekijää, joista menestyksemme on riippuvainen ratkaisevalla tavalla. Ne ovat suomalainen osaaminen, korkea koulutustasomme sekä suuret luonnonvaramme, suuri vihreä pinta-ala suhteessa pieneen väkilukuun. Näiden varaan rakentuu paljolti kansakunnan vauraus tulevaisuudessa. Keskeisiä vahvuustekijöitämme on vaalittava sen sijaan että ne lyhytnäköisellä politikoinnilla vaarannetaan.

Maaseutu ei ole maalle taakka, se on mahdollisuus. Jo seuraava sukupolvi joutuu kokemaan talousmittareiden dramaattisen muutoksen, maaseudun kansantalouden merkityksen kasvun, sillä tulevaisuutta ei ole, ellei se ole vihreä. On siis suunnattava kohti tuollaista kehityssuuntaa eikä siitä pois.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä edellyttää, että ennen kansanäänestystä on oltava selvillä koko neuvottelutuloksen lopullinen kohtalo, siis myös välttämättömän kansallisen sopeutuspaketin hyväksyminen sekä EU:n komissiossa että Suomen eduskunnassa. Ilman takeita elintarviketalouden selviytymismahdollisuuksista ryhmä ei voi pitää sopimusta Suomen kokonaisedun mukaisena.

EU-jäsenyyttä koskeva sopimus ja siihen liittyvä kansallinen ratkaisu edellyttävät laajaa poliittista yhteisymmärrystä. Vaikka jäsenyysneuvottelut luonnollisesti painottuivat EU-jäsenyydessä uhanalaisiin maatalouteen ja aluepolitiikkaan, pitivät neuvottelijat tiukasti kiinni myös kuluttajien ja palkansaajien eduista.

EU-neuvotteluissa palkansaajien tavoitteet toteutuivat hyvin. Suurin kysymys oli suomalaisen työeläkejärjestelmän säilyttäminen. Tätä tavoitetta hallitus ajoi ja siinä se myös onnistui ammattiyhdistysliikkeen toivomalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Suomi ei hae Euroopan unionin jäsenyydellä uusia turvallisuuspoliittisia ratkaisuja. Puolueettomuutemme merkitsee edelleen sotilaallista liittoutumattomuutta ja omaa uskottavaa puolustusta.

EU:n turvallisuuspoliittista ulottuvuutta tarkastellaan uudelleen vuonna 1996 järjestettävässä konferenssissa. Turvallisuuspoliittiset päätökset vaativat jäsenmaiden yksimielisyyttä. Mikäli Suomi on EU:n jäsen, voimme vaikuttaa tehtäviin ratkaisuihin.

Eurooppalaisten maiden tiivis taloudellinen yhteistyö lisää yhteisiä intressejä ja sitä kautta parantaa myös turvallisuutta. Suomen tavoitteena tulee myös jäsenenä olla mahdollisimman laajan eurooppalaisen yhteistyön rakentaminen, erityisesti Pohjois-Euroopan vakauden ja turvallisuuden edistäminen.

Euroopan unionin jäsenyyttä perustellaan taloudellisen kasvun nopeutumisella. Vaikka kaikkiin laskelmiin on syytä suhtautua varauksella, jäsenyys lisäisi selvästi Suomen houkuttelevuutta kansainvälisenä investointikohteena. Taloutemme vakaudesta huolehtiminen on välttämätöntä riippumatta siitä, olemmeko jäsen ja missä aikataulussa tavoitteeksi asetettu Raha- ja valuuttaunioni etenee. Talouspoliittisen päätöksentekomme itsenäisyydestä suurin osa on jo menetetty rahamarkkinoiden vapautuksen myötä.

Vaikka EU:n jäsenyydellä pyritään taloudelliseen kasvuun, jäsenyys ei saa olla pelkkien välittömien taloudellisten seikkojen arviointia. Kysymys on myös Suomen suhtautumisesta yhteiseen sosiaalipolitiikkaan, ympäristöpolitiikkaan, kehitysyhteistyöhön, tasa-arvokysymyksiin sekä koulutus- ja kulttuuripolitiikkaan. Nämä kysymykset ovat Suomen kannalta tärkeitä, koska niissä korostuu yhteinen vastuumme tulevaisuudesta.

Euroopan unionissa on parhaillaan käynnissä vilkas keskustelu sosiaalipolitiikan suunnasta ja tavoitteista. Keskeisiä teemoja ovat työllisyyden ohella sosiaalinen syrjäytyminen, hyvinvointivaltion peruselementit, naisten asema työmarkkinoilla ja työmarkkinaosapuolten keskinäinen vuoropuhelu. Komission laatiman ns. vihreän kirjan mukaan jatkossakin on tarkoitus korostaa työllisyyden edistämistä, työ- ja elinolosuhteiden parantamista ja sosiaalisen perusturvan tarjoamista kansalaisille. Keskustan eduskuntaryhmä hyväksyy nämä komission perustavoitteet.

Arvoisa puhemies! Naiset ovat miehiä epäilevämpiä Euroopan unionin jäsenyyden suhteen. Pelko naisten aseman heikentymisestä on ymmärrettävää, onhan naisten poliittinen vaikutusvalta eteläisemmässä Euroopassa vähäinen sekä perhe- ja työkulttuuri erilainen. EU-komissiossa ei monta naista ole todellista valtaa käyttämässä. Naisten epäluuloa ei ole ollut omiaan hälventämään se, ettei myöskään Suomen jäsenyysvalmistelukoneistossa ole juuri naisia näkynyt.

Tasa-arvo ja sosiaaliturva kulkevat käsi kädessä. Mitä paremmin lasten päivähoito, peruskoulutus ja terveydenhuolto on järjestetty, sitä helpompi naisen on käydä työssä ja saavuttaa taloudellinen riippumattomuus. Jäsenyydestä riippumatta suomalaisen sosiaaliturvan taso on edelleenkin Suomen kansallisesti ratkaistava asia. Valtion velkaantuminen asettaa kuitenkin omat ankarat rajoituksensa.

Tavoitellessaan talouden tasapainoa ja sitä kautta kestävää hyvinvointia suomalainen yhteiskunta joutuu purkamaan jäykkiä rakenteita. Joustavuus ja uusien tilanteiden hallinta onnistuu vain hyvän perussivistyksen omaavalta kansalta.

Integraatiokehitys on antanut suomalaiselle koulutus- ja tiedeyhteistyölle uusia mahdollisuuksia. Eta-sopimus avasi meille vaiheittain pääsyn kaikkiin EU:n koulutusohjelmiin. Jäsenyys parantaisi nuorten taloudellisia mahdollisuuksia opiskella ulkomailla.

Tutkimusohjelmiin osallistuminen vaatii oman kansallisen tutkimuksen pitämistä korkealla tasolla. Tiedettä on kehitettävä kaikilla aloilla. Vaarana on, että voimavaroja suunnataan yksipuolisesti teknologiaan. Korkeaa tieteellistä pätevyyttä tarvitaan paljon laajemmalta alalta. Humanistisia aloja ei tule väheksyä maailmassa, jossa kipeästi tarvitaan kykyä ymmärtää muutoksia ja erilaisia kulttuureja.

Suomalaisen identiteetin keskeinen elementti on oma kieli. Suomesta tulisi jäsenyyden myötä virallinen EU-kieli. EU:n kielipolitiikka on tasoittanut kulttuurien ja kielten voimasuhteita. Vastoin pelkoja integraatio on korostanut kan-

sojen ja alueiden kulttuurista omaleimaisuutta. Valtion merkityksen vähentyessä myös maakunnalliset erityispiirteet pääsevät entistä paremmin esiin.

Suomessa on ollut erittäin valtiokeskeinen hallintojärjestelmä. Edelleenkään maakuntahallinnon merkitystä ei riittävästi ymmärretä. Aluehallinto toimii lähes kaikissa EU-maissa. Osin se korvaa demokratiavajetta, jonka kansallisvaltion heikkeneminen tuo mukanaan. Alueiden kehitysohjelmat antavat maakunnille mahdollisuuden kehittää kulttuuriaan, näyttää kykynsä ja kytkeytyä osaksi eurooppalaista maakuntien verkostoa.

Keskustan eduskuntaryhmä edellyttää, että heikommin kehittyneille alueille taataan riittävät kehittämisresurssit, jotka tasoittavat kansainvälisen talouden keskittämissuuntausta.

Kansainvälisesti kilpailukykyisen aluerakenteen luomiseksi aluepoliittisia voimavaroja on käytettävä elinkeinotoiminnan uudistamiseen ja maakuntien omien kehitysmahdollisuuksien edistämiseen.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionissa vaikutusvalta ei perustu pelkästään jäsenmaan kokoon. Erityisosaamisella voi pienikin vaikuttaa. Uskon, että Suomella on erityisosaamista erityisesti kahdella alalla: ympäristöteknologiassa ja Venäjän suhteessa.

Suomen kyky tuottaa ja hyödyntää uudistuvia luonnonvarojamme on vahvuutemme kansainvälisessä kilpailussa. Ympäristö- ja energiateknologiasta on mahdollista kehittää suomalaisen teollisuuden vientivaltti.

Taloudellisen yhteistyön osalta EU-jäsenyys mahdollistaa suomalaisille yrityksille hyödyn mittavista yhteisön rahoittamista kehitysohjelmista Venäjällä. Suomalaiset voivat päästä keskeiseen asemaan tämän yhteistyön muotoilussa ja päätöksenteossa Venäjän tuntemuksensa vuoksi.

EU-jäsenyys avaa Suomelle uusia näköaloja myös arktiseen yhteistyöhön, Baltian maiden kehittämiseen sekä gateway-aseman vahvistamiseen idän ja lännen välillä.

Suomen on Euroopan unionin jäsenenä tiedettävä, miten haluamme vaikuttaa EU:n sisäiseen kehitykseen. EU:n päätöksentekojärjestelmä ei vastaa pohjoismaisia ihanteita. Jäsenyysneuvottelu antoi kuvan paitsi jäykän byrokraattisesta myös äärettömän sekavasta päätöksentekotavasta. EU:n kehitysprosessissa on välttämätöntä supistaa demokratiavajetta ja lisätä päätöksenteon tehokkuutta.

Pienten maiden vaikutusmahdollisuuksia ei ole varaa heikentää. Myös pienillä mailla on säilytettävä mahdollisuudet kansallisten etujensa puolustamiseen itsenäisten valtioiden yhteisliitossa. Kansallisten parlamenttien asemaa omien hallitustensa toimenpiteitten valvonnassa on vahvistettava. Tärkeimmät EU:n kehitystä ohjaavat periaatteet tulisi olla: demokratian lisääminen ja läheisyysperiaatteen toteuttaminen.

Suomessa demokraattinen päätäksenteko on jaettu eduskunnan, hallituksen ja tasavallan presidentin kesken. Käytännössä tämä herkkä valtatasapaino on osoittautunut toimivaksi. EU-jäsenyyden myötä ulkopolitiikan ja sisäpolitiikan raja hälvenisi. Kun Eurooppa-neuvostossa enimmäkseen käsitellään eduskunnan ja valtioneuvoston päätösvaltaan kuuluvia sisäpoliittisia asioita, on parlamentarismin toteutumisen kannalta perusteltua, että pääministeri pääsääntöisesti edustaa Suomea EU:n huippukokouksissa.

Ulkopoliittiseen päätöksentekojärjestelmään soveltuu, että tasavallan presidentti edustaa Suomea silloin, kun neuvosto käsittelee Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kannalta kaikkein keskeisempiä kysymyksiä.

Arvoisa puhemies! Eduskunta on saanut käsiteltäväkseen kunnioitusta herättävän asiakirjakokonaisuuden. Eduskunnan velvollisuus on käsitellä liittymissopimus sen merkityksen edellyttämällä tavalla. Eduskunnan on tehtävä työnsä sekä ripeästi että riittävän perusteellisesti. EU-sopimuksen käsittelyssä ei tule harrastaa taktisista syistä hätiköintiä tai jarrutusta.

Keskustan eduskuntaryhmä päättää — kuten muutkin eduskuntaryhmät — lopullisesta kannastaan EU-jäsenyyteen kansallisten toimenpiteiden varmistuttua, kansanäänestyksen ja liittymissopimuksen valiokuntakäsittelyn jälkeen. Keskustassa työskennellään kyllä jäsenyyden puolesta, mutta vain niillä ehdoilla, jotka sisältävät valtioneuvoston periaatepäätöksen kokonaisuudessaan.

Arvoisa puhemies! Maailma on viime vuosikymmeninä siirtynyt laajan vuorovaikutuksen ja keskinäisen riippuvuuden aikaan. Tämä koskee taloutta, mutta myös tiedettä, viestintää, liikkumista ja lähes kaikkia elämänaloja. Nyt joudumme pohtimaan, mitkä ovat ne poliittisen vuorovaikutuksen muodot, joilla Suomen kansan edut kiivaasti muuttuvassa maailmassa parhaiten turvataan. Pienelle maalle täysipainoinen osallistuminen kansojen vuorovaikutukseen on tärkeä. Tänään tiedämme, että jäsenyys toisi ongelmia ja

haasteita, mutta avaisi samalla monia mahdollisuuksia.

Suomella on paljon, jolle se voi rakentaa hyvän tulevaisuuden. Suomalaiset ovat ahkeria, käteviä ja hyvin koulutettuja. Yhteiskuntamme on toimiva ja turvallinen. Olemme osa ihmisarvoa, tasa-arvoa ja demokratiaa arvostavaa Pohjois-Eurooppaa. Asema Itämeren piirin valtiona antaa monia mahdollisuuksia. Tuotamme kauniissa ja vielä puhtaassa maassa uudistuvia luonnonvaroja, mikä on taloutemme tärkein perusta. Kaiken tämän pohjalta suomalaiset voivat luottaa tulevaisuuteensa myös kansojen kasvavan vuorovaikutuksen maailmassa.

Ed. Korkeaoja merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Lipponen: Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Tekee mieli todeta, että eläköön tämä valtiopäiväjärjestys, joka sallii, että täällä hallitus paasaa kaksi tuntia yhtä mittaa. Toivon, että kaiken tämän jälkeen vielä monet teistä ja myös kansalaisista ovat sillä kannalla, että Euroopan unionin jäsenyys on oikea ratkaisu.

Edustan aivan avoimesti tässä liikettä, jolla on Euroopassa myös ystäviä, liikettä jota edustavat Gro Harlem Brundtland, Kannuksessa kesällä esiintynyt Jacques Delors, Franz Vranitzky ja monet muut. Aivan avoimesti voin ylpeillä sillä, että kuulumme tähän kansainväliseen yhteistyöhön. Mutta olen iloinen siitä, että Suomen keskusta on löytänyt kansallismielisyyden sen jälkeen, kun talonpoikainen internationaali ei ole enää olemassa, kun Bulgarian talonpoikaispuoluetta ei enää ole.

Rouva puhemies! Suomen äänioikeuttaan käyttävät miehet ja naiset sekä eduskunta kansan tahdon välineenä tekevät tänä syksynä historiallisia ratkaisuja maamme tulevaisuudesta. Tätä ajankohtaa me emme ole itse voineet valita. Neuvostoliitto on hajonnut, Saksa on yhdistynyt, Itä-Eurooppa on vapautunut ja EY on muuttunut EU:ksi, Euroopan unioniksi. Se on myös tarjonnut Pohjoismaille ja Itävallalle mahdollisuutta liittyä jäseneksi.

Neuvottelutulos, jota nyt käsittelemme, on nykyisissä oloissa tyydyttävä. Nyt on valinnan aika. Se on suomalaisten omissa käsissä. Näin ei ole aina ollut.

Tilsitissä vuonna 1807 Napoleon ja Aleksanteri sopivat Suomen kohtalosta eikä suomalaisilta kysytty mitään. Syttyi Suomen sota, ja Venäjä otti Suomen. Moskovassa 1939 syntyi Hitlerin ja Stalinin siunauksella salainen sopimus, jolla Suomi, suomalaisten tietämättä, määrättiin Neuvostoliiton etupiiriin. Suomi taisteli ja varmisti itsenäisyytensä 50 vuotta sitten.

Emme enää milloinkaan saa joutua siihen tilanteeseen, että kohtalostamme päätetään kysymättä meiltä tai meistä piittaamatta. Niin voi käydä, jos jäämme Euroopan unionin ulkopuolelle. Emme voi ottaa sitä riskiä, että Venäjä ja EU sopisivat keskenään meitä koskevista elintärkeistä asioista Suomen yli. Emme voi jättäytyä katsomaan sivusta, millaista politiikkaa EU ja sen suurvallat harjoittavat täällä Pohjois-Euroopassa.

Venäläiset joukot ovat lähteneet Virosta ja muista Baltian maista. Suomi vaikutti asian myönteiseen ratkaisuun. Suomi menee Euroopan unioniin turvallisuuden lisäämisessä antavana osapuolena, kunhan hoidamme leiviskämme emmekä piiloudu. Näin sanoi presidentti Mauno Koivisto sodan päättymisen 50-vuotisjuhlassa menneenä sunnuntaina. Suomen jäsenyys vakauttaa Pohjois-Euroopan turvallisuuspoliittista asemaa ja parantaa unionin mahdollisuuksia kehittää Venäjän sekä Baltian suhteitaan.

Suomi on tällä tavoin hakeutumassa EU:n jäseneksi suurta ulkopolitiikkansa perinnettä jatkaen. Se tarkoittaa toisaalta pyrkimystä hyviin Venäjän-suhteisiin, toisaalta asteittaista yhteistyön tiivistämistä länsieurooppalaisten demokratioiden kanssa. Olemme siinä onnellisessa tilanteessa, että idänsuhteiden perusta vakiinnutettiin jo menneellä sodan jälkeisellä aikakaudella. Nyt uuden ajan koittaessa meille avautuu, meille suorastaan tarjotaan, mahdollisuus vaikuttaa unionin idänpolitiikkaan.

Pohjoismaiden neuvosto 50-luvulla, Efta, Eec-vapaakauppasopimus, Eta ja nyt Euroopan unionin jäsenyys muodostavat johdonmukaisen linjan. Sen puolesta veteraanit taistelivat, että voimme pitää itsenäisyyden, länsimaisen demokratian ja olla mukana muiden demokratioiden yhteistyössä.

Euroopan unioni on Suomen turvallisuuspoliittinen tie. Jäsenyys vakiinnuttaa asemamme viemättä meitä mihinkään sellaisiin sitoumuksiin, joita emme itse kykenisi hallitsemaan yhtä hyvin kuin nyt. Suomella ei ole tarvetta hakeutua Natoon, siksi puheet Naton tukikohdista Suomessa ovat täysin perusteettomia. Suomi osallistuu ja Suomen tulee kehittää valmiuttaan osallistua rauhanturvaoperaatioihin. Mutta niissä ja

kaikissa tilanteissa on pidettävä kiinni siitä, että Suomesta ei lähde ainuttakaan sotilasta ulkomaille tehtäviin ilman Suomen hallituksen päätöstä ja eduskunnan suostumusta.

Vuonna 1996 EU:n jäsenmaat kokoontuvat päättämään unionin kehittämisestä. Silloin tiivistetään yhteistä ulko-ja turvallisuuspolitiikkaa, mutta mitään mullistavaa ei ole odotettavissa. Suomen kannalta on oleellista olla mukana pöydän ääressä sillä yhdellä äänellä, jota ilman ratkaisuja ei synny, ei ainakaan sellaisia, jotka olisivat ristiriidassa Suomen perusetujen kanssa.

Jos Suomi lykkäisi jäsenyytensä tuonnemmaksi, emme olisi mukana vuoden 1996 neuvotteluissa. Jos sitten päättäisimme joskus myöhemmin hakea jäsenyyttä, joutuisimme nielemään kaikki tuon vuoden päätökset sellaisinaan. Jäsenyyden hylkäämistä tai lykkäämistä on kaupiteltu lupaillen parempia neuvottelutuloksia. Kuvitteleeko joku, että yhdessä Itä-Euroopan maiden kanssa jäsenyyttä hakiessaan Suomi saisi enemmän rahaa Euroopan unionilta. Päinvastoin, silloin Suomea pidettäisiin nimenomaan näihin toisiin hakijamaihin verrattuna rikkaana maana, jolle ei tarvitse tehdä mitään taloudellisia myönnytyksiä.

Nyt jäseneksi liittymällä Suomi voi, jos asioita hoidetaan hyvin, maksimoida asemansa EU:ssa. Pääsemme tavoittelemaan EU:n tukirahoja erilaisiin tärkeisiin liikennehankkeisiin kuten satamiin ja rautateihin. Saamme aseman EU:n teknologiaprojekteissa, kuten tietoliikenteessä, joissa meillä on jotakin annettavaa. Voimme varmistaa asemat EU:n vaikutusvaltaisessa virkakoneistossa.

Vähemmän on kiinnitetty huomiota siihen, että Suomi saisi omalle kulttuurilleen enemmän huomiota liittymällä EU:n jäseneksi nyt kuin siirtämällä ratkaisun tuonnemmaksi. Tässäkin olemme antavana osapuolena yhtä hyvin kuin saavana. Suomalainen arkkitehtuuri ja musiikkielämä on maailmassa huippuluokkaa ja tunnettua. Sen sijaan suomen kieli on heikossa asemassa. EU:ssa siitä tehtäisiin yksi unionin virallisista kielistä.

Niiden, jotka vannovat pohjoismaisen vaihtoehdon nimeen, olisi hyvä katsoa suomen kielen asemaa pohjoismaissa. Ruotsissa suomen kieli ei ole saavuttanut virallisen vähemmistökielen asemaa. Kävin äskettäin Torniossa ja Haaparannassa ja totesin, että Haaparannassa, kun tullaan tullista, opaskyltit ovat ruotsinkielisiä paitsi se kyltti, jossa on kielto. Se on myös suomen kielellä. Sama on tilanne Pohjois-Norjassa, vaikka siellä on asunut jo kauan suhteellisesti paljon suomalaisia. Kyllä asia on valitettavasti niin, että pohjoismainen vaihtoehto, sellaisena kuin sitä kaupitellaan, merkitsisi Suomelle jättäytymistä Ruotsin taakse kaksinkertaiseen poliittiseen ja kulttuuriseen periferiaan kaksinkertaisesti Euroopan reunalle.

Skulle någon försöka marknadsföra ett nordiskt alternativ med Nato-garantier så har han eller hon ingen fullmakt från det övriga Norden eller Nato. Nato kommer inte att hjälpa oss fatta vårt EU-beslut. I det så kallade nordiska alternativet skulle Finland under alla omständigheter bära den tyngsta militära bördan med eller utan Nato-garantier. Nato skulle kräva motgarantier för sina garantier. Då skulle det bli tal om baser.

Vi har också ett verkligt nordiskt alternativ och det är nordiskt samarbete inom unionen, samarbete för välfärdssamhället och bättre sysselsättning.

Jos joku suomalainen nyt yrittää kaupitella pohjoismaista vaihtoehtoa Naton turvatakeilla, ei hänellä ole tähän Natolta eikä muilta Pohjoismailta mitään valtuuksia. Nato ei tule nyt apuun tekemään meille EU-ratkaisua meidän puolestamme. Niin sanotussa pohjoismaisessa vaihtoehdossa Suomi joutuisi kaikissa tapauksissa kantamaan raskaimman sotilaallisen taakan — Naton takuilla tai ilman niitä, ja Natohan tietenkin vaatisi takuilleen vastatakuita. Silloin puhuttaisiin jo tukikohdista. Meillä myös on todellinen pohjoismainen vaihtoehto. Se on pohjoismainen yhteistyö Euroopan unionissa, yhteistyö hyvinvointiyhteiskunnan ja paremman työllisyyden puolesta.

Olemme hyvin selvillä siitä, että Euroopan unionissa Suomen osuus väestöstä jäisi pieneksi, päätöksenteossa osuutemme olisi suhteellisesti väestömäärään verrattuna suurempi, mutta sekin pieni. Mutta sellainen käsitys, että meillä olisi siellä vastassa jokin enemmistö, joka vain odottaa, että saisi äänestää meidät nurin, on lievästi sanoen harhainen. Siellä on vastassa joukko vähemmistöjä. Euroopan unionissa jokainen jäsenmaa, kieli ja uskonto kuuluu vähemmistöön. Pienet jäsenmaat käyttävät suurta valtaa, kun ovat sitomassa suuria jäsenmaita yhteisiin päätöksiin. Siinä on ydin, kun keskustellaan siitä, onko meillä vaikutusvaltaa ja onko sitä EU:ssa vai EU:n ulkopuolella.

Vasta EU:n sisällä Euroopan alueiden ja maakuntien merkitys korostuu. Myös Suomen alueet

saavat jäsenyydessä tunnustetun aseman eurooppalaisella tasolla, sen sijaan että ne olisivat vain Suomen alueita suhteessa Helsinkiin tai muihin keskuksiin.

Suomen kieli ja kulttuuri ottavat paikkansa muiden länsieurooppalaisten kielten ja maiden joukossa, eikä Suomen historiaa enää sen jälkeen, kun olemme EU:n jäsenenä, voida kokonaan jättää pois Euroopan kansojen historian kirjoista, niin kuin, ikävä kyllä, on tapahtunut EU:n tuella julkaistuissa teoksissa.

Taloudellisesti EU-jäsenyydestä päätettäessä tehdään historiallinen linjaratkaisu. Hyvinvointimme on nyt ja tulevaisuudessa riippuvaista viennistä, ennen kaikkea viennistä EU:n avoimille markkinoille. Vapaakaupasta huolimatta olemme viime vuosinakin joutuneet usein EU-maiden ja EU:n komission protektionismin, suojatoimien, kohteeksi, mutta EU:ssa ei jäsenvaltiota voida syrjiä. Jäsenyys vakauttaa vientiteollisuuden kilpailuympäristön ja tekee EU-alueesta meille todelliset kotimarkkinat. Samalla kauppapoliittinen asemamme Euroopan ulkopuolisilla markkinoilla vahvistuu emmekä joudu jauhautumaan kauppablokkien väliin.

Tiedämme, että uutta ympäristönormistoa kehitetään Euroopan unionissa, että laivanrakennus- ja terästeollisuuden keskeisistä kilpailutekijöistä päätetään Euroopan unionissa, että eurooppalaisen elektroniikka- ja tietoliikenneteollisuuden pitkän aikavälin toimintaedellytyksiin, kaikkeen tähän ja monin tavoin elinkeinoelämän tulevaisuuteen, vaikuttaa ennen kaikkea Euroopan unionin päätöksenteko. Ulkopuolelle jättäytymällä Suomi jättäisi kentän vapaaksi kilpailijoille. Suomen elinkeinoelämän ja sitä kautta työllisyyden ja hyvinvoinnin etuja on puolustettava siellä, missä päätöksiä tehdään, ja se paikka on Euroopan unionin ministerineuvosto. Meille on tärkeätä voida puolustaa kansallisia etujamme. Siitä täällä varmasti ollaan yhtä mieltä.

Mutta tärkeätä on yhteistyö eurooppalaisella tasolla kaikkein suurimman tavoitteen, työllisyyden, parantamisen hyväksi. Ilman yhteistä eurooppalaista politiikkaa työttömyys ei ole voitettavissa. Etaan jättäytymällä Suomi jäisi tässä kaikkein tärkeimmässä asiassa sivustaseuraajaksi odottamaan, että muut toimisivat työttömyyttä vastaan meidänkin puolestamme.

Suomi ei ole tässä EU-sopimuksessa tehnyt varauksia Talous- ja rahaliiton Emun toteuttamiseen. Useimmat EU:n jäsenmaat eivät ole varauksia tehneet. Olemme siis etenemässä kohti yhteistä talouspolitiikkaa, johon kuuluu yhteinen valuutta. Talous- ja rahaliiton kolmas vaihe, jolloin siirryttäisiin yhteiseen valuuttaan, on suunnitelman mukaan tarkoitus toteuttaa 1999. Silloin mukaan kelpuutetaan vain ne jäsenmaat, jotka täyttävät inflaatiota, julkista taloutta, korkoja ja valuuttakursseja koskevat tiukat vaatimukset. Hallitus näyttää uskovan yhteiseen valuuttaan siirtymiseen varauksettomasti ja ilmoittaa pyrkivänsä siihen niin pian kuin mahdollista.

Sosialidemokraattien mielestä Rahaliitto on Suomelle oikea tavoite. Unionin Rahaliitto, yhteinen talouspolitiikka, on lopulta ainoa tehokas keino panna kuriin ne kauheat markkinavoimat, jotka meitä nyt säälimättä heiluttavat ja joita monet EU:n vastustajat myöskin innokkaasti ruoskivat. Me emme kuitenkaan pidä hallituksen odotuksia Rahaliiton toteutumisesta realistisina. Tällä hetkellä siirtyminen yhteiseen valuuttaan vuosituhannen vaihteeseen menneessä näyttää hurskaalta toiveelta. Onkin ennenaikaista tehdä varmaa arviota siitä, onko EU:ssa tällä vuosikymmenellä taloudellisia tai poliittisia edellytyksiä siirtyä yhteiseen valuuttaan.

Suomen on hoidettava kansantalouttaan niin, että se olisi riittävän hyvässä kunnossa viemään meidät ensimmäisten jäsenmaiden joukossa Rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. Rahaliiton perusteet ovat erikseen tarkasteltuina terveitä, vaikka emme liittyisikään EU:n jäseneksi.

Mutta ennen kaikkea Suomen on harkittava Rahaliittoon liittymistä omista lähtökohdistaan: Miten rahaliiton mekanismit voisivat tukea Suomen kansantalouden selviytymistä nykyisestä syvästä kriisistä ja tulevista taantumista, joita olemme sodan jälkeen toistuvasti kokeneet? Miten selviydymme ilman devalvaatioita? Niiden aika on ohi, mutta mitä tuomme devalvaatiopolitiikan tilalle ja miten talous-ja rahaliittojärjestelmää voitaisiin kehittää siten, että voitaisiin tasata Suomen kaltaisen haavoittuvan kansantalouden suhdannevaihteluita? Miten EU toimii hyväksemme, jos työttömyys kasvaa? Nämä ovat aiheellisia kysymyksiä, jotka liikkuvat tänä päivänä kansalaisten mielissä.

Sosialidemokraatit haluavat liittää työllisyyden parantamisen mahdollisuuden, yhteisen työllisyyspolitiikan, unionin talouspolitiikan kulmakiveksi, kun Rahaliiton kolmas vaihe toteutetaan. Siihen, Suomen keskusta, tarvitaan kansainvälistä poliittista yhteistyötä niiden voimien kesken, jotka todella ovat työllisyyden asialla. Työllisyyden paraneminen Suomessa on keskeinen edellytys Suomen osallistumiselle Ra-

haliiton kolmanteen vaiheeseen. Me tarvitsemme unionin politiikkaa, työllistämispolitiikkaa, kansallisen politiikan tueksi.

Rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtyminen, arvoisat kollegat, on ratkaisu, joka on aikanaan Suomessa tehtävä erillisen keskustelun pohjalta. Olemme hyvässä seurassa. Niin tapahtuu muissakin maissa.

Työllään eläviä suomalaisia askarruttaa ennen kaikkea työllisyyskysymys. Kaikkia meitä huolestuttaa pohjoismaisen hyvinvointivaltion kohtalo nyt ja EU:n jäsenenä.

Koko eurooppalaisen yhdentymispolitiikan kantavana aatteellisena perustana on kansanvallan vahvistaminen ja yhdenvertaisen hyvinvoinnin luominen laajoille kansanjoukoille, jotta eurooppalaisten ihmisten yhteinen tahto rauhaan olisi vakaalla kasvualustalla. Tämä on se suuri oivallus, joka aikanaan oli taustalla, kun Euroopan yhteisöä lähdettiin perustamaan; sosiaalinen periaate, joka ulottui yli puoluerajojen, jota maltilliset poliittiset liikkeet ajoivat niin vasemmalla kuin keskilinjalta oikealle. Tämän aatteellisen perustan hyväksyminen on ollut kovanokkaisimmille konservatiiveille ja ahneudessaan lyhytnäköisimmille nurkkakuntalaisille aina ylivoimaista. Se oli aikanaan ylivoimainen ymmärrettäväksi myös eurooppalaiselle kommunismille.

Pyrkimys tasavertaisen hyvinvoinnin turvaamiseen ja kansalaisten demokraattisten oikeuksien lisäämiseen on vuosikymmenten mittaan usein yhdistänyt sosialidemokraatteja ja sivistyneitä vapaamielisiä ja kristillisiä suuntauksia. Pääomien ohjauksen ja teknologian kehityksen kansainvälistyessä on entistä välttämättömämpää, että myös taloudellisen kehityksen hedelmien jaosta voidaan sopia kansainvälisesti. Sosialidemokraatit haluavat pitää hyvinvoinnin ja kansanvallan Euroopan yhdentymisen perusajatuksena myös jatkossa.

Toisin kuin monet EU-jäsenyyden vastustajat väittävät ja oikeistolaiset toivovat, ei EU-sopimuksessa ole mitään, mikä pakottaisi Pohjoismaat luopumaan sosiaalisista arvoistaan tai sosiaaliturvajärjestelmästään. EU:ssa on sovittu monista ihmisoikeuksia, sukupuolten välistä tasa-arvoa ja sosiaaliturvaa koskevista perusmääräyksistä. Ne ovat vähimmäisehtoja, eivät kansallisen sosiaalipolitiikan rajoitteita.

Mitä tasa-arvoon tulee, jos EU:n komissiossa ei ole naisia, se ei johdu EU:sta, vaan se johtuu aivan täsmälleen EU:n jäsenmaista. Meistäkin tulee riippumaan täsmälleen itsestämme se, miten tasa-arvo toteutuu meidän EU-edustuksessamme. Sehän ei toteutunut EU-edustuksessamme silloin, kun meillä porvarillinen hallitus on näitä asioita ollut hoitamassa.

Hyvinvointiyhteiskunnan puolustamiseksi tarvitaan taloudellista kasvua ja uusia työpaikkoja. Sosialidemokraattien työllisyyspolitiikassa EU-jäsenyydellä on keskeinen välinearvo. Mutta EU-jäsenyyden torjuminen vauhdittaisi hyvinvointivaltion rakenteiden rapautumista entisestäänkin.

Arvoisa puhemies! Euroopan unioni on demokraattisten valtioiden yhteisö ja siinä mielessä kansanvaltainen järjestelmä. Tärkeissä asioissa päätösvalta on edelleen jäsenvaltioiden hallituksista koostuvalla ministerineuvostolla, joka tekee tärkeimmät päätökset yksimielisesti.

Lainsäädäntö-, tuomio- ja toimenpanovaltaa siirtyy yhteisön päätöksentekoelimille. Sehän on koko unionin olemassaolon peruslähtökohta, että näin tapahtuu. Siinä mielessä Euroopan unioni ei ole perinteinen kansainvälinen järjestö, jossa jokainen jäsen vartioi täydellistä itsemääräämisoikeuttaan viimeiseen saakka. Yhteisö perustuu ajatukselle itsenäisten valtioiden yhteistyöstä, jossa jäsenet ovat hyvinä pitämiensä tavoitteiden saavuttamiseksi valmiit yhdistämään voimansa ja tekemään päätöksiä yhdessä, jopa ajoittain äänestäen ja enemmistön päätökseen tyytyen.

Sosialidemokraatit hyväksyvät tämän lähtökohdan. Euroopan ongelmia ei voida ratkaista takertumalla loputtomasti 1500-luvulla itsevaltiuden tarpeisiin kehitettyyn ajatukseen valtion vallan jakamattomuudesta. Se on johtanut liian moneen sotaan. Tarvitaan länsimaisen demokratian periaatteita kunnioittavaa yhteistyötä, jossa tietyt tehtävät annetaan ylikansalliselle tasolle itsenäisyydestä kiinnipitäen.

Mutta EU:n päätöksenteon on oltava avointa ja myös eurooppalaisella tasolla aidosti kansalaisten tahdon varassa olevaa, ja näissä suhteissa EU:n nykyiset säännöt jättävät toivomisen varaa. Yhteisön tärkein lainsäädäntöelin, neuvosto, kokoontuu edelleen suljettujen ovien takana silloinkin, kun se tekee kansalaisia sitovia lainsäädäntöpäätöksiä. Sosialidemokraatit lähtevät siitä, että Suomi tulee EU:n jäsenenä pyrkimään uudistuksiin, jotka siirtävät EU:n päätöksenteon kabineteista julkisuuteen ja vahvistavat Euroopan parlamentin asemaa eurooppalaisten kansalaisten tahdon kanavana.

Suomessa EU-jäsenyys, kun on puhe näistä kansanvallan laitoksista, vaikuttaa selvimmin eduskunnan asemaan. EU:n päätöksentekojär-

jestelmästä johtuen monet päätökset tulevat voimaan ilman erillistä eduskuntalainsäädäntöä. Suomalaisen parlamentarismin keskeinen periaate on kuitenkin se, että eduskunta on viime kädessä ylin valtioelin. EU-asioissa se voi säilyttää tämän asemansa vain, jos se voi valvoa ja ohjata Suomen EU-politiikkaa, jota harjoitetaan ministerineuvostossa ja Eurooppa-neuvostossa. Tästä syystä, ja vain tästä syystä, parlamentarismin sääntöjen mukaan vastuullisen tahon, siis hallituksen täytyy olla vastuussa eduskunnalle Suomen EU-politiikasta.

Sosialidemokraatit arvioivat myös edustautumista EU:n huippukokouksissa kansanvallan näkökulmasta. Tämä kysymys on ratkaistavissa nykyisen hallitusmuodon pohjalta samalla parlamentarismia ja valtioneuvoston asemaa vahvistaen. Hallituksen ja presidentin yhteistyötä kehittämällä on löydettävissä tehokkaat yhteistyömuodot presidentin valtaoikeuksien toteutumiselle.

Nyt on kuitenkin niin, että kansanäänestykseen valmistautuvat äänestäjät eivät ymmärrä sitä, että EU-huippukokousedustuksesta käydään julkisuudessa jatkuvaa kiistaa, ennen kuin EU:n jäsenyydestä on edes päätetty. Tämä kysymys on nyt kertakaikkisesti rauhoitettava. Ratkaisut löytyvät vain lähtien siitä, että kansan suoralla vaalilla valitsemat valtioelimet, eduskunta ja tasavallan presidentti, elävät rinnakkain hyvässä yhteistyössä. Tässä talossa ratkaisua ei pidä hakea millään oikeussalijuristerialla ja -dramatiikalla.

Kansalaiset haluavat näinä aikoina paljon tietoa tätä äänestystä varten, mutta ei vain todellakaan direktiivitietoa, vaan ennen kaikkea nyt tietoa siitä, mitä vastuullisessa asemassa olevat, kansan valtuuksilla toimivat, ajattelevat tästä suuresta kysymyksestä.

Pääministeri on ehtinyt kummastella sitä, että tasavallan presidentti tekee julkisuudessa aktiivisesti työtä EU:n jäsenyyden puolesta. Hallitus, jolta on pallo hukassa, haluaa, että presidenttikin siirtyisi tässä asiassa katsomon puolelle.

Tasavallan presidentti Mauno Koivisto sanoi tässä salissa helmikuussa 93 perustelut EU:n jäsenyyden hakemiselle. Nyt on käytettävissä neuvottelutulos. Tässäkö tilanteessa, kun Suomen tulevaisuudesta päätetään, pitäisi presidentin olla toisaalta ja toisaalta -linjalla?

Ajatellaanpa, että presidentti J.K. Paasikivi olisi ottanut yya-sopimukseen samanlaisen kannan, jota pääministeri nyt suosittelee presidentille. Paasikivikö olisi pannut asian kansanäänestykseen tai heittänyt eduskuntaan tehkää mitä haluatte -asenteella? Mitä käyttöä on presidentillä, jos hän ei voi puolustaa Suomen perusetuja?

Pääministeri tuntuu ajattelevan niin ja kuulostaa samalta myös keskustan ryhmäpuheenvuoro, että EU:n jäsenyyttä voi ajaa vain kunnioittamatta niiden kantaa, jotka ovat jäsenyyttä vastaan. Minun mielestäni länsimaiseen demokratiaan kuuluu ottaa kantaa ja olla eri mieltä samalla kunnioittaen toisinajattelijoiden oikeutta sanoa kantansa. Ottamalla kantaa presidentti antaa kaikille kansalaisille esimerkin: Nyt on aika jokaisen ottaa kantaa, ja meidän erityisesti on aika myös vaikuttaa tässä asiassa.

Tämän päivän hallituksen puheenvuoroista, alkaen valtiovarainministeristä, jolta olemme kuulleet jo kaksikin testamenttia täällä, voi vain vahvistua se käsitys, että hallitus luistaa vastuustaan kaikissa asioissa, niin myös tässä EU-asiassa. Ministerit pyörittävät julkisesti EU-asian käsittelyn aikataulua. Keskustan monet poliitikot uhoavat määrävähemmistön käytöllä, olipa kansanäänestyksen tulos mikä tahansa. Pääministeri on puolueensa kokouksen jälkeen heittäytynyt varsin vetämättömäksi.

Valtiovarainministeri on tänään meitä läksyttänyt. Kuinkahan moneen kertaan hän kerkisi kertoa, kuinka suuri velka meillä on. Mutta hän unohti sanoa, että se on Ahon hallitus, tämä hallitus, joka tämän velan jättää perinnöksi seuraajalle. Tämä hallitus haukkui loppuun saakka, oli kuin viestinjuoksija, joka jo saadessaan kapulan haukkui edellistä juoksijaa ja haukkui juostessaan melkein oman osuutensa loppuun edellistä juoksijaa, kunnes alkoi jo haukkua seuraavaa juoksijaa ja sitten kaatuu rähmälleen, tulee vaihtorikko, yrittää heittää kapulan seuraavalle. Siis oppositiolla on vastuu sekä edellisestä kaudesta että tästä kaudesta että seuraavasta kaudesta. Sitäkö nämä puhujat tarkoittavat.

Kun olemme käsittelemässä tätä asiaa eduskunnassa, on todettava, että hallituksen toimintatapa — olemme jälleen nähneet sen tänä syksynä: palkansaajien ja heidän edustajiensa ylimielinen kohtelu, koko talouspolitiikan uskottavuuden vähäisyys, suhtautuminen työttömyyteen ja keskittyminen maatalouden tukimiljardeihin — panee monet epäilemään, tällaistako se on sitten Euroopan unionissa.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit vetoavat äänestäjiin Euroopan unionin jäsenyyden hyväksymisen puolesta. Teemme sen hyvin tietoisina niistä monista ongelmista, joita jäsenyys tuo. Olemme kuitenkin sitä mieltä, että vielä suu-

rempia ovat ongelmat, jos jäämme EU:n ulkopuolelle.

Me lupaamme, jos kansa antaa sosialidemokraateille valtuudet olla vaikuttamassa Suomen politiikkaan, nostaa työllisyyden talouspolitiikan ykkösasiaksi, puolustaa hyvinvointiyhteiskuntaa ja sen palveluita sekä hoitaa valtiontaloutta vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti. Tämä on mahdollista, ja tämän tulee olla Suomen linja niin kansallisesti kuin silloin, kun olemme Euroopan unionin jäsenenä. Sosialidemokraatit toivovat, että äänestäjät nyt katsoisivat EU-asiassa sekä puita että ennen kaikkea näkisivät metsän. EU:n jäseneksi ei pidä mennä liikoja intoilemalla.

Sodan päättymisen 50-vuotisjuhlassa, joka oli vaikuttava tilaisuus, professori Veikko Sinisalo luki, ei sisältä vaan ulkoa, Väinö Linnan kirjaa. Se, mikä siitä jäi mieleen, oli se, että kun miehet sinne menivät, kirottiin kumpaankin suuntaan, sekä itään että länteen, kirottiin bolshevikkeja ja Suomen herroja. Se on se suomalainen perusasenne.

Meille Euroopan unioni on ensi sijassa realiteetti, kiertämätön tosiasia. Vanhaa ohjetta toistaen: tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. N i i n i s t ö : Arvoisa puhemies! Tulevan lokakuun 16 päivänä kansalaisilta kysytään, tahtovatko he Suomen liittyvän Euroopan unionin jäseniksi. Kokoomus kehottaa suomalaisia vastaamaan: kyllä!

Suomella on nyt tilaisuus hakeutua siihen läntiseen yhteyteen, johon aina olemme pyrkineet. Suomi on länsimaista parlamentaarista demokratiaa toteuttava maa, joka on turvannut kansalaisilleen länsimaiset vapausoikeudet. Myös kulttuurisesti kuulumme länteen.

Euroopan unionin jäsenenä Suomi saa aktiivisen vaikuttajan roolin. Vain jäsenyys takaa Suomelle täysivaltaisen osallistumisen päätösten valmisteluun ja niiden tekemiseen. Eta-sopimus oli kyllä välttämätön, mutta se ei takaa meille mahdollisuutta olla tekemässä päätöksiä, jotka meitä joka tapauksessa sitoisivat. Vain osallistumalla yhteistyöhön Suomi saa takaisin sitä vaikutusvaltaa, jota tosiasiallisesti menetettiin Eta-sopimuksen myötä.

EU sääntelee elämäämme joka tapauksessa. Kun olemme itse mukana tekemässä meitä kaikessa tapauksessa koskevia päätöksiä, vaikutusvaltamme kasvaa ja itsemääräämisoikeutemme vahvistuu.

Vaikutusvaltamme ei ole näennäistä vaan todellista, sillä kaikki tärkeimmät kysymykset EU:ssa vaativat yksimielisyyttä. Emme ole kuitenkaan mukana vain estämässä meille epäsuotuisten päätösten tekemistä vaan vaikuttamassa myönteisesti koko Euroopan kehitykseen.

Kaikkia päätöksiä ei kuitenkaan tarvitse tehdä yksimielisesti. Kokemukset kertovat, että EU:ssa otetaan aina huomioon jokaisen maan elintärkeät edut, vaikka määräenemmistöpäätös olisikin mahdollinen.

Euroopan unionissa Suomen turvallisuus vahvistuu. Turvallisuutemme ei ole nyt sotilaallisesti uhattuna, mutta Eurooppa elää edelleen epävarmuuden aikaa. Emme tiedä, mihin suuntaan asiat kehittyvät.

Turvallisuudessa on muitakin kuin sotilaspoliittisia ulottuvuuksia. EU-maiden kesken kehitetään yhteistyötä, jonka tavoitteena on rikollisuuden leviämisen estäminen, siirtolaisuuden hallitseminen, lähialueiden elintasokuilun kaventaminen ja ympäristöongelmien ratkaiseminen. Kaikki nuo ovat ongelmia, joiden ratkaisemisessa tehokkaita tuloksia voidaan saavuttaa vain kansainvälisen yhteistyön tuloksena.

Suomen talouden kehittymiseen jäsenyydellä on selkeitä myönteisiä vaikutuksia. Suomen kaltainen pieni markkina-alue on riippuvainen viennistä. Jo 2/3 viennistämme menee Länsi-Eurooppaan, ja sen arvo kasvaa koko ajan. EU-jäsenyys takaa häiriöttömän kaupan EU-maiden kanssa kaikkien kaupan esteiden poistumisen myötä.

Jäsenyys voimistaa talouskasvua ja tukee koko kansantalouttamme. Saatava kokonaishyöty on selvästi suurempi kuin unionin jäsenmaksu. Jäsenyys tekee Suomesta myös kiinnostavan kohteen ulkomaisille investoinneille. Kysymys ei ole pelkästään siitä, mitkä määräykset tosiasiassa muuttavat ja muuttuvat Eta-vaihtoehtoon verrattuna, vaan myös siitä, millainen imago Suomella ulkomaalaisten sijoittajien silmissä on. Eta-maana jäisimme vaille niitä kiistattomia imagohyötyjä, joita jäsenyys mahtavassa talousliitossa meille antaa.

Vasta jäsenyys antaa suomalaisille yrityksille todellisen tasa-arvon EU-maiden yritysten kanssa. Eta-sopimus ei anna täyttä turvaa EU-maiden protektionistisia toimia vastaan. Vasta jäsenyys sen tekee. Jäsenyyden myötä yrityksemme

pääsevät EU:n rakennerahastojen ja Euroopan Investointipankin rahoituksen piiriin. Eta-vaihtoehdossa ei näin käy.

EU-jäsenyys parantaa työllisyyttä. Kun vienti, tuotanto ja investoinnit kasvavat, tarjoutuu työtilaisuuksia yhä useammalle suomalaiselle. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen mukaan jäsenyys toisi meille yli 100 000 uutta työpaikkaa seuraavien kymmenen vuoden aikana. EU:lta saamme myös lisävaroja mm. nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon ja työntekijöiden uudelleenkoulutukseen.

Jäsenyys tuo myös suuria hyötyjä suomalaisille kuluttajille. Elintarvikkeiden hinnat laskevat heti jäsenyyden alkaessa lähes 10 prosenttia ja tavaravalikoimat monipuolistuvat. Jäsenyys pakottaa myös korkean suomalaisen korkotason lähemmäksi eurokorkoja ja poistaa siten kansalaisilta ja yrityksiltä ylimääräisen rasitteen.

EU ei uhkaa suomalaisia hyvinvointipalveluja. Taloudellisen kasvun myötä se päinvastoin parantaa mahdollisuuksiamme ylläpitää pohjoismaista hyvinvointitasoa. Jatkossakin päätämme itse sosiaaliturvastamme, mm. eläkkeistä, päivähoidoista ja terveyspalveluista.

EU-jäsenyys antaa uusia mahdollisuuksia suomalaisen tieteen ja tutkimuksen edistämiselle. Vain jäsenenä pääsemme täysivaltaisesti EU:n koulutusohjelmiin, teknologiahankkeisiin ja rakennerahaston koulutushankkeisiin. Suomalaisille opiskelijoille jäsenyys avaa ovet eurooppalaisiin yliopistoihin ja korkeakouluihin samoin lukukausimaksuin kuin EU-maidenkin opiskelijoille.

Näistä syistä kokoomus on ollut aktiivisesti edistämässä maamme EU-jäsenyyden toteuttamista. Me kannatamme Suomen jäsenyyttä Euroopan unionissa, mutta meille jäsenyys ei merkitse itsenäisyydestä luopumista tai sen menettämistä. Hyväksymme sen, että kansainvälinen vuorovaikutus edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja entistä selkeämpiä pelisääntöjä, mutta emme aio antaa Suomen itsenäisyyttä pois käsistämme. Oma kansallinen kulttuurimme on toki niin vahva, että se kestää kilpailun minkä tahansa muun kulttuurin kanssa.

Suomi säilyttää EU-jäsenyyden toteuduttuakin kaikki itsenäisen valtion tunnusmerkit. Tätä maata asuttaa ja hallitsee jatkossakin suomalainen kansa, joka on valmis puolustamaan itsemääräämisoikeuttaan ja myös vastaamaan alueensa koskemattomuudesta. Ne, jotka epäilevät itsenäisyyden säilymistä myös siinä tapauksessa, että maamme on unionin jäsen, voivat kysyä itseltään, mitä ovat ne itsenäisyyden elementit, joita Tanskalla, Saksalla tai Englannilla ei olisi.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneiden maiden osalta on nyt Suomen päätöksenteon vuoro. Itävalta on jo kesäkuussa selkein numeroin päättänyt liittyä Euroopan unioniin. Meidän jälkeemme saman päätöksen, niin uskon ja toivon, tulevat tekemään myös Ruotsi ja Norja. Lokakuun 16 päivänä pidettävä kansanäänestys ratkaisee neuvoa-antavasta muodollisesta luonteestaan huolimatta asiallisesti Suomen EU-jäsenyyden kohtalon. Päätös on merkittävin Suomen sodanjälkeisen historian aikana.

Kokoomus tulee kunnioittamaan jäsenäänestyksen tulosta. Se on moraalisesti ja poliittisesti mielestämme eduskuntaa velvoittava, vaikka muodollisesti jäsenäänestys on neuvoa-antava. Kokoomus ei juoksuta suomalaisia uurnille turhan takia. Me korostamme äänestyksen merkitsevän päätöksen tekoa tositarkoituksella. Samalla kun me sitoudumme omalta osaltamme kansanäänestyksen tulokseen, me esitämme, että myös muut poliittiset ryhmittymät tekisivät samoin. Niin tekevät ne, jotka aidosti hyväksyvät kansanvallan periaatteet. Pidän paljon perustellumpana sitä, että me sitoudumme Suomen kansan ilmaisemaan tahtoon, kuin sitä, että perustamme päätöksentekomme esimerkiksi Ruotsin kansan tahtoon, niin kuin tässäkin salissa moneen otteeseen on esitetty.

Kokoomus on kannattanut Suomen EU-jäsenyyttä jo vuosia. Olemme nähneet, että täysivaltainen jäsenyys on maallemme selvästi parempi vaihtoehto kuin jättäytyminen kehityksen valtavirran ulkopuolelle, ja olemme nähneet, että meillä suomalaisilla on myös annettavaa Euroopan unionille. Nyt kun jäsenyysneuvottelut on käyty loppuun, voidaan todeta neuvottelutuloksen varsin hyvin vastaavan asetettuja tavoitteita.

Suomen kansallinen turvallisuus vahvistuu EU-jäsenyyden myötä. Euroopan unionille sen jäsenmaiden turvallisuus on oleellinen kysymys. EU:n jäsenenä Suomesta tulee aktiivinen osallistuja unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämisessä. Rakentavalla yhteistyöllä takaamme myös omien näkökulmiemme tulevan otetuiksi huomioon. Jäsenyys Euroopan unionissa laajentaa eikä suinkaan kavenna vapauttamme valita omalta kannaltamme paras turvallisuuspoliittinen ratkaisu.

Mikäli Ruotsi ja Norja liittyvät unioniin samanaikaisesti meidän kanssamme, syntynyt tilanne tuo mukanaan uusia mahdollisuuksia ke-

hittää pohjoismaista yhteistyötä myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan alueella ja harjoittaa sitä EU:n piirissä. Yhteispohjoismaisin toimin kykenemme nostamaan esimerkiksi Pohjolan turvallisuutta ja Itämeren piirin vakautta koskevat tavoitteemme EU:n asialistalle.

Tämä tukee myös meidän Venäjän-politiikkamme kokonaisuutta ja pitkäjänteisyyttä. EU:n jäsenenä emme aina ole kahden suhteessa itäiseen naapuriimme. EU:n jäsenenä meillä on nykyistä paremmat mahdollisuudet kehittää yhteistyötä myös Venäjän kanssa. Suhteemme Venäjään ovat osa sellaista yhteistyörakennetta, jossa omat lähtökohtamme kiinnittyvät kansallisten etujemme kautta sekä kahdenvälisiin suhteisiimme että EU-jäsenyyteemme ja sen puitteissa toivottavasti kehittyvään pohjoismaiseen yhteistyöhön.

EU päättää ulko- ja turvallisuuspoliittisista yhdentymistavoitteistaan vuoden 96 hallitusten välisessä konferenssissa. Pyrkimys pitkällä aikavälillä EU:n yhteisen puolustuspolitiikan harjoittamiseen heijastuu konferenssissa ja tuonee mukanaan täsmentyneitä tavoitteita EU:n puolustusulottuvuuteen. EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka koostuu niistä linjanvedoista, joista jäsenmaat saavuttavat yhteisymmärryksen. On selvää, että Suomi säilyttää sotilaallisen liittoutumattomuutensa ja itsenäisen puolustuksensa niin halutessaan. (Ed. Aittoniemi: Miten se on mahdollista?) — Niin halutessaan se on täysin mahdollista.

Kokoomus katsoo, että Suomen tulisi EU:n jäseneksi liittyessään hakea myös tarkkailija-asemaa Länsi-Euroopan Unionissa Weu:ssa. Tämä tarjoaisi meille väylän vaikuttamiseen ja tiedonsaantiin. Sotilaallisia velvoitteita tarkkailija-asemaan ei tulisi liittymään, ja se olisi siten sopusoinnussa hallituksen nykylinjausten kanssa.

Tulevaisuuden turvallisuuspoliittisten ratkaisujemme perustaksi valtioneuvoston tulee asettaa EU-kansanäänestyksen jälkeen parlamentaarinen komitea laatimaan selvitys kansallisen turvallisuuspolitiikkamme ydinkysymyksistä ja niiden kytkennöistä EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sekä puolustuspolitiikkaan.

Kokoomuksen mielestä tärkeimpiä Suomen EU-jäsenyyttä puoltavia tekijöitä on mahdollisimman hyvien edellytysten luominen uusien työpaikkojen syntymiselle. Mukanaolo EU:n laajoilla markkinoilla merkitsee meidän tuotteillemme 370:tä miljoonaa potentiaalista käyttäjää. Se merkitsee väistämättä entistä parempaa kysyntää suomalaisille tuotteille ja suomalaiselle työlle. Suomalaisille se merkitsee nimenomaan lisää työpaikkoja.

Nykyisessä työttömyystilanteessa juuri tämä on EU-jäsenyyden olennainen hyvä uutinen jokaiselle suomalaiselle. Tätä Suomi on myös EU-jäsenyydeltä hakemassa: parempia edellytyksiä hyvinvoinnin ja työllisyyden turvaamiselle.

On totta, että EU-jäsenyys luo uusia työpaikkoja mutta ei automaatin lailla, vaan EU:n sisälläkin meidän on itse osattava markkinoida ja myydä tuotteemme. Mutta on kiistatonta, että yhtenä osana EU:n markkinoita tämä on meille tuntuvasti helpompaa kuin niiden markkinoiden ulkopuolelta.

EU-jäsenyytemme puolesta puhuu myös historiallinen kokemuksemme. Koko sodanjälkeisen ajan suomalainen hyvinvointi ja työllisyys on rakentunut kansainväliselle kaupalle avautuvan ja eurooppalaiseen integraatioon osallistuvan talouden varaan. Jos nyt hylkäisimme EU-jäsenyyden ja sen antamat mahdollisuudet, katkaisisimme samalla hyväksi koetun talous- ja kauppapoliittisen linjan saman tien.

Suomella on myös annettavaa Euroopan unionille. Esimerkiksi tasa-arvokysymyksissä Pohjoismaat ovat niissä edelläkävijöitä ja meidän esimerkkimme edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa koko unionin alueella. Kysymys on mm. naisten työssäkäyntiä ja lasten hyvinvointia edistävistä palveluista, kuten päivähoidosta ja kouluruokailusta.

Maataloutemme ei sopeudu Euroopan unioniin vaikeuksitta. Rakennemuutoksia on lievennettävä, ja siihen tähtäävät ne kansalliset tukitoimet, joista hallitus on keskuudessaan sopinut.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on sitoutunut tukemaan kansallista tukipakettia hallituksen ja hallituspuolueiden toimiessa jäsenyyden puolesta. Kansallista tukipakettia sovellettaessa on tärkeää, että se ei estä tiloja kehittämästä tuotantoaan tai tuotantorakennetta kilpailukykyiseksi.

Tällä kansallisella tukipaketilla on rakennettu sopeutumisprosessi. Se on kompromissi muutosta kiihdyttävien voimien ja sitä pehmentävien toimenpiteiden välillä. Liian nopea muutos tekisi muutoksen hallitsemisen mahdottomaksi sekä yksilön että kansallisella tasolla. Liian säilyttävä politiikka taas puolestaan katkaisisi terveet kannustimet ja johtaisi vanhojen rakenteiden ylläpitämiseen aina niiden väistämättömään romahtamiseen asti.

Euroopan unionin ulkopuolellakin maataloutemme joutuisi kohtaamaan suuria muutoksia. Kansalliseksi itsepetokseksi voidaan kutsua väitettä, että ilman jäsenyyttä voitaisiin jatkaa maaja elintarviketaloudessa entiseen malliin. Unionin ulkopuolella maatalouspolitiikan olisi muututtava tilanteessa, jossa rakennemuutoksen pehmentämiseen ei kuitenkaan olisi käytettävissä nykyisiäkään varoja.

Kokoomuksen mielestä on tärkeää, että ratkaisu kansallisista tukitoimista tehdään komissiossa niin pian kuin mahdollista. Se parantaisi tilojen mahdollisuutta suunnitella tulevaisuuttaan, ja se parantaisi myös maatalousyrittäjien mahdollisuuksia ja edellytyksiä ottaa kantaa itse jäsenyyskysymyksessä.

On tärkeää huomata, että tukipaketti on osaltaan seurausta hintasopeutuksesta, joka näkyy välittömänä kuluttajahintojen alenemisena lähes 10 prosentilla ensi vuoden alusta lukien.

EU-jäsenyyden toteutuessa joudumme varsin pian ottamaan kantaa siihen, millaista linjaa Suomen tulisi noudattaa EU:n kehittämistä koskevissa kysymyksissä. EU:n toiminnalle on ollut aina ominaista se, että järjestö pyrkii yhteistyön jatkuvaan kehittämiseen ja syventämiseen. EU ei ole luonteeltaan staattinen organisaatio, vaan se on historiansa aikana kyennyt kehittämään itsestään vapaakauppa-alueesta ja tulliliitosta toimivan sisämarkkina-alueen, joka Maastrichtin sopimuksen perusteella on muuttumassa unioniksi, jossa jäsenmaiden yhteistyö on laajentunut merkittävästi myös uusille alueille.

Myös suomalaisten kannattaa EU:n jäsenenä omaksua sinänsä myönteinen kanta unionin yhteistyön kehittämiseen. Me kokoomuksessa emme ole kuitenkaan tekemässä EU:sta liittovaltiota vaan haluamme kehittää sitä edelleen itsenäisten valtioiden liittona vankasti omien kansallisten etujemme pohjalta.

Tulee huolellisesti valmistautua ja olla rakentavalla tavalla mukana vuonna 1996 järjestettävässä jäsenmaiden hallitusten välisessä konferenssissa, jossa keskustellaan mm. EU:n institutionaalisen rakenteen kehittämisestä sekä tulevaisuuden ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.

Kokoomuslaisesta näkökulmasta tärkeä EU:n kehittämisen suunta on Maastrichtin sopimukseen kirjatun läheisyysperiaatteen tinkimättömän johdonmukainen soveltaminen unionin alueella. EU:n syventäminen ei tarkoita eikä saa tarkoittaa päätösvallan keskittymistä Brysseliin. Sen tulisi tarkoittaa monissa asioissa vallan hajautusta ja kansallisen tai alueellisen päätöksenteon vahvistamista. Päätösvalta mm. suomalaisten sosiaaliturvaa koskevissa asioissa säilyy suomalaisilla, päinvastoin kuin usein on virheellisesti väitetty.

Mutta tärkeää meille on sekin, että niissä asioissa, joissa unionitason päätöksenteko on katsottu järkevimmäksi ratkaisuksi, EU kykenee toimimaan tehokkaasti ja tekemään päätöksiä ilman tarpeettomia diplomaattisia koukeroita ja viivästyksiä. Sellainen asia on esimerkiksi ympäristönsuojelu, jossa tehokkaita tuloksia voidaan saavuttaa vain ylikansallisella päätöksenteolla.

Näin ollen, kun EU:ssa keskustellaan siitä, miten unionin päätöksentekojärjestelmää tulisi kehittää, suomalaisten ei ainakaan pitäisi suin päin heittäytyä jarrumiehiksi. Mutta kansallisen edun kannalta on välttämätöntä, että unioni kykenee sille uskotuissa tehtävissä nopeaan, toimivaan ja tehokkaaseen ratkaisuun.

Euroopan unionissa keskustellaan yhteisön laajentamisesta nykyisten hakijamaiden lisäksi myös itäiseen Keski-Eurooppaan. Myös Suomen etu on laaja unioni. Se lisää Euroopan vakautta ja laajentaa entisestään yhteismarkkinoita. Kokoomus haluaakin olla mukana kehittämässä unionin laajentumista jäsenyyden ehdot pian täyttäviin itäisen Keski-Euroopan ns. Visegradmaihin ja Baltiaan.

EU:n päätöksentekoa on meillä keskusteluissa moitittu epädemokraattiseksi, ja erityisesti unionijäsenyyden vastustajat ovat halunneet luoda kuvaa kokonaan demokraattisen päätöksenteon ulottumattomissa olevasta päätöksentekojärjestelmästä. Näihin väitteisiin on suomalaisille vastattava aivan suoraan, että tämä kuva on täysin tosiasioitten vastainen.

Kaikki EU:n jäsenmaat ovat parlamentaarisia demokratioita, joissa hallitusvaltaa käyttää kansan valitseman parlamentin luottamusta nauttiva ministeriö. Myös EU:n päätöksenteossa ovat ratkaisevassa asemassa nämä parlamentaarista luottamusta nauttivat henkilöt, ministerit. Näin myös EU:n päätöksenteko kuuluu jäsenmaiden parlamentaarisen järjestelmän kautta tiukasti demokraattisen kontrollin piiriin.

Lisäksi EU:n omassa päätöksenteossa on lisätty suorilla vaaleilla valitun Euroopan parlamentin vaikutusvaltaa. Joskaan Euroopan parlamentti ei varsinaisesti päätä asioista, niin monissa asioissa sillä on aikaisempaa huomattavasti merkittävämpi rooli päätöksenteon yhteydessä.

EU-jäsenyyden vastustajien pääväite on se, että Suomi menettää kansallisen itsenäisyytensä jäsenyyden myötä. Kansallinen identiteettimme

on heidän mielestään myös vaarassa. Tällainen ajattelu perustuu siihen uskomukseen, että suomalaisuus olisi jotenkin heikompaa kuin esimerkiksi tanskalaisuus, espanjalaisuus, kreikkalaisuus tai irlantilaisuus. Suomen EU-jäsenyyden vastustajia tuntuu vaivaavan kovasti heikko itsetunto. He eivät näytä uskovan suomalaisuuteen.

Me uskomme suomalaisiin. Kansallinen kulttuurimme sekä demokraattinen perintömme on niin vahva ja elinvoimainen, että se säilyy ja voimistuu tulevaisuuden Euroopassa. Tämä kieli jo sinänsä on niin elinvoimainen, että jos puhutummat kielet voisivat sen syrjäyttää, niin olisi tapahtunut jo ajat sitten. Jos uskoo itseensä ja mahdollisuuksiinsa, uskaltaa myös toimia muiden kanssa.

Eurooppalaisuus ei uhkaa meidän kulttuuriperintöämme. Parhaimmillaan eurooppalaiset virtaukset monipuolistavat kulttuurivaikutteitamme, jotka nykyisin tulevat aika pitkälti Atlantin toiselta puolelta.

Myös suomalaisuuden asiaan kuuluu kansanvallan korostaminen tässä yhteydessä. Tämä sali, joka on Suomen kansanvallan pyhä sali, ei ole mikään oikeuslaitoksen sali. Jos täällä unohdetaan eduskunnan oma merkitys pitkässä juoksussa, suomalaisen kansanvallan perustekijä, sitten unohdetaan paljon.

Me suomalaiset olemme aina olleet yhteydessä Eurooppaan. EU-jäsenyys ei tee meistä mitään uuseurooppalaisia. Mutta jäsenyys antaa meille mahdollisuuden vaikuttaa eurooppalaiseen päätöksentekoon, ja se päätöksenteko monissa tapauksissa joka tapauksessa tulisi meitä koskettelemaan. Jäsenyys vahvistaa Suomen itsemääräämisoikeutta sellaisten päätösten tekemisessä, jotka siis kaikissa tapauksissa — myös unionin ulkopuolisina — vaikuttaisivat elämäämme.

Suomella on mahdollisuus saada äänioikeus Euroopassa. Suomessa kunnioitetaan samoja vastuulliseen markkinatalouteen ja länsimaiseen demokratiaan perustuvia arvoja kuin EU:n nykyisissäkin jäsenmaissa. Tämän vuoksi ne varmaankin ovat valmiit ottamaan Suomen mukaan päättämään niistä yhteisistä asioista. Meistä itsestämme on kiinni, haluammeko tai uskallammeko olla mukana.

Eduskunnassa nyt olevan jäsenyyssopimuksen mukaan Suomi saa väkilukuunsa nähden selvästi paremmat vaikutusmahdollisuudet EU:n päätöksentekoelimissä kuin esimerkiksi Ranskalla tai Saksalla on. Komissioon valitaan suomalainen jäsen ja ministerineuvostossa meillä on kolme ääntä. Tärkeissä asioissa vaaditaan kaikkien jäsenmaiden yksimielisyyttä. Lisäksi suomalaiset valitsevat suorilla vaaleilla 16 edustajaa Euroopan parlamenttiin viimeistään syksyllä 96.

Historiasta löytyy paljon hyviä esimerkkejä siitä, kuinka Suomi on saavuttanut kansainvälisessä yhteistyössä paljon paremmat asemat kuin oma väkilukumme edellyttäisi. Suomi on ollut Etykissä liki johtava voima; asemamme YK:ssa ja useassa sen jäsenjärjestöissä on ollut vahva. Olen täysin vakuuttunut siitä, että onnistumme saamaan myös Euroopan unionissa vahvan aseman.

Suomen kansallisen EU-politiikan tavoitteet on asetettava mahdollisimman suurella yksimielisyydellä. Tämä koskee ennen muuta EU-politiikkamme sisällöllisten tavoitteiden asettamista.

Arvoisa puhemies! On esitetty, että Suomen tulisi lykätä EU-päätöstään. Se ei ole kokoomuksen mielestä alkuunkaan reaalinen vaihtoehto. Syitä tämän vaihtoehdon poissulkemiseen on monta.

Seuraavassa laajentamisvaiheessa olisimme nimittäin hakemassa jäsenyyttä yhdessä Itä-Euroopan maiden kanssa. Siihenkö joukkoon me kuulumme? Mikä antaa aiheen olettaa, että tuolloin saisimme jotenkin erityisaseman ja neuvoteltua itsellemme paremman sopimuksen ja paremmat liittymisehdot kuin nyt on?

Jäsenyyden lykkääminen merkitsisi aikalisää, jonka pituutta ei itse asiassa kukaan tiedä. Se merkitsisi Suomen eristäytymistä Länsi-Euroopasta ja sen kehityksestä. Eristäytyminen tekisi maastamme Euroopan reuna-alueen, joka ei samaistu oikeastaan mihinkään. Se vaikuttaisi kielteisesti meillä orastavaan myönteiseen talouskehitykseen, karkottaisi varmuudella investointeja, hidastaisi työllisyyden parantamista ja pitäisi pitkään korot korkealla.

On peräti virheellistä kuvitella, että jäsenyyden lykkääntyminen säilyttäisi Suomen entisellään. Esimerkiksi maataloudella ja elintarviketeollisuudella on joka tapauksessa edessään sopeutumisen aika. Tältä osin on kysymys siitä, tuetaanko sopeutumista kansallisen tukipaketin avulla vai ei.

Kysymys ei ole myöskään opposition ja hallituksen välisestä kansanäänestyksestä vaan äänestyksestä, jossa ratkaistaan Suomen tulevaisuus vuosikymmeniksi eteenpäin. Kysymys on sodanjälkeisen historiamme suurimmasta yksittäisestä päätöksestä, jota ei nyt voi lykätä.

Lykkäämisvaihtoehto ei ole mikään vaihtoehto. Vaihtoehdot ovat "kyllä" tai "ei". Kokoomuksen ja sen eduskuntaryhmän vastaus on

"kyllä" ja me uskomme vakaasti, että "kyllä" tulee olemaan myöskin lokakuun 16 päivänä suomalaisten vastaus.

Ed. Andersson: Suomen jäsenyys Euroopan unionissa avaa monia mahdollisuuksia, arvoisa puhemies, ärade talman, mesdames et messieurs! Ja sulkee toisia. Näitä seikkoja pyrin seuraavassa tarkastelemaan.

Toisin kuin aikaisemmat puhujat korostaisin, että vasemmistoliitto luottaa siihen, että suomalainen ihminen itse voi ja haluaa päättää, äänestääkö jäsenyyden puolesta vai sitä vastaan 16 lokakuuta, eli minä en ole tässä käskemässä enkä neuvomassa, miten ihmisten tulee äänestää, vaan pyrkimyksenä on, että ihmisillä olisi tarpeeksi tietoa, todellista tietoa silloin, kun äänestyskoppiin menevät.

Nyt kun viime gallupmuutokset ovat osoittaneet, että vastustajien määrä nopeasti on lisääntynyt, voi ehkä ajatella näinkin, että kyseessä on Ellemann-Jensen -ilmiö Suomessa. Täällä on ehkä ollut liikaa intoilijoita, jotka ovat puhuneet katteettomasti, aivan niin kuin ed. Lipponen sanoi: Suomalainen ihminen haluaa purnata, haluaa itse ottaa kantaa, ja vastareaktio sille, että puhutaan liian optimistisesti niin kuin esimerkiksi ed. Niinistö juuri, saa tuloksekseen sen, että vastustajien määrä lisääntyy eli Ellemann-Jensen -ilmiö tulee myös Suomeen.

Arvoisa puhemies! Koska olen ensimmäinen, joka pyrkii kriittisiin näkemyksiin tässä asiassa, haluan ensin ottaa esille neljä kysymystä, jotka ovat tässä yhteydessä minun mielestäni ylitse muiden.

Ensimmäinen on se, onko suurvallaksi, mahdollisesti Euroopan Yhdysvalloiksi kehittyvä EU rauhaa ja vakautta edistävä prosessi Euroopassa ja globaalisesti. Jakaako se Eurooppaa vai edistääkö se myös itäisen Euroopan, Venäjän ja entisen Neuvostoliiton muiden maiden taloudellista ja demokraattista kehitystä? Kyse on siis nyt Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjavalinnasta.

Toinen kysymys: Kuka päättää Suomen asioista EU:ssa? Mitkä asiat päätetään missäkin? Miten asioita valmistellaan ja miten suomalainen ihminen voi näihin valmisteluihin ja päätöksiin vaikuttaa? Onko EU:n hallinta ja päätöksenteko demokraattisen kontrollin ulottuvilla ja pyrkiikö EU toteuttamaan pohjoismaisen julkisuusperiaatteen mukaista avoimuutta ja läpinäkyvyyttä?

Kun ed. Niinistö puhui tässä hyvin myönteisesti subsidiarisuudesta, voidaan todeta, että esimerkiksi sosiaalialalla katolinen subsidiarisuus on jo 1400-luvun paavillisen ediktin mukaan sitä, että sairaista ja köyhistä pitää huolehtia lähipiirissä. Tämä poikkeaa täysin meidän ajatuksestamme, että valtio ja kunta luo kaikille kattavia palveluverkostoja ja sosiaaliturva. Subsidiarisuus on jotain aivan muuta kuin me kuvittelemme tässä suhteessa.

Kolmas kysymys: Merkitseekö sitoutuminen Talous- ja rahaunioniin Suomen kansallisen taloudellisen päätösvallan liian suurta menettämistä ja täten niistä kansallisista välineistä luopumista, joiden avulla olemme tähän saakka selvinneet maailman taloussuhdanteista johtuvista vientikriiseistämme?

Ja neljäs tärkeä kysymys: Miten käy köyhien, työttömien, pienituloisten opiskelijoiden ja eläkeläisten EU:n kovenevassa kilpailussa? Lisääkö jäsenyys tässäkin yhteiskunnan jakautumista ja kehitystä kohti epäinhimillistä kahden kolmanneksen yhteiskuntaa, jota olemme nyt olleet seuraamassa Ahon hallituksen aikana?

Nämä ovat minun mielestäni tärkeitä kysymyksiä. Nyt nämä esitykset lähetetään valiokuntiin. Siellä näitä on selvitettävä ja annettava myös vastaukset, niin hyvin kuin pystytään, näihin kysymyksiin. Koska kyse on sekä tärkeydeltään että mittakaavaltaan suurin koskaan eduskunnassamme käsitelty asia, tai ainakin näin luulen, valiokunnat tarvitsevat myös kaiken sen ajan, jonka voivat saada. Siksi ei myöskään pidä kiirehtiä päätösratkaisua, vaan päätös on tehtävä sitten, kun valiokuntien työ on mahdollisimman perusteellisesti tehty.

Arvoisa puhemies! Jäsenyyden taloudellisesta hyödystä. Moni näkee Suomen kuulumisen Euroopan unioniin tuovan mielikuva- eli imagoetuja, jotka poikisivat taloudellisesti myönteistä. Kuuluminen unioniin osoittaisi, kuten ed. Niinistö korosti monta kertaa, että emme enää olisi syrjäinen, nimetön, tuntematon maa Pohjolan perukoilla vaan osa vakaata, yhdentyvää läntistä Eurooppaa. Se saisi niin ulkomaiset sijoittajat kuin kotimaisetkin yritykset vakuuttuneiksi Suomesta hyvänä investointikohteena.

Minusta tällainen käsitys sisältää perusteettoman pessimistisen kuvan Suomen mahdollisuuksista unionin ulkopuolella. Hallitus myöntääkin tässä esityksessään, ettei näyttöä unionin jäsenyyden taloudellisista hyödyistä voida varmuudella esittää. Tämä on tietenkin hyvä pitää mielessä, kun pohditaan Talous- ja rahaliiton vaikutuksia.

Kansantalouden tasolla hyödyksi voi joku,

ihmisten arjesta piittaamaton tietysti laskea jäsenyyden mukanaan tuoman elintarviketeollisuuden tehostumisen ja sen, että jäsenyys välittömästi kiihdyttää joillakin tuhansilla luopumista maataloudesta, mutta tämäkin tehokkuuden nousu hukkuu sopeutumisesta aiheutuviin kustannuksiin ja varsinkin inhimilliset kustannukset voisivat olla hyvinkin suuret.

Arvoisa puhemies! Kun Euroopan talousalue-sopimuksen mukaisesti tavaroiden, palvelusten, työvoiman ja pääoman vapaa liikkuminen on toteutettu ja siihen liittyvä direktiivipaketti toteutettu, tuo unioni eräitä uusia kysymyksiä, joita on syytä arvioida. Näitä ovat mm., kuten mainitsin, osallistuminen päätöksentekoon, toiseksi yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä sotilaallinen yhteistyö, sitten Talous- ja rahaliitto, yhteinen maatalouspolitiikka sekä osallistuminen unionin menojen rahoittamiseen.

Jäsenyyttä on perusteltu sillä, että Suomi pääsee osallistumaan valmisteluun ja päättämään yhdessä muiden kanssa unionin neuvostossa ja saapa vielä yhden edustajan komissioonkin, missä kuitenkaan suomalainen komissaari ei edusta Suomea, vaan EU:ta.

Onneksi hallituksen esitys kuitenkin sivulla 84 muistaa tähdentää, että neuvosto edustaa jäsenmaiden hallitusten etuja keskeisenä EU:n lakeja säätävänä elimenä. Toisin sanoen valtioneuvoston kokoonpanosta riippuu, minkälainen ääni ja tahto Suomella on, ja se, että Suomea edustaisi nykyisen kaltainen oikeistolainen valtioneuvosto, ei tavallisten kansalaisten, eritoten työttömien ja pienituloisten kannalta todellakaan ole mikään toivoa herättävä tulevaisuuden kuva.

Hallituksen esitys toteaa myös sivulla 89 sattuvasti, että erityisesti suomalaisella metsäteollisuudella näyttäisi olevan lisäksi Euroopan unionin maissa suoranaisia edunvalvontaintressejä, jotka kytkeytyvät jätteiden kierrätystä koskevan lainsäädännön mahdollisiin kilpailurajoituksiin, ja tästä syystä mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa EU:n päätöksentekoon on Suomelle tärkeää.

Suomeksi sanottuna tarkoitus olisi siis liittyä Euroopan unioniin joidenkin ympäristönormien estämiseksi. Se on varmasti metsäteollisuuden etu, ja tällöin kai se voi olla myös metsäteollisuuden palveluksessa olevien etu. Varmaan se on myös metsän myyjän etu. Mutta silti sopii kysyä, olisiko jokainen kansalainen samaa mieltä Suomen edun määrittelystä.

Entä onko tarkoitus varmistaa jonkin muunkin teollisuuden alan tai peräti yksittäisen yhtiön etu, ja mikä paino silloin pannaan kuluttajansuojalle tai työsuojelulle? Todellakin joku Suomesta osallistuu päätöksentekoon, mutta Suomi ei aina osallistu.

Arvoisa puhemies! Sitten ulko- ja turvallisuuspolitiikasta muutama sana. On niitä, jotka näkevät ja varmasti perustellusti Euroopan yhdentymisen poistaneen jännityksen aiheita läntisessä Euroopassa. Mutta painavasti voidaan myös perustella sitä näkökohtaa, että suurvallan kokoisena, vaikkakaan ei liittovaltiona, unioni väistämättä muuttuu aktiiviseksi toimijaksi, joka ei voi olla vain liennyttämässä, vaan on omiaan myös lisäämään jännitystä silloin, kun sen keskeisten jäsenmaiden edut törmäävät ulkopuolisten maiden etuihin. Siten EU:ta ei tule pitää yksinomaan rauhan ja vakauden takeena, ja vaikka, niin kuin nyt onneksi näyttää, Venäjän ja unionin suhteet kehittyvät myönteisesti, löytyy ristiriitojen aiheita mm. suhteessa Välimeren eteläpuolisiin sangen epävakaisiin maihin.

Kun Suomi vapautui yya-sopimuksen rajoituksista, meillä olisi nyt ensimmäistä kertaa mahdollisuus itse määritellä asemamme, ja minä ainakin korostaisin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa linjattaessa kaikkia niitä toimia, joilla estetään uusien jakojen syntyminen Eurooppaan. Tässä mielessä ei ole varmaa, miten tulevina vuosina suhteet kehittyvät. Toivottavasti kehittyvät oikeaan suuntaan.

Nyt EU-sopimus sitoisi meidät ulko- ja turvallisuuspolitiikassa läntisen Euroopan ratkaisuihin niin, että olisimme väistämättä osapuolia ei vain lähialueen kysymyksissä, vaan laajemminkin. EU on osapuoli paljon useammassa tapauksessa kuin unioniin kuulumaton Suomi olisi.

Muodollisesti EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittinen aktiivisuus riippuisi myös Suomen ulkopolitiikan johdon tahdosta. Käytännössä emme voisi kuitenkaan estää suurimpien jäsenmaiden tahdon toteutumista.

Arvoisa puhemies! Maastrichtin sopimus jättää puolustusyhteistyön ja yhteisen puolustuksen täsmentämisen myöhempien päätösten varaan. Silti suunta näyttää selvältä. Unioni on pyrkimässä kohti tiiviimpää puolustusyhteistyötä ja yhteistä puolustusta. Jättäessään jäsenhakemuksen Suomen hallitus myös ilmoitti, ettei tälle kehitykselle aseteta esteitä. Länsi-Euroopan unioni, joka samalla on Pohjois-Atlantin sopimusjärjestön Naton eurooppalainen pilari, on muodostumassa unionin sotilaallisen yhteistyön välineeksi, ja tähän kaksiosaiseen sotilasliittoon Suomea ollaan kuljettamassa.

Varmemmaksi vakuudeksi päätösasiakirjaan liitetyssä unionin ja hakijamaiden yhteisessä julistuksessa hakijat vakuuttavat, että liittymisellä on vahvistettava unionin kykyä toimia tehokkaasti ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla. Samassa julistuksessa hakijamaat vakuuttavat myös noudattavansa ja kykenevänsä noudattamaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen määräyksiä yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, johon kuuluvat mm. siitä huolehtiminen, että jäsenmaiden kansallinen politiikka on yhteisten kantojen mukainen ja toiseksi yhteisen puolustuspolitiikan kehittäminen, mikä voi johtaa yhteiseen puolustukseen.

Edelleen hakijamaat vakuuttavat noudattavansa unionisopimuksen asianomaisia julistuksia. Yhdessä julistuksessa edellytetään päätöksenteon yksimielisyysvaatimuksesta huolimatta, että vähemmistöön jäänyt ei estä enemmistöä toteuttamasta tahtoaan. Toisessa julistuksessa taas linjataan Länsi-Euroopan unionin kehittämistä. On siis sitouduttu poliittiseen ja sotilaalliseen liittoutumaan varauksitta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on myönteistä se, ettei aikaisempien sanontojen tapaan enää teeskennellä ja taituroida puolueettomuus- ja liittoutumattomuussanojen merkityksillä. Suoraan silti ei sanota, että unionin jäsenyydestä seuraa puolueettomuuden menetys ja liittyminen sotilasliittoon.

Vaikka unionin yhteisen ulkopolitiikan muotoilu on vielä hapuilevaa ja vaikka siinä jäsenvaltioiden hallituksilla on yhä mahdollisuus omapäisiin toimiin, kuten Kreikalla Makedonian suhteen tai miksei Albanian suhteen, on arvioinnissa ensisijaisesti lähdettävä siitä, että unionin jäsenyys merkitsee joutumista mukaan osapuoleksi, sekä erittäin todennäköisesti myös Länsi-Euroopan unionin pohjalta kehittyvän sotilasliiton jäseneksi. Minä en pidä tätä tulevaisuuden valintaa toivottavana, vaan arvioin puolueettomuuden paremmaksi.

Arvoisa puhemies! Mikäli kansanäänestys päätyisi jäsenyyden kannalle, tulee luonnollisesti Suomen roolia yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä varsinkin puolustuspolitiikassa ja yhteisen puolustuksen kehittämisessä, harkita varsin tarkoin. Selvää on, ettemme voi hyväksyä maaperällemme ydinaseita tai vieraita joukkoja.

Täydennyksenä haluaisin vielä todeta, että EU-jäsenyyteen kohdistuva mielenkiinto ei saisi myöskään riistää huomiota siltä, että maailmaa on Euroopan ja EU:n ulkopuolellakin ja että valtaosa ihmisistä asuu Euroopan ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Sitten hieman Emusta ja talouspolitiikasta. Kun nostaa keskusteluun EU:n jäsenyyteen kuuluvan Talous- ja rahaliiton ongelmat, moni jäsenyyden kannattaja kavahtaa pystyyn huudahtaen, että eihän nyt kukaan voi tahtoa inflaatiota. No, ei todellakaan! Mutta eihän siitä ole kysymys Talous- ja rahaliiton arvostelussa.

Talous- ja rahaliitto asettaa inflaation torjunnan keskeiseksi, itse asiassa ainoaksi päätavoitteeksi. Ja tämä ollaan nyt kirjoittamassa valmiiksi myös Suomen Pankkia koskevaan lakiin, jolloin pankki itsenäistetään eduskunnasta sen liittämiseksi myöhemmin Euroopan keskuspankkijärjestelmän osaksi. Kun inflaatio ja työllisyys ovat aika ajoin vastakkaisia tavoitteita, työllisyys vastedes tulee aina häviämään lain ja Emun nojalla.

Julkisuudessa on näkynyt kommentteja, joissa myös puolustellaan keskuspankin itsenäistä roolia. Tällöin ei ole tunnustettu, että inflaationtorjunnan asettaminen ensisijaiseksi työllisyyteen nähden on erittäin oikeistolainen, konservatiivinen, arvovalinta. Samalla päämääränä on itsenäinen Euroopan keskuspankki, jonka osa Suomen Pankki olisi. Tällöin perusteet, jotka puoltavat keskuspankin itsenäisyyttä Euroopan mitassa saattavat osoittautua täysin vääriksi näin paikallisesti. Se talouspolitiikka, mikä sopii Saksalle, ei välttämättä sovi Suomelle.

Rahaliitto merkitsee toteutuessaan sitä, että oma valuutta lakkaa olemasta. Siten katoaa mahdollisuus valuuttakurssia muuttamalla korjata yksipuolisesti Suomea koskevaa talousahdinkoa. Käykin ehkä huonossa tapauksessa niin, että Euroopan keskuspankki korottaa korkoa Saksan ja muiden tärkeiden jäsenmaiden voimakkaan talouskasvun hillitsemiseksi juuri silloin kun Suomi on syöksymässä lamaan. Näin kävi jo tämän hallituksen aloittaessa, kun markka yritettiin lukita ecu-kytkennällä, kuten muistamme. Siinä saa talouden syöksy lisävauhtia, kun sitä ei voi korjata valuuttakurssin tarkistuksella ja siihen liittyvällä elvytyspanoksella. Meillä Ahon hallitus kuivaharjoitteli Talous- ja rahaliittoa ecu-kytkennällä saaden aikaan, kuten tiedämme, suurtyöttömyyden ja ennen näkemättömän velkataakan valtiolle.

Euroopan unionin budjetti on aivan liian pieni tasoittamaan yhden maan talousahdinkoa silloin, kun maalta viedään mahdollisuus pelastautua devalvaation avulla. Tulonsiirrot perinteisesti tasoittavat suhdanteita, mutta Suomen nykyinen ahdinko osoittaa, että ainakin Talous- ja

rahaliiton vallitessa niiden rahoitus tulee tukalaksi, jolloin itse asiassa tässä katsannossa EU:ssa tarvittaisiin tulonsiirtojen ylikansallista rahoitusta, mikä ei kuitenkaan toteudu.

Arvoisa puhemies! Kun Talous- ja rahaliitossa inflaatiotavoitetta vahtii Euroopan keskuspankkijärjestelmä eikä ole omaa rahaa, jonka ulkoista arvoa muuttaisi, ja kun myös finanssi- eli budjettipolitiikalle asetetaan rajat, voidaan työttömyyteen silloin sopeutua vain siten, että ansioita suoraan leikataan tai töitä etsitään muista maista, sieltä missä sitä mahdollisesti on. Sattumaako, että pari viikkoa sitten työvoiministeriö jo kehotti työnhakuun ulkomaille työttömiä, luvaten että Eta-alueella täytetään kymmeniätuhansia työpaikkoja päivittäin. Jos suomalaiset työnhakijat saisivat kaikki nuo työpaikat, niin poistuisipa työttömyys yhdessä kuukaudessa. — Niinkö ajatus ministeri Kanervalla kulki?

Kun pääomamarkkinoiden vapauttaminen on jo sinänsä vähentänyt kansallisen talouspolitiikan välineitä, Raha- ja talousliitto veisi loputkin, antamatta kuitenkaan korvaavia välineitä unionin ylikansallisissa puitteissa.

Tässä yhteydessä on syytä todeta, että yhdysvaltalainen taloustieteilijä Paul Krugman arvioi tuoreessa kirjassaan "Peddling Prosperity", että Talous- ja rahaliiton taustana oleva, Yhdysvalloista aikoinaan kulkeutunut konservatiivinen ajattelu on useita vuosia jäljessä amerikkalaisesta keskustelusta. Hän pilkkaa lähentymiskriteerejä toteamalla, että ainakin se opitaan, että vakavilla ja arvokkailla miehillä ja naisilla tärkeissä kansainvälisissä kokouksissa ei välttämättä ole aavistustakaan siitä, mitä he puhuvat. "The grand design of European Monetary Union led both to recession and to a political debacle as the European Monetary System fractured", toteaa Krugman, eli Rahaliitto toi laman ja johti poliittiseen murtumiseen tai epäonnistumiseen, kun Euroopan valuuttajärjestelmä rakoili.

Arvoisa puhemies! Minusta Talous- ja rahaliiton ongelmaa ei todellakaan pitäisi sivuuttaa millään tällaisella. Mutta eihän kukaan halua inflaatiota — harhautuksella. Minusta valiokunnassa on syytä avoimesti ja seikkaperäisesti perehtyä Talous- ja rahaliiton ongelmiin ja tottakai myös sen myönteisiin puoliin, koska niitäkin on, ainakin tavoitteellisesti.

Arvoisa puhemies! Maataloudelle Suomen EU-jäsenyys merkitsee nopeata ja myös rajua sopeutusta. Se varmasti kiihdyttää maataloudesta luopumista ja vähintäänkin pakottaa viljelijät miettimään aivan uusia tulolähteistä. Maataloustuotteiden vapaa kauppa lisää myös eläin- ja kasvitautien vaaraa. Saksalaisilla on kokemusta nyt siitä, miten aivan liian hitaasti EU:n koneisto, EU:n neuvosto, on esimerkiksi reagoinut Englannin nautojen bse-tautiin. Eli kun systeemi muuttuu, se edellyttää myös uusia tehokkaampia toimenpiteitä, jos rajat ja rajakontrollit poistetaan.

Sopeutuksen jyrkkyyttä, kustannuksia ja vaikeuksia sekä samalla viljelijän vaikeuksia lisää keskustan ja sosialidemokraattien hallituskausina luotu korkea hintajärjestelmä, jossa suomalaiset tuottajahinnat karkasivat etäälle EU-maiden hintatasosta. Minä ymmärrän hyvin, jos viljelijät tuntevat tässä tilanteessa suurta ahdistusta ja pelkoa, koska kyse on leivästä ja huoli on toimeentulosta.

Totta kai EU:n rahastot ja erilaiset toimenpiteet herättävät kiinnostusta eri alueilla Suomessa, ja se, että niiden käyttöön valmistaudutaan nyt, on hyvä. Tällöin ei pidä unohtaa niitä mahdollisuuksia, mitä alueiden välinen yhteistyö tässä tarjoaa. Esimerkiksi Lapin ja Murmanskin yhteistyö niin taloudellisten hankkeiden kuin ympäristönsuojelunkin kannalta on hyvin kiinnostava haaste, johon jäsenyystilanteessa pitäisi panostaa. Myös muuta vastaavaa yhteistyötä rajojen yli on aktiivisesti kehitettävä.

Arvoisa puhemies! Vaikka EU:n jäsenyydestä aiheutuvat ja osaksi väliaikaiset menot on jätetty talousarviokehyksen ulkopuolelle, tämä ei muuta sitä tosiseikkaa, että se tehdään velkarahalla. EU-jäsenyys siis kasvattaa muutoinkin muhkeaa velkataakkaa miljardeilla. Uudella hallituksella on muutoinkin edessään tuskainen taival etsiessään säästöjä, jotta Ahon hallituksen keräämästä velkataakasta päästään eroon. Nyt tuota velkataakkaa kasvatetaan sekä kotimaisesta sopeutuksesta aiheutuvilla että EU:lle meneville maksuilla. Ensi vuonna maksaisimme sopeutuksesta eli jäsenyydestä ehkä noin 15 miljardia, ja siinä köyhä maksaa itsensä kyllä kipeäksi.

Vielä yksi erillisasia. Päätösasiakirjaan liitetyssä julistuksessa Suomi ja nykyiset jäsenvaltiot vahvistavat, että yhteisön lainsäädäntö ei velvoita jäsenvaltioita ottamaan vastaan mitään radioaktiivisten jätteiden erityistä toimitusta toisesta jäsenvaltiosta. Minusta valiokunnassa olisi selvitettävä ja mietinnössä vahvistettava, että käytettyä polttoainetta ei ole velvollisuutta ottaa vastaan välivarastointia tai loppusijoitusta varten sekä että myöskään Euroopan tuomioistuimella

ei ole sopimustulkinnoilla mahdollisuutta tulla toisenlaiseen ratkaisuun.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kysymykseen, jonka valtioneuvoston jäsenet ovat toistaiseksi tahtoneet sivuuttaa. Julkinen kiistely siitä, kuka osallistuu Eurooppa-neuvoston kokouksiin ja mikä ylipäänsä on tasavallan presidentin rooli, on nyt kärjistynyt, sillä valtiosäännössä on pysyvä ristiriita tasavallan presidentin ja valtioneuvoston välillä. Ulkopolitiikan alueella tämä tulisi EU-jäsenyyden myötä akuutiksi. Sama ongelma piilee myös sisäpolitiikassa, jossa valtiosäännön mukaan presidentti antaa eduskunnalle niin talousarvion kuin lakiesityksetkin.

EU-jäsenyys, jos kärjistää hieman, saattaisi tehdä tarpeettomaksi pääministerin, jolloin muista valtioneuvoston jäsenistä tulee presidentin sihteeristö, presidentin kabinetti, niin kuin Yhdysvalloissa on. Tai sitten melko tarpeettomaksi tulisi presidentti, kun pääministeri saa sen aseman, mikä hänelle yleensä on läntisessä Euroopassa. Mielestäni tätä ristiriitaa ei ratkaista sillä, että pykälät säilyvät mutta käytännön ratkaisu jätetään riippumaan kulloisenkin presidentin halusta antaa enemmän tai vähemmän sijaa parlamentarismille. Vasemmistoliitto on kannattanut säännösten muuttamista ja siirtymistä presidenttivaltaisesta länsieurooppalaiseen parlamentaariseen järjestelmään.

Fru talman! EU domineras av män. Det finns ytterst få kvinnor i ledande ställning. Socialförsäkringssystemen grundar sig inte så som hos oss på medborgarskap utan baserar sig huvudsakligen på arbetsförhållandet och vanligen är det mannen i familjen som genom sitt arbete garanterar hela familjens socialskydd. Detta har lett till att betydligt färre kvinnor i EU-länderna förvärvsarbetar i jämförelse med de nordiska länderna. Subsidiaritetsprincipen inom den sociala omvårdnaden baserar sig inte som hos oss på för alla tillgänglig barn- och åldringsomsorg utan modern förväntas i hemmet först ta hand om sina barn till vuxen ålder samt därefter också sköta de egna föräldrarna på deras ålderdom.

Jag frågar mig: vill vi ha tillbaka en dylik patriarkal struktur? Det skulle ju innebära tiotals års tillbakagång i vår strävan till jämställdhet mellan kvinnor och män.

Till EU:s fördel kan dock sägas att då en kvinna en gång kommit in i arbetslivet garanterar EU:s jämställdhetsdirektiv och domstolsprejudikat henne en lika lön och en jämlikare status än här i Norden och hos oss.

Arvoisa puhemies! Unionin jäsenyyden vakavimmat ongelmat liittyvät ensinnäkin ulkopolitiikkaan sitoutumiseen ja kulkemiseen kohti sotilasliittoa. Se vie meidät osalliseksi konflikteihin, joissa emme muutoin olisi mukana. Jäsenyys näyttää myös vaikeuttavan hyvinvointivaltion ylläpitämistä, eivätkä sen pidemmän ajan taloushyödyt näytä ainakaan kovin varmoilta. Pikemminkin Raha- ja talousliitto saattaa aiheuttaa uusia ongelmia ennen kuin nykyisistä on edes selvitty. Työttömälle jäsenyys ei tuo mitään lisää, vain säädetyn pakon säästää julkisissa menoissa. Viljelijälle jäsenyys merkitsee huolta ja epävarmuutta, mutta eittämättä teollisuus ja elinkeinoelämä pitävät jäsenyyttä myönteisenä. Hyvinkoulutettu, kielitaitoinen, helposti liikkuva eliitti hyötynee sekin jäsenyydestä. Mutta miten käy kaikkien niiden suomalaisten, tällä hetkellä työttömien, kouluttamattomien, tilaansa tai asuntovelkaansa sidottujen kansalaisten, jotka jo nyt elävät toimeentulon vähimmäisrajan tuntumassa tai jopa sen alapuolella? Tämä on kysymys, joka vasemmiston on myös esitettävä ja johon sen on vaadittava myös selkeä, pitävä vastaus.

Arvoisa puhemies! Samalla kun eduskunta käsittelee tätä sopimusta, on syytä korostaa, että kansalla on tässä kysymyksessä ratkaisijan paikka ja että kansanäänestys nimenomaan päättää Suomen suunnan.

Ed. E n e s t a m : Fru talman, arvoisa rouva puhemies! Svenska riksdagsgruppens positiva inställning till EU har inte förändrats sedan början av sommaren, då gruppen lade fram sina synpunkter i samband med vänsterförbundets interpellation och diskussionen kring det nationella stödpaketet till lantbruket. Regeringens proposition och den diskussion som ackompanjerat den kräver i alla fall en ny genomgång och ger möjlighet till specificeringar.

Inför den avgörande behandlingen av frihandelsavtalet med EG 1973 lät motståndarsidan publicera en helsidesannons i landets största tidning. Enligt denna skulle avtalet komma att inskränka på självständigheten, öka beroendet av väst, öka utlandsskulden och försämra sysselsättningen, regionpolitiken och miljöskyddet. Statsvetare på nejsidan framlade s.k. vetenskapliga bevis på att avtalet stod i strid med VSB-pakten.

Tjugo år tycks vara en kort tid. Med undantag för VSB-argumentet, som ersatts av allmänna säkerhetspolitiska varningar, är invändningarna mot ett EU-medlemskap nu de samma. Den nyli-

gen inledda kampanjen har också visat, att motståndarsidan försöker utnyttja de allmänt regeringskritiska stämningarna i samhället till att förstärka sina argument. Det skall bli intressant att se hur det största oppositionspartiet reagerar på detta, då partiet ju för tillfället hör både till de mest EU-vänliga och gallup-populära.

Kaksikymmentä vuotta vaikuttaa lyhyeltä ajalta. Lukuunottamatta yya-argumenttia, joka on korvattu yleisillä turvallisuuspoliittisilla varoituksilla, väitteet EU-jäsenyyttä vastaan ovat nyt samat. Äskettäin käynnistynyt kampanja on myös osoittanut, että vastustajat yrittävät käyttää yleisesti hallituskriittisiä tunnelmia yhteiskunnassa vahvistaakseen argumenttejaan. On mielenkiintoista nähdä, miten suurin oppositiopuolue reagoi tähän, kun puolue kuuluu tällä hetkellä sekä EU:hun myönteisimmin suhtautuviin että gallupien mukaan suosituimpiin.

Vi vet hur det gick efter första ronden. Finland stärkte sin position som självständigt och neutralt land i en miljö, som sedermera genomgått stora säkerhetspolitiska förändringar. Välståndet växte och samhällsservicen utvidgades. Att det fick ett snöpligt slut vid senaste decennieskifte brukar inte skyllas på tidigare integrationsbeslut. Åtminstone inte av dem som för tjugo år sedan var motståndare till frihandelsavtalet, de mest kända har nämligen bytt sida.

Därför måste också medges att parallellen innehåller problem. För tjugo år sedan gick ungdomen i spetsen för motståndet, nu är tvivlet större bland de äldre. Inverkan på statsorganens maktfördelning och -befogenheter är påtagligare den här gången. Och så är lantbrukets och landsbygdens framtid jämfört med förra gången på ett helt annat sätt i vågskålen.

Ruotsalainen kansanpuolue ja sen eduskuntaryhmä on kuulunut integraatioon myönteisimmin suhtautuviin puolueisiin sekä periaatteellisesti että konkreettisesti. Myös tällä hetkellä enemmistö katsoo EU-jäsenyyden olevan looginen jatko Suomen kansainvälisille velvoitteille.

Suuria vaikutuksia ei kukaan voi kiistää. Päinvastoin vakuuttuneisuus EU-jäsenyyden hyvistä puolista perustuu avoimeen pyrkimykseen muuttaa aktiivisesti myös kansallisvaltio-Suomen roolia. EU-jäsenyyden sopiminen kokonaisuutena hallitusmuodon puitteisiin perustuu nimenomaan muodollisen ja todellisen suvereenisuuden väliseen eroon. Joustavuus muodollisella puolella voi olla edellytyksenä sille, että todellinen suvereenisuus voidaan säilyttää ja sitä vahvistaa. Tämän — kutsukaamme sitä dynaamiseksi näkemykseksi status quosta — jaamme mieluusti.

Tämän syksyn aikana tullaan taittamaan paljon peistä Eta-sopimuksen puolesta. Ja tottahan toki tämä sopimus on turvaava tekijä. Mutta juuri muodollisen ja todellisen suvereenisuuden eron vuoksi pidämme Eta-sopimusta itse asiassa rajoittavampana. Tilanne on kuin aina varamiehenä olevalla jalkapalloilijalla, joka ei voi vaikuttaa peliin, mutta saa kuitenkin tyytyä lopputulokseen.

Puhemies! Mitä talous- ja rahayhteistyöhön tulee, ruotsalainen eduskuntaryhmä toistaa, että Suomen on joka tapauksessa otettava huomioon se, miten EU-maat täyttävät Emu-tavoitteet koskien esimerkiksi inflaatiota, budjettivajetta ja velkaantumista. Myös talouden osalta kansainvälinen ympäristömme on muuttunut niin paljon, että devalvointeja ei hyväksytä jonkinlaiseksi viralliseksi välineeksi. Painostuskeinona on se, että investoijat eivät sijoita Suomeen, eivät ainakaan ilman kunnollista korkolisää. Tämä puolestaan johtaisi talouspoliittisen liikkumatilan kaventumiseen entisestään eli Suomi joutuisi kiristämään kansalaistensa vyötä huomattavasti kovemmin kuin muut maat luottamuksensa säilyttämiseksi. Näin ollen ne, jotka haluavat irrottaa Suomen kokonaan Emu-ajatuksesta, liikkuvat vaarallisen lähellä sääntelytalouden rajoja.

Tämä on myös taustana sille, ettei Suomi ole pyytänyt poikkeuksia Emun suhteen, vaikka ongelmia onkin myönnettävä olevan teollisuutemme suhdanneherkkyyden vuoksi. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että meidän tulisi olla tahtipuikkoa pitävä maa. Tällaista tavoitetta ei myöskään ole luettavissa hallituksen esityksestä.

Talman! Det kan knappast vara fråga om annat än s.k. kvällsmjölkning då EU-tjänstemän nu kommer med deciderade åsikter om hur gränserna för de överenskomna nordiska och LFA-stöden till lantbruket skall dras. Adressen är säkert i lika hög grad EU internt som Finland.

Över hälften av EU:s nuvarande yta hör till LFA-stödområdet, varför det ter sig synnerligen märkligt att det nordliga Finlands tolkning av var gränsen för 85 procent av åkerarealen går inte duger. Inte heller kan EU stå och falla med var exakt gränsen går för det nordiska stödet, då förhandlingsresultatet talar om 62:a breddgraden jämte vissa närliggande områden.

Inom Svenska riksdagsgruppen har vi tyckt att förhandlingsresultatet för lantbruket och livsmedelsindustrin blev tillfredsställande, då det skapade en grund för en bred uppslutning kring ett EU-medlemskap. Denna grund får inte raseras, varför Finland absolut måste hålla fast vid sin tolkning av resultatet.

Ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä olemme olleet sitä mieltä, että maatalouden ja elintarviketeollisuuden neuvottelutulos muodostui tyydyttäväksi, koska se loi perustan EU-jäsenyyden laajalle tuelle. Tätä perustaa ei pidä hajottaa, minkä vuoksi Suomen on ehdottomasti pidettävä kiinni neuvottelutuloksen tulkinnasta.

Vi vill samtidigt vädja såväl till EU-kommissionen som till alla på hemmaplan, för att oheliga allianser inte skall uppstå mellan sådana som inom EU motarbetar utvidgning och motståndare på det nationella planet. Här har de EU-positiva socialdemokraterna ett stort ansvar. Varför inte publicera centrala delar av det långsiktiga ekonomiskt-politiska programmet redan före folkomröstningen, så att lantbruksbefolkningen vet vad den har att räkna med på längre sikt? Nu väcker tidpunkten, dvs i november då EU-besluten är fattade, bara misstankar.

Emme lähde yksityiskohtaisesti toistamaan perusteitamme kansallisen tukipaketin nopealle hyväksymiselle viime keväänä. Yhteenvedonomaisesti riittää maininta tulotason välittömästä tuntuvasta pudotuksesta, paketista huolimatta nopeutuvasta rakennemuutoksesta ja nykyisen opposition myötävaikuttamisesta kymmenien vuosien ajan nykyisen järjestelmän rakentamiseen sekä päätös elintarvikkeiden arvonlisäveron alentamisesta jäsenyyden toteutuessa. Haluamme myös muistuttaa siitä, että maatalouden ja elintarviketeollisuuden budjettimenot ensi vuonna, jolloin suuri muutos tapahtuu yhdessä yössä, ovat vain pari miljardia suuremmat kuin sinipunan viimeisessä budjetissa. Jo vuonna 1996 ne laskevat tämän tason ja nykyisen tason alapuolella.

Maatalouden parjaajien kannattaa tutustua tarkoin esityksessä olemaan yhteenvetoon unionin maatalouspolitiikasta. Se on hyvin monimutkainen ja protektionistinen, kuten meidänkin maatalouspolitiikkamme on ollut, ja sanelee pitkälti toimenpiteet, joihin nyt ryhdymme. Tilanteessa, jossa koko meidän lainsäädäntömme on kumottava ja EU:n lainsäädäntö tulee voimaan, neuvottelijoillamme ei ole mitään syytä olla löyhäkätisiä.

Vad däremot tidtabellen för de lagar som skall ingå i stödpaketet gäller, är det dags att öppet erkänna att tredje behandlingen inte kommer att vara avslutad vid folkomröstningen. Det är farligt att låta det gå troll i tidtabeller, eftersom tanken på fullständig och slutlig information vid allt beslutsfattande är en illusion. I det här fallet måste det räcka med att en majoritetsregering enhälligt avgett lagförslagen, och vårt mål är att utskottsbehandlingen i riksdagen skall vara avslutad före folkomröstningen.

Inom region- och strukturpolitiken har Finland och EU samma mål: att utjämna skillnader och lindra arbetslösheten. Av förståeliga skäl har intresset här hemma kretsat kring de belopp Finland kan få ur strukturfonderna för mål med geografiskt bestämda stödområden, dvs. 6, 2 och 5 b. Vi får dock inte stirra oss blinda på dessa penningströmmar.

EU:s politik har också horisontella mål, som att integrera unga arbetslösa i arbetslivet och främja allmän strukturomvandling inom industrin. Övervakningen från EU:s sida gäller egentligen bara företagsstöden, där målet är att få ner stödnivåerna ordentligt. Slutsatsen är att det kommer att finnas gott om utrymme för nationella åtgärder som berör regionpolitiken bara vi kan komma överens om vad som skall göras och bara ekonomin ger utrymme. Hit hör också statsandelar och bärkraftsklassificering samt offentliga investeringar. Svenska riksdagsgruppen hyser oro för att politiska och administrativa revir- och prestigekonflikter på olika nivåer kan omintetgöra förnuftiga kombinationer av de möjligheter EU erbjuder med nationella åtgärder. Det får inte ske.

Puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä katsoo, että ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiset ongelmat kuuluvat niihin, joiden vuoksi meillä on tällä hetkellä vähiten syytä olla huolissamme. Jos Maastrichtin sopimus määrää, että kyse on hallitusten välisestä yhteistyöstä ja että mitään ratkaisevia päätöksiä ei voida tehdä ilman yksimielisyyttä, on vaikea ymmärtää niitä, jotka jo nyt ottavat ajopuuasenteen. Tämä koskee myös päätöksentekoa kolmanteen maahan kohdistettavissa taloudellisissa pakotteissa.

Eduskuntaryhmän mielestä Suomella on EU:n kautta parhaat mahdollisuudet seurata Euroopassa kehitteillä olevia turvallisuusjärjes-

telmiä ja vaikuttaa niihin. Yhtenä Suomen tärkeimmistä tehtävistä on huolehtia siitä, että EU lisää ponnistuksiaan Länsi-Euroopan ja entisten sosialistimaiden välisten taloudellisten kuilujen tasoittamiseksi. Menestyminen tässä kohdin on vähintään yhtä suurta merkitykseltään omalle turvallisuus- ja ulkopolitiikallemme kuin se, mitä me tulevaisuudessa päätämme suhteestamme esimerkiksi Weu:hun ja Natoon.

Samaa voidaan sanoa kehitysyhteistyöpolitiikastamme EU-jäsenyyden jälkeen. Suomen kehitysyhteistyö tarvitsee yhtä hyvin kansalliset kasvot kuin sen, että olemme aktiivisia EU:n piirissä. Eduskuntaryhmämme ei voi hyväksyä sitä, että maksuosuudet yhteisön budjettiin ja Euroopan kehitysrahastoon tulevaisuudessa voidaan nähdä mahdollisuutena peukaloida edelleen välittömiä velvoitteitamme kolmatta maailmaa kohtaan.

Sen, että keskustelu ulko- ja turvallisuuspolitiikasta EU-jäsenyydessä on joutunut harhateille, osoittaa kaikella ei-toivottavalla selvyydellä kiista siitä, kenen tulisi edustaa Suomea Eurooppa-neuvoston kokouksissa. Valtiosääntömme vahvuutena on ollut joustavuus keskeisissä kohdissa. Tämän vuoksi ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä on selvää, että kun EU-jäsenyys johtaa uuteen rajanvetoon sisä- ja ulkopolitiikan välillä, on tulkinnan hallitusmuodon rajanvedosta presidentin valtaoikeuksiin sopeuduttava tähän. Haluamme uskoa valtioelinten kykyyn kommunikoida keskenään.

On pidettävä paradoksaalisena, että presidentti toisaalta on hyvin aktiivisesti viemässä Suomea EU:hun nähden samalla EU:ssa käsiteltävät asiat pääasiassa ulkopolitiikaksi. Usein puhutaan demokratiavajeesta, joka syntyy EU-jäsenyydessä. Emme voi uskoa, että kansa todellakin haluaa tämän vajeen täytettäväksi tekemällä uusia rajanvetoja presidentin eduksi. Ryhmä on tyytyväisenä pannut merkille parlamentarismin vahvistumisen, johon presidentti Koivisto myötävaikutti. Toivomme kehityksen etenevän tähän suuntaan.

Talman! Vi måste nu på allvar börja diskutera vilka frågor Finland skall profilera sig på som EU-medlem. Utöver det som redan nämnts vill vår riksdagsgrupp nämna särskilt tre: offentlighetsprincipen, jämställdheten och miljöpolitiken.

För offentlighetsprincipens del utgör Finlands förklaring i samband med avtalet en god grund, som inte bara förpliktar i förhållande till våra egna medborgare, utan också till ett fortlöpande prövande av gränserna för vad unionen tål. Om vi tillsammans med andra länder med samma tradition, främst naturligtvis Sverige, lyckas driva på utvecklingen inom EU på den punkten, har vi redan gjort mycket för den europeiska demokratin.

Det samma gäller jämställdheten mellan könen i praktiken. Lagstiftningen börjar vara på ungefär samma nivå i EU och Ees-länderna, men verkligheten är som bekant mycket varierande. Vi bör ta alla tillfällen i akt att bl.a. visa hur vår socialpolitik berett vägen för en betydligt högre andel kvinnor i beslutsfattande organ och på andra betydelsefulla poster än i EU i genomsnitt. En attitydförädring kan vara lättare att få till stånd än vad man tror.

Ympäristöpolitiikka on alue, jolla näyttää olevan vaikeaa ratkaista, antaako EU-jäsenyys ensisijaisesti aihetta pelkoon vai toiveisiin. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä meillä ei ole muuta mahdollisuutta kuin valita toiveet, koska ongelmat ovat kuitenkin sellaisia, jotka voidaan ratkaista pysyvästi vain ylikansallisin toimenpitein, mutta myös tässä on toimittava moraalisesti kummallakin tasolla. Esimerkiksi kelpaa retorinen kysymys: Mitä meidän tulee tehdä EU-tasolla sen lisäksi, että sopimusjulistuksen mukaan emme suostu ydinjätteen maahantuontiin?

Jäsenyys voi myös pakottaa ympäristöpainotteisiin päätöksiin kansallisella tasolla. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän on ollut vaikea nähdä vapaa-ajan asuntojen hankkimista koskevien rajoitusten poistamista kulttuurin uhkana. Sen sijaan on todennäköistä, että se nopeuttaa päätöksiämme rantarakentamisen ohjaamisesta eri osapuolia tyydyttävällä tavalla. Tätä on pidettävä myönteisenä, koska emme kuitenkaan voi välttää tällaisia päätöksiä.

Ympäristöpolitiikka on todella yksi tärkeimmistä argumenteista sille, että emme saa tyytyä vain Eta-sopimuksen. Jollei neljää vapautta tasapainoteta institutionaalisin mahdollisuuksin tehokkaaseen ympäristöpolitiikkaan yhtä suurella maantieteellisellä alueella, muodostuvat integraatiosta aiheutuvat kustannukset suuruusluokaltaan kokonaan toisiksi kuin ne, mistä keskustelemme nyt EU-jäsenyyden yhteydessä.

Liknande synpunkter kan anläggas på socialpolitiken. Frågan brukar lyda om Maastrichtavtalet tvingar fram en harmonisering av social-

skyddet som försämrar den grundtrygghet vi nu har. Svaret är som bekant entydigt nej.

Däremot har Finland all orsak att stöda det socialpolitiska avtal som är inkluderat, vars idé är att med majoritetsbeslut kunna införa sociala miniminormer. Om vi i framtiden skall ha råd att satsa på den sociala tryggheten, måste andra också göra det. I annat fall uppstår det som kallas social dumpning. Då tvingar den internationella konkurrensen, oberoende av om vi är med i EU eller ej, fram kontinuerliga sociala nedskärningar på dumparländernas villkor.

Talman! Vad gäller förhandlingsresultatet för Ålands del, har Svenska riksdagsgruppen noterat att det i stort sett tillfredsställer ålänningarna. Det är bra, eftersom Åland självt bestämmer om anslutningsavtalet även skall omfatta landskapet. För jordbrukets och fiskets del råder samma oklarhet som i det övriga landet, och förstärks av att dessa näringar på Åland relativt sett är större än i hela landet.

Det inger bekymmer att frågan om ålänningarnas krav på en egen plats i Europaparlamentet inte fått en lösning. Detta kan inverka negativt på ålänningarnas intresse för EU i allmänhet och för val till parlamentet i synnerhet. Det vore olyckligt om Ålands förhållande till unionen blev ett annat än rikets.

Slutligen om EU-medlemskapets omedelbara budgeteffekter, som säkert kommer att användas som ett argument emot. Regeringen meddelade i berömvärt god tid storleksordningen för det första årets tilläggskostnader för ett medlemskap, samt att dessa s.a.s. läggs på budgetramen. Detta betyder att sparbehovet i budgetrian hade varit detsamma utan EU-tilläggen. Den som tror på att ett EU-medlemskap gagnar Finland ser utgifterna som en investering som med säkerhet kommer att visa sig lönsam.

Puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä toivoo asiallista valiokuntakäsittelyä suurimmalle kysymykselle, jonka Suomen eduskunta on ehkä koskaan ratkaissut. Käsittelyn aikataulu on kunnianhimoinen, mutta kaikki olennainen ehditään sanoa, ja kannatamme päätöksen tekemistä marraskuun alussa.

Kun kansanäänestys on pidetty, on edustajien asia tehdä yhteenveto vaikutelmistaan ja ottaa kantaa. RKP:n puoluekokous on lähtenyt siitä, että kansanäänestys on moraalisesti edustajia sitova.

Olemme kaikki tietoisia siitä, että tämä ei ole täysin ongelmatonta. Niin komission kanssa käytävät neuvottelut kuin sisäpoliittiset tekijätkin aiheuttavat sen, että äänestyslipussa tarkoitettu neuvottelutulos niin sanotusti elää koko ajan. Äärimmäisen tasainen tulos kansanäänestyksessä liittyen loppuvaiheessa tulevaan olennaiseen uuteen tietoon voi tehdä hyvin vaikeaksi ratkaista sen, millaista toimintaa kansan tahto oikeastaan edellyttää.

Uskomme myönteiseen tulokseen. Suomen paikka on järjestäytyneessä eurooppalaisessa yhteistyössä, jota meidän aikakaudellamme edustaa Euroopan unioni.

Talman! Svenska riksdagsgruppen hoppas på en saklig utskottsbehandling av den största fråga Finlands riksdag kanske någonsin avgjort. Tidtabellen för behandlingen är ambitiös, men allt väsentligt kommer att hinna sägas och vi stöder att beslut fattas i början av november. När folkomröstningen har hållits är det ledamöternas sak att sammanfatta sina intryck och ta ställning. Sfp:s partidag har utgått ifrån, att folkomröstningen är moraliskt bindande för ledamöterna.

Vi är alla medvetna om att detta inte är helt okomplicerat. Såväl förhandlingarna med kommissionen som inrikespolitiska komponenter gör att det förhandlingsresultat som avses på röstsedeln s.a.s lever hela tiden. Ett ytterst jämnt resultat i folkomröstningen i kombination med väsentlig ny information i slutskedet kan göra det mycket svårt att avgöra vilket slag av agerande folkviljan egentligen förutsätter.

Vi tror på ett positivt resultat. Finlands plats är i det organiserade europeiska samarbete, som under vår epok representeras av den Europeiska unionen.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pelttari.

Ed. H a a v i s t o : Arvoisa puhemies! Hyvät edustajatoverit! Hyvää syksyn alkua kaikille! Viime päivien EU-keskustelussa on yhä selvemmin näkynyt, että kysymys Suomen EU-jäsenyydestä ei jaa Suomen kansaa vain kahtia, se jakaa kansan neljään eri kenttään: on nurkkakuntainen "kyllä" ja globaali "kyllä", niin myös nurkkakuntainen "ei" ja globaali "ei". Nämä eri perustein EU-jäsenyyttä kannattavat ja eri perustein sitä vastustavat ovat ajattelussaan vähintään yhtä kaukana toisistaan kuin kannattajat ja vastustajat keskenään.

Nurkkakuntainen "kyllä" laskee kaiken aikaa, mitä minä EU:sta hyödyn, montako markkaa minulle tulee. Jos viivan alle jää positiivinen luku, jäsenyys on hyvä asia, ajatellaan. Näin EU-jäsenyyskeskustelu latistuu jonkinlaiseksi tulopoliittiseksi neuvotteluksi, jossa eri kansanosien edut käyvät keskenään ristiin. Minkä maanviljelijä häviää, sen kuluttaja arvelee voittavansa elintarvikkeiden hintojen laskuna.

Nurkkakuntainen "ei" puolestaan maalaa uhkia muutoksen edessä: Isiltä perityt arvot ovat vaarassa. Suomeen on tulossa vieraita vaikutteita. Ehkä ulkomaalaisia alkaa kulkea meidänkin kylämme raitilla. Kun rajat aukeavat, paha maailma tunkee Suomeen huumeiden ja rikollisuuden muodossa. Lintukotoa on suojattava, vainolaiset on torjuttava!

Mitä sitten ovat globaali "kyllä" ja globaali "ei"? Globaali "kyllä" näkee, että pääomaliikkeiden kansainvälistymisen ja vapaakaupan myötä kansalliset päätöksentekokeinot eivät enää riitä. On luotava uusia poliittisia foorumeita huolehtimaan mm. sosiaaliturvasta, kuluttajansuojasta ja ympäristönsuojelusta. Tarvitaan eri osapuolia sitovaa kansainvälistä yhteistyötä, jonka sisältöön myös tavallisten kansalaisten on saatava mahdollisuus vaikuttaa. Ja globaali "ei" vastaa: Taloudellista integraatiota ajavat järjestöt ovat kultapossukerhoja, jotka sivuuttavat maailman todelliset ongelmat. Ne luovat rikkaiden linnoituksia, jotka eristetään tullimuurein muusta maailmasta.

Näiden eri EU-näkökulmien erittely on tärkeää, koska monella kansalaisella näinä päivinä on alkanut korvat punottaa, kun on saanut seurata esimerkiksi tv:n EU-väittelyitä. Omaa EU-kantaa, olipa se "kyllä" tai "ei", kuulee puolustettavan niin karmein argumentein, että epäilee joutuneensa väärään joukkoon.

Seuraavassa esitän joitakin EU-jäsenyydelle myönteisiä vihreitä näkemyksiä. Kutsuttakoon sitä vaikka kriittiseksi kyllä-kannaksi. Erkki Pulliainen tulee myöhemmin omassa puheenvuorossaan esittelemään ei-kannan perusteluita. On tärkeää huomata, että tavoitteet: ekologisesti kestävä talous Euroopassa ja koko maailmassa, tiukat ympäristönormit ja niiden kansainvälinen valvonta, ovat kaikille vihreille yhteisiä. On kysymys strategisesta valinnasta, kun pohditaan, voiko näitä tavoitteita tehokkaammin edistää EU:n sisä- vai ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Pääomamarkkinoiden vapauttaminen ja Etan sisämarkkina-alueen syntyminen Euroopassa ovat luoneet tilanteen, jossa sijoitukset, pääomaliikkeet, investoinnit ja kauppa eivät tunne rajoja. Poliittinen päätöksenteko ja kansalaisten vaikutusmahdollisuudet ovat kuitenkin yleensä loppuneet valtioiden rajoilla. Esimerkiksi ympäristönsuojelua on pyritty hoitamaan kansainvälisin sopimuksin, mutta sopimuksiin liittyviä pakotteita tai rangaistuksia ei käytännössä ole ollut olemassa. Kaikki on perustunut vapaaehtoisuuteen. Ympäristönsuojelun vapaamatkustajista ei tällaisessa järjestelmässä ole ollut puutetta. Valtiot ovat yleensä suosineet niitä ympäristösopimuksia, jotka niitä mahdollisimman vähän rasittavat. Tämän vuoksi tarvitaan kansainvälisiä rakenteita, joiden kautta kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ylikansallisiin ratkaisuihin lisätään. EU on pyrkinyt luomaan sellaista koneistoa mm. kasvattamalla Euroopan parlamentin vaikutusmahdollisuuksia. Parlamentti puolestaan on ministerineuvostoa tai komissiota herkkäkorvaisempi kansalaisjärjestöille, painostusryhmille ja kansalaisaktiiveille.

Ero Suomen nykytilanteen, Eta-sopimuksen, ja nyt neuvotellun EU-sopimuksen välillä on ennen kaikkea tässä vaikutusmahdollisuudessa päätöksentekoon. Etan myötä menimme sisämarkkinoille. Efta-maat voivat siellä vain sopeutua EU:ssa syntyneeseen lainsäädäntöön. EU:n jäsenenä suomalaiset olisivat vaikuttamassa päätöksiin alusta asti. (Ed. Laine: Niillä kolmella äänellä!) — Demokratia EU:ssa ei ole kovin pitkällä — myönnetään, ed. Laine — mutta monet muut kansainväliset organisaatiot perustuvat vain hallitusten väliselle yhteistyölle. EU:lla on kuitenkin kansalaisten suoraan valitsema parlamentti, jonka valta mm. Maastrichtin sopimuksen myötä on kasvanut ja se näyttää edelleen kasvavan. Näin EU:ssa eivät ole esillä vain hallitusten, vaan myös hallitusta vastustavien oppositioiden mielipiteet eri maista.

Herra puhemies! Suomessa on puhuttu aivan liian vähän siitä, mikä olisi Suomen linja EU:ssa, minkälaista Eurooppaa siellä olisimme rakentamassa. Myös visiota Pohjoismaisen blokin syntymisestä EU:n sisälle on pidetty maton alla, turhaan, jotta uudet tulokkaat eivät olisi pelotelleet vanhoja jäseniä. Nyt, kun mennään kohti kansanäänestystä, kynttilää ei enää pitäisi kätkeä vakan alle. EU-jäsenyydessä suomalaiset vaikuttaisivat toisaalta ministerineuvostossa, jossa erityisalojen ministerit tapaavat, toisaalta Euroopan parlamentin kautta, johon suomalaiset suoraan valitsisivat edustajansa.

Vihreiden kannalta ainakin seuraavat tavoitteet EU:ssa ovat keskeisiä:

1) Ympäristönsuojelun on saatava nykyistä keskeisempi asema EU:n päätöksenteossa. Ympäristönsuojelun on päätöksenteossa mentävä myös kaupan vapauden periaatteen edelle. Tuotantoa ja kulutusta tulee ohjata ympäristöystävällisempään suuntaan kehittämällä Euroopanlaajuista ympäristö- ja energiaverotusta. Tällaisista veromalleista on EU:ssa jo tehty monia esityksiä.

2) EU:ta tulee kehittää yleiseurooppalaiseksi organisaatioksi niin, että yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan maiden, erityisesti Venäjän kanssa, tiivistyy. Tämäkin prosessi on jo alkanut. Eurooppaan ei saa syntyä kahtiajakoa tullimuurien muodossa. EU:lla on yhdessä Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa mahdollisuus käynnistää Keski- ja Itä-Euroopan ympäristösaneerausohjelma, ympäristönsuojelun Marshall-apu, josta mm. Yhdysvaltain varapresidentti Al Gore on puhunut. Tätä apua Suomenkin lähialueella kipeästi kaivataan.

3) Emme halua Eurooppa-linnoitusta. Euroopasta ei saa tehdä kultapossukerhoa, joka käy taloudellista kilpailua muiden teollisuuskeskittymien, Yhdysvaltojen, Japanin ja Kaukoidän nousevan teollisuusmahdin, kanssa ja sivuuttaa kehitysmaat ja globaalit ympäristöuhat. Kilpailun sijasta tarvitaan yhteistyötä erityisesti kehitys- ja ympäristökysymyksissä. Vain tällaisella yhteistyöllä voidaan globaalit ympäristöuhat, esimerkiksi kasvihuoneilmiö tai ydinmateriaalien maailmanlaajuinen kauppa, saada hallintaan.

4) Julkisuusperiaate on otettava EU:ssa käyttöön. Pohjoismaisissa yhteiskunnissa hallinnon julkisuusperiaate on tärkeä arvo, joka takaa kansalaisille mahdollisuudet seurata ja vaikuttaa päätöksiin jo niiden valmisteluvaiheessa. EU on painostettava ottamaan käyttöön tämä julkisuusperiaate.

EU:ssa on jo nyt maita ja poliittisia ryhmiä, jotka puhuvat näiden tavoitteiden ja kehityssuuntien puolesta. Jos kaikista Pohjoismaista tulisi EU:n jäseniä, tulisi Pohjoismaista merkittävä vallankäyttäjäryhmä myös EU:n koneistossa. Pohjoismainen yhteistyö saisi tätä kautta uuden ulottuvuuden. Vaikka me jäisimme EU:n ulkopuolelle, kysymys EU:n kehityssuunnista on Suomelle äärimmäisen tärkeä. Esimerkiksi julkisuusperiaate säätelee myös sitä, miten paljon saamme tietoa niiden päätösten valmistelusta, jotka nyt säädetään Eta-aluetta varten.

Puhemies! Moni suomalainen kantaa huolta Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta, jos Suomesta tulisi EU:n jäsen. Maastrichtin sopimuksen mukaan vuonna 1996 järjestetään hallitusten välinen konferenssi, jossa käsitellään yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka Maastrichtin sopimuksen mukaan saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen. Päätökset vuonna 1996 tehdään yksimielisesti. Jo nyt voi tosin arvioida, että vuoden 1996 kokous tuskin etenee kovin ravakasti yhteisen puolustuksen suuntaan. Puolustuksen kovia arvoja useimmille EU-jäsenmaille tarjoaa Nato, jonka toimintakyky puolestaan on riippuvainen USA:n tekniikasta ja rahoituksesta. EU ja Nato ovat näin ollen eri asioita.

Suomesta ei pidä tehdä sotilasliiton ulkovartiota. Sen vuoksi Nato-jäsenyys ei ole meidän ratkaisumme. Suomea koskevat EU:n turvallisuusvaikutukset ovat muita kuin sotilaallisia. Vaikuttamalla aktiivisesti yleiseurooppalaisen yhteistyön syntyyn olemme mukana poistamassa Euroopan sisäisiä jännitteitä.

Kaikkein konkreettisimmin Suomen turvallisuuteen vaikuttavat Venäjän poliittinen kehitys ja tilanne Baltiassa. Vaikka demokraattiset olot ovat nyt Venäjällä alkaneet vakiintua, täytyy Suomen politiikassaan varautua myös siihen, että Venäjän kehitys ei ole mutkatonta. Toivomme parasta ja työskentelemme sen hyväksi, mutta pidämme pahimmat vaihtoehdot mielessä. Siksi on edelleen tärkeää korostaa Suomen ulkopolitiikan ydintä, joka tällä hetkellä määritellään sotilaalliseksi liittoutumattomuudeksi ja itsenäiseksi puolustukseksi, ja säilyttää mahdollisuus näihin myös EU-jäsenyyden oloissa. Irlanti, vaikka hyvin toisenlaisista lähtökohdista, näyttää esimerkkiä siinä, että myös puolueeton maa voi olla EU:n jäsen. Myös Ruotsissa ja Itävallassa on EU-keskustelun kuluessa korostettu näiden maiden puolueettomuusperinnettä.

Puhemies! Sitten kysymykseen siitä, kuinka monta lautasta katetaan. Kesän EU-keskustelu on käynyt vilkkaimmin sen ympärillä, montako lautasta Suomelle katetaan Eurooppa-neuvoston eli EU:n huippukokouksen pöytään. Ranskaa edustaa Eurooppa-neuvostossa presidentti, muista maista on paikalla pääministeri. Kun eduskunta aikanaan hyväksyi ed. Helteen ns. Helteen ponnen, se sisälsi silloin ajatuksen mm. presidentin ulkopoliittisten valtaoikeuksien parlamentarisoimisesta. Valitettavasti eduskunnan enemmistö ei kuitenkaan asiassa tuolloin halunnut edetä.

On istuvan presidentin kannalta kiusallista

muuttaa hänen valtaoikeuksiaan kesken kauden. On kuitenkin perusteltua, että EU:n huippukokouksissa käsiteltävät asiat saavat normaalin parlamentaarisen valmistelun niin, että valmisteluissa on mukana eduskunnalle vastuullinen pääministeri. Näin voidaan eduskunnan mahdollisuus tulla kuulluksi ja oikeus saada tietoja turvata. Pääministerin velvollisuus on informoida eduskuntaa. Vastaavaa velvollisuutta ei presidentillä ole. Vallan läpinäkyvyyden kannalta eduskunnan kontrolli- ja vaikutusmahdollisuus on tärkeä. Näin myös kansalaiset saavat tarvitsemansa tiedon käsiteltävinä olevista asioista. Tarvittaessa eduskunnan tulee muuttaa hallitusmuodon 33 §:ää niin, että ulkopoliittinen päätöksenteko parlamentarisoituu.

Myös Suomea EU:n komissiossa edustavan komissaarin nimitys on asia, josta päätös tulee tehdä valtioneuvostossa.

Tässä yhteydessä muuten voitaisiin myös siirtyä menettelyyn, josta USA:ssa on kokemuksia, jossa eduskuntaa kuultaisiin tässä tapauksessa niin EU-komissaarin kuin suurlähettiläiden nimityksen yhteydessä. Tehtävä voisi kuulua ulkoasiainvaliokunnalle. Eduskunta voisi näistä nimityksistä antaa omat lausuntonsa.

Puhemies! Jos kansanäänestyksessä päädytään EU-jäsenyyden kannalle, tulisi eduskunnan nimeämien europarlamentin jäsenten taipaleen jäädä mahdollisimman lyhyeksi. Europarlamenttivaalit tulisi pitää nopeasti, mahdollisuuksien mukaan jo keväällä 1995, jotta kansalaisilla olisi mahdollisuus valita mieleisensä edustajat heti Euroopan parlamenttiin. Kaksoisedustus, jossa joku kuuluu yhtä aikaa sekä Suomen eduskuntaan että Euroopan parlamenttiin, tulisi kieltää. Keskustapuolueen ehdotus vaalien järjestämisestä vasta vuoden 1996 kunnallisvaalien yhteydessä veisi kansalaisilta pitkäksi aikaa pois yhden tärkeän vaikutuskanavan. Näiden vaalien tulee olla myös henkilövaalit. SDP:n ehdottama listavaalimalli ei sovi Suomeen. Se lisäisi puolueiden ja puoluetoimistojen valtaa kansalaisten ylitse. On tärkeää, että Suomen europarlamentaarikot ovat suoraan vastuussa äänestäjilleen, eivät puoluetoimistoille.

Puhemies! Vihreät ovat useaan otteeseen esittäneet kritiikkiä Suomen ja EU:n välistä neuvottelutulosta kohtaan. Näyttää siltä, että itse neuvottelutilanteessa Suomen neuvottelijat panivat varsin vähän painoa ympäristönsuojelukysymyksille. Ruotsi, Norja ja Itävalta olivat ympäristöasioissa aktiivisempia, ja niiden ansiosta myös Suomen neuvottelutulos tässä suhteessa parani. Neuvottelutuloksen perusteella EU pyrkii saamaan vuoteen 1998 mennessä hakijamaiden tasalle ne ympäristömääräykset, joissa Eftamaat ovat EU:ta edellä. Siirtymäajan hakijamaat voivat pitää omat tiukemmat määräyksensä voimassa.

EU:ssa on parhaillaan meneillään Suomen kannalta hyvin kiinnostava prosessi, kun komission on perusteltava EU-tuomioistuimelle päätöstään sallia Saksalle, Tanskalle ja Hollannille yhteisösäädöksiä tiukemmat määräykset pcb-lahosuoja-aineen käytöstä. Tässä oikeustapauksessa konkreettisesti punnitaan kaupan vapauden ja ympäristönsuojelun ristiriitaa EU:n sisämarkkinoilla.

Suomen kannalta keskeisiä ympäristökysymyksiä neuvotteluissa olivat rantojensuojelu sekä oikeus kieltäytyä ydinjätteen maahantuonnista. Tanskan tyyppistä rajoitusta ulkomaalaisten rantaomistukseen ei Suomi saanut, ja pallo palasikin nyt kotimaahan. Kotimaisin päätöksin, jos niin halutaan, voidaan rantojensuojelu täällä toteuttaa. Päätökset tulisikin tehdä eduskunnalle tänä syksynä annettavan rakennuslain uudistuksen yhteydessä. Tällä tullaan testaamaan, onko rantojensuojeluun kotimaista tahtoa.

Ydinjätteen maahantuontikysymyksessä Suomella on oikeus tapauskohtaisesti kieltäytyä ydinjätteen maahantuonnista. Suomessa tulisi kuitenkin Ruotsin tapaan kansallisella lainsäädännöllä kieltää ydinjätteen maahantuonti yksiselitteisesti.

Maatalouden osalta EU-keskustelu on lämmennyt jo hyvin kuumaksi. Se on ymmärrettävää, koska EU-jäsenyys muuttaisi Suomen maatalouden toimintaedellytyksiä hyvin radikaalisti. Viljelijöiden epävarmuutta voi ymmärtää etenkin, kun EU:n komissio näyttää neuvottelutuloksia uudelleen tulkitsemalla mutkistavan tilannetta. On kaikki perusteet uskoa suomalaisia neuvottelijoita siinä, että vika on tällä kertaa nimenomaan Brysselin päässä. EU:n Helsingin edustuston pitäisi nopeasti viestittää komissiolle, millaista sekaannusta komissio itse parhaillaan aiheuttaa koko Suomen EU-jäsenyyskysymyksen kannalta. Sekavuudet neuvottelutuloksessa loukkaavat suomalaisten viljelijöiden oikeusturvaa.

Yksittäisen viljelijän vika ei ole se, että Suomen maatalous on pitkän aikaa ollut rakenteeltaan täysin jähmettynyt, muuttumattomuudesta on suomalaisessa maataloudessa palkittu. Nyt olisi aika kehittää paikallista jalostusta, paikalli-

sia ja alueellisia merkkituotteita ja ennen kaikkea luonnonmukaista viljelyä, jonka tulisi olla koko Suomen maatalouden tavaramerkki Euroopassa ja maailmalla.

Yhtenä osana neuvoteltuja maataloustukia tullaan jakamaan maatalouden ympäristötukia yhteismäärältään 1,7 miljardia markkaa. Maatalouden ympäristönsuojelu tarvitsee tukensa, mutta vihreät edellyttävät, että tätä tukea jaetaan vain vastikkeellisena maatilojen todellisiin ympäristönparannustöihin, ei yleistukena Etelä-Suomen viljelijöille, kuten hallitus näyttää suunnitelleen.

Puhemies! Lopuksi EU-jäsenyyssopimuksen valiokuntakäsittelyaikaa ei ole jäänyt kovin paljon. Vihreä liitto kannatti kansanäänestyspäivää yhtaikaa Ruotsin kanssa marraskuussa, jolloin sekä kansalaiskeskusteluun että eduskuntakäsittelyyn olisi jäänyt paremmin aikaa. Näin myös päätökset olisivat syntyneet Suomessa ja Ruotsissa mahdollisimman itsenäisesti eikä toisen maan tulos olisi vaikuttanut toiseen. Hallitus ja presidentti ajoivat kuitenkin nopeampaa aikataulua, äänestystä jo 16.10. luottaessaan dominoteoriaan, jossa Suomen ajatellaan näyttävän mallia Ruotsille ja Norjalle EU-jäsenyydessä. Kun katsoo tämän päivän mielipidetiedusteluja, domino voi kuitenkin toimia myös toiseen suuntaan: Suomi vastaakin ensimmäisenä "ei". EU:n kannatus on Suomessa leimaantunut poliittisen establishmentin asiaksi. Kansalaiset osaavat olla varuillaan, kun presidentti, hallitus, etujärjestöt, arkkipiispa ja muut isokenkäiset ovat liikkeellä. Kansanäänestyksillä on taipumus myös kääntyä hallituksen luottamusäänestyksiksi.

Olisikin tärkeää, että ennen kansanäänestystä keskustelun painopiste siirtyisi lähemmäksi kansalaisia kiinnostavia kysymyksiä: kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia, päätöksenteon avoimuutta, ympäristökysymyksiä, sosiaaliturvaa, tasa-arvoasioita ja koulutusmahdollisuuksia. Monet suomalaiset myös epäilevät kansanäänestyksen EU-asiassa olevan pelkkää silmänlumetta. Näin ei saa olla. Vihreät ovat aikaisemmin jättäneet lakiesityksen, jossa ehdotettiin sitovaa kansanäänestystä. Esitys ei silloin saanut kannatusta, mutta eduskunnan on sitouduttava noudattamaan neuvoa-antavan kansanäänestyksen tulosta. Muussa tapauksessa koko kansanäänestykseltä putoaa pohja pois.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Herra puhemies! Eduskunta päätti 18.3.1992 äänestyksen jälkeen antaa hyväksymisensä Suomen EU-jäsenyyshakemukselle. Hakemus jätettiinkin samana päivänä. Suomi seurasi tuolloin Ruotsia kuin pieni poika isoa veljeä. Liittymisneuvottelut käytiin rinnan Ruotsin, Norjan ja Itävallan kanssa. Neuvottelutulos syntyi maaliskuun alussa tänä vuonna. Aikataulu oli liian kireä ja lopputulos sen mukainen: heikko.

EU-vauhdissa Suomi on pärjännyt Ruotsin rinnalla hyvin, sillä vaikka Ruotsi otti varaslähdön hakemuksen jättämisessä, sai Suomi neuvottelujen kuluessa naapurin kiinni. Nyt Suomi on Ruotsia edellä ja järjestää neuvoa-antavan kansanäänestyksen ensimmäisenä. Tämä ei ole viisasta. Suomessa ei vain haluta antaa kansalaiskeskustelulle riittävästi aikaa. Kansanäänestykset olisi tullut pitää yhtä aikaa kaikissa kolmessa maassa.

Viime kevään aikana rakennettiin mittava kansallinen elintarviketalouden tukipaketti. Se on edelleen vailla EU-komission hyväksyntää, eikä sitä saadakaan ennen kuin liittyminen on tapahtunut. Tukipaketin osalta eduskunta tekee lähes turhaa työtä, sillä todellinen päätösvalta maatalouden ja elintarviketalouden osalta on Brysselin virkamiehillä ja komissiolla. Suomalaiset talonpojat ja elintarviketyöläiset ja heidän mukanaan koko kansa ovatkin lähes täysin EU-byrokraattien armoilla tietämättä juuri mitään tulevaisuudestaan.

Tuodessaan liittymissopimuksen eduskuntaan hallitus on unohtanut lupauksensa siitä, että jäsenyyssopimus ja kansallinen tukipaketti kuuluvat yhteen. Paketti on täysin levällään, joten myös sopimus pitäisi jättää silleen siksi, kunnes EU-komissio sanoo lopullisen kantansa tukipakettia.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä muistuttaa kansanäänestykseen valmistautuvalle kansalle, että kun nyt sanomme "ei" EU:lle, meille tulee uusia tilaisuuksia harkita asiaa, mutta jos nyt sanomme "kyllä", ei meiltä enää kysytä mitään. Ovet pamahtavat lukkoon ja avaimet jäävät Brysselin puolelle.

Herra puhemies! Yksi yleisimmistä keskustelun aiheista EU:n osalta on se, ovatko sen jäsenmaat itsenäisiä valtioita. Vielä tänään kukin EU-maa on melko itsenäinen. Onkin turha väitellä nykytilanteesta. Paljon tärkeämpää on katsoa, millainen on se EU, jossa Suomi olisi jäsenenä esimerkiksi kuuden vuoden kuluttua. Se on todella tärkeää.

EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on vasta muotoutumassa ja syvenemässä. Yhteisestä puolustuksesta tehdään päätökset vuonna

1996. Talous- ja rahaunionin kolmas vaihe yhteisine keskuspankkeineen ja valuuttoineen sekä kuri- ja rangaistusmekanismeineen toteutuu vuosikymmenen loppuun mennessä. Uutta ylikansallista EU-lainsäädäntöä säädetään viikko viikolta yhä lisää. EU:n hallinto uudistetaan lähivuosina. Eurokansalaisuus tulee yhä tärkeämmäksi asiaksi. Tämä monipuolinen kehitys johtaa aivan erilaiseen Euroopan unioniin kuin se on nyt.

Mikäli jo tehdyt päätökset toteutuvat vuonna 2000, EU-maat eivät ole enää perinteisessä mielessä itsenäisiä. Suomikaan ei ole, jos liittyy Euroopan unioniin. Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme, puolustuksemme, talous- ja raha-politiikkamme, maatalouspolitiikkamme ja yhä suurempi osa kansalaisten jokapäiväistä elämää säätelevistä määräyksistä säädettäisiin rajojemme ulkopuolella, ei tässä talossa.

Hallitusmuodon mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Tämä valtiovalta supistuisi heti Euroopan unioniin liittymisen myötä. Noin 97 prosenttia päättäjistämme olisi muita kuin meidän valitsemiamme. Emme voisi valita ja vaihtaa tätä suurta enemmistöä. Itsenäisyyden ja demokraattisen järjestelmän yksi keskeisimmistä periaatteista, poliittisten päättäjien vaihtaminen, olisi poistettu käytöstämme. Kolmella prosentillamme emme todellakaan hallitsisi EU:ta, mutta 97 prosentillaan muut määräisivät Suomen asiat. EU-parlamentilla ei kaiken lisäksi ole todellista valtaa, joten se korostaa myös kuuluisaa demokratiavajetta.

Monissa asioissa EU:ssa vaaditaan yksimielisyyttä, mutta pienet maat eivät voi irrottautua ainakaan monta kertaa samassa asiassa suurten tahdosta. Hankala ja itsekäs pannaan varmasti kuriin. Isojen rattaisiin ei kapuloita saa heitellä. Näin on syytä rehellisesti todeta, että päätösvalta olisi pitkälti poissa käsistämme. Olisimme EU:ssa maksaja ja ehkäpä alistuja suurista puheista riippumatta.

Hallinto EU:ssa on meille pohjoismaalaisille käsittämätöntä, koska me olemme tottuneet ns. julkisuusperiaatteeseen, joka on poliittisen järjestelmämme yksi kulmakivi. EU:n hallinnossa ei noudateta julkisuusperiaatetta. Jopa seurantajärjestelmä on tiukka tietovuotojen eliminoimiseksi.

Arvoisa puhemies! Suomen hakeutumista Euroopan unioniin perustellaan myös sillä, että haluamme kuulua Eurooppaan ja vahvistaa kuulumistamme läntiseen kulttuuripiiriin. Suomi on aina kuulunut Eurooppaan ja tulee aina kuulumaan Eurooppaan. Joitakin Siperia opettaa, mutta Aasiaan Afrikasta puhumattakaan meitä ei saa millään liitettyä. Olemme eurooppalaisia nyt ja aina tästä eteenpäinkin EU:n ulkopuolellakin.

Läntisessä Euroopassa vahvat kristilliset arvot ovat vaikuttaneet vuosisatoja. Muun muassa koulutus, terveydenhuolto, sosiaaliturva ja yleinen turvallisuuskin ovat kehittyneet varsin pitkälle kristillisten arvojen ja kirkon vaikutuksesta. Jos poistamme kokonaan rajamme länteen liittymällä Euroopan unioniin, saamme varautua kasvavaan rikollisuuteen, huumeisiin ja moniin muihin tuhoaviin voimiin. Niitä on idässäkin, mutta meidän ei pidäkään poistaa rajojamme myöskään itään.

On tyrmistyttävää, että eräässä pienessä mutta vauraassa EU-maassa tehdään joka vuosi yli tuhat aktiivista eutanasiaa eli armomurhaa ilman asianomaisen uhrin nimenomaista suostumusta. Läntiset kulttuuriarvot 1990-luvulla ovat yhä laajemmin sellaisia, että heikot ja haavoittuvat ihmiset, vanhat, vammaiset, sairaat tai masentuneet kokevat olevansa painostettuja joko todellisesti tai alitajuisesti vaatimaan itselleen ennenaikaista kuolemaa. Tämä on järkyttävää ihmiselämän pyhyyden häpäisemistä sivistyneessä lännessä. Raja tällaiseen julmuuteen ei ole vain hyvä vaan välttämätöntä säilyttää. Hollanti ajaa samanlaisen surmaamiskäytännön laillistamista koko Euroopan unionin alueella. Tällaisia arvojako haluamme?

Lainkaan ihannoimatta Itä-Eurooppaa on todettava, että siellä pitkän ja pimeän ateistisen kauden jälkeen elävä kristillinen usko leviää voimakkaasti. Seurakunnat kasvavat ja myönteinen kehitys ottaa vahvoja askelia aivan päinvastoin kuin EU:n alueella, jossa uuspakanallisuus leviää nopeasti ja kristilliset kirkot heikkenevät ja päättäjät sotkeutuvat jopa salaseurojen verkkoihin.

Monet sanovat, että olisi häpeä Suomelle, jos joutuisimme hakemaan EU:n jäsenyyttä yhdessä entisten sosialistimaiden kanssa. Tällainen väite sisältää häpeällisen loukkauksen itäisiä kansoja kohtaan ja lähentelee jopa rotusorron piirteitä. Idän ihmiset ja kansat ovat aivan yhtä arvokkaita kuin lännenkin. Kristillisen liiton eduskuntaryhmän mielestä meidän tulee olla maailmassa sorrettujen ja halveksittujen puolella. On muuten muistettava, että EU:n ulkopuolella on noin 5 miljardia ihmistä.

Kansoille on annettu ajat ja asumisensa rajat. Kansallisvaltion tärkein perusta on yhteinen alue

ja kieli. EU on uhka kansallisvaltioille. Se ottaa kansoilta päätösvaltaa keskittäen sitä epädemokraattiseen ja salailevaan byrokratiaansa. Toisaalta se jakaa kansallisvaltiot alueiksi kuuluisalla Nuts-jaolla ja hajottaa osan päätöksenteosta alemmalle tasolle. Näin EU salakavalasti näivettää itsenäiset kansallisvaltiot yhdeksi lähes 400-miljoonaiseksi blokiksi, joka jakautuu sadoiksi toistensa kanssa tukirahoista verisesti kilpailemaan alistetuiksi alueiksi. Tämä on nykyaikainen muoto hajota ja hallitse-periaatteesta.

Herra puhemies! EU on tulliliitto. Se rakentaa muureja mm. kehitysmaita vastaan, kun sivistyneen Euroopan pitäisi avata portteja. (Ed. Gustafsson: Puhuja ei aja kehitysyhteistyön lisäämistä, kirkon mielipide on paljon avarampi kuin tämä puheenvuoro!) EU:n perusideologia on taloudellisen kasvun ihannointi ja ylikansallisten taloudellisten voimien ehdoton valta. Näiden alttarille yhä enemmän uhrataan ihminen ja luonto, joista molemmista tehokkuuden ja tuottavuuden nimissä otetaan irti kaikki mahdollinen. Seuraukset voimme vain arvata.

EU muodostuu useista kansoista, joilla on erilaiset kielet, kulttuurit, uskonnot, historialliset taustat jne. Hyvin erilaisten kansojen syvälle menevä poliittinen ja taloudellinen yhdentäminen, johon EU:ssa pyritään aina liittovaltiokaavailuja myöten, saattaa olla jopa vaarallinen koko Euroopalle. Entisessä Jugoslaviassa näin tapahtui. Siellä katastrofin ainoa syy ei ollut sosialismi, vaan ennen kaikkea erilaisten kansojen voimakas yhdentäminen, alistaminen ja demokratian puute. Yhteistyötä tarvitaan, mutta ei yhdentämistä.

Itse Euroopan unionista johtuvien syiden takia Suomen ei tule liittyä jäseneksi. Taloudellinen yhteistyö on meillekin tärkeää. Kristillisen liiton eduskuntaryhmän mielestä tämä toteutuu EU:n kanssa etujemme mukaisesti Euroopan talousalue Eta-sopimuksella.

Tässä olisi paikallaan, jos aika riittäisi, tarkastella myös EU:n vaikutuksia moniin tärkeisiin asioihin kuten ympäristönsuojeluun, sukupuolten tasa-arvoon, kehitysyhteistyöhön, pakolaispolitiikkaan ja alkoholipolitiikkaan. Vielä yksityiskohtaisempiakin asioita olisi hyvä tarkastella kuten EU:n käsittämättömiä säädöksiä autojen tuulilasien läpinäkyvyysvaatimuksista, linja-autojen rekkojen mitoista, kaksikerroksisten bussien rajoittamisesta, luonnonmukaisen viljelyn rajoittamisesta jne. EU:ssa on todella mittava byrokratia, joka säätelee ja holhoaa kaikkea mahdollista. Suomen kansalainen on vielä vapaa verrattuna EU-kansalaiseen, joka on päivä päivältä yhä tiukemman holhouksen alainen. Kansan ohella myös kansalainen menettää itsenäisyytensä ja vapautensa EU:ssa.

Arvoisa puhemies! Euroopan unioniin liittymiskysymystä on perusteltua lähestyä tämän vuoden alussa voimaan tulleen Eta-sopimuksen vaihtoehtona. Eta-sopimus on, kuten nimikin "talousaluesopimus" osoittaa, kansainvälinen taloudellinen sopimus. Sen avulla me olemme jo täysin sisämarkkinoilla. Eta-sopimus on vaikuttanut myönteisesti kansantalouteemme tämän vuoden aikana. Vientimme vetää hyvin.

Eta-sopimus on irtisanottavissa. EU-jäsenyyden irtisanomisesta ei ole selkeitä määräyksiä. Ainakin lasku erotessa olisi niin mittava, että eroaminen olisi käytännössä lähes mahdotonta.

Eta-sopimus turvaa erittäin hyvin ja laajasti taloudelliset etumme tuolla alueella. EU-jäsenyys ei toisi mitään reaalisesti uutta taloudellista etua Suomelle.

Erittäin tärkeää on muistaa, että Eta-sopimus ei kata ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Eta-sopimus ei johda yhteiseen puolustukseen. Eta-sopimus ei vie Talous- ja rahaliittoon Emuun. Eta-sopimus ei koske maataloutamme, elintarviketalouttamme eikä aluepolitiikkaa. Eta-sopimus ei vie tullitulojamme eikä vaadi harmonisoimaan verotusta. Eta-sopimus ei aiheuta pysyvää miljardien markkojen suuruista menorasitetta valtiontalouteen. Eta-sopimus antaa meille veto-oikeuden mihin tahansa EU-lakiin ja normin hyväksymättä jättämiseen. EU-jäsenyys sen sijaan merkitsee kaikkea tuota kielteistä ja johtaa lisäksi laajaan ylikansalliseen päätöksentekoon myös muissa kuin taloudellisissa asioissa.

Kun Eta-sopimus on milloin tahansa irtisanottavissa, on loogista, että se voidaan myös neuvotella nykyistä paremmaksi mm. vaikutusmahdollisuuksiemme kehittämiseksi. Pohjoismaiden tulee pyrkiä avaamaan tällaiset neuvottelut yhdessä.

Usein väitetään, että Eta-sopimus ei pysy voimassa. Tämä väite ei perustu mihinkään. Islanti jää joka tapauksessa Etan varaan eikä EU:lla ole mitään erityisiä perusteita irtisanoa Eta-sopimusta. Jos Suomen kansa viisaasti hylkää kansanäänestyksessä EU-jäsenyyden, uskon, että myös Ruotsi ja Norja hylkäävät sen. Näin jäisimme kaikki Etan piiriin. Se olisi erinomainen ratkaisu. Vastuu on meillä ensimmäisinä äänestävillä suomalaisilla. Rohkeasti on sanottava "ei" EU:lle. Pelottelu EU:n ulkopuolelle jäämisen seurauksilla kuten työttömyyden kasvulla on al-

kanut jopa korkealla tasolla. Itsenäisyys ei kuitenkaan koskaan ole pelottava asia. Päinvastoin siitä kannattaa pitää kiinni ja vähän maksaakin. Monet kansathan taistelevat vuosikymmeniä saavuttaakseen itsenäisyyden. Taistelkaamme mekin rohkeasti kansamme puolesta.

Niin kotimaiset kuin ulkomaisetkin pääomat sijoittuvat Eta-Suomeen, jos sijoituksille saatava tuotto on täällä kilpailukykyinen. EU-jäsenyydellä ei ole merkitystä. Suhteellisen edun periaate määrää sijoitukset. Sijoitetun pääoman tuottoon vaikuttavat Suomessa heikentävästi mm. pienet kotimarkkinamme, pitkät kuljetusetäisyydet, energiakustannukset ja luonnonolosuhteet. Näihin ei EU-jäsenyydellä ole mitään vaikutusta. Sijoituksien osalta voi viitata myös Moody'sin tuoreeseen raporttiin.

Emu-kriteereitä korostetaan myös. Ne ovat osin hyviä, mutta niihin voidaan pyrkiä ilman kallista EU-jäsenyyttäkin. Sitä paitsi Emu-Suomessa työttömyys olisi väistämättä varsin korkea.

Herra puhemies! Suomen EU-jäsenyyden vaikutuksia arvioitaessa on paljon keskusteltu siitä, olisimmeko nettomaksajia vai saajia. Kaikki näyttävät kuitenkin nyt tunnustavan, että olemme nettomaksajia. Hallituksen tuoreen budjettiesityksen mukaan EU-jäsenyys aiheuttaisi valtiolle ensi vuonna menoja 14,4 miljardia markkaa. Muun muassa tullituloista valtio menettäisi pääosan EU:n kassaan. Välilliset verot kiristyisivät ensi vuonna, koska elintarvikkeiden arvonlisäveroprosentti määrättiin kristillisen liiton vastustuksesta huolimatta varsin korkeaksi, 17 prosenttiin. Ruoan hinta ei siis laske EU-jäsenyyden takia juuri lainkaan. Myöhemmin verojen harmonisointi EU:n vaikutuksesta uhkaisi vähentää valtion tuloja mm. alkoholin ja tupakan osalta. Samalla terveydenhuollon menot kasvaisivat jopa miljardeilla vuosittain.

EU on meille varsin kallis hanke. EU:lta saatavat tulot menevät suurelta osin elinkeinoelämälle eivätkä tule valtiolle, joka kuitenkin maksaa velanottoa lisäämällä menot. EU:n valtion velkaa kasvattava määrä olisi heti ensi vuonna suuri, yli 10 miljardia markkaa. Kaikki tämä ei tietenkään mene Brysseliin, mutta lasku Suomen kansalle on suuri joka tapauksessa. Koskaan emme saisi takaisin sitä ja pysyvä nettomaksaja olisimme aina.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmän mielestä nuo runsaat 10 miljardia markkaa tulisi osin säästää, osin käyttää kotimaassa kuntien valtionosuuksien säilyttämiseen hallituksen vuosi sitten tekemän sopimuksen mukaisina ja muutoinkin työllisyyden parantamiseen, maatalouden turvaamiseen sekä pienituloisten eläkeläisten, opiskelijoiden, työttömien ja vähävaraisten lapsiperheiden taloudellisen ahdingon helpottamiseen. Brysseliin ei rahojamme tule tuhlata, mieluummin kehitysmaihinkin kuin Etelä-Eurooppaan Brysselin kautta.

Kansalaisten on hyvä tietää, että kaikki samat taloudelliset edut meille antava Eta-sopimus maksaa veronmaksajille vain muutama sata miljoonaa markkaa vuodessa, siis murto-osan EU-jäsenyyden hinnasta.

Herra puhemies! EU:n maatalouspolitiikka on maailman monimutkaisin ja byrokraattisin. Suomi on tässä neljännellä sijalla EU:n, Sveitsin ja Norjan jälkeen. EU:ssa Suomi saisi siis nykyistäkin huonomman ja monimutkaisemman maatalouspoliittisen järjestelmän. Eräät asiantuntijat ovat väittäneet, että EU panee jopa Pohjoismaat maksamaan Gatt-neuvottelujen seuraukset ja laskut puolestaan.

Suomen maatalouspolitiikka vaatii toki uudistamista. Tukiviidakko on purettava ja tuki ohjattava todella tarvitseville. Uudistaminen ei kuitenkaan saa merkitä maatalouden ja maaseudun tuhoamista. Me tarvitsemme joka päivä puhdasta suomalaista ruokaa. Maanviljelijät ovat ehdottomasti oikeutettuja asianmukaiseen toimeentuloon ammatistaan.

EU:n maatalouspolitiikka suosii tehottomuutta, ja sen massiivisen tuen yksi keskeinen ongelma on väärinkäytöstenkin laajuus. Suomen maatalous ei tehostuisi vaan suurelta osin tuhoutuisi. Näin ei saa tapahtua. Kansa ei ole itsenäinen ja turvassa, jos sillä ei ole riittävää elintarviketuotantoa kaikissa olosuhteissa. Maatalous on Suomen kansan ehdoton perusturva, jota ei saa järkyttää. Eräät suuret puolueetkin suhtautuvat suomalaiseen maatalouteen ja viljelijään kevytmielisesti. MTK teki viisaasti viime lauantaina.

Kristillinen liitto taistelee tiukasti puhtaan suomalaisen ruoan ja sen tuottajien ja jalostajien puolesta. Viljelijäväestön suuri hätä ja ahdistus on ymmärrettävää. EU-jäsenyys veisi päätösvallan kauas Brysseliin. Tanskalaiset ja jopa saksalaiset tuottajat odottavat innolla rajasuojan poistumista ja kilpailun avautumista Suomessa. Velkaisten ja nuorten viljelijäperheiden asema on kaikkein pahin.

EU-liittymisneuvottelut epäonnistuivat. Eduskunnan asettamat reunaehdot eivät toteutuneet. Hintasopeutus jouduttaisiin tekemään

kertarysäyksellä ja tuki maksamaan kohtuuttomasti kansallisin varoin.

EU:n komissio ei nähtä hyväksyvän kansallista pakettiamme eikä tähänkään lopu kansan aiheellinen pelko. Ei ole mitään taetta, että ensi kevään eduskuntavaalien jälkeen mittava tukipaketti pysyisi koossa. Näyttää siltä, että eräät puolueet haluavat antaa viljelijöiden kipeästi tarvitsemat varat hyvätuloisten verohelpotuksiin. Totta on se, että EU-komission hampaissa oleva kotimainen paketti on veronmaksajillemme erittäin kallis, mutta siitä huolimatta se on täysin riittämätön pelastamaan maataloutta.

Viljelijäin tulot romahtaisivat 10—50 prosenttia, kuten tuore tutkimus osoittaa. On ilman muuta selvää, että viljelijät perheineen äänestävät 16.10.94 kirkkaasti "ei". Muuta järkevää vaihtoehtoa heillä ei ole.

Maatalouden supistuminen jouduttaisi myös maaseudun palvelujen häviämistä. Kaupat, koulut ja liikennevälineet menettäisivät asiakaskuntansa rungon. Seurauksena olisi työttömyyden kasvu ja heitteille jäävä maalaismaisema.

Herra puhemies! Kuluttajahintojen väitetään laskevan, ei tosin 10—50 prosenttia, kuten tuottajahintojen, vaan 5—8 prosenttia. Mitään varmuutta ei kuitenkaan ole kuluttajan hyötymisestä. Välikädet saattavat vapaasti rahastaa kaiken ja jopa enemmänkin.

Ammattiyhdistysliikkeen eliittiporras puoltaa innolla Suomen EU-jäsenyyttä, vaikka se olisi ay-liikkeelle hyvin tuhoisa. Ylikansalliset suuryritykset musertaisivat vahvimmankin ammattiliiton. Yleissitovuusperiaatteelle hymyillään keski-Euroopassa. Se on kuitenkin suomalaisen työntekijän perusturvalauseke.

Erityisesti hämmästyttää se, että ay-liike, joka on vuosikymmenten aikana saanut valtavan paljon hyvää aikaa suomalaisessa yhteiskunnassa keskinäisellä solidaarisuudellaan, ei nyt osoita mitään solidaarisuutta esimerkiksi elintarviketeollisuuden työntekijöitä kohtaan. Heidän tulevaisuutensa on maatalouden ohella lohduton. Avoinna edessä on vain vauhdilla heikkenevä työttömyysturva.

Vaikka sosiaaliturvasta saisimmekin päättää muodollisesti itsenäisesti, on selvää, että täysin vapaa kilpailu ja pääomien tuoton maksimointi johtaisivat EU-Suomessa sosiaaliturvan rahoituspohjan pettämiseen entistäkin pahemmin tai kilpailukyvyn menettämiseen. Tämän lisäksi täysin avoimet rajat osaltaan murtaisivat sosiaaliturvaamme.

Hallitus ja eduskunta ovat selkeästi julkituoneet vakuutuksen, että Suomi ei hae uusia turvallisuustakuita EU-jäsenyydellä. Kansalaiset kuitenkin laajasti odottavat EU:n myötä lisääntyvää turvallisuutta. Tässä on syvä ristiriita. EU ei ole sotilasliitto. Tosiasia kuitenkin on, että lähes kaikki nykyiset EU-maat kuuluvat sotilasliitto Natoon. Liittyminen näiden maiden kanssa samaan jatkuvasti syvenevään poliittiseen unioniin veisi Suomen väistämättä uuteen seuraan, jossa puhuminenkin puolueettomuudesta olisi epäuskottavaa. Vaikka Eurooppa on muuttunut, puolueettomuuspolitiikka on edelleen meille viisainta. Sitä voimme harjoittaa uskottavasti vain EU:n ulkopuolella.

Ulkopoliittinen johtomme vakuuttaa siis, että uusia turvallisuustakuita tai järjestelyjä ei edes haeta EU:n kautta. Kansa niitä kuitenkin odottaa. Tässä on ristiriita. Mutta jos Suomi saisi todellisia turvallisuustakuita, sen tulisi sallia vieraiden joukkojen tulo omalle maaperälleen. Jos näin tapahtuisi, syntyisi itärajallemme jyrkkä sotilaallinen vastakkainasettelu, ehkäpä jopa ydinaseiden muodossa. Se ei lisäisi turvallisuuttamme, vaan vähentäisi sitä.

Turvallisuustakuut saattaisivat edellyttää vastavuoroisuusperiaatteella myös suomalaisten sotilaiden osallistumista mahdollisesti jopa kaikkialla maailmassa EU:n sotilaallisiin operaatioihin. Tähän suuntaan saattaa johtaa tulevaisuudessa myös todennäköisesti parin vuoden kuluttua syntyvä EU:n yhteinen puolustus. Viisainta turvallisuuspolitiikkaa on pysyttäytyminen kaikissa tilanteissa puolueettomana. Muistakaamme presidenttiemme Paasikiven ja Kekkosen valtioviisautta!

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä katsoo, että Euroopan turvallisuus on viisainta rakentaa Etyk-mallisen yhteistyön periaatteille. Rauhantila ei vahvistu sotilasliittoa laajentamalla ja kansoja alistamalla, vaan terveellä yhteistyöllä ja demokratiaa vahvistamalla. Unioni toimii tätä vastaan. EU tuskin on pitkäikäinen, mutta lyhyessäkin ajassa voi tapahtua paljon vahingollista.

Arvoisa puhemies! Suomen liittymiselle Euroopan unioniin ei löydy riittäviä taloudellisia eikä turvallisuuspoliittisia perusteita. Kristillisen liiton eduskuntaryhmä katsoo, että paras vaihtoehtomme onkin pysyttäytyminen itsenäisenä kansallisvaltiona, joka on avoin kansainvälisyyteen kaikkiin suuntiin aina kehitysmaita myöten, joka turvaa taloudelliset etunsa Euroopassa Etasopimuksella, joka pyrkii tiivistämään yhteistyötä Ruotsin ja Norjan kanssa erityisesti talouden ja ympäristöpolitiikan aloilla ja joka erityisesti

ponnistelee hyvien poliittisten ja taloudellisten suhteiden vahvistamiseksi Venäjän ja Baltian maiden kanssa.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä tukee avaraa kansainvälisyyttä ja laajaa yhteistyötä. Pohjolan yhteisön luomista kannattaa huolellisesti harkita kunkin maan itsenäisyyden säilyttämisen pohjalta. Sivistynyt, demokraattinen, tasaarvoa ja julkisuusperiaatetta kunnioittava pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta voidaan turvata erittäin hyvin EU:n ulkopuolella. Vahvimmat taloudellisen kasvun alueet nyt ja tulevaisuudessa ovat Kaukoidässä, Lähi-idässä, Amerikoissa ja lähitulevaisuudessa myös Itä-Euroopassa. Meidän ei ole viisasta sulkea näitä EU-jäsenyyden ulkopuolelle tulli- ja muilla itsekkäillä muureilla.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä vaatii, että EU-liittymissopimus käsitellään huolellisesti ja lopullinen päätös asiasta tehdään perustuslain henkeä noudattaen ja vasta sen jälkeen, kun Ruotsin kansanäänestyksen tulos on tiedossamme. Kun seurasimme hakemusvaiheessa Ruotsia, voimme tehdä niin vieläkin. Paras ratkaisu on se, että koko huono sopimus hylätään. Jos näin ei tapahdu, rehellinen, perustuslaillinen ja kansanvaltaa kunnioittava menettely on se, että tämä eduskunta jättää liittymissopimuksen lepäämään yli eduskuntavaalien ja seuraava eduskunta tekee lopullisen päätöksen määräenemmistöllä. Kiirettä ei ole, maksaja pääsee aina mukaan.

Ennenaikaista on ollut kiistely Suomen edustajasta EU-huippukokouksessa. Presidentillä on ulkopoliittinen valta, mutta hänellä ei ole riittävää valmistelukoneistoa ja monipuolista asiantuntemusta huippukokouksia varten. Huippukokouksissa päätetään meitä sitovasti monenlaisista asioista, joten parlamentaarisen kytkennän on oltava vahva ja mahdollisimman suora, jos EU:hun liitymme.

Herra puhemies! Neljännessä käskyssä meitä kehotetaan "kunnioittamaan isäämme ja äitiämme, että menestyisimme ja kauan eläisimme maan päällä". Meidän isämme ja äitimme itkien ja rukoillen taistelivat puoli vuosisataa sitten tämän kansan ja maan itsenäisyyden ja vapauden puolesta. Meidän tulee syvästi kunnioittaa sotiemme veteraanien raskaita uhrauksia, kiitollisina viljellä ja varjella tätä maata ja turvata kalliisti hankittu ja lunastettu itsenäisyytemme. Siihen liittyy lupaus menestyksestä ja siunauksesta, joka meidät kansanakin tekee todella rikkaaksi. Apu meille ei tule idästä eikä lännestä eikä EU:sta, vaan sieltä, mistä isiemme ja äitiemmekin rukouksiin tuli vastaus.

Herra puhemies! Kristillisen liiton eduskuntaryhmä ei kannata Suomen liittymistä Euroopan unioniin.

Ed. M ä k e l ä : Arvoisa puhemies! Suomalaisia on varsinkin viimeisten kahden vuoden aikana lastattu hallituksen ja hallituspuolueiden toimesta, sosialidemokraattien toimiessa kiitettävästi värvärinä, nk. brysselinjunaan. Juna on ollut jo jonkin aikaa liikkeellä ja nyt se on pääsemässä määränpäähänsä. Junan mukaan lähteville kansalaisille on Euroopan unionin jäsenyyden kannattajat maalanneet mitä ruusuisimpia tulevaisuudenkuvia. Tilannetta voi tietyllä tavalla verrata natsi-Saksan aikaisiin juutalaisten siirtoihin keskitysleirille, jolloin junien määränpäänä tuli olla olosuhteiltaan miellyttävä ja jokaiselle hänen erityisosaamisensa huomioiva työkohde. Työtä ja toimeentuloa riittäisi ja muutenkin elämä hymyilisi.

Molempien junien päämäärässä odottaa matkustajia kuitenkin karmaiseva yllätys. Aikoinaan junien pysähtyessä Saksassa ja Puolassa keskitysleirien asemille, junasta ulos astuvien silmien eteen avautuikin ankara parakkikylä, pyssyjen piippuja sekä lopulta kaasukammio. Suomalaisia tuskin rahdattaneen EU:n toimesta kaasukammioihin, mutta yhtä hyvin brysselinjunan pääteaseman ulkopuolella saattaisi lukea sama teksti kuin aikoinaan Saksassa, eli "Arbeit macht frei".

Valitettavasti tämä lause pitää yhtä huonosti paikkansa Suomen EU-jäsenyyden kuin aikoinaan keskitysleirienkin suhteen. Euroopan unionin jäsenyys ei tule tarjoamaan edes työtä, saati sitten työn avulla saavutettavaa nykyistä suurempaa omista asioista päättämisen mahdollisuutta.

Päinvastoin vapaus vähenee entisestäänkin, eikä työttömyyskään tule jäsenyyden ansiosta vähenemään. Kaiken lisäksi todellisena isäntänä EU:ssa toimii sama maa kuin natsi-Saksan aikanakin eli uusi suur-Saksa. Oikeampi teksti brysselinjunan pääteasemalla olisikin: "Ken tästä käy, voi kaiken toivon heittää".

Suomalaisia on viimeisten kuukausien aikana massiivisella propagandalla pyritty käännyttämään Euroopan unionin jäsenyyden kannattajiksi, ja tässä toiminnassa on käytetty kaikkia mahdollisia keinoja. Euroopan unionin luvataan tuovan maallemme uuden paremman huomenen, lähes 1980-luvulla vallinneen kasinokupla-

talouden mallin mukaan. Suomesta olisi muka tulossa jälleen Euroopan Japani, tai tällä hetkellä paremminkin Kiina mahtavine talouden kasvulukuineen ja sen mukanaan tuomine hyvinvointeineen. Tämän lisäksi hallitus on pyrkinyt varmistamaan kotipesänsä lähinnä keskustan toimesta sanellulla valtavan kalliilla maatalouden tukipaketilla.

Alun perin Euroopan unionin jäsenyyden tuli merkitä taloudellisesti valtion budjetissa ensimmäisenä vuonna jopa nettotuloa, ja myöhemminkin kustannusten tuli jäädä vain muutamaan miljardiin markkaan vuodessa. Nyt jopa hallituskin myöntää sen, että jo ensimmäisenä vuonna jäsenyys tulee maksamaan maallemme reilusti yli 10 miljardia markkaa ja jatkossakin vuosittaiset kustannukset valtiontaloudelle nousevat samaan suuruusluokkaan.

Ilmeisesti ainoat todelliset EU-jäsenyydestä hyötyjät tulevat olemaan kaikkein suurimmat vientiteollisuusyritykset ja suurtilat. Ensiksi mainitut saavat tosin jo Eta-sopimuksen mukaan lähes samanlaiset kilpailuedut. Näin ollen todellisiksi hyötyjiksi jäävät vain jälkimmäiset eli suurtilat keskustan junailemien valtavien tukipalkkioiden ansiosta.

Hyötyjien joukko jää siis todella pieneksi, ja suurin osa suomalaisista joutuu kiristämään vyötään entisestään kohonneiden verojen ja maksujen muodossa. Täytyyhän Brysselin verorahat saada kerätyksi jollakin tavalla. Lypsyn kohde on vanha tuttu eli tavallinen palkansaaja, veronmaksaja, kuluttaja ja autoilija. Sama on siis kaiku askelten, oltiinpa EU:n jäsenenä tai sen ulkopuolella. Kansaa kupataan aina. Kansalta jäävät myös saamatta varsinkin SDP:n suuresti mainostamat halvat elintarvikkeet. Ruoan hinta on ja pysyy Suomessa korkeana. Sen ovat jo asiantuntijatkin myöntäneet. Näin ollen itsenäisyyden menettämisen vastineeksi ei tule ainakaan leipää, sirkushuveista puhumattakaan.

Arvoisa puhemies! Päätalon romaania muistuttavassa hallituksen esityksessä, ei sisällön vaan pituutensa puolesta, on yksityiskohtaisesti käyty läpi kaikki ne vaikutukset ja seuraukset, joita Euroopan unionin jäsenyydellä tulee Suomelle ja Suomessa olemaan. Mikäli joku on jo ehtinyt tutustua yksityiskohtaisemmin vaikka pelkästään esityksen perusteluosaan, huomaa hän monen kauniiksi lupaillun asian muuttuvankin suhteellisen karuksi arkipäiväksi. Esityksen lukeminen antaa eittämättä jäsenyyden kannattajista ja ennen kaikkea hallituksen ministereistä sellaisen kuvan, kuin he eivät olisi edes halunneet ymmärtää kaikkia jäsenyyden mukanaan tuomia kielteisiä puolia.

Kaikki ei olekaan niin kaunista ja yksinkertaista kuin on annettu ymmärtää. Euroopan unionin valta ulottuu huomattavasti laajemmalle ja huomattavasti pienempiin yksityiskohtiin Suomen sisällä kuin mitä tähän saakka on yleisesti annettu ymmärtää, ja toisaalta mahdollisten EU-tukien saaminen vaatii oletettua suuremman taustatyön ja on merkittävästi epävarmempaa kuin hallituksen EU-propagandaministerit ovat antaneet tähän saakka ymmärtää. Hyvänä esimerkkinä tästä käy niin kutsuttu maatalouden ympäristötuki, jota hallitus on suunnitellut jakavansa osana yleistä maataloustukea kuin omaa rahaansa. Todellisuudessa sen saamiseen tarvitaan paksut pinot suunnitelmia ja todellisia, ympäristöön myönteisesti vaikuttavia toimia. Tukea siis tulee markka, kun sijoitat itse ensin kaksi. Kysyn vain, miten tällainen tuki helpottaa pienen suomalaisen viljelmän taloutta. Kansalle ollaan ilmiselvästi myymässä rupista sikaa suljetussa säkissä.

Suomen liittyessä jäseneksi Euroopan unioniin tulee itsemääräämisoikeutemme supistumaan olennaisesti. Jäsenyyden kannattajat puolustavat kantaansa esittämällä kritiikkiä esittäneelle henkilölle vastakysymyksen, ovatko hänen mielestään esimerkiksi Englanti tai Ranska epäitsenäisiä maita. Tämä kysymys ei mielestäni ole oikein asetettu. On mahdotonta verrata Suomea ja jotakin eurooppalaista suurvaltaa keskenään niiden molempien ollessa EU:n jäseniä. Suurilla jäsenmailla on huomattavasti paremmat mahdollisuudet vaikuttaa ja jopa sanella kantojaan neuvostossa ja komissiossa. Suomen kaltaisella pienellä maalla vähäisine edustuksineen on EU:ssa pelkästään tottelijan osa.

Tämän lisäksi täytyy ottaa huomioon se, että vanhat jäsenmaat ovat olleet itse luomassa ja soveltamassa Euroopan unionia omiin tarpeisiinsa ja olosuhteisiinsa. Suomi puolestaan joutuu ostamaan koko pahalta haisevan paketin muutaman siinä olevan makoisan palan takia. Tästä on hyvänä esimerkkinä pääministerin jo kauan sitten antama ilmoitus siitä, että Suomi hyväksyy Maastrichtin unionisopimuksen pilkulleen sellaisenaan. Siinä samassa meni Suomelta kuin huomaamatta oma raha, oma ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja tätä kautta merkittävä määrä itsemääräämisoikeutta ja jopa itsenäisyyttä.

On varsin eriskummallista, että nykyinen hallitus on näin yksisilmäisesti ja kritiikittä lähtenyt

ajamaan Suomea EU:n syliin. Olisi luullut, että pitkät perinteet Suomen itsenäisyyden ajalta omaavat puolueet kuten keskusta ja kokoomus olisivat olleet hieman varovaisempia ja ennen kaikkea itsekriittisempiä tässä asiassa.

Asiaa vähemmän intohimoisesti tarkastelevana minulle on tullut väkisinkin mieleen ajatus, että hallituksen ja hallituspuolueet sekä luonnollisesti myös sosialidemokraatit on vallannut erittäin vakava eurohuumaustauti. Korvissa soi oikeastaan ainoastaan Beethovenilta unionille tunnushymniksi pakkolunastettu Oodi ilolle ja silmissä siintävät kultaiset tähdet sinisellä pohjalla. Näitä tähtiä kohti kuljetaan silmät lasisina hokien: Euro-Suomi, Euro-Suomi!

Arvoisa puhemies! Hallituksen suuri into ja kiire saattaa maamme Euroopan unionin syliin on aiheuttanut myös sen, ettei monia olennaisia liittymiseen liittyviä lainsäädännön sopeuttamistoimia ole ehditty loppuun saakka pohtia. Tällaisia ovat mm. jäsenyyden säätämisjärjestys eduskunnassa, maamme edustus Euroopan neuvoston kokouksessa ja kansallisen tukipaketin sisältö. Tämän lisäksi puolueetonta ja luotettavaa tietoa jäsenyyden todellisista ja lopullisista vaikutuksista kansantaloudellemme ei ole edelleenkään saatavissa. Olisi luullut, että varsinkin hallitusmuotoomme liittyvät kysymykset olisi selvitetty perin pohjin ennen asian tuomista eduskuntaan.

Hallitus lähtee esityksessään siitä olettamuksesta, että eduskunta suostuu perustuslakivaliokunnan päätettyä käsittelyjärjestyksestä toivotulla tavalla päättämään Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa 2/3:n määräenemmistöllä. Toisaalta jo vähäinenkin maalaisjärki ja lainsäätämiskokemus antaisi ymmärtää, että tämän kaltaiset valtiosopimukset tulisi ilman muuta hyväksyä ensin kiireellisiksi 5/6:n enemmistöllä ja sen jälkeen hyväksyä tai hylätä määräenemmistön turvin. Näin ainakin, jos halutaan edetä esitellyllä aikataululla.

Toivottavasti perustuslakivaliokunta uskaltaa toimia nimensä veroisena perustuslaillisuutta tarkastelevana elimenä ilman puoluepoliittisia näkökohtia ja ryhmäkuria. Olisi kansanvaltamme kannalta häpeällistä sekä eduskunnan arvovaltaa rappeuttavaa, mikäli perustuslakivaliokunnasta muodostuu pelkkä puoluepoliittinen eurohuuman valtaama kumileimasin. Valiokunnan tulee perehtyä jäsenyyssopimuksen säätämisjärjestykseen äärimmäisellä huolella ja vakavuudella, onhan kysymyksessä eräs itsenäisyyden ajan tärkeimmistä päätöksistä. Se voi olla myös viimeinen, mikäli eurointoilijat saavat tahtonsa läpi.

Herra puhemies! Kuten puheestani on ehkä voinut tähänkin mennessä jo päätellä, SMP vastustaa jyrkästi Suomen EU-jäsenyyttä. Emme näe vallitsevassa tilanteessa ja neuvotelluilla ehdoilla mitään mahdollisuutta tai hyötyä Suomen liittämisestä Euroopan unionin jäseneksi. Toivomme, että Suomen kansa pystyy tulevassa kansanäänestyksessä itsenäisesti ja terveellä järjellä ajatellen tyrmäämään Ahon hallituksen paniikinomaisella kiireellä järjestelemän jäsenyyssopimuksen.

Suomi on pystynyt selviämään menneistä vuosikymmenistä kunnialla itsenäisyytensä säilyttäen ja rakentamaan niin eurooppalaisittain kuin koko maailmaa mittakaavassa tarkasteltuna varsin korkean elintason. Tätä tilannetta ei ole välittömässä lähitulevaisuudessa mikään erikoinen tekijä aikaisempaa voimakkaammin uhkaamassa. Se, että Eurooppa on yhdentymässä, osa valtioista on yhteenliittymänä eli Euroopan unionina luomassa ympärilleen keinotekoista tullimuuria, ei maamme taloutta tule romuttamaan. Päinvastoin Suomelle tarjoutuisi EU:n ulkopuolella kauppapoliittisesti Sveitsin kaltainen tilanne tehdä itsenäisesti omia ratkaisujaan parhaaksi katsomallaan tavalla. Jäsenyyden ulkopuolella voisimme vapaasti käydä kauppaa joko Amerikan, Aasian, Afrikan tai Euroopan suuntaan. Ratkaisisimme itse, minne ja milloin kauppaponnistelumme keskitämme.

Tämän lisäksi meillä on läheisyydessämme kasvamassa mittavat markkinat Venäjän päästessä tulevina vuosikymmeninä taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti jaloilleen. Pienenä osasena Euroopan unionin rattaissa emme pysty riittävässä määrin keräämään tämän tulevan kehityksen hyötyä itsellemme, mutta itsenäisenä ja vapaana talousliitoista riippumattomana voimme sen tehdä.

Kun vielä otetaan huomioon monien talousoppineiden ennusteet Euroopasta taloudellisesti taantuvana mantereena ja siitä, että suurin kehitys tulee jatkossa tapahtumaanAasian ja Oseanian alueella, tulee meidän kiinnittää katseemme ja suunnata kauppapoliittiset toimenpiteemme sinne ja olla sitomatta käsiämme Brysselin rapistuvaan tiilimuuriin.

Kun nyt voimassa olevaa Eta-sopimusta tuotiin eduskuntaan, julistettiin hallituksen toimesta, että Euroopan unionin jäsenyys ei ole lähitulevaisuudessa Suomessa ajankohtainen. Siis täysin samat sanat kuin tänä päivänä Suomen Nato-

jäsenyydestä. Tuolloin hallitus pyrki todistelemaan, että Eta-jäsenyys takaa Suomelle riittävät kauppapoliittiset edellytykset lähimpinä vuosikymmeninä. On varsin eriskummallista, että ainoastaan kahden kolmen vuoden kuluttua näistä todisteluista hallitus pyrkii mitätöimään omat sanansa täydellisesti väittäen, että Suomi ei mitenkään tule toimeen ilman Euroopan unionin jäsenyyttä. Omituista vai mitä? Kumpi hallituksen minä on oikeassa ja kumpi niistä on hyvä ja kumpi paha minä? En väitä hallitusta pirun riivaamaksi, paremminkin se on eurohuumettunut. Lopputulokseltaan tilanne on kuitenkin sama, eli ajatukset sumenevat ja terve järki katoaa.

Todettaessa muutama vuosi sitten Euroopan unionin jäsenyyden olevan hyvin kaukainen asia sanottiin samalla, että tämä eduskunta ei ole oikea tekemään päätöstä Suomen EU-jäsenyydestä. Tätä perusteltiin sillä, ettei eduskuntavaaleja käyty EU-teemalla. Nyt ollaan kuitenkin väkisin työntämässä päätöstä asiasta tälle eduskunnalle ja vieläpä kovalla kiireellä. Miksi tässäkin kysymyksessä mieli muuttui näin nopeasti? Onko Suomen ulkoisissa olosuhteissa tapahtunut jotakin sellaista, että on näin kiire? SMP:n mielestä ei ole, sillä Suomen toivon mukaan hylätessä jäsenyyden tulevat myös Ruotsi ja Norja jäämään EU:n ulkouolelle. Tämä tarjoaisi taas mitä parhaimmat edellytykset pohjoismaisen yhteistyön kaikinpuoliselle syventämiselle aina talouslliittoa myöten.

Arvoisa puhemies! SMP pitää Suomen itsenäisyyttä ja mahdollisimman täydellistä itsemääräämisoikeutta valtiollisesti tärkeimpänä ja arvokkaimpana asiana maassamme. Itsenäisyytemme on saavutettu ja säilytetty mittavilla uhrauksilla ja vaurauteemme on tarvittu valtava työpanos. Tämän takia on aivan käsittämätöntä, että hallitus ja sosialidemokraatit ovat nyt kukin olkansa yli heittämällä luopumassa tästä kansamme tärkeimmästä itseisarvosta.

Haluankin tässä yhteydessä lainata silloisen pääministerimme Hackzellin puheenvuoroa lauantaina 2 päivänä syyskuuta 1944 pidetyssä täysistunnossa, jossa hän esitti valtioneuvoston tiedonantoa välirauhan sopimuksesta. Pääministeri sanoi: "Tämä hetki ja tämä ratkaisu on vakavin, minkä kansanedustuslaitoksemme koskaan on elänyt. Meidän on tänä päivänä luovuttava paljosta sellaisesta, jota rakkaudella olemme mielessämme vaalineet."

Nämä kaksi lausetta kuvaavat mielestäni erittäin hyvin myös Suomen tilannetta eduskunnan päättäessä lopullisesti Suomen EU-jäsenyydestä. Myös tuolloin ratkaisemme itsenäisen ja itsemääräämisoikeutta nauttivan Suomen tulevasta kohtalosta, jatkammeko itsenäisenä vai siirrymmekö Euroopan unionin osaksi ja ehkä tulevaksi osavaltioksi.

Lainaan vielä toista kohtaa samasta pääministerin puheesta: "Olen vakuuttunut siitä, että jokaisella Suomen kansan edusmiehellä tällä hetkellä on sama yhteinen päämäärä, isänmaan paras. Koettakaamme siis, niin vaikeata kuin se saattaa ollakin, löytää tähän päämäärään pyrkiessämme sellainen ratkaisu, johon kaikki voimme yhtyä, koska sellainen ratkaisu moninkertaistaa meidän vähäiset voimamme."

Samaa henkeä toivoisin myös tältä eduskunnalta ja nyt käsiteltävänä olevan ratkaisun osalta. Katson, että yhteinen parhaamme olisi itsenäisen ja täysimääräistä itsemääräämisoikeutta nauttivan Suomen säilyttäminen pitämällä meidät Euroopan unionin ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! SMP:n eduskuntaryhmä tulee toimimaan EU-sopimuksen eduskuntakäsittelyssä niin, että menneiden sukupolvien uhraukset eivät yhdessä päivässä mitätöityisi ja että tulevilla sukupolvilla olisi suomalainen Suomi asuttavanaan ja että he itse päättäisivät edelleenkin omista asioistaan oman maan kamaralla. Mitä ei ole saatu tehdyksi aseilla, älköön annettako tehdä direktiiveilläkään.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Euroopan unionin jäsenyys on jakanut kansan pahoin. Vastustajia ja kannattajia on yhtä paljon, epätietoisia kuitenkin yhä melkoisesti. Tuskin kukaan voi väittää, ettei tietoa päätöksenteon pohjaksi olisi tarjolla. Sitähän tulvii ovista ja ikkunoista. Mutta jäsenneltyä analyysiä nimenomaan jäsenyyden ulkopuolelle jäämisen vaikutuksista on kuitenkin vähän. Mitä vaikutuksia kielteisestä päätöksestä etenkin, jos Suomi joutuu eri seuraan Ruotsin kanssa, on kansalaisillemme, työttömille, taloudelle? Mitkä ovat ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot molemmissa tapauksissa?

Suomi on aina ollut osa Eurooppaa. Ei jäsenyydessä tästä ole kysymys. Sen sijaan kysymys on siitä, haluammeko suomalaisina olla mukana muokkaamassa sitä yhteisöä, joka on olemassa meistä riippumatta ja jonka säädökset meidän on joka tapauksessa otettava huomioon omassa lainsäädännössämme. Haluammeko edistää maanosamme rauhaa ja vakaata kehitystä? Kysymys on viime kädessä siitä, missä on paikkamme Euroopassa. Onko se länsimaiden vakaiden demokratioiden joukossa, niiden muodostamas-

sa valtioiden liitossa vai kuulummeko entisten sosialistimaiden joukkoon? Haluammeko vaikuttaa siihen, millainen on se Eurooppa, jossa lapsemme ja lastemme lapset elävät?

EU-jäsenyys ei tietenkään tee Suomesta onnelaa. Osa kansallisesta päätösvallastamme siirtyy kiistatta Brysseliin, mutta samalla tavalla olemme yhteisesti sopien siirtäneet osan päätösvallastamme YK:lle, Gattille, Euroopan neuvostolle, Etykille jne. Kansainvälisissä sopimuksissa on aina kysymys etujen ja haittojen punninnasta. EU ei vie itsenäisyyttämme, vaikka siirtääkin huomattavan osan eduskunnan lainsäädäntövallasta Euroopan unionin toimielimille. Jos haluamme, voimme liittymisen jälkeenkin sanoutua EU:sta irti. Ei tarvita muuta kuin jättää jäsenmaksu maksamatta. Kuitenkin jos näin tekisimme, samalla tietenkin ymmärtäisimme tekomme seuraukset.

EU on kiistatta myös byrokraattinen, jos kohta byrokratiaa on puolet vähemmän kuin Helsingin kaupungissa. Byrokratiakin on suhteellista. EU:ta vaivaa myös direktiivihulluus, joka yhdistettynä suomalaiseen alamaisuutta vaativaan hallinto- ja holhouskulttuuriin voi vaikeuttaa kansalaisten jokapäiväistä elämää. Jos omat tapamme eivät pikku hiljaa vapaudu, kansalaisten kannalta siirtymävaihe voi olla raskas ja raadollinen. Päälle painavat niin oma valtiokeskeinen hallintomme määräyksineen kuin EU direktiiveineen.

Monissa aikaisemmissa keskusteluissa olen perustellut jäsenyyttä kahdella konkreettisella seikalla: taloudella ja turvallisuudella jos kohta perusteluksi pitäisi riittää ja esittää myös kytkeytyminen länsieurooppalaisiin ihanteisiin: vapauteen, ihmisoikeuksiin, rauhaan ja suvaitsevaisuuteen. Ihanteita ja aatteita ei kuitenkaan ole keskustelussa pystytty muuttamaan kylmäksi etujen ja haittojen taseeksi, ecuiksi ja markoiksi, jotka ovat nousseet viime päivinä ja viime viikkoina päällimmäisiksi. Aatteilla ja arvoilla ei tässä keskustelussa ole ollut mitään merkitystä. Ei ole ollut merkitystä sillä perustavaa laatua olevalla idealla, jonka pohjalle Euroopan unioni on rakennettu. Koko yhteisöhän sai alkunsa siitä vakaumuksesta, etteivät Euroopan maat koskaan enää sotisi toisiaan vastaan, kun ne sidottaisiin tekemään yhteistyötä toistensa kanssa.

Jäsenyyskeskustelussa on toistuvasti tuotu esiin se, että unionissa Suomi alistetaan Saksan mahtiin, että EU:n avulla Saksa saavuttaa kaiken sen, mitä se ei saavuttanut kahdella maailmansodalla. Näin ajatteleville voi vain sanoa, että itse asiassa koko järjestö synnytettiin siksi, että sen avulla haluttiin lopullisesti sitoa Saksa eurooppalaiseen yhteistyöhön valtioiden väliseen vuorovaikutukseen.

Kukaan ei tietenkään pysty tarkoin sanomaan, kuinka monta prosenttia bruttokansantuotteemme kasvaa jäsenyyden vaikutuksesta. Sen sijaan jokainen aivan varmasti tietää, mitä vaikutuksia taloudelle ulkopuolelle jäämisellä olisi. Investointeja ei kannattaisi ulkomailta edes toivoa. Jopa kotimaiset yritykset saattaisivat tehdä pääosan investoinneista EU:n alueelle. Työttömyyden puolittaminen eli eurotyöttömyyden saavuttaminen jäisi toteutumatta. EU:n ulkopuolella taloutemme ei saisi sitä ryhtiä ja jämäkkyyttä, jota se kipeästi kaipaa. Talous- ja rahaliitto pakottaa Suomen pois tämän vuosisadan vitsauksesta, inflaatio-devalvaatiopolitiikasta, jonka avulla on aina aika ajoin takavarikoitu osa työntekijöiden tuloksista teollisuudelle pääomaksi. Jo yksin tämä ryhdin saaminen talouteen ja etujärjestöjen ulkoparlamentaariseen painostusvaltaan riittäisi argumentiksi EU:n jäsenyyden puolesta.

Taloutta paljon tärkeämpi syy on kuitenkin ulko-ja turvallisuuspolitiikka. On käsittämätöntä, ettei tästä asiasta ole kunnolla edes keskusteltu. Itse asiassa keskustelu on korkeimman taholta lähestulkoon kielletty. Juuri turvallisuuspoliittisista vaihtoehdoista kansalaiset tarvitsevat tietoa ennen äänestyspäätöstä.

Suomen ulkopolitiikka perustuu edelleenkin vanhakantaiseen liturgiaan. Ulkoministeriö, joka tiukasti varjelee salaisuuksiaan ja reviiriään, on osoittautunut kyvyttömäksi esittämään avoimesti ja vapaasti vaihtoehtoja. Sitä ei ole uskaltanut tehdä myöskään tämä hallitus.

Liturgian mukaisesti Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka määritellään nyt liittoutumattomuudeksi ja itsenäiseksi puolustukseksi. Kun Suomi jätti EU-jäsenyyshakemuksen, samalla hyväksyimme Maastrichtin sopimuksen. Tämän sopimuksen yhtenä tavoitteena on mm. mahdollisen yhteisen puolustuspolitiikan muodostaminen, mikä saattaa aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen. Näin tässä sopimuksessa sanotaan.

EU:n vastustajien mukaan tämä tavoite on vastoin Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista peruslinjaa. Kuitenkin pitää muistaa, että turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyvistä asioista EU päättää vuonna 1996. Jos Suomi on EU:n jäsen, sillä on samanlainen sananvalta kuin jokaisella muullakin yhteisön maalla. EU:n pää-

tökset eivät tällöin voi olla vastoin Suomen omia kansallisia etuja, kun Suomen hallitus voi niistä päättää.

Vaikka Suomesta EU-maana tulisi Länsi-Euroopan unionin tarkkailijajäsen, se ei romuttaisi meidän turvallisuuspoliittista peruslinjaamme, jos liturgisessa sanastossa pysytään. Tarkkailijanakin Suomi olisi sotilaallisesti liittoutumaton. Kuitenkin jo nyt pitäisi keskustella siitä, ovatko ulkopoliittiset linjauksemme kestäviä, jos Suomesta tulee EU:n jäsen. Liittoutumattomuudesta on tullut mantra, joka ei salli muita vaihtoehtoja. Eihän asia näin voi olla.

Euroopan yhteisön ulkopuolella Suomelle jää käteen vain yksi ainoa vaihtoehto: liittoutumattomuus ja itsenäinen puolustus. Sen on pakko riittää, tapahtuupa Euroopassa tai lähiympäristössämme mitä tahansa. EU:n jäsenenä turvallisuuspolitiikkamme saisi huomattavasti useampia mahdollisuuksia, useampia vaihtoehtoja. Kukaan ei kuitenkaan pakottaisi meitä mihinkään, ellemme itse jotain tahdo.

Jo unionin jäsenyys ja yhteistyö eurooppalaisten valtioiden kesken lisäävät automaattisesti turvallisuuttamme. Kuuluminen suurempaan joukkoon panee Euroopan mahdollisissa myllerryksissä jonkinlaisia aikeita Suomen suhteen hautovat kahteen kertaan miettimään, kannattaako meitä painostaa tai kannattaako meitä pakottaa. On myös selvää, ettei unioni sinänsä tuo meille turvallisuustakeita. Niitä antavat vain selkeä liittoutuminen.

Liittoutumattomuus on helppo ratkaisu helppoina aikoina, mutta kestääkö ja riittääkö se, jos lähiympäristömme muuttuu radikaalisti epävarmemmaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa demokratisoitumiskehitys Venäjällä katkeaa. Miksi meillä ei uskalleta kysyä, onko EU-Suomen liittoutumattomuudessa mitään mieltä? Eikö Pohjolan ja Suomen aseman vakautta lisäisi nimenomaan se, että jokainen tietää, mihin joukkoon Suomi kuuluu? Koska liberaalit vastaavat kysymykseen myönteisesti, en voi enkä halua sulkea pois yhtäkään turvallisuuspoliittista vaihtoehtoa, en myöskään Nato-jäsenyyttä.

Sitten asiaan, jota ilman tätä keskustelua ei voi käydä, eli valtioelinten valtasuhteisiin ja siihen, muuttuvatko ne ja jos muuttuvat, millä tavalla niiden olisi muututtava. Tämä kysymys kilpistyy siihen, kuka edustaa Suomea Euroopan unionin huippukokouksessa. Kun presidentille ei sopinut valtiosääntökomitean malli, että pääministeri edustaisi Suomea pääsääntöisesti ja presidentti vain silloin, kun käsitellään Suomen turvallisuuspolitiikan ydinkysymyksiä, eduskunnan on nyt lopullisesti ratkaistava tämä kiista ja nimenomaan tämän eduskunnan.

Hallitusmuodon 33 § määrittelee selkeästi ulkopolitiikan presidentin toimivaltaan kuuluvaksi asiaksi. Tässä ei ole mitään epäselvää. Jos Suomi jää Euroopan unionin ulkopuolelle eli kansanäänestys on kielteinen ja sen myötä myös eduskunnan päätös on kielteinen, asia on sipuli. Presidentti päättää ja presidentti edustaa. Pääministerille ei tarvitse kattaa ylimääräistä lautasta Euroopan unionin pöytään.

Mutta jos lähtökohtana on Suomen EU-jäsenyys, presidentti-instituution ja parlamentaarisen järjestelmän kesken käydään nyt toista valtiomuototaistelua. Ensimmäisen taistelun hävisivät kuningasmieliset. Itse asiassa se taisi kyllä olla virhe. Jos meille olisi valittu kuningas, Suomi olisi ollut jo aikaa sitten normaali länsimainen parlamentaarinen demokratia, jossa kuningas myöntäisi vain aatelisarvoja.

Kiistassa perimmältään onkin kysymys siitä, kuka EU-Suomessa käyttää valtiovaltaa, tasavallan presidentti vai eduskunta ja sille vastuussa oleva hallitus. Hallitusmuodon 2 §:n 1 momentin mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Jos tämän kiistan voittaa presidentti, meidän on muutettava tämä pykälä vastaamaan todellisuutta seuraavasti: "Valtiovalta Suomessa kuuluu tasavallan presidentille ja hänen kabinetilleen."

Ilta-Sanomien päätoimittaja Vesa-Pekka Koljonen osui asian ytimeen pari viikkoa sitten omassa kolumnissaan: "Ahtisaari kiertää kättelemässä, kyselee kuulumisia. Koska poliitikot edustavat vain 10 prosenttia äänestäjistä, hänen pitää itse hoitaa loput 90 prosenttia sekä ne, jotka eivät äänestä. Mutta ei syytä huoleen. Hänen työryhmänsä poistaa työttömyyden. Hänen kabinettinsa tekee hallituksesta tarpeettoman. Hän itse hoitaa pääministerin tärkeimmät tehtävät. Demokratia on vihdoinkin käynyt tarpeettomaksi."

EU:n edustuskiistassa ei suinkaan ole kysymys sellaisista asioista kuin että, kuka saa kiertää maailmaa ja tavata mielenkiintoisia ihmisiä tai kuka saa syödä kultalautaselta Euroopan herrojen kanssa. Kysymys on paljon enemmästä. Nyt päätetään, missä on EU-Suomen kehittämisen painopiste, Mäntyniemessä vai tässä talossa. Me päätämme tänä syksynä siitä, vahvistetaanko parlamentaarista järjestelmää ja kansanvaltaa vastapainona presidentin valtaoikeuksien kasva-

miselle, kuten eduskunta on Helteen ponnessa edellyttänyt, vai siirrymmekö bonapartistiseen presidentilliseen järjestelmään, jossa presidentti ei ole pelkästään ulkopoliittinen vaan myös ja nimenomaan sisäpoliittinen johtaja.

Eurooppa-asiat jaetaan kolmeen pilariin: yhteisöasioihin, ulko- ja turvallisuusasioihin sekä sisä- ja oikeusasioihin. Kaikissa tapauksissa päätösvaltaa siirtyy Suomen valtioelimiltä unionin elimille ja unionissa yhdessä päätettäväksi. Unionin toiminta perustuu pitkälle hallitusten väliseen yhteistyöhön ja paljon puhuttu demokratiavaje korvautuu ainakin osittain sillä, että hallitukset ovat toimistaan ja teoistaan vastuussa jokaisen EU-maan omalle parlamentille, siis Suomen hallitus Suomen eduskunnalle.

Valtiosääntökomitea on laajasti perehtynyt EU:n tuomiin valtiosääntöoikeudellisiin ongelmiin ja tullut siihen tulokseen, ettei hallitusmuoto sinänsä kaipaa muutoksia, jos käytäntö on kehittyy, niin kuin sitä on 80-luvulla kehitetty eli että eduskunnan asemaa vahvistetaan ja presidentti tekee ulkopoliittisetkin päätökset valtioneuvoston kautta. Näinhän asia oli aina vuoteen 1940 saakka. Sen jälkeen käytäntö muuttui sodasta ja sen jälkeisistä vaaranvuosista johtuen.

EU-jäsenyyden suurin maksumies on eduskunta. Se menettää eniten, ellei toimivaa järjestelmää pystytä synnyttämään. On ollut ihmeellistä lukea jopa arvostettujen kirjoittajien tekstinä, että kysymyksessä olisi puoluevallan vastahyökkäys menetettyjen asemien valtaamiseksi takaisin. Puolueilla ei ole kansanedustajiin ja eduskuntaryhmiin valtaa elleivät kansanedustajat sitä puolueille luovuta. Puolueiden valtaa ei ole sementoitu hallitusmuotoon, kansanedustajien valta sen sijaan on. On eduskunnan oma häpeä, että se aikanaan on luovuttanut valtaa eturyhmille ja järjestöille, jotka vielä tänään panivat jälleen kerran koko parlamentaarisen järjestelmän polvilleen uhkaamalla suistaa Suomen turmioon poliittisen lakon avulla. On kansanedustajien oma häpeä, jos puoluetoimistot juoksuttavat edustajia. Mutta mikäli olen jotain ymmärtänyt, tätä eduskuntaa eivät puolueet juoksuta, etujärjestöt kylläkin.

Demokratia, kansanvalta, ei varmasti ole virheetön. Tämä paha Ahon hallituskin olisi saatu aikaa sitten pois päiviltä, nirri pois, jos kansanedustajien enemmistö olisi ollut sitä mieltä. Vaalien jälkeen meillä varmasti on toisenlainen enemmistö ja toisenlainen hallitus. Näinhän demokratia toimii! Se, että puolueiden ja poliitikkojen arvostus on alhaalla, ei saa olla mikään syy Suomen sisäiseen vallankaappaukseen. Poliitikkojen tehtävänä on toimia niin, että tämä arvostus kasvaa.

Jos siirrymme järjestelmään, jossa eduskunnalta viedään kaikki valta toisaalta Brysseliin ja toisaalta presidentille, niin tarvitaanko koko eduskuntaa. Näinhän kansa kyselee. Mitä tulee tilalle?

Ministerien, myös pääministerin, on annettava nykyisessä järjestelmässä tietoa eduskunnalle EU-asioista ennen kokouksia ja kokousten jälkeen. Valiokunnat voivat juoksuttaa heitä kuultavina vaikka harva se päivä, mutta jos ylin päätösvalta EU-asioissa jätetään yksinomaan presidentille, eduskunnalla ei ole minkäänlaista voimaa puuttua presidentin tekemisiin tai tekemättä jättämisiin. Presidentti ei ole vastuussa teoistaan eduskunnalle, niin kuin on hallitus, sen pääministeri ja jokaikinen ministeri.

Arvoisa puhemies! EU:ssa ei käsitellä pelkästään ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, vaan maataloutta, taloutta, aluepolitiikkaa, verotusta, valuutta-asioita, kilpailupolitiikkaa, oikeusasioita, poliisiyhteistyötä, rajavalvontaa. Jos näistä asioista lopullinen päättäminen siirretään presidentille, hänestä tulee kiistatta sisäpoliittinen johtaja.

Valtiosääntökomitea on halunnut tästä huolimatta säilyttää presidentillä päättämis- ja edustamisoikeuden tärkeissä ulkopoliittisissa asioissa. Se ei halunnut puuttua hallitusmuodon 33 §:n sisältöön. Se luotti, että parlamentarismin vahvistamista tukeva kehitys jatkuu. Niin luottivat muutkin. Me kaikki erehdyimme. Sellaista tilannetta ei voi edes kuvitella, että Suomea edustaisi joka kerta kaksi henkilöä. Ranskan malli ei sovi meille. Ranskassa presidentti on nimenomaan sisäpoliittinen johtaja. Kahden pään systeemissä pääministeristä tulisi pelkkä juoksupoika. Suomen arvostus, sekä hallituksen että eduskunnan arvovalta kärsisi. Toisin sanoen meidän on nyt pakko ratkaista kiista puoleen tai toiseen.

Presidentti Kekkonen sanoi, että jos presidentti ja eduskunta joutuvat napit vastakkain, eduskunta voittaa aina. Ratkaisu on siis meidän käsissämme. Meidän on pysyttävä tekemään päätös niin, että se myös kestää tulevaisuuden arviot. Meille ei jää muuta vaihtoehtoa kuin kirjata edustuksesta maininta hallitusmuotoon. Jos se jätetään lausuman varaan, sitä ei noudateta.

Mutta ehkä meidän on ryhdyttävä myös harkitsemaan, onko syytä puuttua hallitusmuodon 33 §:ään laajemminkin. Paitsi, että pykälä näyttää aiheuttavan jatkuvaa sekaannusta, myös

ulko- ja sisäpolitiikkaa on jatkossa entistä vaikeampi erottaa toisistaan.

Tiitisen komitea halusi säilyttää pykälän ennallaan siksi, että se halusi säästää presidentille kriisin laukaisuvaltuudet eli varmistaa presidentin aseman välittäjänä ja sovittelijana parlamentaarisen järjestelmän mahdollisissa toimintavaikeuksissa. Nyt tämä pelastusoperaatio näyttää haaksirikkoutuvan, kuten eduskunnan pääsihteeri on todennut eräässä puheenvuorossaan, eikä tällä tiellä enää voi edetä.

Ståhlbergin puolueen perillisen edustajana en olisi toivonut enkä ikinä uskonut, että näin pitkälle pitäisi mennä. Mutta ihmisistä ei kuulkaa koskaan tiedä, sen tämä Siperia on ainakin opettanut.

Kiistan ratkaisua ei saa siirtää kansanäänestyksen tuolle puolen. Eduskunnan tahdosta on oltava selkeä varmuus ennen äänestystä, muuten moni EU:n kannattaja äänestää ei, koska ei halua Suomesta bonapartistista tasavaltaa, jossa eduskunnalla ei olisi mitään virkaa. Toiseksi: Ennen äänestystä on EU:n komissionkin otettava lusikka kauniisti käteensä ja kerrottava, mitä se kansallisesta tukipaketista hyväksyy ja mitä ei. Vasta kun nämä asiat ovat tiedossa, pystymme äänestämään.

Arvoisa puhemies! EU-keskustelussa on lähinnä paneuduttu siihen, mitä me saamme, mitä me menetämme. Ei ole juuri lainkaan keskusteltu siitä, mitä me itse haluamme siellä tehdä ja mitä meillä itsellämme on Euroopalle annettavana vai onko mitään. Mitä me voimme antaa Euroopalle: Sisua ja uskoa, oman pohjoismaisen tapamme elää ja toimia. Me voimme antaa Euroopalle osan pohjoismaisesta hyvinvointiyhteiskuntamallista. Toivottavasti ei sentään kaikkia sen vitsauksia! Jos me puolestamme saisimme Euroopalta suvaitsevaisuutta, ihmisläheisyyttä, turvallisuutta niin talouteen kuin ulkopolitiikkaankin, oppisimme toisenlaisia poliittisia pöytätapoja: Suomesta tulisi aivan varmasti nykyistä parempi.

Yhteistyö on aina parempi vaihtoehto kuin yksin syrjässä kyyristeleminen.

Ed. V. Laukkanen: Arvoisa herra puhemies! Tänään on noussut useampikin eri aihe aika voimakkaasti esille, mutta ehkä yksi mielenkiintoisimmista aiheista on kysymys siitä, onko tämä neuvoa-antava kansanäänestys todellakin moraalisesti ja poliittisesti sitova. Me tiedämme, että täällä hyvin arvovaltaiselta taholta lähtien pääministeristä, ulkomaankauppaministeristä ja muistakin pidetään oikeastaan itsestäänselvyytenä, että tämä neuvoa-antavan kansanäänestyksen lopputulos on moraalisesti ja poliittisesti kansanedustajia sitova. Eikä täällä ole edes nähty vaivaa sitten sen asian enempään pohdiskeluun, yksimielisyys on melko laaja, ja siksi pidän perusteltuna tarkastella asiaa hieman pitempään.

Eduskunnan puhemies Uosukainen ensimmäisenä julkisuudessa esitti tämän ajatuksensa. Mikäli tällainen moraalinen ja poliittinen sitovuus hyväksyttäisiin, kansanedustajat voisivat unohtaa oman mielipiteensä ja voisivat jättää jopa sen muodostamatta kokonaan. Lokakuun 16. päivän jälkeen he voisivat tulla tänne ja yksituumaisesti painaa nappia joko jäsenyyden puolesta tai vastaan. Sitähän tämä poliittinen ja moraalinen sitovuus tarkoittaa. Jos se on sitä, olisi vaikea ajatella, että kansanedustajia pitäisi vielä uhata esimerkiksi vankeusrangaistuksella, että he toimisivat poliittisesti ja moraalisesti sitovan neuvoa-antavan kansanäänestyksen pohjalta.

Laki neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä ei sano, että äänestystulos olisi poliittisesti tai moraalisesti sitova. Tämä on minusta tärkeää. Ei lainsäätäjä ole sanonut niin, vaikka ministerimme sanoisivat.

Kansanedustajaa ei sido voimassa olevan hallitusmuodon ja valtiopäiväjärjestyksen mukaan mikään muu kuin oikeus, totuus ja perustuslaki. Näin ollen ei voida tehdä sellaista johtopäätöstä, että äänestystuloksen pitäisi olla moraalisesti sitova.

Tämä on tarkoitushakuista keskustelua, koska tällä hetkellä unionin puoltajat olettavat, että yksinkertainen enemmistö kansasta kannattaa jäsenyyttä. Se siis johtaisi siihen, että saavutettaisiin eduskunnassa vaadittava 2/3:n enemmistö, jota muuten ei ehkä saavutettaisi.

Kun perustuslaki ei sitovuutta määrää, voidaan kysyä, mikä voisi olla järkevä tulkinta tälle kysymykselle, jos ajatellaan oikeudellisesti asiaa eikä vain vedota tällaiseen mutu-tuntumaan. Lähtökohta on, että kansanedustaja on täysin suvereeni päättäjä ja hänellä tulee olla valta kontrolloida myös neuvoa-antavaa kansanäänestystä.

Erityisesti Euroopan unioni-kysymyksen kohdalla voimme havaita, tai itse ainakin henkilökohtaisesti olen havainnut, että kansaa äärettömän karkealla ja röyhkeällä tavalla petetään sillä informaatiolla, joka annetaan Euroopan unionista. Tämän petoksen ja huijauksen laajuus ja mittasuhteet ovat sanoinkuvaamattomat. Sen jälkeen kansalta kysytään, mitä mieltä olette täs-

tä Euroopan unionin jäsenyydestä. Ja sitten väite kansanedustajille, että kun te nyt kuulette kansan vastauksen, teidät on sidottu siihen täysin riippumatta siitä, oletteko sisimmässänne ymmärtäneet mihin valtavaan petokseen tämä mahdollinen myönteinen lopputulos perustuu.

Minusta tämä olisi järkyttävää, nimenomaan eduskunnan arvovallan aliarvioimista, jos tällä yritetään eliminoida kansanedustajien kyky ymmärtää unionikysymystä syvällisellä tavalla. Sinänsä on tietenkin ymmärrettävää, että neuvoa-antava kansanäänestys voi olla arvokas informaatiolisä kansanedustajille, kun he tekevät itsenäisen päätöksen. Mutta se ei voi olla mitään muuta kuin informaatio siitä, mitä mieltä kansalaiset ovat jostakin kysymyksestä. On aivan absurdia väittää, että kaikki kansanedustajat olisivat sidottuja moraalisesti tähän päätökseen.

Ensimmäinen edellytys sitovuudelle olisi se, että hallitus olisi antanut tiedotteessaan kansalaisille oikeaa informaatiota tosiasioista. Sen asemesta hallitus teki hyvin yksipuolisen ja vääristävän tiedonannon kansalaisille. On käsittämätöntä ajatella, että jos kansalaiset tämän jälkeen erehtyvät, että kansanedustajat sanoisivat, että hienosti huijattu kansaa, me emme voi mitään muuta kuin olla sidottuja tähän kansan huijaukseen.

Tätä ei laki neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä missään tapauksessa voi tarkoittaa. Koska me hyvin ymmärrämme, että kansa saadaan tekemään mitä tahansa, jos sille annetaan väärää informaatiota. Tietokoneetkin tekevät vääriä tuloksia, jos niille annetaan väärää informaatiota.

Arvoisa herra puhemies! Katson siis, että jokaisen kansanedustajan tulisi vakaumuksensa perusteella, osaamisensa ja tietämisensä perusteella ratkaista tämä kysymys itsenäisesti eikä missään tapauksessa langeta tällaiseen propagandaan, että he olisivat sidottuja moraalisesti — niin kauniilta kuin tämä kuulostaakin — neuvoa-antavan kansanäänestyksen lopputulokseen tässä tilanteessa.

Tänään on noussut toisena pääkysymyksenä esille hyvin voimakkaasti kysymys itsenäisyyden menetyksestä, mikäli liittyisimme Euroopan unioniin. Jälleen kerran mainitsemani henkilöt ja kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa ed. Niinistö edusti hyvin voimakkaalla tavalla sitä kantaa, että on aivan merkillistä ja — pääministeri Ahoa lainatakseni — "suorastaan vääriä profetioita liikkeellä". Kun väitetään, että Suomen itsenäisyys voisi vähentyä tai heikentyä tai että Suomen itsenäisyys voitaisiin menettää, mikäli liityttäisiin unionin jäseneksi. Sitä vastoin monet näistä arvovaltaisista ministereistä tai ryhmäpuheenvuoron pitäjistä olivat sitä mieltä, että Suomen itsenäisyys suorastaan lisääntyisi Unionin jäsenenä. Se siis kasvaisi, jos liittyisimme Euroopan unionin jäsenyyteen, ei suinkaan vähenisi.

Arvoisa herra puhemies! Tätä kysymystä on huolellisesti tarkasteltava, koska jälleen kerran en pidä hyväksyttävänä sitä, että täällä vain sanotaan, miten itsenäisyyden osalta kävisi, mutta ei lainkaan perustella esitettyä kantaa. Tai jos väitetään, että itsenäisyyttä menetetään, niin täytyy olla tietenkin jotkin järjelliset argumentit, jotka ovat testattavissa, koska eivät nämä voi olla mitään uskon asioita eikä uskon kysymyksiä.

Itse pidän ainakin itsenäisyyden neljänä pääelementtinä seuraavia asioita. Ensinnäkin itsenäisellä kansakunnalla tulee olla oikeus lyödä omat kolikkonsa. Toiseksi kansakunnan tulee voida päättää sodasta ja rauhasta itse. Kolmanneksi sen tulee voida säätää lakeja ja neljänneksi sen tulee voida tuomita näiden säätämiensä lakien perusteella. Nyt väitän, että kaikkien näiden neljän tärkeimmän kriteerin kohdalla jäsenyys Euroopan unionissa eliminoisi Suomelta hyvin merkittävällä tavalla nämä mahdollisuudet.

Mitä tulee kolikkojen lyömiseen, niin on kiistatonta, että Maastrichtin sopimuksen perusteella vuonna 1999 siirrytään rahapolitiikan kolmanteen vaiheeseen, joka sisältää luopumisen kansallisista valuutoista ja siirtymisen ecuun eli yhtenäisvaluuttaan. Tämä on sopimus, ja ymmärrän niitä, jotka väittävät, että se on hyvä ratkaisu, mutta sitä en ollenkaan ymmärrä, kun kuulee kansanedustajien sanovan, että he eivät usko, että tällaista tapahtuisi, että esimerkiksi Suomi menettäisi oman markkansa. Kuitenkin tämä on minusta yksiselitteinen asia. Suomi menettää oman valuuttansa ja se tarkoittaa myös sitä, että Suomi menettää hyvin merkittävän talouspolitiikan ohjauskeinon ja työvälineen. Ja identiteetinkin kannalta on merkittävä asia, että kansakunnalla ei ole enää omaa rahayksikköä, josta voisi esimerkiksi katsoa, kenelle pitäisi verot maksaa.

Ymmärrän kyllä, että tätä symboliarvoa on yritetty paikata sillä, että jotkut väittävät, että ecu-kolikossa olisi toisella puolella ecun kuva ja toisella puolella voisi olla esimerkiksi Suomen jokin kaunis maisema, mutta se varmasti vähän lohduttaisi talouspoliitikkoja, jotka pitävät rahaa yhtenä talouspolitiikan ohjauskeinona.

Mitä sitten tulee oikeuteen päättää sodasta ja rauhasta, siinäkin suhteessa Maastrichtin sopimus on yksiselitteinen. Se lähtee siitä, että Euroopan unioni päättää yhdessä kaikkien jäsenvaltioiden kanssa ulko- ja turvallisuuspolitiikasta ja että se saattaa aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen. Moni väittää, että se ei loukkaa meidän suvereenisuuttamme, kun voidaan sanoa, että päätökset täytyy tehdä vuonna 1996 yksimielisesti. Tämä on epäreilu väite sen takia, että eihän pieni Suomi mene 350 miljoonan jättiyhteisöön laittamaan kapuloita rattaisiin, vaan sen tehtävänä on rasvata niitä rattaita, jotta ne pyörisivät entistä paremmin. Tämä siis selkokielelle käännettynä tarkoittaa sitä, että Suomen pitää tietenkin kaikin voimin ponnistella ja pyrkiä juuri niihin tavoitteisiin, jotka ovat Euroopan unionin tavoitteita. Ja Euroopan unionin yksiselitteinen tavoite on aikanaan luoda yhteiset puolustusvoimat, koska miksi puhua yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, jollei ole olemassa toimimisvälineitä, joilla sitä politiikkaa tarvittaessa voidaan pakolla toteuttaa?

Olisi järjetöntä väittää, että Suomi menee unioniin ja yrittää estää yksiselitteisen kehityksen, joka on päätetty Maastrichtin sopimuksessa. Näin siis Suomi tulevaisuudessa ei missään tapauksessa enää saisi päättää sodasta ja rauhasta itse.

Kolmas asia, lakien säätäminen, on myös sellainen asia, että se on tietenkin itsenäiselle valtiolle perusasioita. Komission puheenjohtaja Jacques Delors jo aikoinaan arvioi, että saattaa nousta 80 prosenttiin se lainsäädännön osa, joka säädettäisiin Brysselissä. Tässäkin voidaan havaita, että kehityskulku on selkeä ja se on siihen suuntaan, että yhä enemmän lainsäädäntövaltaa siirretään Brysseliin. Mutta tätä lainsäädäntövaltaa on tietenkin jo tälläkin hetkellä siirtynyt tavattoman paljon, ja meidän täytyy ymmärtää, että jo Euroopan yhteisön nojalla nämä valtiot eivät ole olleet enää perinteisessä mielessä itsenäisiä, koska mm. kauppapolitiikan alalla on voitu tehdä määräenemmistöpäätöksiä, ja se on eliminoinut yksittäisen valtion oikeuden päättää tietyistä asioista tahtonsa mukaan.

Otan yhden pienen kuriositeettimaisen esimerkin, joka hahmottaa sitä keskustelua, onko esimerkiksi Saksa perinteisellä tavalla itsenäinen maa vai ei. Monet väittävät, että Saksa on itsenäinen, ja ymmärrän, että Euroopan unionin kautta Saksa saattaa kohta hallita koko Europpaa. Kuitenkin esimerkiksi Euroopan yhteisön tuomioistuimeen nähden Saksa ei ole enää itsenäinen vaan sen perustuslakeja myöten se on alistettu Euroopan yhteisön tuomioistuimen tuomiovallan alaiseksi.

Tämä pieni esimerkki liittyy siihen, että Saksalla oli vuosisatojen ajan ns. Reinheitsgebot eli puhtausmääräys koskien olutta. Olutta ei saanut valmistaa millään sellaisella tavalla, johon liittyi lisäaineiden käyttäminen. Tämä oli hieno ja ovela tapa suojata saksalaista olutta, koska maailmalla ei missään muualla valmistettu tällaista olutta, ja näin ollen myöskään Saksaan ei voitu koskaan viedä ulkomaista olutta. Tämä kesti vuosisatoja, kunnes joku keksi Saksan ollessa Euroopan yhteisön jäsenmaa viedä tämän asian Euroopan yhteisön tuomioistuimeen ja teki siellä väitteen, että tässä on kysymys kilpailun rajoittamisesta, koska lisäaineiden käyttökielto ei perustu terveydellisiin näkökohtiin, koska niitä käytetään kaikissa muissa ruoka-aineissa, vaan ne perustuvat yksinkertaisesti oman tuotannon suojelemiseen. Euroopan yhteisön tuomioistuin antoi päätöksen, jossa se totesi, että juuri tästä on kysymys. Näin vuosisatoja vanha perinne Saksassa murentui, eikä se olisi murentunut, ellei Saksa olisi menettänyt jo osaa itsenäisyydestään. Tämä sama koskee aivan vastaavalla tavalla kaikkia niitä oikeudenaloja, joista voidaan päättää Brysselissä.

Tuomiovallan osalta on itsestäänselvää, että ylin tuomioistuin Suomessa ei olisi enää korkein oikeus vaan nimenomaan Euroopan yhteisön tuomioistuin. Euroopan yhteisön tuomioistuimen päätökset ovat niin arvovaltaisia, että ne syrjäyttävät myös korkeimman oikeuden ratkaisut, ja jos Suomen perustuslait ovat ristiriidassa Euroopan yhteisön oikeuskäytännön kanssa, myös Suomen perustuslain.

Näiden neljän seikan perusteella, jotka olen käsitellyt, katson aivan kiistattomaksi sen tosiasian, että Suomi menettää merkittävällä tavalla itsenäisyyttään, mikäli se liittyy Euroopan unioniin jäseneksi. Missään perinteisessä mielessä Suomea ei voitaisi pitää enää itsenäisenä maana. On aivan eri asia, jos puhutaan siitä, että Suomi on tähänkin asti harjoittanut yhteistyötä eri valtioiden kanssa. Yhteistyötä voidaan aina harjoittaa, eikä se ole loukkaus itsemääräämisoikeutta vastaan, koska silloin, kun se perustuu kansakunnan omaan tahtoon, se voidaan myös lopettaa milloin tahansa.

Keskustelussa on myös vedottu siihen merkilliseen ajatukseen, että Eta-sopimus veisi Suomen itsenäisyyttä enemmän kuin Euroopan unionin jäsenyys. Tätä on perusteltu sillä, että Eta-sopi-

musta koskeva lainsäädäntö säädetään hyvin pitkälle ilman Suomen myötävaikutusta.

Ensinnäkin on niin, että Suomi ei ole pakotettu hyväksymään mitään uutta lainsäädäntöä Eta-sopimuksen alalta, ellei se sitä halua. Sen jälkeen syntyy ns. sopimukseton tila siltä osin, kuin ei ole päästy yhteisymmärrykseen uudesta lainsäädännöstä. Vielä olennaisempaa on ymmärtää, että Eta-sopimus on todellakin sopimus siinä mielessä, että se on aina irtisanottavissa yhden vuoden irtisanomisajalla. Jokainen voi solmia sopimuksia, ja jos sopimus on irtisanottavissa, hänellä säilyy vielä itsemääräämisoikeus. Sitä vastoin Euroopan unionin sopimus on tehty olemaan voimassa määräämättömän ajan, ja se yksiselitteisesti tarkoittaa sitä, toisin kuin Eta-sopimus, että ei ole olemassa mitään oikeudellisia perusteita ja oikeudellisia keinoja erota Euroopan unionin jäsenyydestä.

Tässäkin suhteessa hallituksen esityksessä on yritetty antaa hieman valheellinen kuva asiasta toteamalla, että kenellekään ei ole tullut mieleenkään erota sieltä — käytännössä se on mahdollista. On tietysti niin, että käytännössä ja teoriassa sieltä voi siinä mielessä erota, että jos heittäytyy sataprosenttisen passiiviseksi, eihän siellä sitten ole Suomea aktiivisena toimijana.

Muun muassa lakivaliokunnassa kuullut asiantuntijat myönsivät auliisti, että vaikka eroaminen teoriassa olisi mahdollista, poliittisesti se olisi mahdotonta. Jos rakennetaan ensin satojen tai tuhansien siteiden järjestelmä Euroopan unioniin ja sen jälkeen Suomi ne karkeasti ja väkivaltaisesti katkaisisi, se todella tietäisi sellaista eristäytymistä, että sitä ei voida poliittisesti pitää mahdollisena.

Tänään on viitattu myös pääministeri Ahon osalta erityisesti läheisyysperiaatteeseen. Muistan varsin hyvin, kuinka myös ulkomaankauppaministeri Salolainen on paljon ja kauniisti puhunut läheisyysperiaatteen puolesta. Mehän kaikki tiedämme, että tämä periaate lyhyesti sanottuna kuuluu niin, että kaikista niistä asioista, joista voidaan päättää mahdollisimman alhaisella tasolla, myös päätetään siellä ja vain niistä asioita päätetään Brysselissä, joista ei voida muuten tehokkaasti päättää. Läheisyysperiaate kuulostaa siis varsin kauniilta, mutta sillä ei ole mitään käytännöllistä toteutusta. Missään asiassa tuskin kenellekään tulee mieleen edes yhtä esimerkkiä, jossa läheisyysperiaatetta olisi sovellettu.

Käydyissä jäsenyysneuvotteluissa — mikäli läheisyysperiaatteella olisi vähänkin käytännön ulottuvuutta — olisi esimerkiksi riekon metsästykseen liittyvä kysymys voitu jättää päättämättä Brysselissä ja samoin ketun tai suden kohtalosta. Mutta jostakin syystä Bryssel katsoi viisaaksi päättää myös näistä asioista siellä eikä suinkaan Suomen tasolla. Sama koskee tietysti myös niitä tuhansia ja tuhansia direktiivejä, joissa äärettömän pitkälle menevällä yksityiskohtaisella tavalla määrätään ja pakotetaan kaikki jäsenvaltiot toimimaan tietyllä tavalla.

Läheisyysperiaatteen kuvaannollisuuteen liittyy myös se, että komission puheenjohtaja Jacques Delors on jo kauan sitten luvannut miljoona markkaa sille henkilölle, joka yhdellä A4:llä pystyy määrittelemään, mitä tämä periaate ylipäänsä tarkoittaa. Vaikka Suomessa on lama, en ole vielä kuullut, että edes Suomesta kukaan olisi nähnyt sitä vaivaa, että olisi yrittänyt tätä rahamäärää Suomeen kotiuttaa.

Läheisyysperiaatteella on myös hieman vakavampi puoli. Esimerkiksi sosialidemokraattien tulisi muistaa, että läheisyysperiaatteen yksi keskeisin sisältö on syntynyt katolisesta sosiaaliturvaopista. Siellä nimittäin katsotaan, että läheisyysperiaatteesta juuri johtuu, ettei valtion tai kuntien ensisijainen tehtävä ole huolehtia yksilöistä. Läheisyysperiaatehan tarkoittaa juuri sitä, että yksilöt pitävät huolta itsestään tai vähintäänkin naapuri pitää huolta toisesta. Eihän se kuulu valtiolle, mitä yksilöt aivan paikallistasolla tekevät. Tämä on katolisen kirkon voimakas läheisyysperiaatteen sovellus. Sen pitäisi muistuttaa kaikkia niitä, jotka samaan hengenvetoon puhuvat sen puolesta, että on oltava kattava sosiaalinen turvaverkko koko yhteiskunnassa suojelemassa jokaista ihmistä tippumasta alas köyhyyden kuiluun. Tämä läheisyysperiaate siis edustaa täysin erilaista ajattelua. Jos yhdistämme sen markkinavoima-ajatteluun, ymmärrämme, että näin todella käykin.

Se on sitten eri asia, että henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että yksittäisen kansalaisen velvollisuus ja tehtävä on palvella sitä, ketä hän kykenee palvelemaan ja auttamaan. Jollei hän kykene ketään palvelemaan ja auttamaan, sitten on todella naapurin aika ottaa vastuu tästä henkilöstä. Olen henkilökohtaisesti tätä mieltä, mutta en ole koskaan havainnut, että sosialidemokraatit edustaisivat tällaista ajattelua, ja kuitenkin he puhuvat läheisyysperiaatteen puolesta.

Läheisyysperiaatteen toinen ehkä vieläkin vakavampi piirre vasemmistolaidan kannalta on se, että sen toinen sovellus on se, että työehtosopimusjärjestelmä ei ole järkevä järjestelmä. Koska

asioista pitää päättää mahdollisimman alhaisella tasolla, työntekijän ja työnantajan pitää voida keskenään sopia, paljonko työntekijä saa palkkaa tekemästään työstä. Tässäkin suhteessa olen henkilökohtaisesti aivan samaa mieltä. Mutta luulen, että ammattiyhdistysaktivistit näkevät lähinnä painajaista siitä ajatuksesta, että mahtava työmarkkinavoima alkaa kuivua sitä mukaa, kuin työnantaja sopii työntekijän kanssa palkasta. Tietenkin siihen liittyy se valtava riski, että mikäli työnantaja on epärehellinen ja ahne, hän maksaa mahdollisimman vähän työntekijälle silloin, kun työvoimasta on paljon ylitarjontaa. Tämä on kuitenkin myös yksi kehitys, joka epäilemättä Euroopan unionissa tulee etenemään, koska sillä on oma järkensä varsinkin silloin, kun puhutaan kansainvälisestä kilpailusta.

Sitten on vielä yksi asia, joka liittyy päätöksentekoon, arvoisa herra puhemies, nimittäin paljon puhuttu demokratiavaje. Täällähän kiistellään paljon Euroopan unionin päätöksenteosta. On oikeastaan aika surkuhupaista se, että oli mielipide mikä tahansa siitä, miten Euroopan unionia kehitettäisiin, aina ollaan suurissa vaikeuksissa. Tällä hetkellähän parlamentti on täysin vailla valtaa. Parlamentti on kaunis demokratian kulissi, mutta parlamentti ei tee lainkaan päätöksiä, ja siinä mielessä kaikki on näennäistä.

Nyt on niitä, jotka haluaisivat lisätä parlamentin valtaa. Monen EU-jäsenyyden kannattajan kuulen puhuvan sen puolesta, että lisättäisiin parlamentin valtaa. Siitä seuraisi ylikansallista päätöksentekoa aivan konkreettisella tavalla. Mikäli parlamentti saisi yhä enemmän valtaa, siitä johtuisi, että 641 jäsenen parlamentissa Suomi olisi edustettuna 16 jäsenellä eli Suomen tosiasiallinen valta olisi noin 3 prosenttia. Siinä onkin sitten selittämistä, miten näillä 3 prosentilla, olivat nyt sitten kuinka taitavia henkilöitä tahansa nämä 16, he voisivat kotiuttaa Suomeen sellaisia päätöksiä, jotka tinkimättömästi olisivat Suomen etu eivätkä Suomelle haitallisia, jos nämä muut 97 prosenttia tai vaikka 51:kin prosenttia olisivat joskus konfliktissa Suomen intressien kanssa. Tällaistakin kansainvälisessä elämässä varmasti tapahtuu, että Kreikka ja Espanja eivät olisi aina samaa mieltä Suomen kanssa.

On siis äärettömän vaikea ajatella, että parlamentin valtaa voitaisiin todella lisätä, ellemme samalla myöntäisi, että koko päätösvalta on huvennut Suomesta. Mutta yhtä ongelmallista on ajatella, että ministerineuvosto säilyttää nykyisen valtansa ja että komissiolla on sama määräävä rooli kuin tänä päivänä. Ministerineuvostossa 90 äänestä Suomella on kolme ääntä. Ymmärrämme, että kun enemmistöpäätökseksi riittäisi 64 ääntä, jälleen kerran Suomi olisi näiden kolmen äänen kanssa todella lujilla. En nyt tietenkään puhu niistä päätöksistä, joissa Suomi olisi yksimielinen muiden kanssa. Mutta meidän täytyy olla rehellisiä ja ymmärtää, että kansainvälisessä päätöksenteossa 350 miljoonan ihmisen kohdalla väistämättä joudutaan tilanteisiin, joissa äänestetään, ja siellä ollaan todella vaikeuksissa näillä kolmella kokonaisella äänellä.

On paljon keskusteltu vielä siitä, olisiko nyt äänestämässä ministeri vai tasavallan presidentti. Minusta se on naiivia, koska ensinnäkin meidän täytyy muistaa, että koko lainsäädäntö perustuu komission toimintaan. Komissio pitkälle ohjaa lainsäädännön. Jos halutaan tosiasiassa vaikuttaa siihen, minkälaisia päätöksiä saadaan aikanaan ministerineuvostosta, on lainvalmisteluvaiheessa käytettävä kaikki aktiivisuus. Tästä selkeä näyttö on siinä, että Brysselin käytävillä kulkee noin 12 000 käytäväpoliitikkoa eli lobbaajaa, ja se tarkoittaa silloin sitä, että juuri silloin on satsattava kaikki mahdollinen energia.

Voimme hyvin muistaa, kuinka ed. Jaakonsaari aikoinaan sanoi, että siellähän on jo Liikanen ja hän vastaa tuhatta, joten ei Suomella tietysti siinä mielessä nyt ole niin suurta murhetta, jos siellä on päteviä lobbaajia. Mutta sitten todellakin se, onko ministeri tai tasavallan presidentti tekemässä päätöksiä, on jo toisarvoista hyvin pitkälle itse näiden päätösten lopputulosten kannalta.

Toisaalta täytyy muistaa, että koko päätöksenteko on salaista ja myös äänestykset ovat salaisia ainakin komissiossa, mutta luullakseni ne ovat myös ministerineuvostossa salaisia, mutta tästä en ole aivan varma. (Ed. Laine: Kyllä sieltä pöytäkirjan saa!) — Mutta itse äänestystulos, kuka äänesti ja miten, en usko, että sitä saa tietää. Jos ulkomaankauppaministeri Salolainen olisi komission jäsen, niin hän vannoisi valan, jossa hän sitoutuisi noudattamaan yksinomaan Euroopan unionin etua ja sitoutuisi siihen, ettei hän ottaisi neuvoja Suomen valtiolta eikä myöskään pyytäisi niitä neuvoja. Tähän hän sitoutuisi, ja ymmärrämme, että tällainen henkilö ei ajaisi siis Suomen etua, vaan ajaisi pelkästään Euroopan unionin etua. Näin siis komissiossa.

Sitten menen kysymykseen, joka liittyy kansainväliseen kilpailuun ja Suomen pärjäämiseen kovassa kansainvälisessä kilpailussa.

Ed. Niinistö väitti, että Euroopan unionin jäsenyys olisi merkittävää työttömyyden kannalta

ja että se olisi merkittävää myös yritysten sijoittumisten kannalta.

On sen verran aikaa jo kulunut Eta-keskustelusta, että haluaisin vain palauttaa mieleen sen yksinkertaisen tosiasian, että aikoinani vastustin jo Eta-sopimusta sen takia, että Suomen kansantalouden kannalta täysin vapaa kansainvälinen kilpailu, jossa markkinavoimat esteettömästi pystyvät jyllääämään, ei ole Suomen kansallinen etu. Siis näin tein jo Eta-sopimuksen aikana ja äänestin myös Eta-sopimusta aikanaan vastaan juuri tästä syystä. Nyt Euroopan unionin jäsenyys ei millään tavalla eliminoi niitä haitallisia, kielteisiä seurauksia, mitä tämä täysin vapaa globaali kilpailu aiheuttaa. Ennen kaikkea on nähtävä, että vielä Eta-sopimuksessa me olisimme voineet kolmansiin maihin nähden harjoittaa itsenäistä kauppapolitiikkaa, olisi se sitten ollut Japani tai Venäjä, mutta nyt Euroopan unionin jäsenyyden myötä emme voi harjoittaa enää itsenäistä kauppapolitiikkaa.

Täällä on esitetty useammankin kerran, että Suomi voi kuitenkin tässä kovassa kilpailussa pärjätä, ja ehkä päällimmäiseksi asiaksi on otettu se, että Suomi voi olla niin tuottava. Suomi on kerta kaikkiaan niin pystyvä maa. Kesällä muun muassa TT:n Johannes Koromakin sanoi, että Suomen ainoa mahdollisuus on tuottavuus, ja tämän puolesta on paljon puhuttu.

Ensinnäkin on selvää, että nyt tapahtuva kansainvälinen talouskehitys ei koske ainoastaan Suomea, vaan se koskee koko Eurooppaa. Sille tunnusomaista on se, että Aasian dynaamiset taloudet ovat valtavassa nousussa. Niiden bruttokansantuotteiden kasvut ovat moninkertaiset verrattuna Eurooppaan. Eurooppa on siis jäämässä pahasti Aasian maiden jalkoihin. Sitä ehkä kuvastaa tänään tullut Euroopan unionin tiedote, jossa sanotaan, että Eurooppa uusii Aasian strategiaansa. Tiedotteessa selvitettiin, että vienti Aasian maihin, mukaan luettuina Itä-Aasia, Kaakkois-Aasia ja Etelä-Aasia, on yhteensä Suomen rahassa noin 558 miljardia markkaa, mutta tuonti näistä samoista maista on 768 miljardia markkaa. On siis 210 miljardin markan vaje Euroopan unionilla verrattuna näihin Aasian maihin. Me voimme nyt kysyä, mihin tämä on perustunut ja mihin muutos voisi perustua.

Ensinnäkin täytyy vielä palata myös tässä kysymyksessä siihen asiaan, että jos nyt ajattelee Suomen kohdalta tätä suurtyöttömyyttä, niin aikoinaanhan ministeri Salolainen on usein hieman vitsaillut ja sanonut, että eihän tämä kaikki voi johtua Eta-sopimuksesta, puhumattakaan EU-jäsenyydestä, koska Suomi on tullut vasta vuonna 94 Etan jäseneksi. Mutta tämä on hieman liian pinnallista arvostelua tilanteesta, koska täytyy muistaa, että Suomi liittyi ensinnäkin Gattin jäseneksi jo vuonna 1950, siitä tuli Eftan liitännäisjäsen vuonna 1961 ja vuonna 1973 solmittiin EY:n kanssa vapaakauppasopimus. Vihdoin vuonna 1986 Suomesta tuli Eftan täysjäsen. Voidaan siis havaita, että Suomi on jo vuosikymmenien ajan ollut mukana talouden integraatiossa, johon on liittynyt tavaroiden ja pääomien vapaa liikkuvuus. Näin ollen voidaan perustellusti kysyä, saattaisiko olla, että juuri tästä johtuvat ne talouden muutokset, joita Suomi tällä hetkellä parasta aikaa kokee. Minusta tämä on vakava kysymys, ja sitä ei siis voida sivuuttaa vain sillä, että Eta-sopimus on tullut voimaan vasta vuonna 94.

Se, miksi Eurooppaa ja Suomea uhkaa todella tällainen valtava taantuma, joka ilmenee hyvin yksiselitteisellä tavalla sitä, että Euroopan unionin alueella on 17 miljoonaa työtöntä ja Suomessa 500 000 työtöntä, johtuu ennen kaikkea siitä, että raudanlujassa, kovassa kansainvälisessä kilpailussa juuri nämä Aasian dynaamiset taloudet ovat syrjäyttämässä Eurooppaa.

Jos vielä mietimme sitä, mihin tämä voisi perustua, niin vastaus on, että halvempi tuote syrjäyttää aina kalliimman tuotteen. Jos taas ajattelemme tuotteen hinnanmuodostusta, tiedämme, että se ennen kaikkea johtuu raaka-aineista, rahan hinnasta ja työvoimakustannuksista. Raaka-aineiden osalta vain kapealla sektorilla Suomella on etua, mutta muuten voidaan katsoa, että Suomelle raaka-aineet maksavat vähintäänkin saman verran kuin muualla maailmassa kenelle tahansa. Sen lisäksi tulee tietysti jonkin verran lisää kuljetuskustannuksia, kun olemme hieman syrjässä.

Rahan hinnan osalta on selvää, että globaaleilla rahamarkkinoilla rahan hinta eli korko on käytännöllisesti katsoen sama, joten Suomi ei voi saada etua ainakaan alhaisemmilla koroilla. Saattaa olla, että se häviää jopa prosenttiyksikön tai kaksi tässäkin suhteessa.

Näin kolmanneksi ja täysin ratkaisevaksi kriteeriksi — näin väitän — muodostuvat työvoimakustannukset. Tuotteen loppuhinnasta työvoimakustannukset ovat kaikista merkittävin kilpailutekijä. Tästä poikkeaa tietenkin vientiteollisuus. Se perustuu yksikertaisesti siihen, että hyvin pääomavaltaisella alalla on juuri se etu, että siellä ei ole paljon työntekijöitä. Kun on vähän työntekijöitä, työvoimakustannukset ei-

vät pysty vaikuttamaan silloin tuotteen loppuhintaan. Juuri siksi voimme ymmärtää, että Suomessa parastakin aikaa vienti vetää paremmin kuin koskaan. Kuitenkin parhaimmillaankin vienti työllistää vain 300 000—400 000 ihmistä.

Kävin itse katsomassa muutama viikko sitten Anjalankoskella paperitehdasta, jossa oli noin 400 metriä pitkä paperikone. Kun kysyin, missä täällä kaikki työntekijät ovat, he vastasivat, että kyllä niitä on kuusi kappaletta, mutta he kaikki ovat nyt kahvilla, vai oliko siellä yksi valvomon puolella. Tämä on rehellinen kuva siitä, miksi Suomen vienti vetää niin hyvin. Siellä ei ole työntekijöitä juuri yhtään. Mutta välittömästi kun siirrymme sellaisille aloille, jotka ovat työvoimaintensiivisiä, me ymmärrämme sen karun tosiasian, että Suomi ei pärjää tässä kilpailussa.

Otan yksinkertaisen esimerkin kenkäteollisuudesta ja käytän Saksaa esimerkkinä. Saksassa yhden kenkäalalla toimivan työntekijän työvoimakustannukset ovat noin 40 DM tunnilta. Itävallassa ne ovat 35 DM. Intiassa työvoimakustannukset ovat 11 pfenningiä. Jokainen ymmärtää, mitä tästä seuraa: Ei kannata teettää työtä Saksassa, vaan se voidaan teettää Intiassa.

Jos olen aivan tarkka, kenkäteollisuus on siinä mielessä niin vaativa ala, että tällä hetkellä Intiassa ei kuitenkaan teetätetä kalliista kengistä muuta kuin tietyt nahkapunontaosat, koska se on liian vaativaa muilta osin. Käytännössä tämä toteutetaan siten, että Intiaan rakennetaan laserohjattuja leikkauslaitteita ja muuta hienoa modernia teknologiaa. Pidetään vieläkin edullisena tällaista ratkaisua, vaikka voitaisiin ajatella, että siihen liittyy monia huolto- ym. ongelmia.

Moderni teknologia, josta niin paljon puhutaan, palvelee juuri sen suuntaista kehitystä, että tehtaat voidaan yhä enemmän sijoittaa mihin maahan tahansa, vaikkapa Intiaan ja Kiinaan. Kysyin nimittäin tältä asiantuntijalta, miten he sitten korjaavat laitteen, jos tällainen monimutkainen laserlaite hajoaa siellä Intiassa. Hän sanoi, että ei se ole ollenkaan vaikeata, koska heillä on satelliitti taivaalla. Monet yritykset omistavat satelliitin ja tämän satelliitin ja televisiokameran avulla saksalainen mekaanikko antaa ohjeet, mitä muttereita pitää kääntää, jotta laite voidaan korjata. Tämä on modernia teknologiaa ja kehitystä, jota me kaikki tietysti aivan estottomasti ihailemme. Kuka sellaista voisi kiistää? Mutta sen kääntöpuoli on juuri se, että Suomessa ei ole ihmisille töitä. Tämä on minusta haudanvakava asia. Me voimme katsoa mitä tahansa tuotteita ja näemme, että ne tulevat rajan takaa. Ja jos jokin tuote on valmistettu rajan takana, työpaikkakin on rajan takana.

Olen loputtomasti käyttänyt esimerkkinä sitä, että Saksasta tuodaan meille takkapuita. Texasista tuodaan grillihiiliä. Jos me menemme VR:n junaan ja haluamme juoda vettä, me saamme sitä vettä 13 markan litrahinnalla ja vesi on tuotu Ranskasta. Se on maineikasta Evian-vettä, jota kolme vuotta join Saksassa, mutta joka tapauksessa Suomen kannalta ajateltuna tilanteessa on jotain äärettömän absurdia. Emmekö me kykene tuottamaan edes sellaista vettä, jota voisimme juoda VR:n junissa? Ilmeisesti me emme kykene siihen.

Voisin herättää saman kysymyksen vaikkapa lyijykynistä. Voisi ajatella, että Suomessa olisi korkeaa teknologista osaamista niin paljon, että me kykenisimme valmistamaan lyijykynän, kun meillä hieman on myös raaka-aineita omasta takaa. Mutta käytännössä me emme kykene tähän, vaan lyijykynät tulevat rajan takaa.

Suomessa on myös paljon järviä ja paljon perämoottoreita, mutta sattuu olemaan niin, että perämoottoreita ei valmisteta Suomessa. Meillä on myös paljon hyviä jääkiekkoilijoita, Jari Kurrin jälkeläisiä, mutta sattuu olemaan niin, että jääkiekkoluistimia ei valmisteta Suomessa. Voisin jatkaa aivan loputtomiin tätä luetteloa, ja me kaikki tiedämme, että näin asia todella on. Ja juuri sen takia Suomessa on 500 000 ihmistä työttöminä. Samanaikaisesti vienti vetää vaikka kuinka hyvin.

Luin juuri Euroopan yhteisön ns. 300-sivuisen englanninkielisen Valkoisen kirjan työttömyydestä. Voin vakuuttaa, että luettuani sen huolellisesti, totesin, että se oli äärettömän lohduton siinä suhteessa, että myöskään Euroopan unionilla ei ollut mitään ratkaisua ihmisten työllistämiseksi. Tarkoitan työllistämisellä sitä, että ihminen pystyy hankkimaan omalla työllään jotakin, ja että tämä työpaikka kannattaa. Tietysti satsaamalla rahaa voidaan aina työllistää tilapäisesti kenet tahansa.

Tämä kehitys ei ole millään tavalla oikaistavissa. Perustelen sitä ennen kaikkea sillä, että pelkästään Intiassa ja Kiinassa on maailman työväestöstä 40 prosenttia, noin kaksi miljardia ihmistä. Nämä 40 prosenttia, joiden osaaminen koko ajan kasvaa, takaavat sen, että palkat eivät pääse nousemaan kovinkaan paljon. Jos yhden työpaikan takana odottaa sata kiinalaista työpaikkaa, ei ole paljon paineita nostaa palkkoja. Näin palkat pysyvät alhaalla, ja silloin suomalaiset tehtaat voivat sijoittua vielä vuosikymmenik-

si eteenpäin Kiinaan ja Intiaan. Me tiedämme tämän kehityksen. Muun muassa Japani kärsii kovasti tästä kehityksestä, ja esimerkiksi laivarakennusteollisuudessa ja monella eri metallialalla eivät enää edes Taiwan ja Japani pärjää, vaan työpaikat siirtyvät alhaisempien työvoimakustannusten maihin.

Oikeastaan on myönnetty, että hardwarepuolella Japani on ulottumattomissa piisirunsa kanssa, mutta tosiasia on myös, että softwarepuolella, atk-ohjelmistojen ja muiden alueella, Intia on tänä päivänä hyvin voimakkaasti nouseva maa, koska siellä alan opetus ja kehitys menee valtavalla vauhdilla eteenpäin.

Tällaisessa tilanteessa, jossa me joudumme käymään ns. rehellistä kansainvälistä kilpailua esimerkiksi Taiwanin kanssa, joka käyttää lapsityövoimaa, jolla ei ole minkäänlaista työsuojelua, ei eläke-etuja, eikä työturvallisuutta ja jonka työvoimakustannukset liikkuvat markasta kahteen tunnilta samalla, kun ne Suomessa ovat yli sata markkaa, on syntynyt sovittamaton ristiriita, jota ei voida millään kauniilla puheilla ratkaista. Sen takia suomalainen tuote syrjäytyy systemaattisesti näiden ulkomaisten tuotteiden edestä.

Tässä tilanteessa me elämme, arvoisa rouva puhemies, ja tätä tilannetta ei millään tavalla EU-jäsenyys voi ratkaista. Jonkin verran olen kuullut kannanottoja siihen suuntaan, että Euroopan unioni voisi olla protektionistinen loppujen lopuksi, ja tämän vuoksi olisi hyvä mennä Euroopan unionin muurin sisäpuolelle ja yrittää suojautua Aasian markkinoilta. Tällaistakin on kuultu. Mutta olen vakuuttunut siitä, että tämä väite ei pidä paikkaansa, koska jos luemme Rooman sopimusta ja Maastrichtin sopimusta, niissä on selvästi yksiselitteinen tavoite, täysin vapaa globaali maailmankauppa. Siinä ei ole mitään sijaa protektionismille.

Voimme tietysti kysyä, onko vapaassa kaupassa järkeä, ja me vastaamme, että kyllä siinä on järkeä, jos pidämme silmällä sataa Euroopan suurinta teollisuusyritystä. Kun tiedämme, että Euroopan unionin taustalla on Round Table of Industrialization, joka koostuu sadasta huippujohtajasta, niin totta kai jokainen ymmärtää, että on Nokian etu ja on Siemensin etu, että markkinat eivät ole 400 miljoonan ihmisen sisämarkkinat, vaan 5,4 miljardin ihmisen globaalit markkinat. Tämä on näin yksinkertaista, eikä se loppujen lopuksi Nokiaa haittaa tai Siemensiä haittaa, jos työvoimakustannukset alenevat ns. jouston nimissä. Mitä se Nokiaa haittaa, jos he palkkaavat yhä halvemmalla työntekijöitä, koska he pärjäävät paremmin kilpailussa ja voitto on aina suurempaa?

Mutta, arvoisa rouva puhemies, minä puhunkin täällä kansallisvaltion näkökulmasta. Haittaako se kansallisvaltiota, jos työvoimakustannukset painetaan alas tässä dumppauskilpailussa, jossa Aasian maat ovat jo pitkällä edellä? Se haittaa väistämättä kansallisvaltiota, koska sen kiistattomana seurauksena on se, että me joudumme tinkimään kaikesta siitä sosiaalisesta turvasta, jota me olemme tähän asti veromarkoilla hankkineet.

On nimittäin itsestäänselvää, että kun verotulot alenevat, kaikki muutkin etuudet heikkenevät. On aivan selvää, että jos työvoimakustannukset halutaan painaa alas, kaikkia etuuksia lähtien työajasta, eläke-etuuksista, lomista ja kaikkia näitä joudutaan myös heikentämään.

Olen siis hahmottanut varsin lohduttoman ja synkän kuvan ja olen tehnyt sen vastuullisesti ja vakavasti siinä mielessä, että tämä on todella minun vakaumukseni. On rehellisyyden nimissä sanottava, ettei se ole minun alkuperäinen ideani, vaan kaksi amerikkalaista kansantaloustieteen professoria ovat nämä opit ja aatteet esittäneet sen jälkeen, kun USA sanoi aikanaan Japanille "welcome friends" eli USA toivotti Japanin täysin vapaaseen kilpailuun. Kun Japani syrjäytti USA:n täysin kotimarkkinoilla siten, että Hondasta tuli USA:n eniten myyty auto, sen jälkeen siellä talousoppineet alkoivat hieman tehdä johtopäätöksiä.

Oli nimittäin vuosikymmenien ajan uskottu niin sanottuun suhteellisen edun periaatteeseen, joka puolsi vapaata kansainvälistä kauppaa. Lähdettiin kauniisti siitä, että kukin maa valmistaa aina sitä tuotetta, mikä on niiden luonnonolosuhteet huomioon ottaen kaikkein edullisinta. Näin ollen kaikki voisivat hyötyä tällaisesta kansainvälisestä kaupasta. Onhan selvää, että jos Portugali valmistaa viiniä ja Englanti vaatteita, ja he vaihtavat keskenään näitä tuotteita, lopputulos on edullisempi molemmille kuin se, että Portugali valmistaisi sekä viiniä että vaatteita ja Englanti vastaavasti yrittäisi tehdä saman.

Mutta maailma on muuttunut Adam Smithin vuosisatojen aikaisesta opeista todella monella tavalla, mikä ennen kaikkea liittyy siihen, että pääomien vapaa liikkuvuus todella mahdollistaa näiden tehtaiden sijoittumisen mihin maahan tahansa. Toisaalta työntekijöidenkin vapaa liikkuvuus on ollut erilaista kuin Adam Smithin aikoina. Ehkä vielä kolmantena seikkana voi lisätä

sen, että Adam Smith esitti tietenkin nämä oppinsa täystyöllisyyden aikana. Silloin ei ollut kysymys siitä, etteikö olisi töitä, oli vain kysymys siitä, mihin työvoima kohdennetaan. Tänä päivänä, kun meillä on 500 000 ihmistä työttömänä, voisi olla mielekkäämpää ajatella, olisiko heille jotakin työtä, kuin se, että ajateltaisiin, onko nyt kaikkein edullisinta tehdä niin.

Arvoisa rouva puhemies! Pitkän puheeni lopuksi haluan vielä lyhyesti mainita siitä, kuinka Maastrichtin sopimus puhuu sen puolesta, että eliminoidaan kansojen väliset rajat Euroopan unionissa. Sehän kuulostaa monella tavalla kauniilta, koska kukapa nyt haluaisi rajoilla jonottaa tai kärsiä muutoin hidasteista sujuvan matkustamisen vastakohtana. Tähän kysymykseen joutuu kuitenkin paneutumaan hieman vakavammin, koska on aivan selvää, mikäli rajat eliminoidaan, että se osaltaan itse asiassa osoittaa, kuinka kansallisvaltiot menettävät yhä enemmän merkitystään. Siihen samaan tavoitteeseen pyrkii tietysti unionin kansalaisuus, joka on Maastrichtin sopimuksella perustettu. Kun jokaisesta unionin kansalaisesta, oli hän sitten Tanskan tai Saksan kansalainen, tulee unionin kansalainen, se osaltaan murentaa sitä merkitystä, minkä maan kansalainen hän sen lisäksi on, kuin että hän on unionin kansalainen.

Vielä enemmän rajojen avautuminen vaikuttaa siihen, että kansainvälinen rikollisuuskin saa myös laajemmat mittasuhteet. Luin hiljattain Nordisk tidskrift för kriminalvidenskap-nimistä tanskalaista ammattijulkaisua ja silmäsin muutamaa kohtaa liittyen kansainväliseen rikollisuuteen. Siinä todettiin, että Euroopan unionin alueella on arvioitu, että vuosittain unionilta petetään noin 10 miljardia ecua. Se tekee noin 60 miljardia markkaa. Arvaan, että tällaiset summat kyllä puoltaisivat sitä, että saisimme ainakin komisario Aittoniemen sinne johtaville poliisitutkimusviroille. Asian vakava puoli liittyy siis siihen, että valtavat summat rahaa huijataan Euroopan unionilta. Me kaikki ehkä pidimme vitsinä juttua, jonka mukaan Italiassa oli vaadittu 3 000 lehmän lopettamista ja sen jälkeen sitten Bryssel vaati, että lehmän oikea korva pitää lähettää Brysseliin. Tänä päivänä tiedämme, että Italiassa kulkee 3 000 yksikorvaista lehmää. Tämä nyt ei vielä kuulosta niin kauhean väärältä.

Kuuluisin ja uusin tapaus oli mainitussa artikkelissa ns. Mafia Whitewash Case. Siinä oli kyse suunnattomista huumausainemääristä, joita oli salakuljetettu Thaimaasta Englantiin, Italiaan ja USA:han. Sen jälkeen oli ongelmana valtava määrä rahaa, jotka piti pestä. Tässä kansainvälisessä rikollisuudessa menetelmä oli se, että englantilaiset ostivat Sisiliasta valtavan määrän tomaattipureeta. Sellaista tomaattipureeta ei ollut olemassakaan, mutta niitä vastaavat alkuperäiset ja aidot laskut ja asiakirjat olivat olemassa. Näin tomaattipureen nojalla maksettiin Sisiliaan valtavat summat rahaa. Traagisinta tässä jutussa oli se, että sisilialainen firma nosti Euroopan unionilta 1,4 miljoonaa puntaa vientitukea tälle tomaattipureelle eli noin 10 miljoonaa markkaa.

Me emme voi olla niin sinisilmäisiä, että jos me puhumme kauniisti kansainvälisyydestä ja tällaisesta suuresta integroitumisesta, että me samalla unohtaisimme kaikki ne kielteiset vaikutukset, jotka liittyvät tähän kehitykseen. Minusta tämä yksi pieni esimerkki sellaisenaan osoittaa, kuinka paljon vaikeampi meidän on hallita 350 miljoonan ihmisen yhteisössä kansainvälistä rikollisuutta verrattuna tilanteeseen, jossa rikollisuus pidetään hyvin pitkälle kansallisten rajojen sisäpuolella.

Tällaisia asioita väistämättä nousee mieleen, kun kuuntelee usein melko hurmahenkistäkin tuulettamista Euroopan unionin jäsenyyden puolesta, ikäänkuin se olisi Suomen ainoa vaihtoehto.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Uosukainen.

Ed. R i i h i j ä r v i : Arvoisa puhemies! Kansallisvaltio on ainoa mahdollinen kokonaisuus, joka hädin tuskin kykenee palvelemaan kansalaisiaan. Sen tähden kaikki tällaiset ylikansalliset hankkeet, kuten Euroopan unionikin, kaatuvat omaan mahdottomuuteensa.

En voi olla palaamatta Adam Smithiin, liberalismin isään, joka on sanonut, että vain työ ja pääoma luovat kansan varallisuutta. Kun Euroopan unionin yksi periaate on pääomien vapaa liikkuminen, siitä seuraa tilanne, jota me nyt elämme Suomessa — pääomat ovat liikkuneet, mutta työntekijät ovat täällä.

Euroopan unionin vapauksiin kuuluu myös työvoiman liikkuminen. Mutta jokainen tietää, että se on enemmän teoreettista kuin käytännössä mahdollista. Euroopan unionikin tulee juuri pääoman vapaan liikkumisen vuoksi jäämään siihen taantumuksen tilaan, jota ed. Vesa Laukkanen edellä erittäin ansiokkaasti selvitti.

Arvoisa puhemies! Euroopan unioniin liitty-

minen on aiheuttanut jo tähän mennessä Suomelle tavattoman paljon menetyksiä. Me olemme tämän työttömyyden saaneet sen tähden, että kaikki tarmo on viimeisinä vuosina niin johtavien virkamiesten kuin hallituksen ja elinkeinonharjoittajienkin taholta suunnattu Eurooppaan, Euroopan unioniin. Jos tämä aika olisi tosissaan etsitty esimerkiksi kauppakumppaneita, niin Suomessa ei olisi yhtään työtöntä, sellaista, joka haluaisi tehdä työtä mutta ei sitä saa. Kaikille riittää näin pienessä maassa varmasti työtä. Mutta kun ollaan koko ajan tuudittauduttu siihen, että Euroopan unionissa sitten kaikki ratkeaa, tämä on ollut henki viimeisinä vuosina.

Ketkä meitä sinne Euroopan unioniin ovat kampeamassa? Sinne ovat voimakkaimmin vetämässä juuri ne tahot, jotka ovat olleet esimerkiksi lisäydinvoimaa vaatimassa. Myös ne tahot, jotka ovat aiheuttaneet meille suuret pankkitappiot väärillä sijoituksilla ja koko kasinopelin pyörittäjät. Nyt samat viisaat ovat sitten vielä viemässä meitä Euroopan unioniin. Minä en luota enää heihin. Kaikki talousviisaat, jotka näkevät Euroopan unionissa jonkin ratkaisun Suomen kansan tulevaisuuteen, ne ovat nyt saaneet kyllä näyttää taitonsa ja kaikkien tiedossa on, mihin on tultu. Maamme on rikas, yksi maailman rikkaimmista maista, se on niin velkaantunut kuin suinkin ja aivan turhan takia.

Sanotaan, että Euroopan unionia tarvitaan kilpailussa USA:ta ja Japania vastaan. Ranskan, Saksan ja muiden Euroopan suurvaltojen puolesta sitä varmaan tarvitaan, mutta olemmeko me täällä Suomessa kokeneet, että meidän vastustajiamme ovat Euroopan ulkopuoliset maat? Miksi me nostaisimme Euroopan unionin tullimuurin itsemme ja perinteisten ulkoeurooppalaisten yhteistyökumppaneittemme välille? Meillähän on hyvin myönteiset kokemukset maailmanlaajuisesta kaupasta. Voidakseen olla kehittynyt tällainen pieni maa tarvitsee verrattain pieniä erityisalojen kauppakumppaneita.

Brysselistä katsoen me olemme vain puunjalostusmaa. Pitäisi joskus sielunsa silmin siirtyä Brysseliin. Kaikki kansanedustajat ovat vähintään kerran vuodessa päässeet käymään Brysselissä. Katselkaa Suomea sieltä. Sieltähän Suomi näkyy maana, että tehkää te vain, jalostakaa puuta ja lopettakaa maanviljelys siellä. Ei teidän kannata siellä ruveta tietokoneita tekemään eikä kännyköitä. Kyllä niitä tehdään täällä. Sahatkaa puuta ja keittäkää sellua. Sitähän te osaatte. Tällaiseksi bulkkitavaran tuottajamaaksi me kyllä kelpaamme, mutta se merkitsee jatkuvasti myös meidän koulutustasomme ja sivistystasommekin laskemista. Ei ole rahaa, millä koulutetaan ja tutkitaan.

Me jäisimme muka sivullisiksi Euroopasta? Suomihan on osa Eurooppaa, ehkä eurooppalaisempi maa kuin moni muu. Tämän todistamiseksi ei tarvitse luovuttaa valtiollista itsemääräämisoikeutta Euroopan unionille, sillä se tulee merkitsemään sitä, että 80 prosenttia päätösvallasta siirtyy meiltä pois, jos Suomi liittyy Euroopan unioniin.

Vapaa kauppa tulee liittämään Euroopan eri osat taloudellisesti toisiinsa. Euroopan tulee välttää edesmenneen Neuvostoliiton mallin mukaista poliittista pakkointegraatiota. Siinähän on pakosta kysymys. Minä ihmettelen niitä, jotka puhuvat vapaudesta. Eihän se ole vapautta, kun meillekin tulee ihan valtavia pinoja tekstiä, pienellä vielä kirjoitettua, että pitäisi olla suurennuslasi, jolla sitä lukisi, ja niin vaikeasti kirjoitettua tekstiä. Maatalouden alaltakin ovat nyt Brysselissä ne viisaat. Kyllä se peruna kasvaa niin kuin ennenkin ilman näitä suuria paperipinoja. (Ed. Rinne: Eivätkä kyntäjät tarvitse!) — Ei sieltä tule kyntäjiä tänne, kyllä itse on vain koetettava turvetta nuijia, suomalaisten.

Mutta tietenkin tarvitaan yhteistyötä, ja se on hyvä. Eurooppa tarvitsee myös yhteistyörakenteita, paljon väljempiä ja vapaampia kuin mitä unioni edustaa. Varmasti Pohjoismailla on hyvin merkittävä asema Euroopassa ja pystyvät paljon enempään, kun eivät sido käsiään tällaiseen byrokraattiseen järjestelmään.

Norja, Ruotsi, Suomi ovat maita, joiden olisi tehtävä yhteinen valinta. Tätä kansalaisetkin haluavat, ja se olisi varmasti kaikkein onnellisin ratkaisu. Tässä nyt kuitenkin hallitukset Pohjoismaissa pelaavat omaa dominopeliään, ensin Suomi, sitten Ruotsi ja lopulta saadaan ehkä Norjakin nyrjäytettyä samaan junaan. Nyt tässä on meillä suomalaisilla historiallinen hetki vaikuttaa koko Pohjolan kehitykseen. Pohjolan riippumattomuus on tänä päivänä hyvin pitkälle suomalaisen äänestäjän varassa. Jos Suomessa sanotaan ei, eivät ruotsalaiset ja norjalaisetkaan hyväksy jäsenyyttä.

Me voimme aivan hyvin pidättäytyä unionin jäsenyydestä, sillä Pohjoismaat, joihin me kuulumme, ovat esimerkiksi yhteiskunnallisessa oikeudenmukaisuudessa paljon pidemmällä kuin muu maailma. Norja ja Ruotsi ovat vielä pidemmällä kuin Suomi. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan perusedellytys on myös täystyöllisyys, ja sitähän ei ole unionissa eikä tule. Meillä täystyöl-

lisyystavoitteesta on luovuttu juuri siksi, että on valmistauduttu Euroopan unionin Talous- ja rahaliittoon. Meidän maatamme on ajettu eurokuntoon monta vuotta.

Euroopan unionin jäsenyys sinetöisi talouspolitiikan arvojärjestyksen, jossa valuuttaolojen vakavuus ja pääomaliikkeiden vapaus kävelevät kaikkien muiden yhteiskunnallisten arvojen yli. Onko se moraalisesti arvokkaampaa, että pääomat liikkuvat vapaasti ja kansalaiset ovat työttöminä, toivottomina ilman tulevaisuutta? Eikö tällaisessa tilanteessa olisi tehtävä johtopäätöksiä ja lopetettava pajatson pelaaminen, pääomien virtauttaminen ulos ja aloitettava, vaikka vähän nenä nolpallaan ja allapäin niin kuitenkin uudestaan rakentaa Suomea uudelta, kansalliselta pohjalta? Sitä varten minä olen luonut tämän suomalaisen rintaman, että siihen saa liittyä jokainen, joka haluaa rakentaa kansallisvaltiota.

Hyvinvointivaltio on tehnyt Pohjoismaista kansan kodin. Ehkä Norja ja Ruotsi ovat olleet jossakin mielessä parempia kuin Suomi, kukapa sen sanoo. Hyvinvointivaltio on toteutunut niin, että on otettu rikkailta ja annettu köyhille, toteutettu oikeudenmukaista tulonjakoa. Se on taannut terveydenhoidon ja koulutuksen kaikille yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Se on myös vapauttanut naiset työelämään. Pohjolasta on tullut esikuva muun Euroopan naisille. (Ed. Jaakonsaari: Hyvä, ja ihan papiksi saakka!) — Siinä meni jo vähän overiksi, mutta monessa suhteessa tietysti Pohjoismaat ovat olleet esimerkillisiä juuri naisten asemaan nähden.

Euroopan unionin Talous- ja rahaliiton säännöt sekä jäsenyyden taloudelliset rasitukset murentavat hyvinvointivaltion tulopohjan. Naiset joutuisivat vetäytymään takaisin kotitalouksiin ja hyväntekeväisyysorganisaatiot vastaisivat kasvavasta osasta terveys- ja sosiaalipalveluja. Tämä juuri on katolinen näkemys yhteiskunnasta, että köyhäinhoito kuuluu vain köyhille itselleen. Tällainenhan se on lyhyesti sanottuna. Luterilainen etiikka lähtee kuitenkin myös yhteisvastuullisuuden ajatuksesta. Tietenkin meillä on henkilökohtainen, mutta myös yhteisöllinen vastuu. Koulutuksen tasa-arvosta ei unionissa sitten tarvitse puhua enää mitään.

Euroopan unioni on sitoutunut noudattamaan niin sanottua subsidiariteettiperiaatetta kaikissa muissa asioissa, niin kuin edellä ed. V. Laukkanenkin totesi, paitsi niissä, jotka jo nyt yksiselitteisesti kuuluvat sen päätäntävaltaan. Tämä on sitä hämäystä, kun sanotaan, että lähellä tapahtuvaa päätöksentekoa muka tulisi olla.

Propagandakoneistot ovat suomentaneet tämän taikasanan läheisyysperiaatteeksi. (Ed. Laine: Kotona saa päättää!) Kuitenkin käytännöllisin tapa puolustaa päätöksenteon lähellä tapahtumista on tietenkin se, että ei luovuteta valtaa omista käsistä Brysselin monimutkaisiin valtapeleihin. Onko siellä köyhillä, tavallisilla ihmisillä lobbareita, onko kenelläkään? Ei varmasti. Toisin sanoen siellä on lobbareita vain niillä, joilla on rahaa maksaa. Tämä ei suinkaan takaa minkäänlaista oikeudenmukaisuuden toteutumista.

Brysselin monimutkaista valtapeliä on suomalaisen äänestäjän aivan mahdotonta valvoa. Euroopassa pidettiin kesäkuussa eurovaalit, ja siellä oli hyvin alhainen äänestysaktiivisuus ja monet protestiliikkeet menestyivät. Se kertoo eurooppalaisten unioniin kuuluvienkin maiden kansalaisten väsähtämisestä. Aivan sattumalta Frankfurtin rautatieasemalla vanhempi naishenkilö kysyi minulta junan lähtöä. Hän osoittautui henkilöksi, joka on kunnallispolitiikassa Saksassa. Hän oli hyvin skeptinen, kriittinen koko Euroopan unioniin ja oli sitä mieltä, että siitä ei tule yhtään mitään. Ei se, mitä hallitusherrat puhuvat Euroopan unionista, ole koko totuus. Sen laivan alakerrassa ja ruumassa on ihan toisenlaisia mielipiteitä koko unionista.

Euroopan unionin jäsenyyttä on tarjottu meille turvaksi Venäjää vastaan. Vallankin vanhat ihmiset ovat sitä mieltä, että unioni tarvitaan, kun ei tuosta Venäjästä tiedä. Milloin Venäjä on esitetty klassisena periviholliseena, milloin muuten vain epävakaana naapurina. Kuitenkin Venäjäkin on eurooppalainen maa, tosin erilainen kuin Suomi, mutta meidänkin toimillamme Venäjän suuntaan on aina myös oma vastavaikutuksensa.

Suomalaisen rintaman mielestä on parempi Suomen ja koko Euroopan kannalta, että Suomi ei liittoudu unioniin ja jatkaa hyvän ja turvallisen naapuruuden linjalla. Euroopan unionin jäsenenä joutuisimme jatkuvasti keksimään kaikenlaisia meriselityksiä sille, miksi emme halua kuulua läntiseen puolustusliittoon, johon me kuitenkin käytännössä joutuisimme. Pohjois-Euroopan maitten Suomen, Ruotsin, Norjan läheisyys ja liittolaisuus ovat Euroopan turvallisuuden varmin tae. Useita vuosia on Pohjoismaiden neuvosto viilannut tätä yhteistyötä. Siellä on ollut isoja ja pieniä asioita, viime aikoina verrattain vähäisiä. Kuitenkin siinä on sellainen peruste, josta voidaan kehittää Pohjois-Euroopan yhteistyötä edelleenkin, ja sillä tulee olemaan taloudellinen,

turvallisuuspoliittinen ja sivistyksellinen myönteinen merkitys koko Euroopalle.

Suomen sopeutuminen Euroopan unionin maatalouspolitiikkaan on lähes mahdotonta. Saavutettu neuvottelutulos sallii mittavat kansalliset maatalouden tukitoimet, mutta ei silti turvaa elinkeino- ja elintarvikeketjun tulevaisuutta. Toisin sanoen veronmaksajat antavat hirveän tuen ja sitten maahan virtaa vielä muualta pikkuisen halvempaa ja siinä sitä sitten ollaan. Sitten ei kukaan voi oikein hyvin. Toisaalta kansallisten tukitoimien jatkuvuus on varsin epävarma.

Euroopan unionin komissio edellyttää, että niin sanottua pohjoista tukea lukuunottamatta kansallisten tukitoimien kesto olisi korkeintaan viisi vuotta. Kyllä me sen tiedämme, että ei se kuluttajalle ole herkkua maksaa maataloustukea loputtomiin, ja siksi tämä järjestely ei ole mikään kestävä. Huonontuva valtiontalouden tila pakottanee myös menettelemään niin, että maatalouden kotimainen tuki joka tapauksessa vähenee, jos liitytään Euroopan unioniin. Tuloksena on mitä ilmeisimmin laajojen maaseutualueiden taloudellinen taantuminen. Hätä leviää kansantalouden kerrannaisvaikutuksina vähitellen myös kaupunkeihin.

Kyllä meidän oma elintarviketuotantomme on myös meidän yhteinen etumme, mutta mistä löytyy se viisas, joka pystyisi meidän nykyiset vientitukemme jakamaan kuluttajan ja tuottajan kesken oikeudenmukaisesti? Kyllä siihen pitäisi vielä järkeä löytyä Suomesta, mutta sitä järkeä ei vain lasketa liikkeelle, koska elintarviketeollisuus ja rehuteollisuus hyötyvät vientituella viedystä ylituotannosta.

Toisaalta meidän pitäisi myös suunnata elintarvikkeiden ylituotantoamme niille, jotka nälkää näkevät. Maailmassa nälänhätä on siis suurin todellisuus. Kaksi uhkaa on vain olemassakin: väestönkasvu ja ympäristön tuhoutuminen. Näihin tulisi varautua. Euroopan unioni ei varaudu muuta kuin tavaran tuottamiseen. Kuitenkin henkikulta tarvitsee muutakin kuin autoja ja muovileluja.

Metsäteollisuus taikka metsätalous eivät tarvitse Euroopan unionin jäsenyyttä, vaikka ne ovat voimakkaimmin kyllä meitä sinne viemässä. Ensinnäkin ne ovat olleet jo kauan vapaakaupan piirissä. Euroopan unionilla myöskään ei ole yhteistä metsäpolitiikkaa, josta meidän pitäisi olla päättämässä. Sen sijaan meidän metsäsektorimme tarvitsee kaiken varalta itsenäistä valuuttapolitiikkaa. Mitä olisi tapahtunut metsäteollisuudelle, jos emme olisi voineet devalvoida, muuttaa markan ulkoista arvoa syksyllä 91? Sehän tapahtui kylläkin pakkodevalvaationa, mutta sen jälkeen vienti rupesi metsäteollisuudessa vetämään.

Tämä sama tilanne voi toistua tulevaisuudessa. Siksi Euroopan unionin valuuttajärjestelmä ei sovi Suomelle. Jos liitymme Euroopan unioniin, on metsäteollisuuden työntekijöiden ja metsänomistajien oltava valmiit luopumaan suuresta osasta tulojaan ja hyvinkin lyhyellä varoitusajalla.

Euroopan unionin jäsenyyden edut ja haitat kohtaavat eri alueita eri tavoin. Jäsenyydestä on vähiten välitöntä haittaa vientiteollisuuspaikkakunnille. Metropoliseudut saattavat hyötyä jäsenyydestä. Maatalousvaltaiset ja hyvinvointivaltion toiminnasta riippuvat alueet häviävät kuitenkin varmasti. Euroopan unionin oma aluepolitiikka korvaa näitä muutoksia vain hyvin vähän. Mitä järkeä on lähettää Brysseliin säkki rahaa, jotta siitä saisi pienen osan takaisin rakennerahastojen aluepoliittisena tukena?

Suomalainen rintama ei hyväksy Euroopan unioniin liittymistä. Siksi ei ole mitään ongelmaa siitä, kumpi edustaa Suomea — pääministeri vai presidentti, kun me emme liity koko unioniin.

Ed. J ä r v i l a h t i : Arvoisa puhemies! "Raja railona aukee, edessä Aasia, itä, takana länttä ja Eurooppaa, varjelen vartija sitä." Nämä runoilijan sanat tuovat selvästi esille sen tosiasian, että Suomi kuuluu Länsi-Eurooppaan ja läntisen kulttuurin vaikutuspiiriin. Tällä kiistämättömällä tosiasialla monet Euroopan unionin kannattajat perustelevat Suomen liittymistarvetta unionin jäseneksi. Kyse on turvallisuuspoliittisesta perustelusta. Näillä näkymin kriisin syntyminen Venäjän ja muun Euroopan välillä ei ole todennäköistä. Tällaisessa tilanteessa on Suomen turvallisuuden kannalta yhdentekevää, olemmeko jäseniä vai emme.

Mielestäni nyt onkin ensimmäinen todellinen tilaisuus pyrkiä olemaan aidosti puolueeton maa. Neuvostoliiton romahtaminen ja Venäjän nykyinen kehitys antavat tähän mahdollisuuden. Koko Suomen tunnetun historian aikana ei ole ollut tällaista tilaisuutta. Ajatellaanpa Suomen vaiheita ensin Ruotsin itämaakuntana ja sitten Venäjän osana ennen itsenäisyyttä. Ennen toista maailmansotaa Suomi yritti kaikin keinoin vahvistaa puolueettomuuttaan mutta ei tässä onnistunut, kuten hyvin tiedämme. Sotien jälkeen olosuhteiden pakosta jouduimme huomioimaan Neuvostoliiton tahdon monissa asioissa.

Tämän päivän tilanne Euroopassa antaa mielestäni oivan mahdollisuuden aitoon puolueettomuuteen. Venäjällä on tarpeeksi tekemistä omissa asioissaan. Sen laajenemishalut eivät ole pitkälläkään aikavälillä todennäköisiä. Länsi-Eurooppa on käynnistämässä pitkälle menevää yhteistyötä Maastrichtin sopimuksen hengessä. Suomi on varmistanut taloudelliset etunsa Euroopan unionin kanssa Eta-sopimuksella. Suomen sijainti Euroopassa antaa näissä olosuhteissa mielestäni konkreettisen mahdollisuuden poliittiseen sitoutumattomuuteen ja sotilaalliseen liittoutumattomuuteen eli yhdellä sanalla sanoen puolueettomuuteen. Puolueettomana maana Suomi voisi tehokkaasti hyödyntää sijaintinsa EU:n ja Venäjän välimaastossa. Kaupankäynnissä saisimme hyötyä molemmista suunnista. Samoin kauppa Kaukoitään ja Amerikkaan olisi edullisempaa unionin ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Talouspoliittiset perustelut jäsenyyden puolesta lähtevät yleensä siitä väitteestä, että Suomeen saadaan lisää ulkomaisia sijoituksia. Rahalla ei kuitenkaan ole isänmaata, vaan raha hakeutuu sinne, missä siitä saadaan paras tuotto. Suomen houkuttelevuus sijoituskohteena riippuu meidän taloutemme vahvuudesta. Suomalaisten yhtiöiden kannattavuus ratkaisee niiden kiinnostavuuden maailman pääomamarkkinoilla. Valtiontaloudellinen kunto vaikuttaa sijoitusten varmuuteen, korkotasoon ja luotettavuuteen. Näihin asioihin voimme vain itse vaikuttaa eivätkä ne parane unionin jäsenyyden myötä.

Väitetään, että vientimme kärsii, jos emme ole jäseniä. On huomattava, että erittäin monilla suomalaisilla vientiyrityksillä on yhtiöitä Euroopan unionin alueella. Ne toimivat jo tänään käytännöllisesti katsoen unionin sisämarkkinoilla.

On väitetty, että Eta sortuu jäsenmaiden vähäisyyteen. Väite on suorastaan naurettava. Siitä osoituksena on unionin ja Viron solmima vapaakauppasopimus. Vienti ja tuonti perustuu aina molempien osapuolien kannalta kannattavaan toimintaan. Suomen vienti onnistuu vain, jos olemme kilpailijamaihin nähden niin laadun kuin hinnankin suhteen kilpailukykyisiä.

Sveitsi on Euroopan vahvimpia maita taloudellisesti. Se pärjää erittäin hyvin, vaikka ei ole unionin eikä edes YK:n jäsen. On arvioitu, että Suomen kansantuote nousee unionin jäsenyydessä 4—5 prosenttia vuosittain. Tämä laskelma perustuu siihen, että Suomessa noudatetaan luonnollisesti unionin talouspolitiikkaa. Käytännössä kyse on valtion budjettivajeen pienentämisestä, kansantalouden velan vähentämisestä, inflaation kurissa pitämisestä ja korkotason alentamisesta. Näiden hyvien tavoitteiden toteuttaminen merkitsee julkisen sektorin voimakasta alentamista eli sosiaaliturvan ja koulutuksen heikentämistä, terveyspalvelujen vähentämistä ja julkisen rakentamisen pienentämistä. Näin toki voidaan menetellä ilman jäsenyyttäkin, mutta silloin itse asioista päättäen.

Mitähän naisvaltainen julkinen sektori ajattelee unionin perin kovasta kapitalistisesta talouspolitiikasta? Kova kansantuotteen kasvu perustuu unionissa pitkälti toisenlaiseen valtioajatteluun, mihin olemme Suomessa tottuneet. Unionin ulkopuolella voimme itse päättää, romutammeko Pohjoismaiden hyvinvointivaltiokäsityksen ja siirrymme Euroopan unionin alueella noudatettavaan valtiomalliin.

Suomen jäsenmaksu unionille on jo liityttäessä suurempi kuin unionista saatavat erilaiset tuet. Tämä johtuu siitä, että Suomi ei ole EU-kriteerien mukaan köyhä kehitysmaa vaan rikas pohjoismaa. Unionissa yritetään tasata eri jäsenmaiden taloudellisia eroja. Siten köyhemmät Etelä-Euroopan maat hyötyvät rikkaampien kustannuksella.

Suomen talous perustuu pitkälti uusiutuviin luonnonvaroihin eli puuhun. Omavarainen puunjalostusteollisuus pärjää jatkossakin hyvin. Siitä johtuen Suomen jäsenmaksu vain kasvaa verrattuna unionista saataviin tukiin.

Arvoisa puhemies! Mitä enemmän olen tutustunut Suomen EU-sopimukseen, sitä kielteisemmäksi olen tullut. Varsinkin elintarviketalouden kohtalo on erittäin huono. Kun emme saaneet siirtymäaikaa ja emme myöskään tukea koko maahan, on tilanne kestämätön. Huonon EU-tukitason johdosta sovittu kotimainen tuki on aivan liian suuri veronmaksajien kannalta ja aivan liian pieni elintarviketalouden kannalta.

Esimerkiksi omassa kotimaakunnassani Varsinais-Suomessa elintarviketalous on merkittävässä asemassa. Joka kolmas työpaikka Varsinais-Suomessa on välittömästi tai välillisesti elintarviketaloudessa. Nämä työpaikat olisivat EU-jäsenyyden oloissa vakavasti uhattuina, kun sekä perusmaatalous että elintarviketeollisuus joutuisivat EU-jäsenyydessä ylivoimaisen kilpailun alaisiksi.

EU-maatalouspolitiikka on meille pohjoismaalaisille vieras. Se perustuu hyvin alhaisiin tuottajahintoihin ja suureen suoraan tukeen. Meille perinteinen yrittäjyys on outoa EU-maa-

taloudessa. Yritteliäs ja sisukas suomalainen ei sopeudu EU-järjestelmään. Euroopan unionissa tehokkuusajattelu on etualalla. Olemme joutuneet peruskysymysten äärelle. Luonnon olosuhteille emme mahda mitään tulevaisuudessakaan. Onko siis suomalainen maatalous kilpailukykyinen Tanskan ja Saksan maatalouteen verrattuna? Olemmeko tilakoon ja kotieläinyksikkökoon perusteella kilpailukykyisiä joskus tulevaisuudessa? Kuka maksaa tällaisen maareformin ja kotieläininvestoinnit?

Laskelmissa on käytetty lähinnä Tanskan ja Saksan hintatasoa. Voidaanko Suomessa saavuttaa tällaista tasoa tuottajahinnoissa? Saatetaan ajatella niin, että Suomen hinta on rahdin verran korkeampi EU-maiden hintatasoa. On kuitenkin muistettava, että meidän kilpailukyvyltään heikko elintarviketeollisuutemme pyrkii painamaan alas tuottajahintoja, kun se ei voi nostaa myyntihintojaan tuonnin pelossa. Tätä ei maataloustuottaja pysty estämään, koska ulkomainen raaka-ainetuonti on aina mahdollista. Kuka takaa kotimaisen tuottajahintatason?

Kun tuonti on täysin vapaata, miten maataloustuottaja voi varmistua tuotteittensa menekistä. Elintarviketeollisuus saa ehkä helpommin tasalaatuista raaka-ainetta ulkomailta suurilta tavarantoimittajilta kuin kotimaan pieniltä tiloilta. Voimmeko me luottaa elintarviketeollisuuden isänmaallisuuteen tilanteessa, jossa myös valmiitten tuotteitten tuonti on täysin vapaata? On huomattava, että myös elintarviketeollisuus taistelee olemassaolonsa puolesta ja vain kannattava yritys voi säilyä.

EU:n maatalouspolitiikka pyrkii alentamaan tuotteiden hintoja ja korvaamaan tulon menetykset viljelijöille suorana tulotukena. Tästä seuraa yrittäjyyden häviäminen maataloudesta. Miten tämä tulee heijastumaan tuotteiden laatuun, jää nähtäväksi. Kuitenkin on selvää, että tuloista suuren osan tullessa tukena, ei viljelijän ole mielekästä nähdä paljoakaan vaivaa tuotannon tehostamisessa ja laadun parantamisessa. Seuraako tästä se, että jonkun vuoden kuluttua viljelijäväestöä pidetään yhteiskunnan tuella elävänä tarpeettomana kansan osana.

EU:n maatalousbyrokratia on huomattavasti Suomen hallintoa monimutkaisempi. Kehityksen kulkiessa EU:ssa kohti enenevää tukiviidakkoa myös byrokratia lisääntyy. Kun käydyissä EU-neuvotteluissakin on ollut paljon epäselvyyksiä tulkinnoissa, niin ne varmasti vain lisääntyvät jäsenyydessä. Suomalainen vapaa talonpoika on siten kohta vain historiallinen muisto menneisyydestä. Tämäkö on maatalouden ja maan etu?

Monet pelkäävät vaalien jälkeistä aikaa ja vahvaa sosialidemokraattista puoluetta. He ajattelevat, että onhan silloin edes EU:n tuki käytettävissä. Tässä ajattelussa on kaksi harhaa. Suomi on monipuoluemaa, meillä perustuslaki suojaa vähemmistöjä. Suomessa ei juuri voi syntyä tilannetta, jolloin yhdellä puolueella olisi edes yksinkertainen enemmistö eduskunnassa puhumattakaan määräenemmistöstä. Toiseksi ei kai kukaan voi tosissaan kuvitella, että me tulemme täällä toimeen pelkällä EU:n tuella. Se on mahdottomuus tehdyn sopimuksen perusteella. Jos kansan enemmistö hylkää EU-sopimuksen, silloin myös eduskunta joutuu maatalouspolitiikkaa tehdessään tämän tosiasian eteen. On jatkettava suunnilleen nykyisenlaista maatalouspolitiikkaa. Totta kai koko ajan tapahtuu kehitystä, mutta se on hallittua ja meidän itsemme päättämää.

Sosialidemokraattien vaalivoitto olisi maatalouden kannalta huono asia, mutta se on sitä riippumatta Suomen EU-ratkaisusta. Maatalouden kannattavuuteen vaikuttaa EU-tilanteessa kotimainen tukipaketti enemmän kuin EU:n ulkopuolella valtion budjetti. Maatalouden tulevaisuus on vielä enemmän kiinni Suomen eduskunnan voimasuhteista EU-jäsenyydessä kuin sen ulkopuolella. Joka tapauksessa maatalouden kohtalona on jokavuotinen eduskunnan budjettikäsittely.

Arvoisa puhemies! Suomen mahdollinen EU-jäsenyys alentaisi valtion ja kuntien verotuloja. Tästä johtuen ne ihmiset, joiden elämä on riippuvaista yhteiskunnan palveluista, joutuvat syrjäytyjän rooliin. Samoin ne ihmiset, jotka näitä palveluja tuottavat, joutuisivat kärsimään EU-Suomessa. Yhteiskunnan palveluja tarvitsevia ihmisryhmiä ovat ennen kaikkea lapset, nuoret, eläkeläiset ja sairaat. Samoin yhteiskunnan kanssa työehdoista sopimaan joutuvat, kuten terveydenhuoltoala, sosiaalisektori, opetuspuoli ja maatalous ovat menettäjinä EU-jäsenyydessä.

Arvoisa puhemies! Kuten edeltä onkin jo käynyt ilmi, suhtaudun kriittisesti Suomen mahdolliseen jäsenyyteen Euroopan unionissa. Joka tapauksessa tulen eduskunnassa kaikin voimin toimimaan sen puolesta, että jäsenyyteen liittyvä kotimainen paketti saadaan hyväksytyksi ennen kansanäänestystä. Kansanäänestyksessä tulen edellä esittämilläni perusteluilla itse äänestämään "ei". Tämän päätöksen olen tehnyt muistaen Suomenlinnan muuriin hakattuja velvoitta-

via sanoja: "Jälkipolvi, seiso omalla pohjallasi äläkä luota vieraan apuun!"

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Järvilahti esitti voimakkaita yleistyksiä. Hän mm. totesi, että sosiaalisektori olisi jollain tavalla häviäjä EU-jäsenyysratkaisussa. Olisi ollut mielenkiintoista kuulla millä hän perustelee tällaisen väitteen.

Sosiaaliturva, niin kuin yleensäkin palvelut ja julkinen sektori, riippuvat täysin omista päätöksistämme ja ne ovat hyvin vahvasti sidoksissa siihen, miten Suomen talouselämä pärjää. Ja kun talouden arvellaan ja arvioidaan pärjäävän paremmin EU-jäsenenä kuin sen ulkopuolella, voidaan hyvin perustellusti väittää, että meidän mahdollisuutemme ylläpitää sosiaaliturvaa ja ylläpitää sosiaalipalveluja paranevat EU-jäsenyydessä ja että tilanne on heikompi sen ulkopuolella.

Oltiin jäseniä tai ei, päätökset näistä asioista ovat täysin meidän omiamme. Toivoisin, että tätä sosiaaliturvan menettämisellä pelottelemista ei enää jatkettaisi, koska se perustuu todella vääriin asioihin.

Ed. Järvilahti yleisti myös elintarviketalouden tilannetta. Sitäkään ei pitäisi yleistää. Yksi suurimmista elintarviketehtaista sijaitsee Pirkanmaalla. Kun siellä kansanedustajat kysyivät, mitä mieltä pirkanmaalaiset ovat siitä, jos Suomi jää EU-jäsenyyden ulkopuolelle, he totesivat, että se on heidän teollisuutensa kannalta katastrofi. He odottavat, että raaka-aineiden hinnat laskevat ja että heidän asemansa kilpailussa Euroopan markkinoilla paranee.

Toivoisin, että tässäkään asiassa ei yleistettäisi. Voi olla, että vähemmistö elintarviketeollisuudesta kärsisi tosiasiassa EU-jäsenyydestä ja enemmistö hyötyisi siitä huomattavasti.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Taina on aina äärettömän sitkeä siinä suhteessa, että hän aina viittaa siihen, että sosiaalipolitiikasta päätämme itse, ja sitten hän sanoo, että arvellaan, että jotenkin Euroopan unionissa Suomen talous voisi lähteä nousuun.

Minusta nämä eivät saisi olla mitään uskonasioita. On erikseen uskonasioita ja arvostan syvästi ihmisten vakaumusta uskon asioissa. Mutta kysymys siitä, miten Suomen kansantalouden käy Euroopan unionin jäsenenä, ei ole mikään uskonasia eikä auta, että arvellaan jotakin, vaan meillä pitäisi olla varmaa tietoa siitä, miten käy, koska sen pitäisi olla päätöksenteon perustana.

Entäpä jos arvellaankin väärin ja Euroopan unionista ei voida erota lainkaan. Mitäs sitten sanotaan? Kannetaanko jotakin merkillistä poliittista vastuuta sen jälkeen, kun me olemme siirtyneet ehkä jo paremmalle puolelle ja meidän lapsenlapsemme toteavat, että nämä arvelut ovat osuneet väärään. Ei ole olemassa minkäänlaista näyttöä siitä, että kansantaloudellisesti Euroopan unionin jäsenyys voisi tuoda jotakin lisää siihen, mikä on Euroopan talousaluesopimuksen merkitys ja vaikutus.

Kaiken lisäksi ed. Taina voisi vakavasti hieman pohtia tätä kysymystä. On todella niin, että jo Euroopan talousaluesopimuksen ja integroitumisen vaikutukset viime vuosikymmeninä ovat johtaneet siihen, että Suomen taloudellinen romahdus on melko totaalinen ja meillä on 500 000 ihmistä työttömänä. Minusta tähän pitäisi vähän vakavammin paneutua eikä vain aina viitata siihen, että kyllä me voimme pitää loistavan sosiaaliturvamme, kun me itse siitä päätämme ja Euroopan unionissa sen kun vain tilanne paranee. Mikään ei tosiasiassa viittaa tähän suuntaan.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Taina on varmaan kuullut ihan oikeita ajatuksia elintarviketeollisuuden puolelta. Siellä on eräitä sellaisia yrityksiä kuin mm. Fazer, jotka toivovat, että Euroopan unionista saadaan elintarvikeraaka-aineet hyvin edullisella hinnalla. Sen jälkeen ne myydään nykyisillä hinnoilla jalostettuina tai 4 prosenttia halvemmilla hinnoilla kuin nykyisin. Se merkitsee jälleen kerran elintarviketeollisuuden kakun kasvua. Sen kakun kasvua, joka on tähänkin saakka vaikuttanut siihen, että meillä on ylettömän korkeat elintarvikkeiden hinnat, kohtuuttoman korkeat elintarvikkeiden hinnat. Juuri väliportaat ovat vetäneet kohtuuttomat voitot välistä. Minä ymmärrän kyllä, että elintarviketeollisuudessa ainakin johtoporras ajattelee tällä tavalla. Se on Fazerinkin ajatus. Saadaan halvalla raaka-aineet, myydään jalostettuna kalliilla eteenpäin ja otetaan suunnattomat voitot välistä.

Mitä tulee sosiaalipolitiikkaan, niin totta kai päätämme siitä itse, se on selvä asia toistaiseksi. Mutta on otettava huomioon, että kun on kysymys taloudellisista suhdanteista. Lisääntyneet menomme ja vähentyneet tulomme merkitsevät valtiolle 12—16 miljardin markan budjettitappiota vuosittain. Kyllä tällainen summa alkaa jo vuosittain kostautua myös suomalaisessa sosiaa-

lipolitiikassa. Jos maan talous kulkee samaan suuntaan kuin tähänkin saakka ja kiihtyvällä vauhdilla, tästä syystä me emme pysty sosiaalipolitiikkaa kahden kolmen vuoden kuluttua enää hoitamaan. Viiden vuoden kuluttua viimeistään se romahtaa tällä systeemillä. Tämä on Euroopan unioniin liittymisen tulos.

Ed. Jaakonsaari: Arvoisa rouva puhemies! Eurooppalaisen kulttuurin syvärakenteissa on idullaan kaksi erilaista ideaa Euroopasta. Toisaalta korkeita sosiaalimenoja karttavien englantilaisten Etaa muistuttava vapaakauppa Euroopan unioni, jonka periaatteena on "antaa tapahtua", ja toisaalta Euroopan unioni, jolle vapaakauppa ja siitä saatava taloudellinen hyöty ovat väline poliittisesti aktiivisen, alueellisia eroja huomioon ottavan, omia virheitään korjaavan, sosiaalisen ja sivistyksellisen Euroopan luomiseksi. Tässä Eurooppa-projektissa me sosialidemokraatit haluamme olla mukana ja siksi äänestämme "kyllä" kansanäänestyksessä ja eduskunnassa, kun eduskunta sen päätöksen myöhemmin 2/3:n enemmistöllä tekee, me noudatamme kansanäänestyksen tahtoa.

Jos Euroopan unionia ei olisi, se pitäisi keksiä. Nimittäin talous on vääjäämättä ja peruuttamattomasti kansainvälistynyt, rahan valtavat ja hallitsemattomat liikkeet on saatava hallintaan, markkinat eivät saa hallita kansalaisia, vaan kansalaisten on hallittava markkinoita. Politiikalle pitää palauttaa eurooppalaisella tasolla ne välineet, joita talouden kansainvälistyminen ja markkinayhdentyminen on yksittäiseltä valtiolta vienyt.

Suomalainen EU-keskustelu on nyt organisoitunut kyllä- ja ei-rintamiin. Varmasti hyvä niinkin ja ehkä toisenlaista tapaa keskustella ei olekaan, mutta tämän keskustelun heikkous on se, että kumpikin osapuoli keskittyy etsimään perusteluja vain oman näkökulmansa puolesta. Vaarana on vuorovaikutuksen ja vaihtoehtojen punninnan sijasta yhä tiiviimpi sitoutuminen omiin näkemyksiin ja ajautuminen osapuoliin. Sitä on näkynyt myös tässä lähetekeskustelussa. Olisi hyvä, jos valiokunnissa ehkä vapaammin voisi pohtia ennen kaikkea Suomen tulevaa eurooppapolitiikkaa, koska silläkin on kiire. Jos kansalaiset kansanäänestyksessä luottamuksensa antavat, olemme 1.1.1995 jäseniä ja mitään pehmeää laskua ei ole olemassa, vaan heti meistä tuleva kuva muotoilee meidän tulevaa eurooppapolitiikkaa.

Aion itse miettiä sitä, mitä tapahtuisi, jos kansalaiset eivät kansanäänestyksessä luottamustaan tälle projektille antaisi, jos kansanäänestyksessä tulisi "ei". (Ed. Kankaanniemi: Se olisi onnellista!) — Aika rohkesti väitetty! — Luulen, että ensinnäkin korkotaso jäisi aika korkeaksi. Investointien suunta voisi olla Suomesta ulospäin eikä ainakaan ulkomaisten sijoittajien kiinnostus tästä lisääntyisi. Voisi olla, että uskottavuuden palauttaminen edellyttäisi Suomelta sen jälkeen niin kovaa valtiontalouden hevoskuuria, että emukriteerit tuntuisivat sen jälkeen makoisalta herkulta. Työllisyyden parantuminen voisi katketa heti alkuunsa. Siitä olen varma, että jäsenyyden kaatuminen merkitsisi ainakin takaiskua niille hankkeille, joita alueellisesti on käynnistetty, jotta jo jäsenyyden alkuvaiheessa Suomi voisi mahdollisimman käyttää hyväkseen Euroopan unionin rakennerahastojen mahdollisuudet. Tällä voisi olla aika välittömästi erittäin haitallinen vaikutus työllisyyden hoitoon.

Mutta elämä jatkuisi senkin jälkeen, ja varmasti kovin dramaattista muutosta ei nopeasti sittenkään tapahtuisi. Kuitenkin erittäin ongelmalliseksi Euroopan unionin ulkopuolelle jääminen voisi osoittautua pitemmällä tähtäimellä. Olen vakuuttunut siitä, että Euroopan työllisyysongelman, joka on koko maanosan ongelma, ratkaiseminen edellyttää tulevaisuudessa laajaa, koko Länsi-Euroopan kattavaa yhteistyötä. Pelkän taloudellisen kasvun varaan — sitä tarvitaan — mutta sen varaan ei voida enää täystyöllisyyttä Euroopassa perustaa. On selvää, että Euroopan unioni on sellaisen työllisyyden rakenteellisiin ongelmiin pureutuvan yhteistyön keskeisin voimatekijä tulevaisuudessa. Tämän uuden työllisyysyhteistyön kulmakiviä voisivat olla ja tulevat olemaan Euroopan yhteinen investointipolitiikka, Euroopan tasoinen koulutus- ja työvoimapolitiikka, työvoiman liikkuvuus, yhteinen rahapolitiikka, jolla pyritään reaalikoron laskuun koko EU:n alueella, sekä yhteisesti koordinoidut toimet, joilla työvoimakustannuksia voidaan hallitusti alentaa ja ottaa käyttöön esimerkiksi ympäristöveroja. Myös työmarkkinaosapuolten ylikansallinen vuoropuhelu kuuluu tähän uuteen eurooppalaiseen työmarkkinamalliin. Tämän toteuttaminen edellyttää talous- ja työllisyyspoliittisen näkökulman muuttamista ahtaasta kansallisvaltioajatuksesta laajempiin ulottuvuuksiin.

Yksittäisten kansallisvaltioiden talous- ja työllisyyspolitiikka rakentuu nykyään kahdelle oletukselle. Ensinnäkin uskotaan, että maailmantalous on globalisoitunut siten, että yhdellä-

kään yksittäisellä maalla ei ole todellista talouspoliittista liikkumavaraa. Toiseksi uskotaan, että kunkin maan on tavoiteltava vientivetoista kasvua ja siksi kotimaista kysyntää tulee rajoittaa.

Jos näkökulmaa laajennetaan eurooppalaiseksi, havaitaan, että nämä väitteet eivät täysin pidä paikkaansa. Eta-alueen maiden talous on tosiasiallisesti eurooppalaistunut, ei globalisoitunut. Euroopan sisäinen kauppa kasvaa, mutta maailmankauppa muodostaa vain 7 prosenttia Länsi-Euroopan yhteenlasketusta tuotannosta. Luku on pysynyt samana 30 vuotta. Jos siis kaikki Euroopan maat leikkaavat kotimaista kysyntäänsä, on koko Eurooppa vaikeuksissa. Tanskan meidän Työväen taloudellista tutkimuslaitostamme vastaava laitos on laskenut Euroopan huoltotaseet ja todennut, että vaikka kauppa Euroopan ulkopuolella on parantanut Euroopan yhteenlaskettua bruttokansantuotetta 0,9 prosenttiyksikköä kotimarkkinoinnin kysynnän lasku on vastaavasti heikentänyt sitä 1,5 prosentilla. Tämä tarkoittaa myös sitä, että koko Euroopan on yhdessä parannettava kilpailukykyään ja että talouspolitiikka on suunniteltava Euroopan tasoisesti. Liikkumavaraa taloudessa on, jos Eurooppaa tarkastellaan kokonaisuutena, kehitellään eurooppalaista mallia. Ja tämä minusta voisi olla myös sen kilpailun ydin, jota Eurooppa tulevaisuudessa — ja joka on tämän integraation yksi juoni — käy uusien talousmahtien ja entisten Japanin ja USA:n kanssa. Jos Suomi sitten jää tämän yhteistyön ulkopuolelle, jätetään käyttämättä se mahdollisuus, jolla voidaan se synkeä kehitys välttää, johon itse asiassa on viime vuosina ajauduttu. Suomi koettaa pärjätä maailmalla halvan työvoiman, heikkojen työolosuhteiden ja huonon ympäristönsuojelun maana, jonka tärkeimmät luonnonvarat ovat metsät sekä nyrkin ja hellan väliin palautetut kotiäidit.

Päätös Suomen liittymisestä Euroopan unioniin ei ole mikään tavoite eikä päämäärä. Se on toki yhden prosessin päätepiste, mutta ennen kaikkea se on päätös, jolla Suomi valmistautuu ottamaan paikkansa siinä prosessissa, jolla päätetään Euroopan tulevaisuudesta, tästä eurooppalaisesta mallista, joka on erilainen kuin se monien täällä ihailema aasialainen malli, jossa todellakin kilpailukyky otetaan jopa lasten selkänahasta. (Ed. V. Laukkanen: Kuka sitä ihailee?) — Hyvin monet ovat vaihtoehdoksi esittäneet Tyynenmeren maiden nousevien talousmahtien kanssa kaupankäyntiä jne. Luulen, että siinä kilvassa ei ole moraalisestikaan oikein yrittää samoilla ehdoilla.

Alun perin varmasti Suomen jäsenyyshakemuksen perustelut olivat taloudellisia. Haluttiin turvata asemat ensin Itävallan ja sitten Ruotsin jätettyä jäsenyyshakemukset. Mutta näiden kahden vuoden aikana, jolloin jäsenyyshakemus jätettiin, on tapahtunut taloudellisten seikkojen rinnalla paljon muuta ja turvallisuusnäkökulma on voimakkaasti painottunut. Muun muassa dramaattiset tapahtumat Venäjällä lokakuussa 1992 vahvistivat Suomen uskoa siihen, että EU on merkittävin Euroopan vakautta ja turvallisuutta luova voima, ja sen ulkopuolelle jääminen voisi jakautuvan Euroopan oloissa olla vaarallista.

Muistaakseni oikea aivopuolisko säätelee ihmisen tunne-elämää, ja minä olen kokenut oikeassa aivopuoliskossani joskus vastenmielisyyttä Euroopan unioni -projektia kohtaan, mutta kun olimme eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan matkalla Moskovassa toukokuussa, viimeinenkin epäilys tämän hankkeen turvallisuuspoliittisesta ulottuvuudesta häipyi. Tutustuimme ja tapasimme Venäjän eduskunnan, duuman, eri ryhmät, erilaisia tutkimuslaitoksia, ja joka paikassa tuli se vahva tunne ja myös venäläisten kollegojen puheenvuoroissa toive siitä, kuinka tärkeää on muodostaa uusi, ilman aseita toimiva Euroopan unionin turvallisuusjärjestelmä, jossa Eurooppa käsitetään todellakin Atlantilta Uralille. Juuri venäläiset kollegat toivoivat Suomea ikään kuin kätilöksi Venäjän ja Euroopan unionin suhteiden järjestelyissä. (Ed. Rinne: Onko se näinpäin koskaan ennen ollut?)

Tänä päivänä keskeisin perustelu, jonka takia itse äänestän "kyllä" kansanäänestyksessä, on sama asia, jonka presidentti Koivisto kiteytti paremmin kuin ehkä kukaan on osannut tehdä. Hän sanoi, että on parempi, että meillä on ääni siellä, missä asioistamme päätetään, kuin että ei ole. (Ed. Hämäläinen: Jämptisti vain!) — Jämptisti vain. — Päätös Suomen jäsenyydestä on elintärkeä Suomen vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi. Saman totesi professori Kirsti Rissanen Helsingin Sanomien kolumnissa, kun hän sanoi, että riippumatta siitä, miten näemme tulevaisuuden Euroopan unionissa, näemmekö sen positiivisena vai negatiivisena, jos Suomi haluaa turvata omat vaikutusmahdollisuutensa, vastaus on "kyllä".

Euroopan unionin jäsenyydestä keskusteltaessa yleinen ilmaus on pelko siitä, että sieltä tulee jotakin epämiellyttävää, niin kuin tänä päi-

vänä ovat myös monet kansanedustajat kertoneet tunteitaan. Sieltä tulee kilpailua, byrokratiaa, uusia lakeja, rikollisia, uusia rajoituksia, direktiivejä jne. Siellä taustalla piilee se ajatus, että Suomi ei voi vaikuttaa unionin päätöksentekoon millään tavoin. Se on alistetun kansan aika alistettua ajattelua. Se on kahdellakin tavalla harhaanjohtavaa ajattelua.

Ensinnäkin Suomen vaikutusmahdollisuudet ovat juuri sellaiset kuin me itse osaamme tehdä. Euroopan unionissa vaikutetaan perehtymisellä, asiantuntemuksella, monen tason toiminnalla. Euroopan unionin päätökset valmistellaan jäsenvaltioiden edustajien työryhmissä, ja niistä päätetään jäsenvaltioiden ministereistä kootuissa neuvostoissa. Pikemmin kuin että sieltä tulee jotakin, voisi sanoa, että sinne mennään tekemään jotakin. Lisäksi Euroopan unionin historiahan osoittaa, että yhdenkään jäsenvaltion elintärkeinä pidettyjä etuja ei haluta loukata. Jos näin olisi tapahtunut, Euroopan unionihan olisi menettänyt oikeutuksensa, sitä ei enää olisi. (Ed. Tennilä: Mikä se Tanskan äänestys oli?) — Tanska äänesti Maastrichtin sopimuksesta, ja pieni Tanska pisti koko EU:n polvilleen, kun se ilmaisi oman tahtonsa Maastrichtin suhteen.

Sitä ei tietenkään voi kiistää, että Suomi on pieni maa, eikä pieni maa voi olla loputtomiin vastahangassa muiden yhteistä poliittista tahtoa vastaan. Koko ajan on kuitenkin verrattava Suomen vaikutusvaltaa siihen, mitä se olisi Euroopan unionin ulkopuolella. Tämä on minusta se toinen virhe, joka vaikutusvallattomuuskeskusteluissa tehdään.

Euroopan unionin ulkopuolelle jättäytyminen merkitsisi sitä, että Suomen integraatiopolitiikka hoidettaisiin Eta-sopimuksen kautta. Tämä on ollut toimiva lähtökohta niin kauan kuin Etamallin on voitu katsoa olevan edes jossakin määrin tasapainoinen. Itävallan liittyminen Euroopan unionin puolen riveihin heilauttaa tätä tasapainoa ratkaisevasti. Ruotsin liittyminen tuhoaisi Etan. Se rappeuttaisi sisällöllisesti, organisatorisesti ja poliittisesti koko sinänsä hyvän keksinnön. Eta-sopimuksen mukaan Efta-osapuoli voi estää uuden EU-säädöksen voimaantulon omilla alueillaan. Tällöin sisämarkkinat lakkaavat toimimasta kyseisellä sektorilla. EU:n lainsäädännön kehittyessä Efta-osapuolella olisi siis kaksi mahdollisuutta: Joko tuhotaan Etan luomat sisämarkkinat asteittain tai otetaan vastaan se, mitä EU:sta tulee. Molemmat merkitsevät antautumista ja tappiota. Tässä kehityksessä Suomen taloudellinen asema, itsenäisyys ja vaikutusvalta on turvattavissa vain olemalla mukana siellä, missä päätökset tehdään.

Arvoisa puhemies! Euroopan yhdentymisen syntyhistoriaan keskeisesti on vaikuttanut ajatus olla mukana tekemässä rauhanomaista kehitystä maanosassa ja olla ennen kaikkea luomassa edellytyksiä työllisyydelle, syrjäytymisen estämiselle, yleensä niille asioille, jotka synnyttävät muukalaisvihaa, nationalismia, rikollisuutta jne. Yksi keino rauhattomuuksien välttämiseksi Euroopan unionin sisällä ja Euroopan yhteisönkin sisällä on ollut yhteisön alueiden välisten sosiaalisten ja taloudellisten erojen tasoittaminen. Siksi aluepolitiikka on erittäin vahva Euroopan unionissa.

Suomessa aluepolitiikka on nykyisen hallituksen toimikauden aikana vesitetty pahasti. Tasapainoisen alueellisen kehityksen edistäminen on vain maininta laissa ilman todellista sisältöä, mutta se kritiikki, joka kehitysalueelta olisi tullut nykyistä aluepolitiikkaa kohtaan, on omalla tavallaan tukahdutettu poliittisin perustein.

Euroopan unionin jäsenyys ja siihen liittyvä alueiden kehittämistyö merkitsisivät Suomessa lisää resursseja erityisesti heikoimmille alueille. Siksi tuntuukin aika käsittämättömältä, että alueet, jotka jäsenyydestä todennäköisesti eniten hyötyisivät, Pohjois- ja Itä-Suomi, ovat joko passiivisia jäsenyyskeskustelun sivustaseuraajia tai, mikä vielä oudompaa, jäsenyyden vastustajia. Euroopan unionin jäsenyys palauttaisi nimittäin Suomeen aluepolitiikan ja toisi sille merkittävät lisäresurssit. (Ed. Tennilä: Niitä voisi Suomessakin palauttaa!) — Jos isä olisi äiti. — Eikö tätä haluta tunnustaa, vai onko kyse siitä, että kehitysalueilla itse asiassa pelätään ottaa vastaan todellinen vastuu oman alueen kehittämisestä? EU-käytäntöhän merkitsisi sitä, ettei joka käänteessä enää voitaisikaan huutaa Helsingin herroja apuun eikä omista mahdollisista epäonnistumisista voisi syyttää muita. Minusta jo se, että me olemme hakeneet jäsenyyttä, on aiheuttanut valtavan kehittämistyön ja uuden etsimisen innon kehitysalueilla. (Ed. Tennilä: Meillä on 26 prosenttia työttömiä!)

On tärkeää keskustella Eurooppa-politiikan suurista linjoista, mutta yhtä tärkeää on muodostaa mahdollisimman yhtenäinen suomalainen näkemys Euroopan unionissa kahden seuraavan vuoden aikana esille tuleviin kysymyksiin. Nimittäin on totta, mitä pääministeri puheenvuorossaan sanoi ja mistä moni on omalla tavallaan tuonut huolensa julki, että varmasti näkemyksetön ja riitelevä Suomi ei pysty vaikut-

tamaan uuden komission toimintaohjelmiin. Erityisen keskeistä olisi pohtia niitä erityiskysymyksiä, joita Suomi haluaa edistää. Suomalaiselle esityslistalle tulisi ehdottomasti kuulua työllisyyden korostaminen tulevassa Euroopan unionin raha- ja talouspolitiikassa sekä tasa-arvon ja hyvinvointiyhteiskunnan sekä ympäristönsuojelun näkeminen eurooppalaisina kilpailutekijöinä.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Jaakonsaari puuttui puheessaan hyvin tärkeään asiaan eli aluepolitiikkaan. Hänen perustelunsa siitä, että Suomen alueet hyötyisivät Euroopan unionin jäsenyydestä, on aivan oikea. Näinhän tapahtuu. Esimerkiksi meidän oma kansallinen tukipakettimmehan on erinomainen, ja myös neuvottelutulos on minusta kohtuullinen alueille. Ed. Jaakonsaaren tuoma käsitys siitä, että Suomen alueellinen kehittäminen ehkä vaarantuisi, jos emme olisi Euroopan unionissa, pitää paikkansa, ei sen vuoksi, ettemme saisi harrastaa sellaista aluepolitiikkaa, jota nyt olemme suunnitelleet, vaan sen vuoksi, että siihen ei olisi rahaa ilman Euroopan unionia. Me saamme puolet niihin kehittämishankkeisiin Euroopan rakennerahastoista tätä kautta.

Mutta sitä minä ihmettelen, millä ed. Jaakonsaari perustelee sitä, että tämän eduskunnan aikana olisi aluepolitiikassa menty taaksepäin. Päinvastoin aluepoliittinen lainsäädäntö nimenomaan lähtee siitä, että meidän oma aluepolitiikkamme sopeutetaan Euroopan unionin aluepolitiikkaan ja että me voimme käyttää sitä hyväksi. Siinä ideana nimenomaan on, että alueille tulee päätösvalta Helsingistä. En ymmärrä, jos ed. Jaakonsaari voisi sanoa esimerkkejä, millä tavalla nyt on tehty huonoa aluepolitiikkaa, kun mielestäni me olemme tehneet kohtuullisen hyvää aluepolitiikkaa ja olemme myös tässä suhteessa lainsäädännöllisesti valmistautuneet siihen, että pystymme hyödyntämään kaikki ne aluepoliittiset edut, joita Euroopan unionista on saatavissa.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaisin ed. Jaakonsaarelle, kun hän puhui Aasian kaupasta eikä oikein tuntunut ymmärtävän, mikä siinä on nyt moraalisesti oikein tai väärin. Vastaisin yksiselitteisesti niin, että on moraalitonta, että Aasian maissa käytetään hyväksi lapsityövoimaa jne. ja valmistetaan tuotteita.

Toinen asia on se, että on moraalitonta, että Suomeen kuljetetaan nämä tuotteet ja nämä tuotteet syrjäyttävät vastaavat kalliimmat suomalaiset tuotteet, minkä takia Suomessa on 500 000 ihmistä työttömänä. Tämä on täysin moraalitonta kauppapolitiikkaa, joka tietysti rikastuttaa joitakin tahoja, mutta se on Suomen kansantalouden kohtalo. Käsittääkseni ed. Jaakonsaari on kuitenkin juuri tätä kauppapolitiikkaa tukemassa ja kannustamassa, koska sehän on Euroopan unionin globaalia kauppapolitiikkaa, johon Suomi siis täydellisesti sitoutuu, mikäli liittyy Euroopan unionin jäseneksi.

Toinen asia liittyy siihen, että ed. Jaakonsaari rohkeasti viittaa siihen, että meidän pitää olla siellä, missä meidän äänemme kuuluu ja päätöksiä tehdään. Tämä vain täytyy kuitenkin muistaa, että ei siellä saada ääntä kuulumaan muuta kuin menettämällä itsenäisyys, oma päätäntävalta näistä samoista asioista. Se hinta on niin mittaamattoman kallis, että turha on sanoa sitten sitä ikään kuin etuna, että samalla me pääsemme siellä 3 prosentin osuuksilla äänestämään muiden mukana meidän omista asioistamme. Tämä on minusta muistettava aina. Vaikka ministeri Salolainenkin väitti, ettei kukaan ole kiistänyt itsenäisyyden menetystä, voin nyt yksiselitteisesti todeta, että minä jyrkästi riitautan tämän väitteen, etteikö Suomi menettäisi itsenäisyyttään liittyessään EU:n jäseneksi.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kun myöhemmin saan varsinaisen puheenvuoron, saatan kosketella joitakin muita ed. Jaakonsaaren käyttämän puheenvuoron osia. Mutta nyt haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että ed. Jaakonsaari niin voimakkaasti korosti EU-jäsenyyden merkitystä aluepoliittiselta näkökannalta. Sen vuoksi lainaan Demarilehdestä 24.8. maakuntajohtaja Hannu Vesan juuri tätä asiaa koskevaa puheenvuoroa, koska sattuu olemaan saman puolueen jäsen kuin ed. Jaakonsaari. Tässä sanotaan näin: "Eurooppalaisesta aluepolitiikasta on jäsenyyden viitenä ensimmäisenä vuotena muodostumassa melkoinen pettymys. Suomen integraatioherkimpien alueiden saama hyvitys jää varsin vaatimattomaksi verrattuna esimerkiksi EU:n eteläisten jäsenmaiden saamaan tukeen." Sitten Hannu Vesa sanoo vielä tämän kappaleen, jota lainasin, lopussa näin: "Pelkkä kehitysalueiden jäsenmaksurasitus asukasta kohden laskettuna on kaksinkertainen saatuun tukeen verrattuna."

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tarkoitukseni oli viitata aika pitkälti samaan asiaan, mitä ed. Laine äsken lau-

sui. Ed. Jaakonsaari totesi, että Itä- ja Pohjois-Suomen alueet voivat odottaa merkittävää kehitystä aluepolitiikan suhteen. Minä olen moneen kertaan ihmetellyt, miten se voi olla mahdollista. Minä ymmärrän sen näissä Etelä-Euroopan maissa, joissa infrastruktuuri — tämä lausuminen ei oikein tahdo sujua vieläkään kunnolla — on täysin kehittymätöntä. Näin ollen heillä on siellä mahdollisuus osoittaa sellaisia kohteita, jotka sopivat Euroopan aluerahoituksen piiriin. Pohjois- ja Itä-Suomessa nämä puolet, tiestöt, tietoliikenneyhteydet, puhelinyhteydet, kaikki tällaiset, joita en ryhdy enemmälti luettelemaan, ovat tietyllä tavalla kunnossa. Aluerahastojen tarkoitus on juuri tätä puolta kohentaa ja luoda yrittämisen mahdollisuuksia. Nämä ovat siellä kunnossa suurelta osin, mutta siellä ei ole muuten yrittämisen mahdollisuuksia nykyiset olosuhteet huomioon ottaen. Näin ollen pidän kyllä aika toiveikkaana sitä, jos näillä alueilla odotetaan kovin suuria tuloksia tulevaisuudessa. Sen sijaan maatalous kaatuu sieltä järjestään, talo talolta. Itä- ja Pohjois-Suomessa on hiljaisia kyliä EU:ssa.

Ed. Seivästö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:hun kriittisesti suhtautuvia on syytetty siitä, että he maalaavat uhkakuvia seinälle. Mutta kun kuunteli ed. Jaakonsaaren puhetta, kyllä tuntui, että unioniin vauhdilla menijätkin osaavat maalata uhkakuvia seinälle.

Tuntui hieman oudolta, kun ed. Jaakonsaari viittasi, että EU antaa niin loistavat mahdollisuudet aluekehitykselle. Jos me maksamme sinne nyt esimerkiksi 6,5 miljardia vuodessa ja saamme suoraan takaisin noin 6, mikä ihmeen taikavoima siihen rahaan tulee, kun se kierrätetään Brysselin kautta? Se ei ole minulle toistaiseksi selvinnyt, mutta ehkä selviää jossain vaiheessa.

Lisäksi olisin kaivannut ed. Jaakonsaarelta ihan yksityiskohtaista esitystä, kun hän puhui, että työvoimakustannuksia hallitusti alennetaan. Mitä kustannuksia te haluatte tai olette valmiit alentamaan ja mitä mahtaa suomalainen ay-liike siihen sanoa? Onko siihen vastaus mahdollisesti saman suuntainen kuin oli erääseen toiseen ehdotukseen?

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitän minäkin ed. Jaakonsaaren puheenvuorossa huomiota vain sen aluepoliittiseen osaan. Siinä ed. Jaakonsaari totesi, että kehitysalueilla on hyvin innostunut suhtautuminen näihin asioihin. Me olimme ed. Ukkolan kanssa tämmöiseen innostukseen tutustumassa viime viikolla Pohjois-Pohjanmaan liiton konttorissa. Tuo väite pitää ihan paikkansa, mutta se sisältö, se oli teitä, siltoja, altaita, ei mitään tuottavaa hanketta missään päin minkään vertaa. Siitä sitten ruvettiin keskustelemaan, eikö tässä nyt pitäisi jotakin tuottavaa tehdä eikä suinkaan keskittyä vain tämmöisiin, niin kuin ed. Aittoniemi totesi, infrastruktuurihankkeisiin. Seuraavana päivänä tapasin tämän maakunnallisen liiton kehityspäällikön. Hän sanoi, että meni eilinen päivä pilalle ja yökin tuli valvottua, kun tuntui niin pahalta, että näin se taitaa ollakin, eli se ed. Jaakonsaaren puheen tästä osasta.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt Etelä-Suomen kansanedustajat toivottavasti sulkevat korvansa, kun valistan näitä pohjoisen kansanedustajia.

Ajatushan on yksinkertaisesti niin, että totta kai jäsenmaksut, jotka maksetaan Euroopan unioniin, kerätään pääasiassa pääkaupunkiseudulta. Se on sen logiikka. Se raha, joka tulee takaisin, tulee erilaisten rakennerahastojen kautta Pohjois-Suomeen.

Minulla on paljon optimistisempi kuva niistä hankkeista, mitä siellä on tehty. Siellä on erittäin mittavia korkean teknologian suunnitelmia, erittäin mielenkiintoisia uusia koulutussuunnitelmia, joita alueilla on tehty. Kaikki perustuvat siihen, että Euroopan unioni tukee alueellista kehittämistä silloin, kun ne on todellakin yhteistyössä suunniteltu ja kun niihin tulee myös kansallista rahoitusta. On meidän mielikuvituksestamme kiinni, minkälaisia ne hankkeet ovat. Olen huomannut, että Pohjois- ja Itä-Suomessa on uskomaton määrä mielikuvitusta ja luovuutta löytynyt viime aikoina.

Mitä tulee työvoimakustannuksiin, joka ainoa tutkija ja asiantuntija ja meistäkin valtaosa on sitä mieltä, että täystyöllisyyttä ja työllisyyttä ei tulevaisuudessa paranneta ilman, että työhön sidottuja maksuja, työvoimakustannuksia, voidaan helpottaa, jotta työllistäminen tulee kannattavammaksi kuin se nykyään on. Olen vakuuttunut siitä, että tämän tyyppiset toimenpiteet silloin, kun sosiaaliturvan rahoitus halutaan esimerkiksi ympäristöveroilla tai muulla tavalla turvata, eivät tapahdu enää yksittäisen valtion toimesta, vaan tehdään Euroopan unionin toimesta. Näin olisi jo tehty, jos ei jokainen valtio ajattelisi, että se ratkaisevasti heikentäisi juuri minun isänmaani kilpailukykyä. Tässä piilee se

työllisyyden kannalta olennainen muutos, jota Euroopan unionilta voi odottaa.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Suurimpien puolueiden ryhmäpuheenvuoroissa on monipuolisesti tuotu esille EU-jäsenyyden merkitys Suomelle. Toivoisin, että puolueet tiivistäisivät rakentavaa yhteistyötä kampanjoidessaan kantansa puolesta ennen kansanäänestystä. Toisaalta tuhlaamme täällä aikaa perustelemalla toisillemme EU-jäsenyyden merkitystä, kun tiedämme kantamme, mutta kansa näyttää olevan vähän hämmentynyt.

Kyse on toisaalta poliittisen päätöksenteon uskottavuudesta, toisaalta demokratian puhtaimmasta toteuttamisesta. Kansa voi sanoa suoraan mielipiteensä Suomelle tärkeästä asiasta. Tärkeää on, että tämä päätös tehdään tosiasioiden perusteella.

Arvoisa puhemies! Euroopan kahtiajaon päättymisen jälkeen Suomi voi nyt itsenäisesti päättää poliittisesta ja taloudellisesta asemastaan. Voimme tehdä sen itsenäisesti riippumatta muiden maiden mielipiteistä. Tämä on meille päättäjille vastuullinen ja haastava tilanne. Päätöksenteko näyttää olevan erityisen vaikeaa niille poliitikoille, jotka tottuivat pönkittämään omaa asemaansa itänaapurin mielipiteillä. Erityisesti näillä poliitikoilla on se käsitys, että Suomella kansakuntana ja demokraattisena valtiona ei olisi itsenäistä roolia poliittisessa yhteistyössä Euroopassa. He ovat menneisyyden vankeja eivätkä näe poliittisen ympäristömme muuttumista ja uusien itsenäisten valtioiden synnyn merkitystä Euroopan tulevaisuudessa.

Kun Eurooppa ei ole enää poliittisesti kahtiajakautunut, se pyrkii yhä tiiviimpään yhteistyöhön kaikilla elämän alueilla. Nyt EU-jäsenyyttä hakevat Efta-maat, seuraavassa vaiheessa Baltian maat ja niiden jälkeen entiset sosialistiset maat. Suomen aika on liittyä juuri nyt.

Kehitys menee eteenpäin vain yhteistyöllä. Maailman yhdentyminen suuriin yhteistyöryhmiin on seurausta tiedonkulun nopeutumisesta, teknologian kehittymisestä, ihmisten liikkumisen lisääntymisestä ja demokratian kypsymisestä. Poliittisen päätöksenteon on pysyttävä kehityksessä mukana. Kehitystä ja edistystä vastustavat katsovat mieluummin taaksepäin kuin eteenpäin. Jos aikojen saatossa nämä olisivat olleet aina enemmistönä, eläisimme edelleen kivikautta.

EU:ssa on kyse laajasta poliittisesta, taloudellisesta ja yhteiskunnallisesta yhteistyöstä, joka edistää rauhan vahvistumista Euroopassa. Turvallisuuspolitiikka ei ole vain sotilaspoliittista yhteistyötä, päinvastoin. Talouden nousu, köyhyyden vähentäminen ja työttömyyden vähentäminen ovat avainasemassa turvallisuuden takaamisessa.

Ongelmat ovat niin suuria, että on tärkeää tiivistää yhteistyötä niiden ratkaisemiseksi. Ongelmat eivät ole Suomessa eivätkä muualla yhden hallituksen aikaansaamia. Kysymys on rakennemuutoksesta, joka on seurausta ennen kaikkea teknologian kehityksestä. Miten toimettomuuden aiheuttamat ongelmat ratkaistaan, miten tulot jaetaan, miten länsimainen yhteiskunta kehittyy, ovat koko Euroopan ongelmia, joista eteenpäinpääsy edellyttää yhteisiä ponnistuksia.

On tärkeää, että me suomalaiset voimme olla mukana vaikuttamassa suoraan, emme vain huutelemassa eteisestä mielipiteitämme. Erityisen tärkeää mukanaolo on mielestäni naisten kannalta, jotta kehityksen suunta olisi myös naisille myönteinen.

Kauhukuvien maalailu on ollut EU-vastustajien tapa vaikuttaa kansalaisten mielipiteisiin. Ihmisten herkkiä mieliä on järkytetty mm. itsenäisyyden menettämisellä ja puhumalla veteraanien työn mitätöimisestä. Monenlaista pohjanoteerausta olemme tänäkin iltana täällä jo kuulleet.

Isänmaallisena ihmisenä koen nämä väitteet suorastaan loukkaavina. Suomi ei menetä itsenäisyyttään, vaan sen rooli kansakuntana vahvistuu. Veteraanien ansiosta meillä on nyt itsenäisesti mahdollisuus päättää Suomen asemasta eurooppalaisessa yhteistyössä. Tämän päättäjäsukupolven tehtävänä on nyt jatkaa veteraanien työtä Suomen hyväksi.

EU-jäsenyyden vastustajat käyttävät aseenaan myös naisten asemaa ja sosiaaliturvaa, molempia väärin perustein. Valitettavasti kadulla ihmisten kanssa keskustellessa huomaa, että tämä pelottelu on mennyt perille, mutta meillä on muutama viikko aikaa oikaista ihmisille syntyneitä väärinkäsityksiä ja siihen toivon kaikkien EU-jäsenyyttä kannattavien kansanedustajien voimakkaasti paneutuvan.

Naisen asema on kyllä pohjoismaissa toisenlainen kuin monissa EU:n nykyisissä jäsenmaissa. Suomessa asema perustuu historialliseen traditioon siitä, että suomalainen nainen on halunnut ja voinut kantaa vastuuta yhteiskunnan rakentamisesta ja puolustamisesta. Tämä on näky-

nyt naisten merkittävänä panoksena sotien aikana ja se on näkynyt siinä, että suomalainen nainen osallistuu aktiivisesti työelämään toisin kuin keskieurooppalainen sisarensa.

Naisen asema yhteiskunnassa on vaikuttanut sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen ja muotoutumiseen. Se on vaikuttanut myös tulonjakoon ja verotukseen. Nämä olemme halunneet päättää toisin kuin monissa Keski-Euroopan maissa. Näin voimme tehdä jatkossakin, koska päätökset tulonjaosta, palveluista, koulutuksesta ja työelämään osallistumisesta ovat omia päätöksiämme, eivät EU:n.

Jäsenyys ei siis muuta suomalaisen naisen asemaa, jos emme itse sen halua muuttuvan. Ainakin minä haluan, että otamme oppia esimerkiksi Ranskasta, jossa naiset ovat päässeet johtaviin asemiin toisin kuin naiset Suomessa.

Sosiaaliturvan romuttamisella pelotellaan ihmisiä. Sanoisin, että suoranaisesti valehdellaan tästä kysymyksestä. Sosiaaliturvasta päätämme me suomalaiset itse, niin kuin tähänkin asti. Tilanne tietenkin muuttuu, jos jäsenmaat haluavat toisin. Pohjoismaissahan me olemme seuranneet toistemme esimerkkiä sosiaaliturvan kehittämisessä. Erityisesti sosiaalivakuutuksen saralla meillä on oppimista myös EU:n nykyisiltä jäsenmailta, mutta päätökset ovat omiamme.

EU vaikuttaa kyllä sosiaaliturvamme edellytysten parantamiseen. Sekä ammattiyhdistysliike että elinkeinoelämä arvioivat — ja käytän sanaa "arvioivat" siksi, että kukaan ei voi tietää varmuudella, minkälainen tulevaisuus meitä odottaa — että Suomen talous hyötyy EU-jäsenyydestä. Näin ollen voimme jäseninä paremmin taata sen, että pystymme ylläpitämään nykyisen sosiaaliturvajärjestelmämme ja palvelut.

Jokainen on viime vuosina konkreettisesti voinut kokea sen, että talouden voimavarat ja jaettava kakku ovat voimakkaasti sidoksissa. Sitä ei aina edes kansanedustajien puheista huomaa, että he olisivat sen ymmärtäneet, mutta eiköhän vähitellen. Siksi sosiaaliturvankin kannalta on parempi olla EU:n jäsen kuin sen ulkopuolella.

Mitä tulee siihen väitteeseen, että EU:ssa päättäjien enemmistö on miehiä ja että siitä syystä naisten asema olisi jotenkin heikompi EU:ssa, on huomattava, että päättäjät on valittu jäsenmaissa. Meidän valinnoistamme riippuu se, edustaako meitä päättävissä elimissä mies vai nainen. Paljon on kiistelty siitä, millä foorumeilla maatamme edustaisi presidentti, millä pääministeri. Presidentiksi valittiin mies, vaikka oli toinenkin varteenotettava vaihtoehto. Pääministeriksi ei ole ollut edes ehdolla naista. Me emme voi siis arvostella EU:n päättäjien miesvoittoisuutta, jos emme itse tee toisenlaisia valintoja.

Ihmiskunnan kehitys edellyttää yhteistyötä. Suomi on kehitysvaiheiltaan vahvasti eurooppalainen maa. Siksi Suomen edun mukaista on liittyä EU:n jäseneksi. Emme voi eristäytyä, emmekä jäädä EU:n laajentumisen seuraavaan ryhmään Baltian maiden tai entisten sosialististen maiden joukkoon.

Arvoisa puhemies! EU:n budjetista osa jaetaan jäsenmaille aluetukina. Hallituksen niin sanotut EU-ministerit ovat hyväksyneet ehdotuksen aluetukien jaosta Suomessa. Tampere on jo pitkään jatkuneen työttömyyden vuoksi ollut EU-kriteerien mukaista kakkostukialuetta. Tampere on menettänyt vuosien kuluessa tuhansia teollisia työpaikkoja, ja työttömyysaste on ollut keskimääräistä korkeampi jo ennen nykyistä suurtyöttömyyttä.

Pirkanmaan kansanedustajien käsitys on ollut se, että koska Tampere muita alueita selvemmin täyttää EU:n aluetukikriteerit, ehdotetaan Tamperetta tukialueeksi. Vielä päätösehdotuksessa Tampere olikin mukana. Olemme tyrmistyneitä siitä, että ministerit Kanerva ja Pekkarinen ovat sulle—mulle-periaatteella päättäneetkin heittää Tampereen ehdotuksesta ulos. Eikö vieläkään ymmärretä, että työttömien lukumäärä Tampereella ja syyt, jotka ovat siihen johtaneet, edellyttävät erityistoimenpiteitä? Onko niin, ettei turkulainen pysty Tamperetta missään olosuhteissa puolustamaan?

Onneksi ministeri Heinonen lääkärien koulutuskysymyksessä ja ministeri Viinanen kolmostieasiassa ovat ymmärtäneet työllisyyden merkityksen Pirkanmaalla. Heille lämmin kiitos Pirkanmaan asioiden puolustamisesta.

Tampereen aluetukikysymys on nyt EU:n komission harkinnassa. Koska Tampere on nimenomaan EU:n kriteerien mukaan tukeen oikeutettu, on toivottava, että EU-komissio tekee järkevämmän päätöksen kuin Suomen hallitus.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ed. Tainan kanssa samaa mieltä Tampereen asemasta EU:n tukialueena. Muuten en hänen puheenvuoroaan ryhdy kommentoimaan. Jos Suomi ja kansan enemmistö päättää, että Suomen pitää liittyä EU:hun, silloin tämä ongelma muodostuu. Voihan olla, että tehdään toisenlainen ratkaisu, niin kuin gallupit nyt alkavat jo siltä näyttää. Mutta jos liittyminen toteutuu, on täysin selvää, että

Tampere kuuluu EU-kriteereiden mukaan aluetuen piiriin. Tampereen työttömyysaste tällä hetkellä on noin 24 prosenttia, ja se on alue, joka pystyisi kuitenkin nousemaan tästä kuopasta, jos tukea tulee. Tältä osin on todella tyrmistyttävä tehty päätös — esitys vielä aamulla kokoukseen mennessä oli, että Tampere kuuluu tukien piiriin ja kokouksen päättyessä se ei siellä olekaan. Pirkanmaan kansanedustajat tietysti tulevat kaikin käytettävissä olevin keinoin pyrkimään muuttamaan tätä päätöstä.

Ed. A. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä myös puuttuisin ed. Tainan puheessa siihen, kun hän arvosteli ministerityöryhmän päätöstä Tampereen pudottamisesta aluetuen piiristä. Minusta se kyllä oli odotettavissa ja pelättävissä. Sehän on ihan selkeä jatke tämän hallituksen politiikalle, koska hallitus on suosinut pieniä maaseutukuntia suurten kuntien kustannuksella koko toimintansa ajan.

Mutta ed. Tainan kanssa minä olen kyllä ihan täysin yhtä mieltä siitä, että tätä päätöstä ei varmasti tulla hyväksymään, ja kuten ed. Stenius-Kaukonen omassa vastauspuheenvuorossaan myös totesi, me Pirkanmaan kansanedustajat emme tätä kyllä varmasti purematta niele. Näin ollen tulemme tekemään kaiken mahdollisen, mitä tehtävissä on. Mennään vaikka Brysseliin asti tämän asian kanssa niin, että siellä tulisi selville, kuinka epäoikeudenmukainen tämä ministerityöryhmän päätös oli ja kuinka väärille perusteille se perustui. Toivottavasti tällaista ei enää tapahdu.

P u h e m i e s : Kehotan tarkoin muistamaan vastauspuheenvuorossa sen, että se sidotaan käsiteltävään asiaan. Oli hyvä, että mentiin Brysseliin asti tässä puheenvuorossa.

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Taina pahoitteli omassa puheenvuorossaan sitä, että kansalaisille on syntynyt väärä kuva EU:n sosiaaliturvasta ja naisten asemasta. Haluaisin kehottaa ed. Tainaa hankkimaan Eurooppa-tiedotuksen "Naiset Suomessa ja EU-maissa". Hän varmaan luottaa Eurooppa-tiedotuksen antamaan informaatioon. Siellä kerrotaan, että naisten asema ja sosiaaliturva on Pohjoismaissa ja Suomessa paljon parempi kuin EU-maissa. Suomalainen nainen tekee yleensä kokopäivätyötä ja hänellä on kattavampi sosiaaliturva ja lapsenhoitojärjestelyt. EU-sisaremme tekevät osa-aikatyötä. Heillä on sosiaaliturva heikko, uranäkymät huonot ja työpaikan säilyminenkään ei ole varmaa.

Perhe-etuudet myös Suomessa ja Pohjoismaissa ovat huomattavasti paremmat kuin EU-maissa. Siellä perheiden sosiaalietuuksia on vielä viime vuosikymmeninä kovasti pienennetty suhteessa esimerkiksi vanhusväestölle suunnattuihin etuuksiin. Äitiysloma on EU-maissa nyt loppuvuodesta voimaan tulevan direktiivin mukaan vähintään 14 viikkoa, kun se meillä Suomessa on 44 viikkoa. Tosin korvauksissa on hiukan eroa. Tämä tiedote myös kertoo, että työttömyys kohdistuu EU-maissa useammin naisiin. Kannattaisi hankkia tämä tiedote.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole juuri tätä tiedotetta lukenut, joten en tiedä, miten paljon siinä yleistetään. Mutta ed. Laakkonen yleistää, ikään kuin olisi joku EU-käsite sinänsä olemassa. Olen yrittänyt ja me muutkin, jotka tunnemme sosiaaliturvatilanteen, olemme yrittäneet toistaa koko ajan sitä, että jokaisessa EU-maassa on oma sosiaaliturvajärjestelmänsä. Se on esimerkiksi Hollannissa täysin toisenlainen kuin Saksassa. Niissä on suuria eroja yksityiskohdissa, perusturvassa on eroja, äitiyslomissa on eroja jne. Ne ovat jokaisen maan omia päätöksiä, ja totta kai on eroja.

Meillä on täällä Suomessa erinomainen äitiysturva, pitkät vanhempainlomat jne. Eihän sitä kukaan kiistä. Mutta me yritämme selittää, että EU-jäsenyys ei merkitse näiden sosiaaliturvapäätösten kannalta mitään, koska nämä ovat jokaisen maan oman lainsäädännön kysymyksiä. Jos ed. Laakkonenkin nyt perehtyisi siihen, että ei ole olemassa EU-sosiaalilainsäädäntöä. On 12 jäsenmaan oma lainsäädäntö ja hyvin erilaiset sosiaaliturvajärjestelmät.

Meillä Pohjoismaissa on omanlaisemme järjestelmä, mm. perusturvaa ei ole muissa maissa paitsi Hollannissa, joka on EU:n jäsenmaa. Me voimme olla hyvänä esimerkkinä EU-maiden järjestäessä omaa sosiaaliturvaansa. Poliittisesti aktiiviset naiset eri EU-maissa ovat hyvin kiinnostuneita niistä ratkaisuista, joita me olemme täällä tehneet, ja he toivovat, että me voisimme olla niistä kertomassa myös EU-foorumilla.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! EU-keskustelu on ollut hyvin paljon talouskeskustelua, sen pohtimista, siitä kiistelemistä, miten EU vaikuttaa Suomen taloudelliseen kehitykseen. On puhuttu ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, siitä, voidaanko puolueettomuus säilyttää. On myös

käsitelty verotuksen harmonisoinnin vaikutusta sosiaaliturvaan. Tämähän on, ed. Taina, se kysymys, josta pitääkin puhua silloin, kun puhutaan suomalaisesta sosiaaliturvasta. EU:lla ei ole tietenkään, ja jotkut sitä valittelevat, sosiaaliturvapolitiikkaa, mutta sosiaaliturva maksaa. Jos verotuksesta lähtee raha pois, niin kyllä se vaikuttaa sosiaaliturvaan. Tämä kai on itsestäänselvää.

Erityisen paljon on puhuttu maatalouden ja elintarviketuotannon selviämisestä, jos maataloudessa Suomessa siirrytään EU-tuottajahintoihin 1.1.1995. Nämä kaikki keskustelun aiheet ovat hyvin tärkeitä, ja keskustelua niistä pitää jatkaa ja syventää.

Omassa puheenvuorossani aion kuitenkin käsitellä EU-jäsenyyskysymystä hieman laajemmasta näkökulmasta. Tavoittelen jopa jonkinlaista filosofista tasoa. Eli onko kansallisvaltioiden aika ohi? Onko niiden aika siirtyä muinaismuistojen museoon, rukin ja pronssikirveen rinnalle ja tehdä tietä ja tilaa federaatiolle?

Tämän kysymyksen edessä me suomalaiset seisomme, kuten seisovat myös ruotsalaiset ja norjalaiset. Kysymys asettuu eteemme terävänä siksi, että on ratkaistava se, liitymmekö me Euroopan unioniin vaiko emme. Liittyminen tarkoittaa sitä, että valinta on federaatio, tietynlainen liittovaltiotyyppi, sillä juuri federaatiotahan Euroopan unionista ollaan tekemässä.

Millä vauhdilla federaatiohanke, liittovaltiotyyppihanke etenee, miten tiiviinä se toteutuu, on epäselvää, sillä EU:ssa ei ole sen nykyisten jäsenvaltioiden osalta yksituumaisuutta siitä, millä vauhdilla edetään ja mihin saakka itse asiassa federaation luomisessa ylipäätään tähdätään, miten syvälle integroitumisessa halutaan mennä.

Yhdet haluavat jarruttaa kokonaankin liittovaltiotyypin kehittelyä. Toiset taas lisätä vauhtia. Viimeksi vauhdin lisäämistä on vaatinut EU:n mahtijäsenen Saksan korkein johto, jota puheenvuoroa ei kyllä kannata sivuuttaa, kun tietää, mikä vaikutus Saksalla nyky-Euroopassa on.

Minä en hyväksy kansallisvaltioiden lakkauttamista, niiden asteittaista sulauttamista federaatioksi, joka tässä nyt on perimmäisenä kysymyksenä, sillä minä näen kansallisvaltioilla olevan edelleenkin elinvoimaa, näen, että niitä tarvitaan yhä.

Niitä tarvitaan ensinnäkin demokratian toteuttamiseen. Minä näen, että meillä on kansallisvaltion puitteissa mahdollisuus aidompaan, todellisempaan, kansalaisten vaikuttamiseen kuin mammuttimaisessa ja siksi pakostakin byrokraattisessa ylätasoisessa EU-federaatiossa. EU ei ole demokratian kehto. Jos se jotakin on, niin se on ainakin vahva yritys keskusvaltaisuuden luomiseen ja siksikin se on hyvin byrokraattinen. Tähän yritykseen luoda vahva keskusvalta, pakottaa myös se logiikka, joka liittyy tällaiseen liittovaltiotyypin luomisyritykseen. Jollei Euroopan unionilla ole vahvaa keskusta eli komissiota virkakuntineen, ei tapahdu käytännössä mitään. On vain papereita, on päätöksiäkin, mutta siihen se sitten jää. Pitää olla se nyrkki joka panee päätökset käytäntöön ja pakottaa jäsenmaat toimimaan niin kuin on päätetty.

Toisena suurena ongelmana näen liittovaltiotyypin luomisessa Raha- ja talousliiton, joka sekin on välttämätön, jos federaatiota on kerran lähdetty tavoittelemaan, niin kuin on lähdetty. Maat eivät kehity tasavauhtisesti, vaan niillä tulee aina olemaan eittämättä erilaisia ongelmia. Niillä on siksi myös erilaisia talouspoliittisia ja myös raha- ja valuuttakurssipoliittisia tarpeita. Jollei Suomi olisi voinut devalvoida, pian sen jälkeen, kun tämä hallitus aloitti toimintansa vastoin hallituksen tahtoa tosin, ei meillä nyt olisi viennin hyvää menestystä. Ei sitä olisi, jos meillä ei olisi ollut itsellistä valuuttakurssipolitiikkaa. Jos siis luovumme markasta, emme enää voi tulevaisuudessa korjata menetettyä kilpailukykyämme muuttamalla valuuttakurssiamme tarpeen niin vaatiessa.

Miten sitten kilpailukyky turvataan, jos markasta luovutaan? Siihen ei oikeastaan kukaan ole vastausta antanut tai ole halunnut antaa, koska se vastaus karskahtaisi kipeästi ainakin ay-liikkeen jäsenten korviin. Vaihtoehtohan olisi vain sisäinen devalvaatio eli palkkojen alennukset tai sitten tehtaiden sulkemiset.

Amerikan yhdysvalloissahan tällainen liittovaltiotyyppi toimii yhteisine rahoineen, mutta siellä onkin voi sanoa kansallisena tapana se, että jos jokin alue jää jälkeen kehityksestä, siellä tehtaat suljetaan, kokonaiset kaupungit autioitetaan ja väki muuttaa muualle, vaikkapa länsirannikolta itärannikolle saakka. Tällaistako Eurooppaa nyt ollaan luomassa, jossa väki muuttaa aina sinne, millä alueella on kehitystä? Minä en kuitenkaan usko, että tällaisen mallin luominen Euroopassa on kovin yksinkertaista, suuret muuttoliikkeet, koska on suuret kielierot, on suuret kulttuurierot ja on kovin eritasoiset edut niin palkoissa kuin sosiaaliturvassakin. Ei Eurooppa ole kuitenkaan sama kuin Amerikan yhdysvallat, vaikka siitä yritetään nyt jotenkin samaa tehdä.

Kolmas suuri kysymys onkin sitten juuri eurooppalaisuus, jota meille nyt niin voimakkaasti markkinoidaan. Minä en ole näkemässä, en ole koskaan nähnytkään Eurooppaa jonakin monoliittina vaan erilaisuuksien Eurooppana. Jo Länsi-Euroopassa on lukuisia erilaisia kieliä puhuvia kansoja, joilla on hyvin erilainen historia, hyvin erilainen kulttuuri ja myös arkinen todellisuus poikkeaa erittäin paljon. En minä tiedä, mikä esimerkiksi Suomea ja Espanjaa niin kovin paljon yhdistää, jos meitä samaan unioniin, liittovaltioon, ollaan liittämässä.

Minusta Euroopan erilaisuus on rikkautta. Yritys valaa yksi muotti, johon erilaiset valtiot ja kansakunnat sullotaan, on haitallista ja ahdistavaa. Luultavasti yritys on myös täysin toivoton. Minä en myöskään pidä ylipäätäänkään ajatuksesta, että maailman mitassa vauras Länsi-Eurooppa sulkeutuu lujaksi nyrkiksi kilpailemaan keskitetyn johdon alaisena tullimuureineen ja muin keinoin Yhdysvaltoja ja Japania vastaan luoden samalla sotilaallisen mahdin, jolla pidetään kurissa köyhää maailmaa. Tällainen ajatus Maastrichtin sopimuksen kirjoittajien rivien väleistä ainakin kurkistelee. Euroopan unioniahan ovat olleet luomassa ennen muuta ne kunnianhimoiset poliitikot, jotka haluavat Länsi-Euroopan nousemista maailman mahdiksi. Nämä poliitikot ymmärtävät sen, että yksikään Länsi-Euroopan maa ei voi palauttaa entistä mahtiaan, useimmat niistähän ovat entisiä siirtomaavaltoja, mutta liittämällä voimat yhteen sellainen maailmanmahdin asema voitaisiin kenties saavuttaa.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehdoksi federaation luomiselle ja mukana ololle sen luomisessa minä näen kansallisvaltio Suomen kehittämisen, sen tekemisen demokraattisemmaksi ja tasa-arvoisemmaksi siten, että tärkeät perusoikeudet, kuten oikeus työhön, asumiseen, sivistykseen, terveydenhoitoon, perusturvaan ja puhtaaseen ympäristöön turvataan jokaiselle tämän maan ihmiselle. Siihen meillä on mahdollisuus, jos siihen löytyy riittävää poliittista tahtoa.

En ole tietenkään eristämässä Suomea. Päinvastoin kannatin tässä salissa Eta-sopimusta, kun siitä äänestettiin, mutta kannatan laajoja meidän omin päätöksin tehtäviä sopimuksia myös suhteiden kehittämisestä itään niin talouden kuin kulttuurinkin osalta sekä kaikkiin muihinkin ilmansuuntiin. Kannatan kansallisvaltioiden yhteistyötä ja olen laajan eli aidon ja sillä lailla ainoan oikeankin kansainvälisyyden kannalla. Minä en kovin aitona kansainvälisyytenä pidä sitä, että me rajaamme itsemme vain Länsi-Eurooppaan ja julistamme sen kansainvälisyyden huipennukseksi. Minä olen Lapin mies, suomalainen, ja haluan olla maailman lapsi samalla kun koen olevani eurooppalainen.

Lopuksi vielä muutama sana maataloudesta. Minusta valtion tulee olla omavarainen. Tämä koskee myös Suomen valtiota. Sen tulee pystyä turvaamaan väestönsä omassa maassa tuotetulla elintarvikkeilla kaikissa tilanteissa. Jotta ruokaa saadaan väelle riittävästi kaikissa tilanteissa, ei riitä se, että meillä on jalostustoimintaa. Meillä pitää olla myös perustuotantoa riittävästi. Ulkomaisen raaka-ainetuonnin varaan rakennettu elintarviketuotanto näet romahtaa aivan varmasti. Minulla on se yhä varmistuva käsitys, että jos rajasuojat puretaan, kuten esitetään, Suomea kuljetetaan tilanteeseen, jossa Suomen maatalous ja siihen nojaava elintarviketuotanto kärsivät tappion ulkomaiselle kilpailulle. Ne suorastaan romahtavat. Seurauksena on maatilojen lopetukset, elintarviketuotannon supistuminen omassa maassa ja tätä kautta työttömyyden kasvu. Kun myös ruokaa ruvetaan tuomaan, se vaikuttaa vaihtotaseeseen, kielteisesti tietysti.

Miten sitten voidaan turvata maatalouden ja elintarviketuotannon säilyminen tässä maassa? Siihen ei päästä EU:n kanssa solmitulla neuvottelutuloksella, ei vaikka ns. kansallinen tukipaketti onkin mittava ja tulee hyvin hyvin kalliiksi suomalaisille veronmaksajille. Jos palkansaajien tuloja pudotettaisiin 40 prosenttia, ei siitä tilanteesta lapsilisien korotuksella duunariporukka selviäisi. Maatalouden osalta yritetään jotakin tämän tyyppistä vippaskonstia tai ainakin uskotellaan, että näin se sitten menee.

Ei ole siis muuta viisasta ratkaisua kuin jättäytyä Euroopan unionin ulkopuolelle ja aloittaa omaehtoinen maatalouden ja elintarviketuotannon asteittainen muutos, jolla nimenomaan sopeutetaan tuotannon taso siihen tasoon, jonka me itse kulutamme. Ilman Brysselin komissaarejakin maatalouden ja elintarviketuotannon sopeuttaminen on hyvin vaativa, hyvin vaikea tehtävä, vaikka se omin päätöksin voidaan tehdäkin asteittain, mutta Brysselin komissaarien piiskan alla tuo tehtävä on mahdoton. Bryssel-lääkärit ovat vaarallisempia kuin tauti ylituotantomme hoitamisessa. Heidän lääkkeensä tappavat suomalaisen maatalouden ja sen varaan nojautuvan elintarviketuotannon, siitä olen varma.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. S a a s t a m o i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Itse asiassa minä tiedän, että puheeni valuu aivan kuten vesi hanhen selästä, mutta siitä huolimatta haluan ed. Tennilälle vakuuttaa, että Euroopan unioni on itsenäisten valtioiden liitto, ei federaatio, liittovaltio. Ihmettelen, eikö ed. Tennilä ole tutustunut eri asiantuntijoiden materiaaleihin, joita meille on jaettu ja joista missään ei sanota, että kysymyksessä olisi liittovaltio, federaatio, vaan täsmälleen päinvastoin.

Kaiken kaikkiaan olen sitä mieltä, että kansallisuuskysymysten, kansallisuusvaltioiden tai kansallisvaltioiden esiin tuleminen ja esiin nostaminen on koko Euroopan viimeaikaisen integraatioprosessin aikana vain vahvistunut ja selkeytynyt. Olen samaa mieltä ed. Tennilän kanssa siitä, että kansallisvaltioiden olemus ja kansallisvaltioiden olemuksen vahvistaminen on rikkaus Euroopassa niin kuin koko maailmassakin.

Samantapaisesti olen ajatellut myös siitä, mitä ed. Tennilä puheensa aluksi totesi, että me liikaa painotamme Euroopan integraatio- ja Euroopan unioni-kysymyksessä vain taloudellisia aspekteja. On ihan paikallaan kiinnittää huomiota vähän laajempiin ja ikään kuin filosofisiin kysymyksiin, mutta niidenkin tarkastelun lähtökohtana pitää olla tosiasiat. Itsenäisten valtioiden liitosta, itsenäisen Ranskan, itsenäisen Suomen, itsenäisen Espanjan, itsenäisten valtioiden liitosta on kysymys, ed. Tennilä.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Maastrichtin sopimus on sopimus, jolla asetetaan selvästikin tavoitteeksi edetä valtioiden liitosta liittovaltiotyyppiin. Missä tahdissa tähän suuntaan päästään menemään, on vielä epäselvää, koska EU:ssa on rajut ristiriidat juuri tästä kysymyksestä. Se, että eri maat näkyvät nyt hyvin voimakkaasti julkisuudessa, johtuukin mielestäni juuri siitä, että riidat ovat rajut Maastrichtin sopimuksen tavoitteista. Se lisää kansallishenkeä, koska nyt on kaikki kyseessä.

Esimerkiksi Emu näyttää paperilla helpolta; joillekin se tuntuu olevan itsestäänselvyys ja sinne Suomikin on ensimmäisessä vaiheessa rientämässä. Mutta takuulla siinä sitten väännetään kättä rajusti, kun omasta markasta ja sen myötä omasta keskuspankista ja raha- ja valuuttakurssipolitiikasta pitää luopua. Tällä hetkellä esimerkiksi yli 70 prosenttia saksalaisista vastustaa Saksan markasta ja yli 70 prosenttia englantilaisista punnasta luopumista.

Maastrichtin sopimuksen tavoitteet ja kansakuntien jäsenten tunnot ovat nyt jyrkässä ristiriidassa, mutta siitä huolimatta tätä hommaa runnotaan kasaan, se pitää nähdä.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Itsenäisen suvereenin valtion käsite ei sisällä mitään rajoitteita sen riippumattomuuteen. Uudessa perusoikeuksia koskevassa laissa, siis perustuslainsäädännössä, puhutaan siitä, että Suomi on itsenäinen suvereeni valtio. On aikaisemminkin tässä salissa sanottu, että se ei ole sellainen, jos Euroopan unioni toteutetaan. Itsenäisyyden menetyksen, itsemääräämisoikeuden menetyksen tunnustavat kaikki oikeusoppineet. Muutamat poliitikot perustelevat sillä, että meille on eduksi, vaikka menetämme osan itsenäisyyttämme, päästä kuitenkin päättämään omista asioistamme Brysseliin.

Minua ärsyttää se ajatus, että voidaan olla näin valheellisia politiikassa, että väitetään, ettei Euroopan unioni jo tässä vaiheessa ja erityisesti siinä vaiheessa, kun Maastrichtin sopimus on lopullisesti toteutunut, kaventaisi meidän suvereenia itsenäisyyttämme. Meidän pitäisi olla rehellisiä ja tunnustaa se, niin silloin me pääsisimme asiasta jatkamaan keskusteluja.

Ei Maastrichtin sopimus ole tämän instituution kehityksessä viimeinen vaihe, pysyäkseen koossa Euroopan unionin täytyy koko ajan syventyä eteenpäin. Ei se pysy paikallaan, se syvenee koko ajan. Seuraavaksi tulee Maastricht II, jossa esimerkiksi esitetään ja sovitaan, että viiden vuoden kuluttua poistetaan kaikkien maiden rajat kartalta, ollaan kuin yhtä perhettä jne. Koko ajan kuljetaan liittovaltion muodostamista kohti. Nyt ollaan liittovaltiossa, Maastrichtin sopimuksen jälkeen ehdottomasti. Sen jälkeen on kysymys vielä jostakin muusta, kun mennään siitä eteenpäin. Silloin on olemassa yhtenäinen valtio. Kuka sitä valtiota sitten hallitsee, on kokonaan toinen asia. Mutta tämä valheellisuus minua ärsyttää näissä asioissa.

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tennilä on ihan oikeassa korostaessaan itsenäisyyttä kansallisvaltion tärkeänä ominaisuutena.

Ed. Saastamoiselle haluaisin sanoa, että Maastrichtin sopimuksessa ei missään yhteydessä puhuta jäsenmaista itsenäisinä ja täysivaltaisi-

na valtioina. Esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspoliittisten asioiden yhteydessä puhutaan, että tavoitteena on turvata unionin yhteiset arvot, perusedut ja itsenäisyys. Ei siis puhuta kansallisvaltioiden itsenäisyydestä, vaan unionin itsenäisyydestä. Mielestäni itsenäisyys on sitä, ettei maata alisteta oikeudellisesti minkään järjestön tai toisen maan alle, lainsäädäntö- ja tuomiovalta on omassa maassa, samoin raha- ja talouspolitiikka. Puolustuspolitiikan tulee olla myös omissa käsissä.

Ed. Saastamoinen puhui vielä, ettei EU:ssa olla menossa liittovaltioon. Ehkä hän ei tiedä, että EU:lle on tekeillä perustuslaki. Se on luonnosvaiheessa ja se on EU:n elimien käsittelyssä, ja tutkijat ovat sitä mieltä, että juuri tämä perustuslakiluonnos on pitkä harppaus kohti liittovaltiota.

Ed. S a a s t a m o i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Voidaan tietysti luulla, että kysymyksessä on harppaus kohti liittovaltiota, mutta siitä huolimatta tämänhetkinen tilanne Euroopan unionissa on se, että me toimimme itsenäisinä valtioina tosin yhteisten etujen ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Minun mielestäni samanlaista valheellisuutta kuin mistä ed. Aittoniemi minua nyt ilmeisesti syyttää, on aivan selvästi myös niissä uhkakuvissa, joita vastustajien taholta tässä asiassa esitetään.

Ed. L a x : Fru talman, rouva puhemies! Vårt folk har nu ett enastående tillfälle att i världens ögon befästa sin ställning som en västeuropeisk stat med ett utvecklat demokratiskt statsskick och en fungerande marknadsekonomi. Tyvärr har både lantbruksproblematiken och en djungel av detaljuppgifter på ett olyckligt sätt förblindat och förhindrat många att se skogen för bara träden. EU-medlemskapet är inte i första hand en fråga om gurkdirektiv eller medlemsavgifter eller lantbruksstöd.

Vi måste lära oss att förstå de stora förändringsprocesserna som försiggår i världen omkring oss, särskilt de genomgripande omvälvningarna efter Sovjetunionens sönderfall och den västeuropeiska integrationens innersta väsen. Gör vi inte det, är risken stor att vi missar vår historiska chans att i en orolig värld slå vakt om värden som tidigare generationer försvarat och byggt upp vårt land på.

Det är fåfängt att tro att livet i Finland skulle förbli vid det nuvarande om vi valde att ställa oss utanför det enastående fredsskapande samarbetsmönster som de oss kulturellt närstående och mest utvecklade demokratierna i Europa med stor möda och målmedvetenhet skapat under de gångna fyrtio åren. Det är inte ett närmare samarbete med de västeuropeiska demokratierna som utgör ett hot mot vårt lands framtida utveckling utan det är de långt framöver oroliga förhållandena i de forna kommunistländerna som kan leda till svårigheter som vi har svårt att klara av på egen hand.

Min egen syn, som är resultatet av mångåriga personliga erfarenheter av olika europeiska kulturer är i korthet följande: Vi har idag ett Västeuropa, dvs. den Europeiska unionen, där vi vet vilka värden som hyllas och vilka regler som gäller nu och långt framöver. Vi har samtidigt ett annat Europa, där vi inte på länge kommer att veta vilka värden som tar överhanden och vilka regler som kommer att gälla för medborgarna och i umgänget mellan länderna.

Det gäller nu för oss finländare att göra entydigt klart för oss själva och världen omkring oss till vilken skara länder i Europa vi vill räknas.

Rouva puhemies! Kansakunnallamme on nyt ainutlaatuinen tilaisuus vahvistaa asemaansa maailman silmissä länsieurooppalaisena valtiona, jolla on kehittynyt demokraattinen valtiomuoto ja toimiva markkinatalous. Valitettavasti sekä maatalousproblematiikka että lukuisten yksityiskohtien viidakko ovat onnettomalla tavalla sokaisseet monet estäen heitä näkemästä metsää puilta. EU-jäsenyydessä ei ole ensisijaisesti kyse kurkkudirektiiveistä tai jäsenmaksuista taikka maataloustuesta. On tärkeää, että opimme ymmärtämään oikealla tavalla maailmassa ympärillämme tapahtuvat suuret muutokset erityisesti syvälle käyvät mullistukset Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen sekä Länsi-Euroopan integraation todellinen olemus.

Jos emme ymmärrä näitä asioita, on olemassa suuri vaara, että menetämme historiallisen tilaisuutemme vaalia tässä levottomassa maailmassa arvoja, joita aikaisemmat sukupolvet ovat puolustaneet ja joiden varaan he ovat rakentaneet maamme. Meidän suomalaisten on nyt tehtävä yksiselitteisesti selväksi itsellemme ja muille, mihin Euroopan maiden joukkoon me haluamme, että meidät luetaan.

Tulevaisuudenuskoa ja elinvoimaista kehitystä voidaan parhaiten ylläpitää siellä, missä poliittiset olot ovat vakaat, ja siellä, missä talous toimii. Länsi-Euroopan demokratiat ovat suurella

määrätietoisuudella ja vaivalla kuluneen 40 vuoden aikana onnistuneet luomaan lajissaan vertaansa vailla olevan rauhanomaisen yhteistyömallin, EU:n, jossa yhteiset ongelmat selvitetään ja jäsenmaiden väliset eturistiriidat ratkotaan etukäteen sovittuja sääntöjä noudattaen. Euroopan unionissa mikään jäsenmaa ei voi sanella yksipuolisesti ratkaisuja toiselle jäsenmaalle.

EU on onnistunut luomaan keskeisten ongelmien ratkaisulle edellytykset, joita yksittäiset jäsenmaat eivät olisi koskaan voineet saada aikaan. Miten esimerkiksi maatalouden etuja olisi voitu puolustaa Gatt-neuvotteluissa tai turvata eurooppalaisten teollisuustuotteiden pääsy Pohjois-Amerikan markkinoille, jollei Euroopan unioni olisi edustanut jäseniään? Eikö EU olisi tervetullut selkänoja myös maamme metsä- ja telakkateollisuudelle, joita vastaan hyökätään tavantakaa Yhdysvalloissa erilaisin polkumyyntisyyttein, jotka kuluttavat pienen maamme voimavaroja?

Puhemies! Tämän päivän Euroopassa Euroopan unioni johtaa kiistatta kehitystä. Me Suomessa olemme jo nyt täysin riippuvaisia tavaroidemme ja palvelujemme menekistä Euroopan unionin markkinoilla. Muutokset EU:n valuutta- ja korkopolitiikassa vaikuttavat meihin välittömästi. Eta-sopimuksella olemme sitoutuneet taloutemme tärkeimmiltä osin niihin määräyksiin, jotka EU on tähän mennessä hyväksynyt tai vastaisuudessa hyväksyy jäseniään varten. Me saamme siis seurata perässä ilman, että meillä on sananvaltaa EU:n määrätessä tahdin. Miksi me emme tarttuisi tilaisuuteen ja vaikuttaisi samoin ehdoin kuin EU-maat omaan tulevaisuuteemme?

Jäsenyydellä palauttaisimme itsellemme huomattavan osan vaikutusvallasta, joka tavallaan valui käsistämme, kun hyväksyimme Eta-sopimuksen. Myös turvallisuuspolitiikassa EU:n päätöksentekoa koskevat määräykset, lähinnä yksimielisyysvaatimus, antaisivat meille suuremman vaikutusvallan kuin koskaan aikaisemmin, kun suurista rauhaa ja puolustusta koskevista linjaratkaisuista on päätetty maanosassamme.

Fru talman! Vi har stora problem att lösa i vårt land och det har EU-länderna också. Det gäller ekonomin, arbetslösheten, socialskyddet, lantbruket, miljön osv. Ett medlemskap i EU löser naturligtvis inte automatiskt ett enda av dessa problem. Frågan är bara om vi tror att vi har bättre möjligheter att lösa problemen i samarbete inom EU eller genom att lämna oss utanför.

Vårt lands ekonomiska kris är inte alls övervunnen ännu, trots att industrins konjunkturbarometer för ögonblicket pekar uppåt. Hoten mot vår ekonomiska rörelsefrihet, vårt lands ensidiga beroende av sina utländska långivare, ökar så länge vi inte lyckas få statens utgifter och inkomster i balans. Kraven på oss finländare ligger i gaffeln mellan att sänka statens utgifter med minst en femtedel, dvs. 40 miljarder mark per år, och att åstadkomma ett mervärde av tjänster och varor som är en femtedel av den kaka, bruttonationalprodukten, som vi idag lyckas baka. Största delen av detta mervärde, cirka 100 miljarder mark, måste kunna säljas utanför landets gränser. Utmaningarna är jämförbara med dem, då landet skulle byggas upp efter krigsåren.

Rouva puhemies! Maassamme on suuria ongelmia ratkaistavana ja niin on EU-maissakin. Kyse on taloudesta, työttömyydestä, sosiaaliturvasta, maataloudesta, ympäristökysymyksistä ym.

EU-jäsenyys ei tietenkään automaattisesti ratkaise yhtäkään näistä ongelmista. Kysymys onkin vain siitä, uskommeko, että meillä on paremmat mahdollisuudet ratkaista ongelmat yhteistyössä EU:n sisällä vai jättäytymällä EU:n ulkopuolelle.

Maamme talouskriisi ei ole suinkaan vielä voitettu, vaikka teollisuuden suhdannebarometri osoittaa tällä hetkellä ylöspäin.

Uhat taloudellista liikkumavapauttamme kohtaan lisääntyvät. Maamme yksipuolinen riippuvuus ulkomaisista lainoittajistaan kasvaa niin kauan kuin emme onnistu saamaan valtion menoja ja tuloja tasapainoon. Meihin suomalaisiin nyt kohdistuvat haasteet ovat haarukassa, jonka toisessa päässä on vaatimus leikata valtion menoja pysyvästi vähintään viidenneksellä eli noin 40 miljardia markkaa vuodessa ja toisessa päässä vaatimus kasvattaa nyt yhdessä leivottavaa kakkua eli bruttokansantuotetta niin ikään noin viidenneksellä. Suurin osa tästä toivottavasta kakun kasvattamisesta eli palvelujen ja tavaroiden lisäarvosta, yhteensä noin 100 miljardia markkaa vuositasolla, on kyettävä myymään maamme rajojen ulkopuolelle. Vaatimukset ovat verrattavissa sotavuosien jälkeisiin jälleenrakennuksen haasteisiin.

Yhdysvalloissa päinvastoin kuin Suomessa tällaisia asioita uskalletaan katsoa suoraan silmiin. Sikäläinen arvostettu, yli 50 000 jäsentä edustava koulutus- ja kehitysjärjestö American Society for Training and Development on äskettäin arvioinut, että 70 prosenttia amerikkalaisis-

ta on koulutettava uudelleen vuoteen 2000 mennessä, jotta he voisivat säilyttää työpaikkansa.

Omasta puolestani olen vakuuttunut, että uudistus-ja muutosvaatimukset yhteiskuntamme eri osa-alueilla muodostuvat huomattavasti dramaattisemmiksi, jos valitsemme EU:n ulkopuolelle jäämisen. Emme voi silloin edes laskea Etasopimuksen pysyvyyden varaan. Vaikeampaa on saada vauhtia talouteen, hoitaa työttömyyttä, vaalia sosiaaliturvaa ja turvata maatalouden tulevaisuus, jos valitsemme sen epävarman olotilan, joka pitkään tulevaisuudessa vallitsee maanosassamme Euroopan unionin ulkopuolella.

Rouva puhemies! Me tiedämme, että pääoma hakeutuu avoimilla kansainvälisillä raha- ja valuuttamarkkinoilla alhaisen poliittisen riskin maihin. Kaksi tuoretta selvitystä, toinen Englannista ja toinen Japanista, ovat vakavana muistutuksena meille siitä, miten muu maailma tarkastelee meitä tässä mielessä. Ruotsi nähdään Englannin kolmanneksi pahimpana kilpailijana investoinneista sen vuoksi, että Ruotsi on niin lähellä suuria Venäjän markkinoita. Suomea ei selvityksessä noteerata lainkaan, vaikka maamme on Venäjän rajanaapuri. Enintään 10 prosenttia japanilaisista yrityksistä voi ajatella käynnistävänsä toiminnan Suomessa ja tällöinkin vain sillä edellytyksellä, että maamme liittyy Euroopan unioniin, käy ilmi japanilaisesta raportista.

Jos tämän lisäksi uskomme, että kansalais- ja ihmisoikeuksiin liittyvillä arvostuksilla tai sukupuolten välistä tasa-arvoa, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja nykyaikaista ympäristönsuojelua koskevilla vaatimuksilla on suurempi painoarvo EU-maiden piirissä kuin sen ulkopuolella olevassa Euroopassa, meidän tulee liittyä jäseneksi. Muussa tapauksessa meidän on äänestettävä "ei".

Ja valitan, että ed. Laakkonen ei osallistunut naisten foorumiin Turussa taannoin tai jos osallistui, niin ei ainakaan käynyt kuuntelemassa ruotsalaisen Veckans affärerin Brysselin toimittajan selvityksiä Euroopasta. Hän varoitti nimenomaan sellaisista kauhupuheista, joita olin kuulevinani ed. Laakkosen suusta. Euroopan unioni ei ole mikään naistenloukku.

Fru talman! För mig är det en överraskning att en del EU-motståndare betraktar ett närmare samarbete med Västeuropa som den stora risken för vårt folk. Det är också en överraskning att de framhärdar i en föreställning om att det skulle finnas en tredje väg för Finland, något slag av nordiskt alternativ. En förutsättning vore ju att Danmark skulle lösgöra sig från EU. Vem tror på den möjligheten?

Jag är själv en utpräglad nordist och kan konstatera att de viktigaste samnordiska strävandena hittills bäst har kunnat förverkligas inom ett vidare europeiskt samarbete. Efta, EES och Europarådet kan tjäna som påminnelse om detta.

Ingen har gett mig ett enda sakligt argument varför vi självmant borde ställa oss utanför EU om Sverige trots allt skulle välja att göra detta. Sveriges ställning och västliga förankring är betydligt starkare än vår och Sverige har därför bättre förutsättningar att komma igen. Visst vore det önskvärt att både Finland och Sverige skulle gå med, men varför skall Finland ställa sig i en sämre ställning bara för att Sverige kanske väljer att göra det?

Det har hänvisats till att Finland skulle utgöra en avskild och onaturlig tarm på EU:s östra flank. Vore inte bilden rätt lik den som nu råder i EU:s sydöstra hörn med Grekland ute i periferin bakom det forna Jugoslavien?

Rouva puhemies! Keskustelu maataloustuesta on mennyt hakoteille. Meidän on ymmärrettävä viljelijöiden huoli. He joutuvat kertaheitolla täysin uuteen tukijärjestelmään ja uuteen kilpailutilanteeseen, ja se on kenelle tahansa elinkeinonharjoittajalle perin hankalaa. Pitkällä tähtäimellä tosin heidänkin kannaltaan olisi hankalampaa joutua EU:n ulkopuolelle.

Suomen liittymisehdot antavat meille mahdollisuuden täyttää, paikata, ne maataloustuen aukot, joita EU-tuki ei kata. On hyvät syyt olla mittaamatta pienimmällä mitalla siirtymävaiheessa.

EU:n maataloussäännökset ja EU:n luoma kilpailutilanne tulevat joka tapauksessa huolehtimaan siitä, että maatalouselinkeino joutuu suureen rakennemuutokseen, vaikkakin kansallinen tuki olisi muutaman vuoden ajan nykyistä suurempi. Pääsy 360 miljoonan kuluttajan markkinoille tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet erikoistuotteiden kehittämiseen erilaisille laatutietoisille ja ostovoimaisille kuluttajaryhmille. Tätä mahdollisuutta ei ole olemassa niin kauan, kun viljelijät joutuvat rajoittumaan 5 miljoonan kuluttajan pienille kotimarkkinoille.

Lasta ei pidä heittää pesuveden mukana ja kuristaa maatalouden kehittymismahdollisuuksia ennen kuin olemme saaneet kokemuksia sopeutumisesta EU-markkinoihin ja EU:n maatalousmääräyksiin. Meidän on myös hyvä muistaa,

että EU on maailman suurin jäsenmaidensa maatalouden puolustusliitto. Onko suomalaisen viljelijän järkevää jättäytyä omaehtoisesti ulkopuolelle tai luopua ainutlaatuisesta mahdollisuudesta kehittää elinkeinoaan ensimmäistä kertaa nykyaikana täysin liikeperiaatteiden mukaisesti maailman ostovoimaisimmilla yhteismarkkinoilla?

Rouva puhemies! Totean yhteenvetona, että Suomelle EU-valinnassa on ensisijaisesti kysymys arvostuksista ja siitä, miten maassamme voidaan ylläpitää tulevaisuudenusko ja elinvoimainen kehitys. Uudistumisen tarve on maassamme joka tapauksessa suuri, mutta muutokset ovat todennäköisesti vähemmän järkyttäviä, mikäli pääsemme jäseneksi kuin jos meidät jätetään unionin ulkopuolelle. Tiedämme, mitkä arvot ja pelisäännöt vallitsevat EU:ssa pitkään tulevaisuuteen. Vastaavaa ennakointia on mahdoton tehdä muun Euroopan osalta.

Lokakuun kansanäänestyksessä suomalaiset valitsevat suuren epätietoisuuden ja Länsi-Euroopan demokratioiden koettujen yhteistyömuotojen välillä. Mikäli edelleen haluamme rakentaa maatamme aikaisempien polvien kunnioittamien ja puolustamien arvojen varaan, meidän ei pidä epäröidä, vaan meidän tulee itävaltalaisten tavoin antaa kansanäänestyksessä raikuva "jaa" EU-jäsenyyden puolesta. Itävallan valtionjohto on vahvistanut neuvotteluasemiaan Brysseliin nähden, kun se sai 66 prosenttia jaääniä tuekseen.

Fru talman! Sammanfattningsvis vill jag säga att för Finland är EU främst en fråga om värderingar och hur framtidstron och en livskraftig utveckling skall kunna upprätthållas. Kraven på förnyelse i vårt land är i varje fall stora men blir sannolikt mindre dramatiska om vi vinner medlemskap i EU, än om vi ställs utanför.

Vi vet vilka värden och spelregler som kommer att gälla inom EU för långa tider framåt. Hur det kommer att vara i det övriga Europa är omöjligt att förutsäga. I folkomröstningen i oktober väljer finländarna mellan den stora ovissheten och beprövade samarbetsformer med de västeuropeiska demokratierna.

Vill vi bygga vidare på värden som tidigare generationer hyllat och försvarat skall vi göra som österrikarna och i folkomröstningen säga ett rungande "ja" till EU-medlemskapet. Med 66 procent ja-röster bakom sig har statsledningen i Österrike stärkt sin ställning som förhandlare i förhållande till kommissionen i Bryssel.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Laxin hieman hurmahenkisessä puheessa voi yhtyä ainoastaan siihen kohtaan, jossa hän ilmaisi ymmärtämystään suomalaiselle maanviljelijälle. Se on aivan oikein. En puutu siihen asiaan sen enemmälti.

Mutta hän puheensa alkuosassa totesi jotenkin siihen tyyliin, että Euroopan unionissa ratkotaan ongelmia hienon demokratian puitteissa tai jotensakin tällä tavalla. Siellä ei ole demokratiaa lainkaan. Se toimii sisäänlämpiävien salaseurojen diktatuurina, jossa liikkeellepanevana voimana ovat tuhannet lahjojat, ns. lobbarit, jotka pyrkivät kukin omien etupiiriensä taholta annettujen ohjeiden mukaisesti viemään omia näkemyksiään eteenpäin. Toiset onnistuvat paremmin, toiset huonommin, suuret paremmin ja pienet huonommin. Suomi on näiden pienien, huonojen lahjojien, lobbareiden, joukossa.

Euroopan unioni ei ratko asioita muutoin kuin kulkemalla ajopuun tavoin kriisistä toiseen, kuten ed. Lax tietää. Eihän se ole demokratiaa, asioiden johdonmukaista hoitamista, jos kuljetaan kriisistä toiseen, ratkaistaan asioita kaaoksen vallassa pysäyttämällä kello jossakin salissa, jotta saataisiin määräaikaan mennessä joku päätös tehtyä. Tämä on, ed. Lax, sitä, mitä te puhutte demokratiasta. Se on samanlaista demokratiaa kuin oli Rooman valtakunnassa ennen sen suurta tuhoa.

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Lax puhui Euroopan unionin jäsenyyden tärkeydestä metsä- ja telakkateollisuudelle. Annan hyvin paljon painoarvoa Moody'sin ja teollisuuden ja työnantajien järjestön kannanotoille. Näiden mukaan maamme vientiteollisuus ei tarvitse EU-täysjäsenyyttä.

Ed. Laxin kanssa olen samaa mieltä siitä, että Euroopan unionissa vaaditaan nykyisellään vielä yksimielisyys kaikissa tärkeissä päätöksissä, mutta häneltä on varmaan jäänyt huomaamatta tämä perustuslakiluonnos, jonka mukaan hänen mainitsemassaan ulko- ja turvallisuuspolitiikassa nimenomaan aiotaan viiden vuoden siirtymäajan jälkeen siirtyä enemmistöpäätöksiin eli luovutaan yksimielisyydestä.

Ed. Lax viittasi myös vastauspuheenvuorooni ed. Tainalle. En puhunut kauhupuheita, kuten ed. Lax mainitsi. Kerroin tutkittua tietoa EU-kannattajien mielestä varmasti kaikkein arvostetuimmasta EU-tietopisteestä eli Eurooppa-tiedotuksen julkaisemaa tutkimustietoa.

Kun en äsken saanut vastauspuheenvuoroa ed. Tainalle, haluan tässä vielä vastata. Ed. Taina sanoi, että Hollannissa perhetuki on paljon suurempaa kuin Suomessa. Eurooppa-tiedotuksen mukaan perhetuen osuus bruttokansantuotteesta on Hollannissa 1,6 ja Suomessa 3,5 prosenttia, eli Suomessa on paljon parempi perhetuki.

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Aittoniemelle haluan vain todeta, että minä sanoin, että Euroopan unionin maat ovat demokratioita ja ne ratkaisevat rauhanomaisesti keskinäiset riitansa ja selvittävät välinsä rauhanomaisesti.

Ed. Aittoniemi puhui kriiseistä kriiseihin menosta. Niin, mutta se on rauhanomaista menoa ja tasaista kehitystä, ja se on huomattavan paljon parempi tapa hoitaa asioita kuin aikaisemmin. Onneksi olemme päässeet aseellisista välienselvittelyistä näillä leveysasteilla. EU on yhteistyöjärjestönä kiistatta maailman suurin rauhankoneisto.

Ed. Laakkonen on kyllä siinä ihan oikeassa, että suurteollisuus sinänsä ei tarvitse EU:ta, mutta me tarvitsemme suurteollisuutemme. Suurteollisuus voi lähteä tästä maasta ja tästä on kysymys. On tietysti aika propagandistista vedota perustuslakiluonnokseen, jonka eteenpäin menosta tietysti ensin on sovittava maiden kesken, ilman minkään näköisiä enemmistöpäätöksiä. Tähänastisten kaavailujen mukaan ne asiat ovat kyllä hyvin, sanoisinko, lomakkeentäyttöohjeiden luonteisia, joissa puolustuskysymyksissä sitten päätettäisiin enemmistöpäätöksillä.

Ed. P u l l i a i n e n: Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni tulee ylittämään reippaasti 15 minuutin suositusrajan, ensimmäistä kertaa sinä aikana, kun suositusraja on ollut käytössä. Perustelen tätä sillä, että asia on siinä määrin merkittävä ja asemanikin EU-vastaisessa liikkeessä on sellainen, että tämä sallittaneen.

Suomen EU-jäsenyysjuna on kiitänyt pikavauhtia viimeiselle tarkastusasemalle ennen kohtalokkaan rajan ylittämistä. Kritiikin jarruilla ei ole ollut mitään vaikutusta nopeuteen eikä ajotapaan. Uuden hallintokulttuurin mukaisesti, ei pääministerijunailija ole vastannut kriittisen tahon kirjeisiin eikä ottanut ao. lähetystöä vastaan, puhumattakaan siitä, että kriittinen osapuoli olisi saanut mahdollisuuden kirjoittaa oman viestinsä valtioneuvoston EU-tiedotteeseen. Kaikissa näissä suhteissa tilanne on ollut Suomessa toinen kuin Norjassa ja Ruotsissa. Jälkimmäisissä valtioissa valtioneuvostoilla on ollut henkisesti ja poliittisesti varaa keskustella ei EU:lle -osapuolen kanssa ja tarjota jopa palstatilaa julkaisuissaan sille. Näin siitäkin huolimatta, että gallupluvut ovat osoittaneet EU-jäsenyyden vastustusta olevan niissä enemmän kuin kannatusta. Suomi on tunnettu poliittisten runnareitten maa. Viime kuukausina koettu vahvistaa tämänkin väittämän olevan edelleen verisintä totta.

Suomen mahdolliseen EU-jäsenyyteen liittyy monta ulottuvuutta kansallisesta suvereniteetista Suomen asemaan federalisoituvassa Euroopan unionissa sekä tapaan, jolla jäsenyysasia käsitellään eduskunnassa.

Arvoisa puhemies! Lähden liikkeelle Suomen kansallisesta itsenäisyydestä. Määrittelen itsenäisyyden niin, että itsenäistä valtiota eivät oikeudellisesti sido toisen valtion, kansainvälisen järjestön tai yhteisön päätökset. Itsenäinen valtio päättää itse omista asioistaan. Valtion täysivaltaisuus merkitsee pohjimmiltaan ja parhaimmillaan sitä, että muun ohessa lainsäädäntö rakentuu sellaisille perusteille ja tavoitteille, jotka ovat asianomaisen valtion kansalaisten etujen mukaisia. Näin määritellystä itsenäisyydestä Suomi on joissakin tapauksissa jo luopunut. Esimerkiksi Yhdistyneitten kansakuntien turvallisuusneuvoston päättämät taloudelliset sanktiot sitovat meitä, samoin Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuimen päätökset. Näissä on kuitenkin kysymys ihmisoikeuksiin liittyvistä laajalti hyväksytyistä periaatteista, ei arkipäivän elämää yksityiskohdittain kahlehtivista normeista.

Euroopan unionin jäsenyys rajoittaisi jopa Suomen omien varojen käyttöä suomalaisiin tarkoituksiin, kuten olemme havainneet konkreettisesti maatalouden ns. kotimaisen paketin hyväksymisprosessista. Niinpä Suomen eduskunnalle ehdotetaan maatalouspolitiikan osalta Euroopan yhteisön maatalouspolitiikan täydellistä hyväksymistä, mikä tarkoittaa mm. sitä, että tämän lohkon EY-asetukset tulisivat automaattisesti voimaan ilman Suomen eduskunnan käsittelyä. Osaksi Suomen Laki -teosta tulisi Euroopan yhteisön asetuskokoelma. Kun näin olisi, on todella katteetonta väittää, ettei Suomi joutuisi Euroopan unionin jäsenyyden myötä luovuttamaan vaikutuksiltaan keskeistä osaa päätösvaltaansa Suomen rajojen ulkopuolelle.

Olemme joutuneet jo EU-jäsenyysvalmistelujemme tässä vaiheessa kysymään Brysselistä, kuinka paljon saamme käyttää omia varojamme maataloutemme ylläpitämiseen. Vertailu holhouslainsäädäntöön valottaa tällaisen asetelman

kiintoisia piirteitä. Holhouslain 20 pykälän 2 momentissa säädetään, että "vajaavaltaisella on oikeus itse määrätä siitä, minkä on hän vajaavaltaisuuden aikana omalla työllään ansainnut". Näin siis jopa holhouslaissa tarkoitettu vajaavaltainenkin saa itsenäisesti päättää omien ansioittensa käyttämisestä, mutta EU-Suomen ei sallittaisi vapaasti määrätä oman kansantaloutensa tuoton käytöstä.

On aihetta perustellusti kysyä, onko tuollaiseen asemaan erikoisesti syytä pyrkiä ja vielä erityisnopeutetulla aikataululla. Mielenkiintoinen kysymys muodostuu myös siitä, luovutettaisiinko suomalaiselta parlamentaariselta demokratialta valtaa toiselle parlamentaariselle demokratialle, jolloin suomalaisilla olisi kuitenkin vaalien ja parlamentaaristen pelisääntöjen kautta mahdollisuus vaikuttaa päätösten sisältöön ja jopa mahdollisuus olla kaatamassa kelvottomasti toimiva Euroopan hallitus. Näin ei todellakaan ole.

Kuten kaikki tiedämme, vaaleilla valitulla Euroopan unionin parlamentilla on vain ani harvoissa asioissa todellista päätösvaltaa eikä todellista päätösvaltaa käyttävä ministerineuvosto ole sille millään tavoin vastuussa teoistaan. EU:n parlamentti jakelee lausuntoja ja ministerineuvosto tekee ei-julkisissa istunnoissaan EU:n edun mukaisia päätöksiä. Aloiteoikeus on yksin komissiolla ja käytännössä lohkollaan yhdellä ainoalla henkilöllä, komissionäärillä. Vaikka jäsenvaltiot tekevät ehdotukset komissionääreiksi, ei tehtävään asetettu komissionääri EU-normien mukaan saa toimia kotivaltionsa eduksi vaan vain EU:n eduksi. Hänen vaalittavanaan on EU:n itsenäisyys, ei jäsenvaltioiden itsenäisyys.

Maastrichtin sopimuksella muutetun Euroopan yhteisön perustamis- eli Rooman sopimuksen 157 artiklassa nimenomaisesti korostetaan komission jäsenten riippumattomuutta. Artiklan mukaan kaikki jäsenvaltiot sitoutuvat pidättymään yrityksistä vaikuttaa komission jäseniin heidän hoitaessaan tehtäväänsä. Vastaavasti saman sopimuksen 167 artiklan mukaan valitaan Euroopan yhteisön tuomioistuimen tuomarit henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton. Komission ja Euroopan yhteisön tuomioistuimen jäsenet eivät siis, kuten Suomen EU-jäsenyyttä kannattavat usein antavat ymmärtää, toimi kotivaltioidensa EU-puhemiehinä tai edustajina. Tämä merkitsee sitä, että Suomen valtion intressejä voitaisiin edistää oikeastaan vain EU:n huippukokouksissa ja ministerineuvostossa. Lausuntoja antavassa EU-parlamentissakin toimitaan poliittisina ryhminä, ei maakohtaisina intressiryhminä. En ole kuullut edes väitettävän, että kansanvalta, sellaisena kuin me sen Suomessa ymmärrämme, voisi kunnolla toimia noin pistekohtaisesti ja kapean rintaman varassa.

Näissä asioissa Esko Ahon hallituksella näyttää olleen vaikeuksia ja/tai haluttomuutta ymmärtää EU-lainsäädännön sanoma. Hallituksella on myös kielitaidon osalta paljon opittavaa, siinä määrin vääriä tiedotekäännökset EU-kielilta suomeksi ja ruotsiksi ovat olleet. Vastaavia virheitä ei ole tehty Ruotsissa ja Norjassa.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionissa toteutuu jäsenvaltioiden kaksoisstrategia. Siirtomaavaltaperinteen mukaan kotona joudutaan toimimaan suurin piirtein demokraattisesti mutta rajojen ulkopuolella ei ole tapana toimia niin. Näin on ollut varsin luontevaa omaksua tämä periaate myös Euroopan yhteisöissä ja nyttemmin Euroopan unionissa. Perinteet näkyvät myös Rooman sopimuksessa, jossa ei ole purkuehtoa. Katolinen maailmahan ei hyväksy virallisesti avioeroakaan. Kehitys Euroopan talousyhteisöstä Euroopan yhteisöiksi ja Euroopan unioniksi on ollut määrätietoista. Jollei ylikansallista valtaa olisi asteittain lisätty, ei koko yhteisö olisi ehkä pysynyt koossa. Tässä suhteessa ed. Aittoniemen vastauspuheenvuorot ovat sattuneet todella nappiin.

Maastrichtin sopimuksilla viitoitettiin tie maatalousliitosta liittovaltioksi, federaatioksi. Olennaisina osina tähän kuuluvat unionin yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä Talous- ja rahaliitto. Kumpikin edellyttää toimiakseen liittovaltiorakennetta, jota EU:n parlamenttikin asettui vaatimaan 10 päivänä helmikuuta tänä vuonna hyväksymässään kannanotossa. Tähän kuuluu myös Euroopan unionin perustuslaki, jonka luonnos on jo olemassa.

EU:n perustuslakiluonnoksen toteutuminen merkitsisi ratkaisevaa askelta liittovaltion suuntaan. Tämän luonnoksen 1 artiklan 6 kohdan mukaan EU:n säädökset ovat ensisijaisia kansallisiin säädöksiin nähden. Tämä kohta muuten muistuttaa asiasisällöltään Neuvostoliiton vuoden 77 perustuslain 74 §:ää ja Saksan liittovaltion perustuslain 31 artiklaa.

Ajatus unionisäädösten ensisijaisuudesta ei ole sinänsä uusi asia. Se on oikeuskäytännön mukaista oikeutta jo nyt Euroopan unionissa. EU-säädösten ensisijaisuus ja ylemmänasteisuus merkitsevät, että EU-normeista ei ole mahdollista poiketa kansallisilla säädöksillä. Sitä mukaan kuin EU-koneisto tuottaa yhä uusia asetuksia ja

direktiivejä, kansallinen lainsäädäntövalta supistuu koko ajan. Tämä kehityssuunta pysyisi luonnollisesti senkin jälkeen, kun olisimme liittyneet Euroopan unionin täysjäseneksi.

Eta-sopimuksen nojalla Suomen täysivaltaisuus on oleellisesti EU-vaihtoehtoa suurempi. Eta-sopimus ei velvoita Suomea alistumaan yhteenkään sellaiseen uuteen integraatiosäädökseen, jota omat toimivaltaiset valtioelimemme eivät hyväksy. Sen puitteissa Suomella on itsenäisten valtioiden tapaan EU-normien sitomatta täysi valta päättää, millaiset säädökset sen alueella tulevat voimaan.

SDP:n puheenjohtaja totesi eräässä tv-haastattelussa aivan oikein, että EU:n kehittyminen Euroopan yhdysvalloiksi merkitsee kansallisvaltioiden vähittäistä häviämistä. Senhän hän tänä päivänäkin omalla tavallaan vahvisti isossa salissa. Talous- ja rahaliitto vie mennessään Suomen Pankin kaltaiset kansalliset pankit ja kansalliset valuutat. Jotta EU:n yhteisellä valuutalla olisi tarkoitettu vakaa asema, merkitsee se EU:n komission ja keskuspankin ylivaltaa jäsenvaltioiden talousarvioihin. Viimeistään tämä vaihe nostaa EU:n suuret jäsenvaltiot yli muiden. Häviäjiä tulevat olemaan väkiluvultaan pienet ja syrjäiset valtiot. Tämä kehityskulku on nähtävissä jo nyt.

Rooman ja Maastrichtin sopimusten valossa on juridisesti kiistatonta, että EU-valtioiden itsenäinen päätösvalta ja itsemääräämisoikeus ovat monilla tärkeillä alueilla selvästi suppeampia kuin esimerkiksi nykyisen Suomen, vaikka EU-keskustelussa muuta usein väitetäänkin, myös tänään käydyssä keskustelussa.

Tähän johtopäätökseen voidaan päätyä myös toista tietä. Kun Baltian maat joitakin aikoja sitten saivat takaisin vallan päättää esimerkiksi omasta ulko- ja turvallisuuspolitiikastaan, raha- ja talouspolitiikastaan, kauppasuhteistaan ja maataloudestaan, Suomessakin yleisesti sanottiin, että Baltian maat tuolloin itsenäistyivät. Kuinka näin ollen olisi johdonmukaisuutta loukkaamatta mahdollista väittää, että Suomi säilyttäisi itsemääräämisoikeutensa ja itsenäisyytensä, jos se luopuu itsenäisestä päätösvallastaan mm. mainituilla politiikan ja yhteiskunnallisen toiminnan lohkoilla? Integraatiokeskusteluun näyttää kuuluvan valitettavana osana kielenkäytölliset hämäysyrityksetkin.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin tehtäväpiirin laajuus käy ilmi Maastrichtin sopimuksella muutetusta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 3 artiklasta. Siinä on 20-kohtainen luettelo niistä asiakokonaisuuksista, jotka kuuluvat yhteisön toimintaan. Luettelo ei ole edes tyhjentävä, vaan EU:n yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, Talous- ja rahaliitosta sekä oikeus- ja sisäasioista määrätään muissa EU-normeissa.

Varsin usein Suomen EU-jäsenyyden kannattajat korostavat turvallisuustekijän merkitystä markkinoidessaan Suomen EU-jäsenyyttä. Historiallisesti on aivan totta, että prosessi kohti nykyistä EU:ta käynnistyi sodan jälkeen, kun läntisen Manner-Euroopan voittajavaltiot halusivat sitoa Saksan tulevaan kehitykseensä. Tässä ne onnistuivatkin niin hyvin, että Saksa on saanut lähes ylivallan Euroopan unionissa. EU-jäsenyys ei sellaisenaan anna kuitenkaan mitään turvallisuustakuita. Sen antaa, jos antaa, Naton jäsenyys. Valtio voi kuitenkin olla Naton jäsen, vaikka ei olisikaan Euroopan unionin jäsen.

Sotilaspoliittisesti Naton strategit ovat varmasti katsoneet monta kertaa Suomen karttaa ja todenneet, että jos sota itäisen Euroopan kanssa olisi vielä joskus väistämätön tosiasia, Suomi olisi sopivan kaukana oleva taistelualue. Liittymällä Naton jäseneksi Suomi joutuisi ottamaan tämän sekä nykyiseen nähden vähintään kaksinkertaiset puolustusmenot ja ydinaseiden potentiaalisena kohdealueena olon huomioon. Nato, Länsi-Euroopan unioni, kuten EU-jäsenyyskään, ei ole kuitenkaan nyt ajankohtainen asia. Sotilaallinen liittoutumattomuus, itsenäinen puolustus ja pystyvä diplomatia ovat nytkin varmin turvallisuustae. Turvallisuuden hakeminen EU-jäsenyydestä kuvastaa melkoista paradoksia. Suomen suvereniteettia pyrittäisiin suojaamaan luopumalla suvereniteetin useista oleellisista osista.

Arvoisa puhemies! Valtion ensi vuoden talousarvio on rakennettu EU-jäsenyysvaihtoehdon mukaan. Se osoittaa, että jo huikeasti velkaantunut Suomi joutuisi ottamaan 10 miljardia lisää velkaa maksaakseen EU-jäsenyydestä koituvat lisälaskut. Käyty EU-keskustelu on osoittanut, etteivät tätä laskua kestä veronmaksajat, kuluttajat, Suomen korkotaso tai lainansaantimahdollisuudet ulkomailta eikä tarjottu ratkaisumalli ole kotimaisista paketeista huolimatta edes suomalaisen maatalouden edun mukainen.

EU-jäsenyydestä ei voi koitua Suomelle sellaista kansantaloudellista etua ja lisäarvoa, jotka olisivat valtiontaloudellisesti tuloutettavissa kompensaatioksi menetyksille. Suomi olisi EU:n jäsenenä alati köyhtyvä nettomaksaja, jolla olisi piikissään myös 700 000—800 000 kotimaista eurotyötöntä. Tätä Suomi ei kestäisi.

Ei se kestä sitä EU:n ulkopuolellakaan. Mutta EU:n ulkopuolella Suomella on selvästi enemmän toiminnallisia vapausasteita ja tilaa edistää omaa etua. EU:n tullimuurin ulkopuolella voimme olla jopa tulliparatiisi niin halutessamme. Meillä on Eec-vapaakauppasopimus Euroopan yhteisön kanssa, ja jos Eta häviäisi, me voisimme oma-aloitteisesti jatkaa kauppalainsäädäntömme standardointia tai, jos haluatte, harmonisointia sopivilta, meille edullisilta osilta. Meidän on syytä muistaa, että 92—94 prosenttia maapallon kaupasta on EU:n protektionistisen tullimuurin ulkopuolella.

Olen edellä luonnehtinut Euroopan unionin tapahtunutta ja odotettavissa olevaa kehitystä tavalla, joka on minun mielestäni lähinnä oikea. Minulle pohjoismainen demokratia on luovuttamaton itseisarvo. Suomen maantieteellinen sijainti olisi pitänyt ottaa rakenteellisesti huomioon jo EU-jäsenyyttä koskevassa neuvottelutuloksessa. Kun sitä ei siinä millään tavoin otettu huomioon, ei sitä tultaisi ottamaan koskaan tulevaisuudessakaan EU-jäsenyydessä huomioon.

Maamme pohjoinen maantieteellinen sijainti asettaa myös tiukat ekologiset rajat sille väestömäärälle, joka voi täällä tulla toimeen fossiilisten polttoaineiden varantojen ehtyessä. Näin ekologisesti kestävä Suomi tulisi aina olemaan pieni jäsenvaltio Euroopan unionissa. Ekologisesti kestävät Suomea koskevat ratkaisut eivät voi koskaan olla kiinni siitä, hyväksyykö Euroopan unionin komissio tai ministerineuvosto ne vai ei. Suomen luonto ei kestä edes siinä määrin kilpailutalouden synnyttämää kulutusta kuin Keski-Euroopan luonto. Näin ollen ei ole olemassa edes rakenteellisia edellytyksiä hyväksyä Suomen EU-jäsenyyttä, minkä ulkoasiainvaliokunta ottanee huomioon mietintöä laatiessaan. Tätä valintaa tukevat myös ne kriittiset näkökohdat, jotka olen edellä tuonut esiin monien muiden kielteisten argumenttien ohella.

Lopuksi, arvoisa puhemies, EU-jäsenyyssopimuksen käsittelytavasta eduskunnassa. Hallitus on lähtenyt koko ajan siitä Tiitisen komitean omaksumasta näkemyksestä, että liittymissopimus olisi kuin mikä tahansa kansainvälinen sopimus, joka voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n mukaisessa niin sanotussa supistetussa perustuslain säätämisjärjestyksessä.

Kuten 44 kansanedustajaa hallituksen vastattavaksi toimittamassaan kirjallisessa kysymyksessä on osoittanut, ei mainittua valtiopäiväjärjestyksen pykälää ole tarkoitettu käytettäväksi tämän suuruusluokan asioiden käsittelyssä. EU-jäsenyyssopimus merkitsisi keskeisesti Suomen täysivaltaisuuden supistamista. Suomen täysivaltaisuudesta on säädetty hallitusmuotomme 1 §:ssä. Tällä perusteella saattaisi näyttää siltä, että supistetun perustuslain säätämisjärjestyksen käyttäminen olisi riittävää. EU-jäsenyyssopimuksen hyväksyminen merkitsisi kuitenkin täysivaltaisuuden niin oleellista rajaamista, että juuri se tekee ongelmalliseksi sen, onko supistetun perustuslain säätämisjärjestyksen käyttäminen asianmukaista.

Säätämisjärjestystä voidaan lähestyä myös toisesta näkökulmasta. Jos Suomi jonkin valtiosopimuksen perusteella joutuisi totaalisesti luopumaan kaikesta täysivaltaisuudestaan, tuskin monikaan pitäisi supistettua perustuslain säätämisjärjestystä riittävänä, vaikka asia selvästikin valtiopäiväjärjestyksen 69 §:ssä tarkoitetulla tavalla koskisi perustuslakia. Perustellumpana pidettäisiin vaikeutetumman säätämisjärjestyksen käyttämistä. Tämän vuoksi tulisikin pohtia, kuinka monia täysivaltaisuuden osatekijöitä voidaan valtiosopimuksen nojalla luovuttaa pois siten, että kysymys edelleen olisi vain "asioista, jotka koskevat perustuslakia", mutta ei valtiosäännön perusteiden järkkymisestä.

Vaikka valtiopäiväjärjestyksen 69 § salliikin supistetun perustuslain säätämisjärjestyksen käyttämisen asioissa, jotka koskevat perustuslakia, olisi vaikeata ajatella, että kuinka laaja valtiosäännön ja valtiopäiväjärjestyksemme muutos tahansa olisi toteutettavissa niin yksinkertaisin menettelymuodoin vain sen vuoksi, että muutos johtuu perustuslakia koskevasta valtiosopimuksesta. EU-jäsenyyden toteutuminen olisi todellakin kiistattoman mittava muutos. Se ei vain supistaisi Suomen täysivaltaisuutta, vaan käytännössä johtaisi mm. vallanjaon, tuomioistuinten riippumattomuuden, valtiontalouden hoidon sekä kansalaisten ja julkisen vallan välisten suhteiden muuttumiseen.

Vastatessaan edellä mainittuun kirjalliseen kysymykseen oikeusministeri totesi, että Euroopan Talous- ja rahaliiton jäsenyys merkitsisi perustavia päätösvallan luovutuksia maan rajojen ulkopuolelle. Hallitus on sitoutunut mainitun Talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen sen ensimmäisessä ryhmässä. Kaikki EU:n nykyiset jäsenvaltiot ovat ymmärtäneet, että käsiteltäessä Maastrichtin sopimusta otettiin kantaa myös Talous- ja rahaliittoon. Niinpä Iso-Britannia allekirjoitustilaisuudessa ja Tanska kansanäänestyksellä sanoutuivat siitä irti. Suomi on kuitenkin hallituksensa ratkaisulla siihen meidän poliitti-

sesti sitonut. Tästä seuraa automaattisesti oikeusministerinkin kannanoton mukaisesti, että jäsenyyssopimus tulee käsitellä normaalissa perustuslain säätämisjärjestyksessä. Hallituksen on tuotava tällöin eduskunnan käsiteltäviksi myös ne hallitusmuodon pykälät, jotka eivät olisi enää nykymuotoisina sopusoinnussa olemassa olevan tilanteen kanssa EU-jäsenyydessä.

Arvoisa puhemies! EU-jäsenyys koskettaisi meitä, mutta myös tulevia sukupolvia. Tämä tekee ratkaisusta äärimmäisen vastuullisen. Kuinka aikanaan vastaisimme ensi vuosituhannen EU-suomalaisille nuorille, jotka kysyvät, millaisin perustein sekä millaista menettelytapaa noudattaen Suomi aikanaan luopui tai tinki itsenäisestä vallastaan päättää esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspolitiikastaan, talous- ja rahapolitiikastaan sekä oikeusjärjestyksensä oleellisista osista? Epäröimättömät, vakuuttavat ja hyvin perustellut vastaukset saattaisivat olla harvinaisuuksia. Meidän vallassamme on päättää, korvautuuko itsenäisyyspäivä itsenäisyyden muistopäivällä.

Ed. K a l l i s : Arvoisa rouva puhemies! Päätöksenteko Euroopan unioniin liittymisestä on Suomelle ehkä kaikkein suurin kysymys, jonka eteen olemme sodan jälkeen joutuneet. Siksi tämä keskustelu on hyvin tärkeä, vaikka integraatioon ja Euroopan unioniin liittyvistä kysymyksistä onkin jo ehditty keskustella eduskunnassa moneen kertaan. Esittäköot kansanedustajat ja ministerit nyt perustellen oman kantansa, johon kansa ensi kuussa vastaa.

Kansanäänestyksen jälkeen on vuorossa lopullinen päätöksenteko eduskunnassa, mutta sitä ei pidä kiirehtiä tekemään ennen kuin eduskunnalla on käytettävissään mahdollisimman paljon tietoa. Ratkaisu on oma ja kansallinen, mutta ei maamme kannalta ole yhdentekevää, millainen kansanäänestystulos muissa Pohjoismaissa syntyy. Lopullista päätöstä ei pitäisi tehdä ennen kuin tämä tieto Norjasta ja Ruotsista on saatu. Gallupithan osoittavat, että kansalaiset äänestäisivät eri lailla, jos he tietäisivät, miten naapurimaissa Ruotsissa ja Norjassa on äänestetty.

Erittäin valitettavana on pidettävä sitä, että monet tahot ovat antaneet aivan liian mustavalkoisen kuvan liittymisen vaikutuksista. Sellaiset väitteet kuin "Suomesta ei saa tulla uusi Albania", "emme saa rakentaa tullimuuria Suomen ja muun Euroopan välille", "menetämme itsenäisyytemme" ja "talvisota oli turha" ovat väitteitä ilman minkäänlaista totuuden pohjaa ja ovat omiaan ärsyttämään kansaa ja vähentämään lausunnonantajan uskottavuutta.

EU-jäsenyys tuo kiistatta huomattavia etuja, mutta myös huomattavia haittoja Suomelle. Vaikka jäsenyyskysymys on itsenäisyysaikamme suurimpia kysymyksiä, ei päätös suuntaan taikka toiseen merkitse mitään katastrofia Suomelle, niin kuin valitettavasti monet ovat väittäneet. Taloudelliset edut säilytämme Eta-sopimuksen kautta, ja ainakin minä olen ymmärtänyt, että Eta-sopimus pidetään voimassa niin kauan kuin Efta-maita on vähintään kolme.

Kahta vaihtoehtoa ei ole mahdollista samanaikaisesti testata. Jälkiviisaita voidaan olla, mutta siitä ei ole mitään hyötyä. Kun Tanska vuonna 1973 liittyi Euroopan yhteisöön, päättivät norjalaiset jäädä yhteisön ulkopuolelle. Vertailemalla Tanskaa muihin Pohjoismaihin on mahdotonta väittää, että Tanskassa olisi ollut myönteisempi kehitys. Yhtä mahdotonta on tietää, minkälainen kehitys olisi Tanskassa ollut, mikäli se olisi Norjan tavoin jäänyt Euroopan yhteisön ulkopuolelle.

Liittyminen ei paljon muuta tavallisen kansalaisen asemaa. Mahdollisen liittymisen jälkeen valitaan vielä kansanedustajia Suomen eduskuntaan ja valtuutettuja kunnanvaltuustoihin päättämään yhteisistä asioistamme. Joudumme kuitenkin entistä enemmän mukautumaan EU:n direktiiveihin, jotka mahdollisen jäsenyyden jälkeen alkavat ulottua myös uusille sektoreille. Toisaalta jäsenyys palauttaisi vaikuttamismahdollisuudet niihin asioihin, joista päätäntävalta Eta-sopimuksessa siirrettiin EU:lle.

Kuinka paljon pystymme EU-elimissä vaikuttamaan, riippuu ennen kaikkea omien edustajiemme taitavuudesta ja kyvystä. Epädemokraattisessa elimessä pienen valtion mahdollisuudet vaikuttaa ovat tietenkin paljon paremmat kuin demokraattisessa. Jos vaikuttamismahdollisuudet jäsenyyden kautta joillakin sektoreilla lisääntyvät, vähenevät ne taas niillä sektoreilla, joista jäsenyyteen saakka päätämme itsenäisesti.

Teollisuuden ja koko elinkeinoelämän lähes yksimielistä kantaa jäsenyyden tärkeydestä ei saa vähätellä. Jäsenyys tuo elinkeinoelämälle hieman enemmän etua kuin Eta-sopimus, mutta varsinaisesti elinkeinoelämän voimakkaan myönteistä EU-kantaa perustellaan Eta-sopimuksen voimassaolon epävarmuudella eli ei sillä, mitä uusia etuja tulee, vaan ainoastaan sillä, että Eta-sopimus on epävarma.

EU:n yhteinen kauppapolitiikka eli yhteinen tullitariffi tulee merkitsemään monelle teolli-

suusyritykselle suurempia tuotantokustannuksia raaka-aineiden korkeampien tullimaksujen takia. Tästä huolimatta osa näistäkin teollisuusyrityksistä on liittymisen kannalla.

Eta-sopimuksen vaikutus teollisuudelle ja kuluttajille jäi varsin vähäiseksi, ja melko pieniä tulevat myös mahdolliset jäsenyyden vaikutukset olemaan. Jäsenyydestä olisi huomattava etu vain siinä tapauksessa, että Eta-sopimus raukeaisi ja EU kehittyisi protektionistiseen suuntaan. Tämän kehityksen todennäköisyys on kuitenkin verraten pieni, jos esimerkiksi ajattelemme, mihin Gatt pyrkii.

Puheet ulkomaalaisten haluttomuudesta investoida Suomeen, jos jäisimme EU:n ulkopuolelle, ovat mielestäni pelottelua. Mitään varsinaisia teollisuusinvestointeja Suomeen on turha odottaa. Sijoitukset tehdään maahan, jossa työvoima on halpaa taikka josta löytyy runsaasti raaka-aineita ja lisäksi halpaa työvoimaa. Suomi ei onneksi kuulu halpatyön maiden joukkoon.

Sijoitukset Suomeen ovat olleet pääasiallisesti rahoitusinvestointeja, ja nämä tulevat jatkumaan niin kauan kuin täältä on odotettavissa pikavoittoja. Rahoitusinvestoinnit tekevät taloutemme varsin haavoittuvaksi, koska huomattava osa pääomasta saatetaan lyhyessä ajassa vetää maasta pois aiheuttaen talouselämälle levottomuutta. Tämän me olemme tämän eduskuntakauden aikana saaneet useita kertoja kokea, ja se tulee myös jatkumaan. Vakaa kehitys on ennen kaikkea meidän omista päätöksistämme riippuvainen, olimme sitten EU:ssa tai sen ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Olen melko vakuuttunut siitä, ettei jäsenyys tuo suuriakaan muutoksia tavallisen suomalaisen elämään. Eräät hinnat laskevat hieman ja toiset taas kallistuvat. Verotuksen rakenteeseen tulee ehkä muutoksia. Alkoholin ja tupakkaveron aleneminen on kompensoitava muita veroja korottamalla.

Valtiontalouteen jäsenyyden vaikutukset ovat ainakin alussa huomattavat. Laskelmat osoittavat, että jäsenyys ensi vuoden alusta tulee lisäämään valtion budjetin alijäämää noin 10 miljardilla markalla. Herää kysymys, löytyisikö toista kohdetta, johon valtiovarainministeriö olisi valmis lisäämään ensi vuonna 10 miljardia markkaa.

Kansantalouden vaikutuksia on vaikea mitata, mutta on selvää, että Suomesta tulee huomattava nettomaksaja. Se olisi myös toivottavaa, koska se merkitsisi sitä, että taloutemme on kunnossa. Mielestäni on täysin maamme etujen vastaista toivoa, että Suomesta tulisi nettosaaja. Sehän merkitsisi sitä, että kuuluisimme Euroopan köyhälistöön. Jäsenyyden hinta voi nousta noin 1,2—1,5 prosenttiin bruttokansantuotteesta eli tämän päivän rahassa noin 6—7 miljardiin markkaan. Vastauksia jäsenyyteen liittyvien kiistattomien ongelmien ratkaisemiseksi ei ole esitetty. Vai onko mahdollisesti niin, että edellä mainitut haitat kompensoidaan EU-jäsenyyden tuomilla eduilla?

Suomen liittäminen vahvasti länteen on monessa mielessä meille äärettömän tärkeää taloudellisista ja ehkä myös turvallisuuspoliittisista syistä. Jäsenyys EU:ssa ei koske ainoastaan taloutta, vaan paljon muuta, joista turvallisuuspoliittiset kysymykset ovat tärkeimmät. On turha kuvitella, että tavallinen kansalainen pystyisi hankkimaan tältä alalta riittävästi tietoa. Tämän alan päätökset ovat kauaskantoisia, eivätkä ne saa olla vääriä. Jos yya-sopimuksesta olisi järjestetty kansanäänestys vuonna 1948, olisi kansa suurella todennäköisyydellä äänestänyt sitä vastaan. Sopimus kuitenkin tehtiin, eikä kenenkään pidä kieltää, etteikö sen vaikutus ole ollut Suomelle lähes elintärkeä.

Tänään ulkopolitiikan asiantuntijat ovat lähes yksimielisiä siitä, ettei jäsenyys EU:ssa ole vahingoksi turvallisuudellemme. Päinvastoin monet pitävät sitä turvallisuuspolitiikan kannalta välttämättömänä. Suomen suhteet Venäjään ovat erityisen tärkeät. Se, että ulkopoliittiset kannanotot kuin myös ryhtyminen yhteiseen toimintaan edellyttää EU:ssa jäsenvaltioiden yksimielisyyttä antaa Suomelle hyvät mahdollisuudet myös EU:ssa hoitaa suhteensa Venäjään.

Suomen on määrätietoisesti vaikutettava kehitykseen Euroopan unionissa. Markkinaohjuksen vastapainoksi on korostettava perinteisiä, koko Euroopalle yhteisiä arvoja. Pohjoismainen ympäristönäkemys, sosiaalinen osaaminen, tasa-arvokäsitys ja päätöksenteon avoimuus ovat Euroopan unionin myönteisen kehityksen keskeisiä rakennuspuita. Pohjoismaisen yhteistyön lisäksi maamme on uudessa tilanteessa avoimesti etsittävä yhteistyötahoja koko maanosasta.

Turvallisuus rakentuu luottamukselle. Maamme on torjuttava itsekkään Euroopan linnoituksen rakentaminen ja edistettävä yhteistyötä pohjoisen ja etelän, idän ja lännen välillä. Suomi voi edistää Euroopan unionin kiinnostusta demokratisoituvan Itä-Euroopan jälleenrakennustyöhön ja tuoda kokemuksensa kehitysyhteistyöstä Euroopan unionin käyttöön. Työtä

oikeudenmukaisemman maailmankaupan järjestämiseksi on jatkettava.

Kaikista näistä eduista ja haitoista olen kuitenkin tullut siihen tulokseen, että on Suomen edun mukaista jäädä Ruotsin ja Norjan kanssa unionin ulkopuolelle. Mutta siinä tapauksessa, että muut Pohjoismaat valitsevat toisen tien, silloin tietenkin meidän pitää tarkastella asiaa uudelleen.

Ed. Kautto: Arvoisa puhemies! EU:sta käydyn keskustelun voi todeta olleen ja olevan vilkasta, mikä on hyvä asia, mutta keskustelun laadusta ja tasosta ei sen sijaan voi todeta samaa. Vastuun siitä saa pääosin kantaa Ahon hallitus, joka on omilla lupauksillaan ja päätöksillään antanut kuvan, että nyt on kyseessä vain maatalouden tulevaisuus, ei muuta. Mielestäni onkin aika järkyttävää, että päähallituspuolue on tehnyt EU-asiasta puhtaasti osan omaa puolue- ja MTK:laista etu- ja aluepolitiikkaa jättäen varjoonsa EU:n jäsenyyden kaikki muut tärkeät osa-alueet.

Hallituksen politiikka on antanut oivan tilaisuuden myös uusien tunnusten alla marssiville sekä vanhakantaisille kommunisteille esiintyä isänmaallisina itsenäisyyden ja kansalaisten puolustajina, puhumattakaan eräistä itsenäisistä yrittäjistä, jotka aina ovat omasta mielestään suuria ajattelijoita tai niistä, jotka ovat havainneet EU:n vastustamisessa helpon tien julkisuuteen. Mutta täytyy myöntää, että komeat pohjat populismin kukkealla saralla vetäisi SMP:n ryhmäpuheenvuorossa ed. Mäkelä. Diakonissan puheenvuoro oli sitä luokkaa kauhuskenaarioissa, että meikäläinenkin melkein kalpeni. Hyvänä kakkosena oli kristillisten puheenjohtaja Kankaanniemi eutanasiajuttuineen. Ainakin minulle yhtä vastenmielistä kuin kuulla noita puheenvuoroja, on ollut lukea mm. seuraavien otsikoiden alle väännettyä tekstiä:

— Estä perustuslain vastainen vallankaappaus
— EU-Suomen nuoret halpatavaraa
— Jäsenyys pakottaa sosiaaliturvan leikkauksiin
— Työttömien asema heikkenee
— Suomesta ydinjätteen hautausmaa
— EU-turvallisuus kallista itsepetosta
— Jäsenyys vähentää investointeja
— Talouden elpyminen vaarantuu
— Valtaeliitti vie Suomea EU:n jäseneksi jne.

En väitä, että EU-kriittisyys olisi aiheetonta, enkä väitä, että EU:n jäsenyys tulee ratkaisemaan ongelmamme automaattisesti. Mutta en voi ymmärtää sitä pelottelua ja tulevaisuuden mustamaalausta, mitä vastustajat lietsovat. Olen yrittänyt etsiä sitä, mitä he tarjoavat maamme tulevaisuudelle EU:n ulkopuolella. Siitä en ole löytänyt kummemmin visioita, ainoastaan unelman siitä, että Suomen talousongelmat ja työttömyys on ollut vain pahaa unta ja että joka prinsessalle löytyy oma suomalainen prinssi, joka takaa hyvinvoinnin ja turvallisuuden tiellä kuolottomaan tulevaisuuteen. Valitettavasti en usko satuihin. Sammakot pysyvät sammakkoina, oltiin EU:ssa tai ei.

Tämän kaiken tarkoituksena onkin ilmeisesti ollut lietsoa kuvaa siitä, että äänestäminen on vain tunteen asia. Jokaisella on tietysti oikeus päättää äänestämisestään oman käsityksensä mukaisesti. Jos se jollekulle on vain tunneasia, niin olkoon niin. Mielestäni kuitenkin puolueilla ja kansanedustajilla tulee olla vastuu siitä, että kansalaisille annetaan tietoa kaikista asiaan liittyvistä seikoista, jotta he voisivat muodostaa oman kantansa myös asialliselta pohjalta. EU ei todellakaan ole vain maatalouspolitiikkaa tai tunne-elämyksiä. EU:ssa on kyse Suomen tulevaisuuden suunnasta kaikilla yhteiskuntapolitiikan lohkoilla.

Omalta osaltani toivon, että jatkossa käytävässä keskustelussa siirryttäisiin käsittelemään asiaa laajalla skaalalla. Erityisesti toivon, että käsiteltäisiin myös itsenäisyytemme kivijalkaan liittyviä asioita eli ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä tulevaisuuteen liittyviä ympäristöpoliittisia kysymyksiä. Näiden asioiden käsittelemisen tärkeys sai mielessäni vahvistusta viime viikolla ympäristövaliokunnan Pietarin matkan aikana. Näitä kysymyksiä on mielestäni syytä miettiä myös eilen julkaistun EU-maissa tehdyn Suomikuvatiedustelun pohjalta. Viestihän oli, että Suomea pidetään edelleen hyvinvointivaltiona mutta täällä ei haluttaisi kuitenkaan elää, lomailla tai viettää eläkepäiviä.

Vastustajat ovat kuitanneet ulko- ja turvallisuuspolitiikan tulevaisuuden toteamalla, että Moskovan sijasta pokattaisiin Brysselin herroja ja poikamme lähetettäisiin sotimaan vieraille maille. Koko peruslähtökohta osoittaa, että kommunistisen diktatuurin ja demokraattisten valtioiden muodostaman yhteistyön välinen ero, puhumattakaan 90-luvulla tapahtuneista mullistuksista, on jäänyt ymmärryksen ulkopuolelle ja sen aiheuttamat muutostarpeet maamme sijoittamisessa Euroopan kartalle vaille oivalluksen väläystä.

Minulle EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka

merkitsee osallistumista uudella tasolla omien tavoitteidemme hyväksi kasvavan yhteenkuuluvuuden ja uusien yhteistyömahdollisuuksien avulla. EU-maiden ulkopoliittisella yhteistyöllä on jo nyt paljon perinteitä mm. Etykissä, YK:ssa ja Lähi-idän politiikassa. En näe tässäkään riskejä Suomen osalta, sillä maamme Etyk- ja YK-politiikka on ollut jo koko 80-luvun alusta saman suuntaista. Mitä taas tulee Lähi-idän politiikkaan, uskon, että meidänkin kannaltamme on tärkeää olla vaikuttamassa myös siellä rauhanomaisten talous- ja turvallisuuspoliittisten ratkaisujen löytämiseen vaikkapa vain pakolaisongelmien ehkäisemiseksi — ovathan useat EU-vastustajat eturintamassa vaatimassa pakolaisten karkottamista Suomestakin, vai onko heidän syvällisin tarkoituksensa juuri täydellinen umpioiminen. Slogan "Ei EU:lle, kyllä maailmalle" tuntuukin heidän suustaan ihmeelliseltä ja aika kornilta. Henkilökohtaisesti olen valmis vastaamaan "Kyllä Euroopalle, kyllä maailmalle".

Meille erityisen tärkeää on tietysti kehitys entisen Neuvostoliiton alueella. En ole mitenkään vakuuttunut siitä, että kehitys tulee olemaan tasaista marssia demokratiaan ja yhteiskunnallisten olojen kohentumiseen. Venäjä ja Baltian maat merkitsevät toki Suomelle kaikin tavoin positiivisia kehitysmahdollisuuksia, mutta niiden tilanne ja ongelmat ovat niin mittavia, että siihen tarvitaan todella laajaa yhteistyötä. EU:n jäsenyyden seurauksena meille avautuisi uusia toimintamahdollisuuksia edesauttaa myös naapureidemme kehitysmahdollisuuksia. Suomen EU-jäsenyys ei mielestäni ole myöskään uhka pohjoismaiselle yhteistyölle. Tekipä Ruotsi tai Norja myönteisen tai kielteisen ratkaisun, Ruotsi sijoittuu kartalle ratkaisevasti eri tavoin kuin Suomi, ja Norja on jo Naton jäsen. Toivonkin koko Pohjolan mukaan lähtemistä. Se voisi parhaiten kehittää yhteistyötämme ulko- ja turvallisuuspoliittisina vaikuttajina, sillä tämähän aspekti ei ole suuremmin näkynyt esimerkiksi Pohjoismaiden neuvoston toiminnassa. Enkä näe mitään realismia siinä, että EU:n ulkopuolella ollessa tämä lähtökohta alkaisi nyt kantaa hedelmää tai ratkaisisi ongelmiamme tulevaisuuden suhteen.

Suomen turvallisuuden kannalta on myös merkittävää kansainvälisen ympäristöpolitiikan kehittyminen ja ympäristönsuojelun toteuttaminen sanoista teoiksi. Omalta kannaltamme olisikin ensiarvoisen tärkeää, että pystyisimme vaikuttamaan ympäristöpolitiikan merkittävyyteen koko EU-politiikassa.

EU:n jäsenyys toisi suoraan myös positiivista kehitystä. EU:n elinympäristö- ja lintujensuojeludirektiivi ja ympäristönsuojelun yleisen puitelain, niin sanotun ympäristölain, säätäminen merkitsisi edistystä myös maamme nykyiseen tilanteeseen. Suomen ympäristöturvallisuuden takia on ehkä kuitenkin kaikkein merkittävintä se, että voisimme vaikuttaa Venäjän ja Baltian maiden ympäristöongelmien tiedostamiseen ja ratkaisemiseen EU:ssa. Omat voimavaramme ovat auttamattomasti riittämättömät. Jos viime viikkoisen Pietarin matkan osalta voi jotain positiivista kehitystä mainita, niin tärkeintä on se, että selkeästi ne projektit, joissa Suomi tai jokin muu eurooppalainen maa on mukana niin rahoituksessa kuin toteutuksessakin, tulevat myös toteutumaan.

Arvoisa puhemies! Minua hämmästyttää myös se, millä sitkeydellä meitä pelotellaan ydinjätteiden sijoituskohteena ja väitetään esimerkiksi Olkiluodon olevan jo listalla. Minä uskon, että EU:n yhteinen julistus radioaktiivisten jätteiden toimituksista ja sopimuspuolten vahvistus siitä, että yhteisön lainsäädäntö ei velvoita jäsenvaltioita ottamaan vastaan mitään radioaktiivisten jätteiden erityistä toimitusta toisesta jäsenvaltiosta, pitää paikkansa siinä missä muutkin kansainväliset sopimukset. Suurin radioaktiivisten niin sanottujen toimitusten uhka onkin mielestäni jonkin entisen Neuvostoliiton alueella toimivan ydinvoimalan onnettomuus tai niiden käytettyjen polttoaineiden valuminen Luoja ties minne ja mihin tarkoituksiin.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä luulen, että ed. Kauton puheenvuoro asettuu ainakin jaetulle kolmannelle sijalle ed. Mäkelän ja ed. Kankaanniemen puheen jälkeen, hieman erityyppisenä kuitenkin.

Muutamia huomioita. Hän puhui viitteestä "estä perustuslain vastainen kaappaus". Se on aivan oikea otsikko. Jos ollaan rehellisiä, Euroopan unionin sopimukseen liittyvät muutokset Suomen asemaan ovat ehdottomasti perustuslain vastaisia. Toisin sanoen Euroopan unioniin liittyvä sopimus pitäisi käsitellä vaikeutetussa perustuslain säätämisjärjestyksessä. Asioita voidaan tulkita miten hyvänsä, mutta näin on. Jokainen meistä, joka ajattelee sisimmässään tätä asiaa purkamatta sitä ulospäin kuten politiikassa usein on tapana, tulee tähän samaan johtopäätökseen.

Sitten ed. Kautto puhui, että Ahon hallitus on pelkkää maataloutta ajanut eteenpäin. Minun

mielestäni Ahon hallitus on vienyt suurissa vaikeuksissa koko Euroopan unionia koskevan sopimuspaketin siihen vaiheeseen, viimeiselle rajaasemalle, kuten eräissä puheenvuoroissa on sanottu, jotta kansa ja eduskunta voisi päättää. Ei tässä ole yksinomaan ollut maatalouspaketista kysymys. Maatalouspaketti on eräs keskeinen ja vaikea kysymys. Nimenomaan demarit ovat tehneet maatalouden tukipaketista väkivaltaisella kielenkäytöllään suorastaan kansallisesti rikkovan kysymyksen ja sen vuoksi se on noussut esille. Teillä ei ole ollut minkäänlaista sääliä maaseudun ihmisiä kohtaan. Te olette käyttäneet heidän sisintään, heidän olemustaan, heidän ammattiaan ja toimeentuloaan pelkän poliittisen pelin välineenä. Se on aika säälimätöntä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kautto viittasi ed. Kankaanniemen ryhmäpuheenvuoroon ja sen eutanasia-kohtaan. Ed. Kauton mielestä on ollut vastenmielistä kuulla tästä asiasta. Ehkä tämä asia on tullut ed. Kautolle yllätyksenä. Hän ei ole ollut tietoinen, että jossain kehittyneessä ja vauraassa EU-maassa, kuten Hollannissa, surmataan yli 1 000 henkeä vuosittain aktiivisen eutanasian kautta, ilman asianomaisen uhrin suostumusta. Ehkä vastenmielisyys johtui tästä, ettei hän ollut tietoinen.

Tosiasiat on kuitenkin uskallettava kertoa juuri nyt, kun Suomi on hakemassa jäsenyyttä Euroopan unioniin. Luulisin, että vastenmielistä voimakkaammin voidaan luonnehtia niiden henkilöiden tunteita, jotka vakavan sairauden, vamman tai muun syyn takia ovat eutanasian uhan alaisina.

Ed. Kautto puhui myös projekteista joissa Suomi olisi mukana ja jotka hyödyttäisivät meitä. Tohtori Tarja Cronberg on ollut Tanskan virallisena edustajana EU:n tutkimustyössä. Hän on julkaissut monia kriittisiä artikkeleita EU:n tutkimusprojekteista. Jos olisi enemmän aikaa voisin kertoa tarkemmin, mutta ehkä jossakin toisessa yhteydessä.

Ed. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean ed. Laakkosen puheenvuoroon, että olen varmasti hyvin perillä siitä, mikä on käytäntö Hollannissa, mutta mielestäni nämä kaksi asiaa, EU ja eutanasia, eivät todellakaan kuulu yhteen. Muutoin en viitsi edes vaivautua kommentoimaan hänen puheenvuoroaan.

Ed. Aittoniemelle totean, että meillä on varmasti erilaisia käsityksiä siitä, millä määrillä päätöksiä tulee eduskunnassa tehdä. Nyt hän on mukana puolueessa, jolla on enemmistöhallituksen mahdollisuudet käyttää valtaansa, ja siten ne ratkaisut, joita on tehty, ovat myös paljon heidän vallassaan olleet.

Toteaisin maatalouspolitiikan osalta sen, että minun mielestäni nimenomaan keskustapuolue on ajanut maatalousväestön umpikujaan ja varmasti ajaa myös sillä ratkaisulla, jos kieltäydymme EU:n jäsenyydestä.

Ed. A s t a l a: Arvoisa rouva puhemies! Maamme valtaeliitti ja valtamediat näyttävät suhtautuvan varsin kritiikittömästi ja nöyristelevästi EU:n ja Brysselin valtaa pitävän virkakoneiston edessä. Liekö se perua Ruotsin vallan tai tsaarinaikaisesta komennosta vai joidenkin myöhempien aikojen alamaisuusperinnettä?

Riittävällä suomalaisella itsetunnolla ja itsekunnioituksella varustetut valtakeskukset voisivat nyt valintatilanteessa valita Suomelle aidon kansanvaltavaihtoehdon. Valtaeliitin itsetunto ei kuitenkaan näytä riittävän, valitettavasti. Aina pitää riippua joissakin lahkeissa. Ei tunnu olevan rohkeutta sanoa "kyllä" itsenäiselle Suomelle, "kyllä" ihmisten Euroopalle ja "kyllä" aidolle globaaliselle kansainväliselle yhteistyölle. Tämän seurauksena olisikin sanottava "ei" ylikansallista, komentovaltaista, byrokraattista, salaista hallintokäytäntöä edustavan Euroopan unionin jäsenyydelle.

EU:lla on etupäässä eilisen vastauksia tulevaisuuden haasteisiin. EU on varsin vanhanaikainen, hierarkkinen, epädemokraattinen pyramidi, liittovaltioksi kehittyvä suurvalta. Se ei pysty vastaamaan tämän päivän eikä tulevaisuuden suuriin haasteisiin eikä ongelmiin: ympäristön saastumiseen, työttömyyteen, köyhien maiden riistoon. EU:n tulevaisuusvisiot liittyvät taloudelliseen herruuteen. Sen tavoitteet tähtäävät aineellisen kulutuksen ja tuotannon lisäämiseen ja eurooppalaisten suuryritysten voittojen maksimoimiseen. Suurella rahalla ei sielläkään ole sosiaalista eikä ekologista vastuuta.

Itse toivoisin Euroopan unionilta paljon uljaampia tulevaisuuden visioita ja tavoitteita sekä tulevaisuuden toimintastrategioita. Minä ainakin haluan toimia tasa-arvoisemman ja oikeudenmukaisemman maailman puolesta, jossa heikommillakin on mahdollisuudet inhimilliseen elämään ja jossa luonnon kestävän kehityksen edellytykset turvataan. Ihmiskunnalla on vielä toivoa, jos tänään tehdään oikeita valintoja. Nyt

tarvitsemme uutta etiikkaa, uusia ponnisteluja ja uutta poliittista johtajuutta. Suomen valtaeliitti kunnioittaa ja arvostaa EU:n kurikeinoja ja komentovaltaa. Sillä komennolla ja kurilla ei todellakaan pelasteta ihmiskuntaa globaaliselta tuholta, päinvastoin.

Miksi hallitus välittää harhaanjohtavaa EU-tietoa? Suomen nykyinen poliittinen eliitti ei näköjään uskalla alistaa linjaansa ja EU-jäsenyyden todellisia seurauksia laajaan kansalaiskeskusteluun. Avoimuuteen ja rehellisyyteen ei tunnu riittävän uskallusta. Osoituksena siitä ovat esimerkiksi ulkoasiainministeriön 3.5.1994 julkaisema "Euroopan unionin jäsenyys, yhteenveto Suomen EU-jäsenyyden sisällöstä", joka on osa Eurooppa-tietoa 146/1994, sekä "Valtioneuvoston tiedote Euroopan unionin jäsenyydestä 13.7.1994", joka siis aiotaan vielä lähettää valtion kustannuksella äänestäjille. UM:n julkaisu ei erittele jäsenyyden sisältöä, merkitystä eikä seurauksia. Keskeisissä asioissa se johtaa kansalaisia harhaan. EU:n rakenteesta ja luonteesta, Suomen valtiollisesta asemasta sen jäsenenä ja EU:n tulevan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sisällöstä annetaan väärä ja virheellinen kuva.

Ei EU:lle -kampanjan asiantuntijat ovat kriittisessä arviossaan sitä mieltä, että valtioneuvoston tiedote Euroopan unionin jäsenyydestä myös sisältää virheellisiä tietoja ja on niin harhaanjohtava, että sitä ei tässä muodossa pidä jakaa äänioikeutetuille kansanäänestystä koskevan ilmoituksen yhteydessä. Yhdyn näiden asiantuntijoiden näkemyksiin.

UM:n julkaisussa puhutaan "omintakeisesta vallankäytöstä" omilla alueillaan. Mitähän tälläkin tarkoitetaan? Miltä osin vallan käyttö on omintakeista, jos jäsenvaltion kansalliset toimielimet eivät voi kieltäytyä soveltamasta kansallisen edun kanssa ristiriidassa olevia EU:n säädöksiä? UM:n julkaisussakin sivulla 28 myönnetään, että "maatalouspolitiikka on annettu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan. Jäsenvaltiot eivät voi noudattaa kansallista maatalouspolitiikkaa". Suomenkin on siis nyt pyydettävä lupa EU:n komissiolta kotimaiseen maataloustukipakettiin.

MTK:n puheenjohtaja Esa Härmälän mukaan EU-komission neuvottelu- ja sopimusmoraali on aivan toinen kuin meillä. Hän sen varmasti eräänä EU-neuvottelijana tietää. Nöyrästi on siis lupia aneltava Brysselin komissioherroilta. Hyväksyttyään totaalisesti Maastrichtin sopimuksen Suomen valtaeliitti on valmis luopumaan itsenäisestä toimivallasta monella muullakin oleellisen tärkeällä politiikan lohkolla.

Ed. Jaakonsaari totesi puheenvuorossaan, että EU joutui polvilleen Tanskan edessä. Kyllä. Sen tähden, että tanskalaiset äänestivät moisen Maastrichtin sopimuksen kumoon, ja EU:n oli annettava myönnytyksiä. Miten kävi Suomen? Pääministeri Esko Aho hyväksyi Maastrichtin sopimuksen ilman minkäänlaisia varaumia pilkkuineen ja pisteineen juuri sellaisena kuin sitä meille on tarjottu. Minkäänlaisia varaumia ei esitetty.

Maastrichtin sopimuksen tavoitteiden ja tulevan käytännön perusteella EU-jäsenyyden jälkeen meillä ei suurella todennäköisyydellä tulisi olemaan omaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ei omaa kauppapolitiikkaa, ei omaa tullipolitiikkaa, ei omaa maatalouspolitiikkaa, ei omaa kansalaisuutta, ei omaa rahaa, ei omaa itsenäistä talouspolitiikkaa. Suomen johto väittää kuitenkin, että Suomi olisi edelleen "täysivaltainen tasavalta" ja vieläpä sotilaallisesti liittoutumaton. Täysin katteettomia väitteitä. Ne eivät vastaa EU-sopimuksen sisältöä.

Sellaista valtiota ei voida millään perusteilla pitää itsenäisenä ja täysivaltaisena, jossa voimassa olevista laeista suuri osa on vieraiden valtioiden säätämiä ja joka ei enää voi itse päättää edes omista perustuslaeistaan, vaan nekin alistetaan unionin lainsäädännölle. Siksi EU-jäsenyyssopimus onkin käsiteltävä eduskunnassa normaalissa perustuslain säätämisjärjestyksessä, tietenkin, eikä supistetussa perustuslain säätämisjärjestyksessä eli 2/3:n enemmistöllä. 2/3:n enemmistö olisi perustuslain tarkoituksen ja hengen vastaista. Onhan kysymys kansan ja eduskunnan oikeuksien luovuttamisesta olennaisilta osin maamme ulkopuolelle.

Edelleen on syytä todeta, että EU ei ole mikään naisprojekti. EU:n ajama integraatio merkitsee takaiskua Pohjoismaiden naisten arvoille ja tavoitteille, aivan kuten tänään täällä on jo useaan kertaan todettu. EU ei ole myöskään mikään ympäristöprojekti monista väitteistä huolimatta. Yleensä on nimittäin kyseenalaista, voidaanko jatkuvaan tuotannon ja kulutuksen kasvuun tähtäävä talouspolitiikka ja ympäristönsuojelu yleensä sovittaa yhteen. EU:ssa tavarat liikkuvat vapaasti, liikenne kasvaa jatkuvasti, vaikka se on jo nyt suurin yksittäinen päästöjen aiheuttaja ja ilmaston pilaaja Euroopassa. EU:n omien laskelmien mukaan tavarakuljetukset lisääntyvät vuoteen 2010 mennessä yli 50 prosenttia, mikä lisää vastaavasti tietenkin päästöjä.

Tuntuu siltä, että hallitus ei ole myöskään tiedostanut sitä, että käytetyn ydinpolttoaineen tuominen Suomeen on mahdollista, jos ja kun se tulkitaan tavaraksi. Tavaroiden on saatava vapaasti kulkea. Suomen EU-neuvottelijat eivät ole neuvotelleet lainkaan juuri tästä asiasta. Eduskunnan ympäristövaliokunta on ollut lausunnossaan erittäin huolestunut asiasta. Ed. Kautto puhui jätteistä. Varsin merkillistä, että hänkään ei näytä tietävän tämän asian ydintä. Hän puhui vain jätteistä, ydinjätteistä, niin kuin muuten työministeri Ilkka Kanervakin taannoin eräässä tv-keskustelussa. Hän väitti olevansa sataprosenttisesti oikeassa. Hän nimittäin taisi olla sataprosenttisesti väärässä.

Lopuksi on syytä vielä kysyä, mistä rahat EU-jäsenyyteen otetaan. Suomi olisi EU:ssa nettomaksaja, niin kuin tiedämme. Valtiovarainministerikin on myöntänyt, että valtion nettovelanotto kasvaa EU-jäsenyyden seurauksena jo heti 1995 10 miljardia markkaa. Suomi maksaa EU:lle jäsenmaksuina bruttokansantuotepohjaisen jäsenmaksun lisäksi kaikki ulkotullinsa, osan arvonlisäverosta sekä maksuja EU:n erilaisiin rahastoihin. Lisäksi Suomi joutuu yhdenmukaistamaan verotustaan EU:n vaatimusten mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Edellä oleviin perusteluihini viitaten totean, että Suomen liittyminen EU:n jäseneksi ei olisi maamme kansallisten etujen mukaista. Siksi vastustan Suomen EU-jäsenyyttä.

Ed. Jansson: Värderade talman! Det är alltid klokt att se efter varifrån vi kommit när vi försöker bedöma vart vi är på väg när vi nu står inför ett vägval av större betydelse än något annat i fredstid.

Arvoisa rouva puhemies! Toistan: On aina viisasta katsoa, mistä olemme tulleet yrittäessämme arvioida sitä, mihin olemme menossa nyt ollessamme merkitykseltään muita asioita suuremman rauhanaikaisen valinnan edessä.

När Europas tudelning upphörde 1989 var det naturligt att Efta-landet Österrike började se över sin neutralitetsdeklaration av år 1955. Inte minst landets läge i Centraleuropa, inklämt mellan idel EG-länder, gav en naturlig orsak till att Österrike snabbt drog slutsatser av omvälvningarna. Ganska obemärkt ansökte Österrike sålunda om medlemskap i de Europeiska gemenskaperna, det dåvarande EG.

Det som drev på Finlands ansökan om medlemskap var inte Österrikes utan Sveriges handlande. I Sverige, lika som hos oss, rådde i början av 1900-talet och därefter fortfarande en kronisk oro på valutamarknaderna. Detta bekymrade Sveriges riksbank och regering mycket mera än tillståndet i Europa. Riksbankschefen Dennis begärde på sommaren 1991 att Sveriges regering skulle göra någonting. Statsminister Ingvar Carlssons reaktion kom i ett ordinärt söndagseftermiddagstal, där han i en bisats litet i förbigående sade att Sverige kommer att ansöka om medlemskap i EG. Beskedet slog ned som en bomb. Tryckvågen har ännu inte lagt sig.

Praktiskt taget uteslutande till följd av detta ansökte Finland i mars 1992 om motsvarande medlemskap och Norge följde efter.

Man brukar definiera den yttre suveräniteten med en rätt för ett land och ett folk att själv bestämma om man vill ha något att göra med andra länder och folk och hur detta umgänge skall utformas. På goda grunder kan man fråga sig hur självständigt beslutet de facto var, huruvida åtgärden hade folkets uppfattning och om ansökan leder till det den avsåg, eller var det så, att den globaliserade politiken och ekonomin redan 1992 inskränkte den yttre suveräniteten i en sådan utsträckning att ett land som Finland inte hade något val till följd av andras handlande.

Processen har gått vidare och nu står vi inför beslutet att godkänna anslutning av Finland till Europeiska unionen i enlighet med avtalet mellan Finland och EU:s medlemsländer. Romfördragets EG har via Maastrichtavtalet blivit EU, en icke föraktlig utvidgning som Finland då godkänt som sådan.

Av hänsyn till ärendets omfattning, anslutningsavtalets betydelse och tempot i förhandlingarna har jag full förståelse för att folk hyser en sund skepticism mot hela projektet. Måste man ta så mycket på en gång, måste det gå så fort och vart leder det? Läget är ungefär likadant som vid ansökan. Det skulle räcka med mindre. Mera tid kunde anslås för analyser och förhandlingar om vi kunde bestämma dagordning och tidtabell själva. Men så är det inte längre i dagens globaliserade och av elektronik styrda politiska och ekonomiska verklighet. Ändå är anslutningen av Finland och Åland till EU en fråga av den digniteten att anslutningen blir legitim bara om folket är med på åtgärdena. Därför är folkomröstningar inte endast lämpliga utan nödvändiga och resultatet av dem skall enligt min mening följas.

Arvoisa rouva puhemies! Vilkasta keskustelua käydään siitä, onko kansanäänestyksen yksinkertainen enemmistö yhdistettävissä vaatimukseen määräenemmistöstä eduskunnassa liittymislakia hyväksyttäessä. Tämäntyyppinen keskustelu lisää ihmisten hämmennystä eikä tätä keskustelua pidäkään jatkaa. Sen sijaan hallituksen tulee selkeästi ja yksiselitteisesti ilmoittaa, että kansan tahtoa noudatetaan seuraavalla tavalla: Jos yli puolet äänioikeutetuista kansalaisista osallistuu kansanäänestykseen ja jos yli puolet äänestäneistä sanoo "ei" Suomen liittymiselle EU:hun, hallitus huolehtii siitä, että esitys vedetään välittömästi pois eduskunnasta. Tekniikasta en nyt tässä vaiheessa puhu.

Liittymissopimuksen 28. artiklan mukaan sopimus ei koske Ahvenanmaata. Rooman sopimus määrää, että Ahvenanmaa itse ratkaisee sen, tuleeko maakunnasta EU:n jäsen vai ei ainakin niillä alueilla, joilla Ahvenanmaalla on itsehallinto siinä tapauksessa, että Suomesta tulee EU:n jäsen. Jos Suomi päättää pysyä EU:n ulkopuolella tai jokin nykyisistä jäsenmaista ei hyväksy Suomea jäsenmaaksi, myös Ahvenanmaa jää tietysti EU:n ulkopuolelle. Jäsenyydessä Ahvenanmaan suhteesta EU:n jäsenmaihin määrätään sopimuksessa ja erityisissä sopimuksiin liittyvissä asiakirjoissa.

Yleinen epätietoisuus, joka vallitsee koko maassa EU:n jäsenyyden eduista ja haitoista, koskee myös Ahvenanmaata. Erityisen ongelmallinen tilanne on kalastajien ja viljelijöiden kannalta. Liittymissopimuksen kielteiset vaikutukset kohdistuvat välittömästi heihin. Pääsy osalliseksi myönteisistä toimenpiteistä ja se, kenelle niiden hallinnointi kuuluu, on edelleen epäselvää itsehallintojärjestelmästä johtuen. Nämä kysymykset voidaan ja on ratkaistava kansallisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisesti kuten itsehallinnon edustajat ovat asian ilmaisseet.

Eniten huolta aiheuttaa kaksi muuta kysymystä, jotka myös ovat kansallisia luonteeltaan. Kyse on Ahvenanmaan asianmukaisista vaikutusmahdollisuuksista EU:n instituutioissa ja liittymissopimukseen sisältyvän niin sanotun Ahvenanmaan pöytäkirjan toteuttamisesta. Viimeksi mainitussa asiassa on käynnissä selvitys, samoin kuin jatkuvasti on käynnissä keskustelu Ahvenanmaan itsehallinnon vahvistamisesta ja kehittämisestä. Kaikenlaisiin autonomioihin sisältyy jonkinlainen verotusoikeus.

Kaikesta muusta liittyen vaikutusmahdollisuuksiin EU:n instituutioissa paitsi Ahvenanmaan paikasta Euroopan parlamentissa voidaan keskustella. Ahvenanmaan yksiselitteinen tahto ja näkemys on se, että Ahvenanmaan edustukselliset elimet luopuvat niin paljosta kansanvallasta EU:n jäsenyydessä, että ahvenanmaalaisten on sen sijaan saatava olla mukana todellisella ja demokraattisella tavalla Euroopan parlamentin jäseniä valittaessa. Ahvenanmaalaiset ovat eurooppalainen alkuperäiskansa. Euroopan parlamentin jäsenien tulee edustaa Euroopan kansoja eikä Euroopan maiden kansoja — tämä on aika tärkeä ero — siis Euroopan kansoja, ei ainoastaan Euroopan maiden kansoja. Kuten tunnettua, Euroopassa on paljon useampia kansoja kuin maita. Tämän EU on ymmärtänyt. Tämän vuoksi Euroopan parlamentin vaaleissa pyritään vaalijärjestelmään, jonka mukaan kansat, eivät maat, olisivat siellä edustettuina.

Ahvenanmaan osalta voidaan saavuttaa tyydyttävä tulos, jos Ahvenanmaa muodostaa Euroopan parlamentin vaaleissa kuten kansanedustajain vaaleissa ja tasavallan presidentin vaaleissa yhden vaalipiirin. Tällöin poliittiset rakenteet toimivat Ahvenanmaalla totunnaisten mallien mukaisesti.

Jos sen sijaan Ahvenanmaasta, kuten Tarastin työryhmä on ehdottanut, tulisi osa eteläistä vaalialuetta, Ahvenanmaalle ja Ahvenanmaalla vieraat puolueet ja järjestöt hoitaisivat vaalit. Tämä merkitsisi paluuta ennen vuotta 1948 vallinneeseen järjestykseen, jolloin Ahvenanmaa oli osa Turun eteläistä vaalipiiriä valtiollisissa vaaleissa. Onko tällainen taantuma järkevää demokraattisessa vallankäytössä Euroopan ja sen kansojen yhdentyessä?

Tämän ongelman ratkaisu on tässä eduskunnassa edustettujen puolueiden käsissä. Tämän vuoksi vetoan sekä vaadin: Myötävaikuttakaa asian ratkaisuun! En sano, mihin suuntaan vaan että asiaan saataisiin ratkaisu. Ahvenanmaalaisia ei ole paljon Suomessa. He ovat lojaaleja maalle. Heidän kansalais- ja poliittiset oikeudet ovat yksilötasolla yhtä tärkeitä ja suojaamisen arvoisia kuin kaikkien muidenkin kansalaisten yksilölliset oikeudet. Meitä suomalaisia ei ole paljon Euroopassa, mutta EU:lle ei tulisi mieleenkään rajoittaa yksilöllisiä poliittisia oikeuksiamme vain sen vuoksi, että meitä on vähän. Ei ole epäilyksiäkään siitä, että tämän asian ratkaiseminen vaikuttaa pitkälti äänestyskäyttäytymiseen Ahvenanmaalla 16 päivänä lokakuuta. Tässä kansanäänestyksessä pienellä marginaalilla voi olla suuri merkitys.

Avslutningsvis, fru talman, konstaterar jag då att det råder inget tvivel om att lösningen på de frågor jag nu relaterat i hög grad påverkar röstningsbeteendet på Åland bland ålänningarna den 16 oktober och vid den folkomröstningen kan små marginaler ha stor betydelse.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Jansson on erinomainen maakuntansa edustaja, enkä kohdista näitä sanoja lainkaan hänelle siinä mielessä, että hänen sijassaan minä pyrkisin toimimaan yhtä vakuuttavasti oman maakuntani puolesta.

Mutta kun hän puhui siitä, että ahvenanmaalaiset ovat aina kaikessa lojaaleja tätä kantamaata kohtaan, niin kyllä se lähinnä herättää hymyilyä. Tällaista lojaalisuuttahan ei ole näkynyt missään. Ahvenanmaahan on suoranainen riippakivi suomalaiselle yhteiskunnalle joka asiassa. Siitä ei ole mitään hyötyä tälle yhteiskunnalle oikeastaan missään suhteessa, mutta se on ainainen harminaihe niin kuin nytkin Euroopan unioni -kysymyksessä.

Te vetoatte tasavertaisuuskysymykseen itsehallintolain pohjalta nyt tässä vaiheessa. Minä en tiedä, mitä sillä tarkoitetaan. Kuitenkin te pyritte, vastoin kuin on todelliset perusteet, edustautumaan Euroopan unionissa kuin itsenäinen valtio, aivan samalla tavoin kuin itsenäinen valtio ja siinäkin vielä rusinapullateorian mukaisesti eli noukkimaan rusinoita sieltä.

On mukava tietää se, minkälaiseksi ed. Jansson näkee maakuntansa. Onko se itsenäinen valtio, koska se vaatii samanlaisia edustustuksia, samanlaisia etuja Euroopan unionissa ja kuinka pitkälle heidän vaatimuksensa yleensä näissä asioissa menevät? Mikä on se raja? Sitä rajaahan ei ole vielä näkynyt. Teidän vaatimuksenne muuttuvat koko ajan, lisääntyvät, muuttuvat ja lisääntyvät. Olisi mukava tietää, mikä on se todellinen ääriraja, johon te tässä asiassa pyritte. Eikö olisi parempi hakeutua itsenäiseksi valtioksi, jos kerran näin vaikeata on tämä asia?

Ed. Jansson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuuluu järjestykseen, että kun puhun Ahvenanmaan asioista, ystäväni ed. Aittoniemi on toista mieltä. Se on ihan niin kuin pitääkin olla. Annan suuren tunnustuksen sille.

Kun puhuin lojaalisuudesta, se oli melkein suora lainaus Euroopan neuvoston määritelmästä, miten vähemmistö määritellään. Yksi erittäin tärkeä elementti määritelmässä on juuri lojaalisuus. Vähemmistö on vähemmistö, jos se on tarpeeksi suuri, että se voi pysyä elossa, ja se on aina lojaali maallensa, kuten Ahvenanmaa ja ahvenanmaalaiset ovatkin.

Toisaalta myös kuuluu eurooppalaiseen normistoon, että vähemmistö aina vaatii hallitukseltaan enemmän kuin mihin ao. hallitus voi myötävaikuttaa tai mihin se voi suostua. Se kuuluu myös vähemmistöjärjestelmään. Ei siinäkään tapauksessa käsitykseni mukaan Ahvenanmaa ja ahvenanmaalaiset poikkea eurooppalaisesta standardista.

Siitä, mihin sitten voitaisiin pyrkiä unionissa, on paljon esimerkkejä. Saksaa puhuva vähemmistö Belgiassa Limburgissa sai äskettäin oman paikkansa Euroopan parlamentista ihan sen perustuslain mukaisesti. Italian itävaltalaisella vähemmistöllä on kauan ollut vastaavanlainen asema jnp. Sanoisin vain, että Euroopassa on yllin kyllin lojaaleja vähemmistöjä, mihin Ahvenanmaata voidaan menestyksellisesti verrata.

Ed. Laakkonen: Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä huomauttaa, että puheenvuoroni voi mennä hiukan yli suositusrajan.

Viime lauantaina UKK-seminaarissa Pielavedellä ministeri Max Jakobson luonnehti presidentti Urho Kekkosta poliittiseksi neroksi. Jo 1970-luvun alussa Kekkonen otti voimakkaasti kantaa myös Euroopan talousyhteisöön. Kirjassaan Demokratia ja perusoikeudet hän sanoo mm. näin: "Suurkonserni voi taloudellisen valtansa turvin tarpeen niin vaatiessa suorastaan määrätä pienen maan talouspolitiikasta. Länsimainen taloudellinen ja poliittinen integraatio johtaa välttämättömyyden pakosta siihen, että piiriin kuuluvat pienet valtiot menettävät osan taloudellisesta itsemääräämisoikeudestaan. Tämä oli yhtenä syynä siihen, että Suomessa ei ole hetkeäkään harkittu Suomen jäsenyyttä Euroopan talousyhteisössä." Näin on sanonut poliittiseksi neroksi luonnehdittu Urho Kekkonen. Tämä kaukoviisas valtiomies tuskin tänä aikana olisi viemässä pientä Suomea Euroopan unioniin, joka vie jäseneltään paljon muutakin kuin taloudellisen itsemääräämisoikeuden.

Alussa mainitsemassani UKK-seminaarin tilaisuudessa oli luentojen jälkeen varattu aikaa keskustelulle. Yleisön joukosta kyseltiin ministeri Jakobsonin ja Ulkopoliittisen instituutin johtajan Tapani Vaahtorannan kommentteja edellä mainittuihin Kekkosen ajatuksiin integraatiosta. Vastauksia ei tullut tai niitä ei haluttu antaa. Suurmiehen saappaisiin on vaikea löytää kokoistansa astujaa.

Kekkosen mainitseman taloudellisen itsemääräämisoikeuden lisäksi Euroopan unionin jäsenyys merkitsee luopumista myös itsenäisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maatalouspolitiikasta, suuresta osasta omaa lainsäädäntöä jne. Sopimus johtaa myös yhteiseen talous- ja rahapolitiikkaan, jossa Emun kolmannessa vaiheessa luovutaan omasta rahasta ja omasta keskuspankista. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on yhteinen puolustuspolitiikka ja yhteinen puolustus. Tuskin Kekkonen näillä tiedoin lähtisi viemään Suomea Euroopan unioniin.

Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvosto aikoo jakaa jokaiselle äänioikeutetulle kustantamansa tiedotteen kansanäänestystä varten. Asiasisällöltään tiedote on harhaanjohtava ja virheellinen. Ensinnäkään se ei ole Suomen hallitusmuodon neuvoa-antavaa kansanäänestystä koskevan säädöksen mukainen. Kansanäänestyslaissa tulisi säätää äänestäjille esitettävistä vaihtoehdoista ja valtion tulisi tiedottaa niistä äänestäjille.

Kun nyt keväällä säädetty kansanäänestyslaki on hallitusmuodon ao. säädöksen vastainen, tulisi valtioneuvoston tiedotteen edes olla vaihtoehdoista kertova, kuten hallitusmuodon säädös edellyttää. Saamieni tietojen mukaan muissa Pohjoismaissa on vaihtoehdot huomioitu erinomaisella tavalla. Ruotsissa on tulossa tiedote, jossa myös kriittisten osapuolten näkemykset on huomioitu tasapuolisesti samassa tiedotteessa. Norjassa jäsenyyttä vastustavat järjestöt ovat saaneet niin runsaasti valtiolta tukea, että ne ovat voineet kustantaa kolme eri kirjasta joka kotiin.

En hyväksy valtioneuvoston tiedotetta esitetyssä muodossa, koska se on jopa Suomen hallitusmuodon vastainen. Sen virheet tulee korjata ja mukaan tulee ottaa myös jäsenyyden aiheuttamat kielteiset puolet.

Rouva puhemies! Kun Suomessa alettiin puhua Euroopan talousalueen jäsenyydestä ja käytiin vaalitaistoa tähän eduskuntaan pääsemiseksi kiellettiin jopa hyvin korkealta taholta keskustelu täysjäsenyydestä, koska se ei muka ollut ajankohtainen. Kuitenkin tämä eduskunta saa päätettäväkseen Eta-sopimuksen lisäksi myös EU-jäsenyysasian. Kansalaiskeskustelu olisi ollut tarpeen jo aikaisemmin. Nyt tulee kiire, niin kuin lain valmistelussakin.

Nyt valmistaudumme kansanäänestykseen ja eduskunnan lopulliseen päätökseen Euroopan unionin jäsenyysasiassa. Nyt tarvittaisiin syvällistä keskustelua kaikista asioista, joihin jäsenyys vaikuttaa. Jälleen kerran ovat kieltäjät asialla.

Sanomalehti Ilkka kirjoitti tästä 25.6.94 pääkirjoituksessaan: "Jäsenyyttä kannattava valtionjohto on vähätellyt turvallisuusvaikutuksia ja jopa toivonut, että koko asiasta keskusteltaisiin vasta jäsenyyden toteuduttua".

Nyt jos koskaan tarvittaisiin avointa ja syvällistäkin keskustelua myös ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Jäsenyyden toteutumisen jälkeen se on auttamattomasti myöhäistä. Rooman sopimushan ei tunne eroamista unionin jäsenyydestä, ja käytännössä eroaminen voi tulla hankalaksi ja kalliiksikin, jos se sitten vaikka toteutuisikin sopimuksesta poiketen.

Rouva puhemies! EU-jäsenyys on aiottu viedä läpi eduskunnassa ns. supistetussa säätämisjärjestyksessä eli 2/3:n enemmistöllä yksillä valtiopäivillä. Unionin jäsenyys on valtiosopimus, joka tulisi hyväksyä normaalissa perustuslain säätämisjärjestyksessä eli kaksilla valtiopäivillä tai nopeutetussa säätämisjärjestyksessä.

Valtiosääntöoikeuden professori Antero Jyränki on todennut, että ellei EU-sopimusta käsitellä normaalissa perustuslain säätämisjärjestyksessä, olisi "valtiosopimus, jolla Suomi liitettäisiin toisen valtion osaksi, hyväksyttävissä helpommin menettelyin kuin eduskuntapuheenvuorojen myöntämisjärjestyksen muutos". — Eikö olekin hassua. Jyrängin mielestä maallikostakin tällainen asetelma olisi järjetön. Lain tulkinnassa ei saakaan hyväksyä järjettömyyksiä, hän tähdentää.

Jos jäsenyys käsitellään suunnitellulla tavalla, toimitaan sekä perustuslain hengen että kansanvallan perusperiaatteiden vastaisesti. Vastuun syyllisyydestä kantavat kokonaan ne eduskuntapuolueet, jotka lähtevät tukemaan suunnitelmaa. En voi hyväksyä ehdotettua menettelyä säätämisjärjestyksestä.

Rouva puhemies! Maamme virallinen tulkinta unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan on valtioneuvoston tiedotteen mukaan seuraava: "Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on jäsenmaiden hallitusten välistä yhteistyötä. Sen avulla pyritään edistämään jäsenmaiden etuja ja vahvistamaan turvallisuutta."

Maastrichtin sopimus sen sijaan puhuu unionin yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Tiedotteessa sanotaan myös, että "EU:n jäsenet ovat itsenäisiä ja täysivaltaisia valtioita". Maastrichtin sopimus ei missään yhteydessä puhu jäsenmaista itsenäisinä ja täysivaltaisina

valtioina. Sen sijaan sopimus puhuu unionin itsenäisyydestä.

Asia käy hyvin ilmi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevasta tekstistä, joka alkuperäisenä englannin kielisenä kuuluu seuraavasti: "The objectives of the common foreign and security policy shall be: the safeguard, the common values, fundamental interest and independence of the union."

Alkuperäistekstin mukaan tavoitteena on siis turvata unionin yhteiset arvot, perusedut ja itsenäisyys eli unionin itsenäisyys. Maastrichtin sopimus ei siis puhu mitään kansallisvaltioiden itsenäisyydestä vaan unionin itsenäisyydestä. Tämäkin virhe tiedotteessa tulisi ehdottomasti korjata.

Rouva puhemies! Suomen hallitus on myös korostanut, että EU:n jäsenenä Suomi voi pysyä sotilaallisesti liittoutumattomana ja vastata itse omasta puolustuksestaan. Tälläkään vakuuttelulla ei ole katetta, koska EU-sopimus ja neuvottelutulos eivät vasta tätä tulkintaa.

Irlannin hallitus yritti saada Maastrichtin sopimustekstin luonnokseen muutosta, joka antaisi Irlannille mahdollisuuden jäädä EU:n sotilaallisesta toiminnasta sivuun, kuten se sai tehdä Euroopan yhteisössä. Muut jäsenmaat eivät suostuneet tähän, eikä Suomikaan saisi varmasti mitään poikkeuksia, vaikka meillä niistä nyt puhutaan.

Virallisesta tulkinnasta poiketen SDP:n puheenjohtaja Paavo Lipponen on täräyttänyt suoraan, mistä on EU-jäsenyydessä kysymys ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Hän sanoo, että Suomen tulisi valmistautua sotilasliittojen yhteistyöhön. Tästähän juuri on kysymys, jos me lähdemme Euroopan unioniin. Kissa pitää uskaltaa nostaa pöydälle.

EU:n jäsenenä Suomi ajautuu ennen pitkää sotilasliittoihin. Weu:n jäsenyys ei anna minkäänlaisia turvallisuustakeita. Niitä olisi mahdollista saada vasta Naton täysjäsenenä, siinäkin ehkä vain teoriassa. Jos Suomen ja Venäjän välillä syntyisi konflikti, vaarantaisiko Yhdysvallat maailman rauhan ja tulisi auttamaan pientä Suomea, vaikka olisimmekin Naton jäseniä? Meillä ei ole edes öljyä, joka sitä kiinnostaa Lähi-idässä, jonka vuoksi se tuli auttamaan mm. Kuwaitia. Arvioni on, että Yhdysvallat ei tulisi auttamaan meitä.

Jos taas syntyisi jokin konflikti EU:n ja Venäjän välillä, olisimme Naton jäsenenä sotatilanteessa auttamattomasti etulinjassa Venäjän ensimmäisten iskujen kohteena, kuten se on sanonut uudessa sotilasdoktriinissaan. Jos ei rauhan aikana, viimeistään sotatilanteessa maahamme tuotaisiin vieraita joukkoja sekä ydin- ja muita aseita, jos olisimme Naton jäseniä. Suomesta tulisi idän ja lännen taistelujen tanner, onhan meillä Venäjän kanssa yhteistä rajaa yli 1 000 kilometriä. Huomioitava on myös, että Weu:n eli Naton eurooppalaisen pilarin kaikki nykyiset jäsenet ovat myös Naton jäseniä.

Rouva puhemies! Hyvin usein kuultu väittämä jäsenyyden puolustajien taholta on se, että ulko- ja turvallisuuspolitiikasta päätetään yksimielisesti. Väittämän mukaan Suomi voisi vastustaa itselleen epämieluisia päätöksiä. On pidettävä mielessä, että unioni on valmistelemassa itselleen perustuslakiluonnosta, jonka mukaan EU on siirtymässä yhä enemmän enemmistöpäätöksiin. Esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspolitiikassa otettaisiin luonnoksen mukaan viiden vuoden siirtymäajan jälkeen käyttöön enemmistöpäätökset. Pienen maan asema tulee hyvin tukalaksi. Ed. Laxin puheenvuoroon viitaten perustuslakiluonnoksessa ei ole kysymys mistään huuhaa-paperista vaan perustuslakiluonnos tulee Euroopan parlamentin käsittelyyn suunnitelmien mukaan ensi vuoden helmikuussa.

Arvoisa rouva puhemies! Kaikkein vaikeimpaan tilanteeseen yhteiskuntamme elinkeinoista joutuisi maatalous. Oli täysin odotettua, että MTK:n liittokokous sanoi EU-jäsenyydelle "kiitos ei". MTK:n uhma keskustapuoluetta ja maan hallitusta vastaan osoittaa, että suomalaisessa talonpojassa on vielä samoja aineksia, joiden avulla aikoinaan korvesta raivattiin vaivaiset peltotilkut. Kuinka viljelijät olisivatkaan voineet hyväksyä neuvottelutulosta, kun tärkeimmät neuvottelutavoitteet jäivät saavuttamatta? Asteittaisen hintasopeutuksen sijaan tuli yhden yön rysäys, ja tavoiteltu pohjoinen tuki jäi kokonaan oman maan maksettavaksi. Avoin kysymys on edelleenkin, hyväksyykö komissio kansallisen tukipakettimme.

On laskettu, että jäsenyys Euroopan unionissa lopettaisi kolmanneksen tiloista viidessä vuodessa ja kymmenen vuoden kuluttua olisi enää puolet jäljellä. Jäljelle jäävienkin tilojen tulot putoaisivat 10—45 prosenttia viimeisten laskelmien mukaan. Lisäksi on tullut kuin kylmänä suihkuna tieto EU:n Virolle myöntämistä vapaakauppaehdoista. Sen mukaan Viro voi toimittaa tullitta EU-maihin kaikkia tuotteita elintarvikkeet ja tekstiilit mukaan lukien. Arvioidaan, että tuonti Virosta voi tuoda maataloudellemme suuriakin ongelmia. Lehtitietojen mukaan Suomi yritti jarrutella virolaisten maatalousviennin vapautta-

mista, mutta neuvottelijat epäonnistuivat. Viljelijät ovat tarkkaan punninneet neuvoteltua sopimusta, tulevaisuuttaan ja mahdollisuuksiaan sen valossa, ja päätyivät ymmärrettävästi kielteiseen ratkaisuun. Päätös on kunnioitettava osoitus talonpojan jämäkkyydestä.

Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisten naisten asema on monin tavoin parempi kuin EU-kanssasisariensa. He ovat huomattavasti paremmin edustettuina poliittisessa päätöksenteossa. Suomalainen nainen tekee etupäässä kokopäivätyötä, minkä mahdollistavat kattava sosiaaliturva ja lapsenhoitojärjestelyt. EU-maissa osaaikaisesti työskentelee joka neljäs nainen. (Ed. Aittoniemi: Italiassa nainen pääsee 55-vuotiaana eläkkeelle!) — Saattaa olla näin, en tiedä. — Osaaikatyötä tekevillä EU-maissa sosiaaliturva on heikko, uranäkymät huonot eikä työpaikan säilyminen ole varmaa. Lasten päivähoito on siellä heikosti järjestetty eikä kouluruokailua ole lapsille ollenkaan.

Naisen asemaa on Euroopan unionissa pyritty parantamaan erityisillä naisohjelmilla, mm. tasa-arvo-ohjelmalla. Unionissa on voimassa kuusi edistyksellistä tasa-arvodirektiiviä, joita EU:n tuomioistuin tulkitsee. Naisten vajavaisten vaikutusmahdollisuuksien vuoksi perusti EY aikoinaan naisille oman lobbausorganisaation ja rahoitti sitä Brysselistä. Nyt huhutaan, että lobbi aiotaan lakkauttaa, eli jälleen huononnusta naisten asemaan EU:ssa.

Perhe-etuudet ovat Suomessa ja muissa Pohjoismaissa huomattavasti paremmat kuin EU-maissa. Perheille suunnatut sosiaalietuudet ovat viime vuosikymmeninä EU-maissa pienentyneet suhteellisesti enemmän kuin vanhusväestölle suunnatut etuudet. Suomessa perhetuen osuus sosiaalimenoista on huomattavasti suurempi kuin EU-maissa keskimäärin mutta myös tarkastellen yksityiskohtaisesti ja vertaillen eri maita Suomeen. Äitiysloma on Suomessa 44 viikkoa. EU-maissa tulee loppuvuodesta voimaan uusi direktiivi, jonka mukaan se on vähintään 14 viikkoa. Korvauksen osuus palkasta vaihtelee EU-maiden eduksi 75 prosentista 100 prosenttiin. Suomessa se on tällä hetkellä 66. Mutta tämä ero onkin ymmärrettävää sen vuoksi, että loman pituudessa on aika mahtava ero Suomen eduksi.

Edellä mainittujen vertailujen valossa on naisen asema huomattavasti parempi Pohjoismaissa kuin Euroopan unionissa. Ei turhaan puhutakaan miesten Euroopasta. Kokkolassa järjestetty Chydenius-seminaarikin osoitti, että myös Suomessa halutaan keskustelu pitää miesten käsissä. Näin on valitettavasti käymässä myös meidän EU-vastustajien tilaisuuksissa. Ensi lauantaina järjestetään Kemissä seminaari, johon on kelpuutettu pääjuhlaan puhujiksi neljä miestä mutta ei yhtään naista. Sorrummeko mekin samaan, josta EU:ta syytämme?

Arvoisa rouva puhemies! Liittyminen Euroopan unioniin ei ole Suomen etu. Jäsenyyshakemusta perusteltiin aikoinaan sillä, että kun Ruotsikin haki, pitäähän meidänkin hakea. Nyt ei sitten kuitenkaan haluttaisi katsoa, meneekö Ruotsi todella mukaan. Siksi Suomen päätökset halutaan ennen Ruotsia ja Norjaa. Jos Suomi sanoo jäsenyydelle "kyllä" mutta Ruotsi ja Norja "ei", olemme todella surkuteltavassa asemassa. Suomi olisi Euroopan unionin yksinäinen syrjäinen takamaa Pohjolan perukoilla. Jos taas kävisi toisin päin, turvaisi taloudelliset etumme kuitenkin Eta, jolle näyttää EU:n laajentumisen myötä jäävän merkitystä tulevaisuudessakin. Sen sijaan voisimme silloin säilyttää kaikki Maastrichtin sopimuksessa menetetyiksi tuomitut oikeudet, jotka turvaavat meille itsenäisyytemme.

Arvoisa puhemies! Tulen kaikin lain sallimin keinoin toimimaan sen puolesta, ettei Suomi liity Euroopan unioniin.

Ed. L a i n e : Rouva puhemies! Minä valitan, että kaksi naista jää pois, juuri kun puhemies tarjosi puheenvuoroa, ja minun jälkeenikin piti naisen puhua, mutta en näe ainakaan salissa — ahaa, nyt hän saapui paikalle.

Perustelen kielteisen kantani Euroopan unionin jäsenyyteen seuraavasti:

"EU-jäsenyyttä ajavat virkamiehet ja poliitikot ajattelevat vain talouselämän etuja ja unohtavat tavallisten kansalaisten edut." Tämä oli lainaus kysymyksestä, jonka Eva esitti viime keväänä suomalaisille, ja enemmistö tähän kyselyyn vastanneista ilmaisi mielipiteensä tuon kysymyksen mukaisesti. He ovat oikeassa, joskaan talouselämän edut eivät itse asiassa edellytä EU-jäsenyyttä. Nehän turvaa täysimääräisesti Etasopimus. Evan kysymyksiin viime keväänä vastanneiden enemmistö on oikeassa myös siinä, että "EU-jäsenyys pakottaa suomalaiset noudattamaan monia sellaisia normeja ja yksityiskohtaisia säädöksiä, joita emme halua emmekä tarvitse".

Mikä on sitten se perimmäinen syy, joka saa hallituksen ja direktiivivirukseen sairastuneet muut poliittiset johtajat ja virkamiehet niin innolla puolustelemaan EU-jäsenyyttä? Se on poliittinen. Ensinnäkin halutaan määritellä Suo-

men paikka osana läntisen Euroopan markkinatalousjärjestelmää. Toiseksi halutaan varmistaa ylikansallisen suurteollisuuden valta-asemat Euroopan kehityslinjoja ratkaistaessa. Kulisseina ja verhoina käytetään mitä erilaisimpia ilmaisuja: Suomen imago vaatii EU-jäsenyyttä, emme voi eristäytyä, emme voi jäädä ulos, tarvitsemme kuria. Jotta nämä perustelut, siis EU-jäsenyyden kannattajien perustelut, saisivat enemmän kantavuutta, sanotaan vaihtoehtona olevan Ivyn, Siperian opetusten ja Takaidän. Mielestäni tällaisten väitteiden esittäjiltä puuttuu kartan ja kompassin lisäksi myös realismin tajua. Kun vakavin ilmein väitetään, että vain 7 prosentin väestöosuuden maailman asukasluvusta käsittävä EU-alue tullimuureineen, byrokratiaviidakkoineen, demokratiavajeineen ja salaisine päätöksentekotapoineen on ainoa vaihtoehto Suomelle, on syytä esittää muutamia kysymyksiä.

Mikä merkitys on sillä 93 prosenttia maailman väestöstä käsittävällä alueella, josta EU:n tullimuurit eristäisivät mm. Suomen? Entä miten arvioidaan kasvuedellytykset EU:n ohella mm. Venäjällä, Aasiassa ja muualla EU:n ulkopuolella? Tähän vastaa Helsingin Sanomat viime kesäkuun 22 päivänä. Siinä kerrotaan, miten peräti 86 prosenttia suomalaisten suuryritysten johtajille osoitettuun kyselytutkimukseen vastanneista arvioi yritystensä kasvuedellytysten olevan muualla kuin EU-alueella. Peräti 37 prosenttia vastaajista arvioi parhaaksi kasvualueeksi Venäjän ja muun itäisen Euroopan, 27 prosenttia Aasian ja vain 14 prosenttia EU-alueen.

EU on päättänyt tiukoista jäsenyyskriteereistä mm. Talous- ja rahaliiton jäsenyyttä ratkaistaessa. Esimerkiksi työllisyys ja hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen turvaaminen ovat kriteereitä asetettaessa jääneet täysin unohduksiin. Ehkä juuri tästä syystä EU-jäsenyyttä Suomessa myytäessä on ryhdytty puhumaan siitä, että EU:n vihreä ja valkoinen kirja antaisivat joitakin takeita työllisyydestä. Eräistä myönteisistä periaatelausumista ja ohjelmallisista tavoitteista huolimatta mainitut asiakirjat eivät anna mitään takeita työllisyyden turvaamisesta EU-jäsenyyden seurauksena. Mainituilla ohjelmilla ei ole mitään sitovuutta. Tavoitteelliset periaatelausumat jäävät ilmaan rahoituksen puuttuessa. Siis EU jättää työttömyyden silleen. Pikemminkin voisi täysin perustellusti sanoa, että Raha- ja talousliiton jäsenyyskriteerit edellyttävät joustoa palkkojen, työehtojen ja myös työllisyyden osalta.

EU-jäsenyyden puoltajat ovat toinen toisensa jälkeen vakuuttaneet EU-jäsenyyden olevan taloudellisista syistä tarpeellinen. Jäsenmaksurasitukset ja tullitulojen siirtyminen EU:n pussiin eivät ole heitä huolestuttaneet. Lisäksi on uskoteltu Suomen olevan nettosaaja. Ensinnäkin EU on kiinnostunut Suomen, Ruotsin, Norjan ja Itävallan jäsenyydestä mm. sen vuoksi, että EU saa enemmän tuloja kuin se palauttaa uusiin jäsenmaihin. Siksi Suomikin on jo ensimmäisestä vuodesta alkaen nettomaksaja.

Mielenkiintoista oli todeta, että budjetin tekemisen vaikeutta ja velanoton määrää muutoin kauhistellut ministeri Viinanen piti pikkujuttuna EU-jäsenyyden synnyttämää budjettiaukkoa. Kyllä sen paikkaamiseen voidaan lainanottoa 10 miljardilla markalla lisätä, sanoi ministeri.

Tiedämme nyt, että tätä EU-jäsenyyden synnyttämää budjettiaukkoa yritetään tukkia leikkaamalla työttömyysturvaa, sosiaalimenoja, kuntien palveluja, eläkeindeksiä ym. Ei siis ole mitään ihmettelemistä siinä, että EU-jäsenyyttä vastustava mielipide on vahvistunut Suomessa.

Antaessaan eduskunnalle 4.3.94 ilmoituksen EU-neuvottelutuloksesta pääministeri Aho erehtyi ainakin kahdessa tärkeässä maan taloudenhoitoon liittyvässä asiassa. Pääministeri sanoi: "Suomesta tulee ainakin jäsenyyden alkuvaiheessa nettosaaja EU:n budjetista." Eihän tämä pidä paikkansa edes pääministerin silloisia laskuperusteita käyttäen saati sitä tilannetta ajatellen, että todella kaikki EU-jäsenyydestä ennakkoon aiheutuneet kustannukset olisi myös otettu laskelmissa huomioon.

Toisena vääränä tietona pidän pääministerin 4.3.94 eduskunnalle antamaa ilmoitusta, jonka mukaan: "Saavutetulla ratkaisulla voidaan maatalouden harjoittamisen edellytykset turvata koko maan kattavalla pysyvällä järjestelmällä, joka rahoitetaan unionin varoin ja kansallisesta budjetista." Ei maatalouden harjoittamisen edellytyksiä turvata pudottamalla tulotasoa rutkasti. Järjestelmän pysyvyydestä ei ole mitään takeita. Koko maa ei pääse osalliseksi. EU-komissio näyttää olevan toisella kannalla kuin neuvottelijat antoivat ymmärtää. Tällä lupauksella siis pääministerin ilmoitukseen sisältyvällä lupauksella piti ilmeisesti ostaa maatalousväestön kannatus EU-jäsenyydelle.

Eduskunnan käsiteltyä hallituksen esityksen laiksi neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi eduskunta antoi perustuslakivaliokunnan mietinnön hyväksyessään ohjeita valtioneuvoston tiedotteen sisällön suhteen. Perustuslakivalio-

kunta lausui mietinnössään: "Valtioneuvoston tiedotteen tulee olla tasapuolinen. Valiokunnan käsityksen mukaan tämä vaatimus on saavutettavissa helpommin, jos tiedotteessa pitäydytään pelkästään tosiasioissa kuin jos siinä mentäisiin arvoarvostelmien puolelle."

Hallituksen tiedote ei vastaa tätä eduskunnan tahdonilmaisua. Erilaisista vaihtoehdoista ilmoittamisen hallitus löi laimin, vaikka laki neuvoa-antavista kansanäänestyksistä edellyttää tasapuolista tiedottamista. Tilannetta olisi voitu korjata liittämällä tiedotteen yhteyteen eri vaihtoehtoja edustavien tahojen oma tiedote tai perustelu vaihtoehdolleen.

Hallituksen tiedotustoiminta on muiltakin osin saanut osakseen voimakasta arvostelua ja varsinkin EU-jäsenyyden vastustajien taholta. Aivan perustellusti on viitattu siihen, että esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa on noudatettu huomattavasti suurempaa tasapuolisuutta tiedottamisen ja sitä koskevan rahanjaon osalta. Viittaan myös eilisillan aikana käytettyihin eräisiin arvosteleviin puheenvuoroihin sekä esimerkiksi Turun Sanomissa 5.9. olleeseen ulkoministeriön kauppapoliittisen osaston kaupallisen neuvoston ja tiedottajan Reijo Kemppisen kirjoitukseen, jossa hän arvostelee kultamitalivoittaja kävelijä Sari Essayahin kannanottoa EU-jäsenyyden suhteen. Tässä arvostellaan sitä, että kävelijä Sari Essayah on muka puhunut vastoin parempaa tietoaan tai että hän kenties ei tiedä asian oikeaa laitaa.

Minulle on eilisiltana soitettu, että ed. Järvilahden puhuessa eduskunnan täysistunnossa Radio 1:n lähetys keskeytyi toimittajan ilmoittaessa, että yhteys eduskuntaan on katkennut. Jos, niin kuin uskon, tämä väite nyt pitää paikkansa, niin pyydän, että tämä asia selvitetään, miten voi olla mahdollista, että Suomessa eduskuntaan radioyhteys katkeaa silloin, kun edustaja käyttää sellaisen kriittisen puheenvuoron kuin ed. Järvilahti täällä silloin käytti.

EU-jäsenyyden ajajat ovat jo pitkään voimistelleet itsenäisyyden uustulkintojen parissa. Itsenäisyyttä ei enää voi ymmärtää siten kuin ennen, sanotaan. Päätösvallan siirtäminen Suomesta Brysseliin on kuulemma yhteistä päätöksentekoa, joka vain vahvistaa itsenäisyyttä. EU-jäsenyyden kautta palautuu osa siitä itsenäisyydestä, jonka Eta-sopimus vei, lausui kesällä Kimmo Sasi, ja eilisessä ryhmäpuheenvuorossaan ed. Niinistö toisti tämän saman ajatuksen.

Jos maan itsenäisyydeltä edelleen edellytetään sitä, mitä hallitusmuodon pykälissä sanotaan, ja jos edellytetään itsenäisen maan päättävän itse lainsäädännöstään, talous-, maatalous-, verotus-, ulko-, puolustus-, turvallisuus- sekä raha- ja finanssipolitiikastaan, niin EU-jäsenyyden jälkeen merkittävä osa näistä edellytyksistä on mennyttä. Jos Suomen perustuslaki ja EU:n direktiivi tai EU:n tuomioistuimen päätös ovat ristiriidassa, EU-jäsenyyden jälkeen tuo EU-direktiivi ja EU:n tuomioistuimen päätös on etusijalla Suomen perustuslakiin ja lainsäädäntöön nähden.

Mahdollinen EU-jäsenyys merkitsee niin perustavaa laatua olevaa muutosta lainsäädäntövallan käyttämisessä ja hallitusmuodossa Suomen kansalle ja sen valitsemalle eduskunnalle annetun vallan luovuttamisessa ylikansallista valtaa käyttävälle EU:lle, ettei ratkaisua voida tehdä Tiitisen komitean esittämää supistettua perustuslain säätämisjärjestystä käyttämällä. Jos eduskunta aikoo ratkaista mahdollisen EU-liittymissopimuksen Tiitisen komitean ja eräiden valtiosääntöasiantuntijoiden julkisuudessa esittämän mallin mukaisesti, vielä tuhannenkin vuoden kuluttua ihmeteltäisiin sitä, että Suomen eduskunnassa EU-liittymissopimus voitaisiin hyväksyä helpommassa säätämisjärjestyksessä kuin esimerkiksi kalastuslain pilkkimisoikeuksien laajentaminen, kuten täällä viitattiin professori Jyrängin lausuntoon eräässä aikaisemmassa puheenvuorossa.

Euroopassa ei tunneta mitään muuta niin epädemokraattista ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevaa valtiota kuin EU, jonka ministerineuvosto on epädemokraattinen lainsäädäntöelin sen pöytäkirjojen, esityslistojen, dokumenttiluettelojen, päätöksentekoon vaikuttaneiden komiteoiden jäsenlistojen ja jäsenvaltion edustajan äänestyskäyttäytymisen ollessa salaisia. Lakialoitteet ja päätösasioiden valmistelun suorittava komissio ja ministerineuvosto eivät ole poliittisessa vastuussa toiminnastaan. Niiden jäseniä ei voida erottaa eikä heitä valita demokraattisesti. Tällä perusteella oudoksun esimerkiksi ed. Niinistön käsitystä siitä, että ministerineuvoston jäsenten osalta vastuu kansallisille parlamenteille poistaa sen puutteen, joka on demokratiavajeen osalta sanottu.

Totean lopuksi, että blokkiutuneen ja tullimuureja itsensä ympärille rakentavan EU:n sijasta Suomen on ponnisteltava koko Euroopan käsittävän, todella siis koko Euroopan käsittävän yhteistyön aikaansaamiseksi. EU-suurvaltaan alistumisen sijaan Suomen on etsittävä aktiivisesti taloudellisen osaamisen ja kansainvälisen vaikuttamisen kanavia itsenäiseltä pohjalta.

Se tarkoittaa taloudellisen ja muun yhteistyön kehittämistä Pohjoismaiden, lähialueiden ja muun maailman kanssa sekä Etan ja vapaakauppasopimusten pohjalla tapahtuvaa yhteistyötä lännen kanssa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, pyydän anteeksi, että noin puolitoista minuuttia ylitin suositusajan.

Ensimmäinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan keskiviikkona 7 päivänä syyskuuta kello 0.48.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen